

מסכת כריתות (מ)

• [פרק ראשון - שלשים ושש](#) • [פרק שני - ארבעה מחוסרי כפרה](#) • [פרק שלישי - אמרו לו](#) • [פרק רביעי - ספק אכל חלב](#) • [פרק חמישי - דם שחיטה](#) • [פרק שישי - המביא אשם](#)

פרק ראשון - שלשים ושש

ב. ב. ג. ג. ד. ד. ה. ה. ו. ו. ז. ז. ח. ח.

פרק שני - ארבעה מחוסרי כפרה

ט. ט. י. י. יא. יא.

פרק שלישי - אמרו לו

יב. יב. יג. יג. יד. יד. טו. טו. טז. טז. יז.

פרק רביעי - ספק אכל חלב

יז. יז. יח. יח. יט. יט. כ. כ.

פרק חמישי - דם שחיטה

כא. כא. כב. כב. כג. כג.

פרק שישי - המביא אשם

כד. כד. כה. כה. כו. כו. כז. כז. כח. כח.

מתני' שלשים ושש כריתות בתורה הבא על האם ועל אשת אב ועל הכלה הבא על הזכור ועל הבהמה ואשה המביאה הבהמה עליה הבא על אשה ובתה ואשת איש הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו (ועל אשת אחי אמו) ועל הנדה והמגדף ועובד עבודת כוכבים והנותן מזרעו למולך ובעל אוב ומחלל שבת וטמא שאכל קדש והבא אל המקדש טמא והאוכל חלב ודם ונותן ופיגול והשוחט ומעלה בחוץ והאוכל חמץ בפסח והאוכל והעושה מלאכה ביום הכפורים והמפטם את השמן והמפטם את הקטרת והסך את השמן המשחה והפסח והמילה מצות עשה על אלו חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועל לא הודע שלהם אשם תלוי חוץ מן המטמא מקדש וקדשיו מפני שהוא בעולה ויורד דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אף המגדף שנאמר **[במדבר טו-כט]** תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה יצא מגדף שאינו עושה מעשה:

ר"י מתני'. כל הנך כריתות במזיד בלא התראה אצל אי איכא התראה יש מהן בחנק ויש מהן בסקילה ויש מהן במלקות ובסוגג בחטאת והאי דנקט ואיירי למיתני ברישא עריות דאם ודאשת אב כו' והדר פסיק ותני ביני וביני הבא על הזכור ועל הבהמה והמביאה את הבהמה עליה והדר מתחיל למיתני אשה ובתה ולא קתני כולהו בהדי הדדי בקמייתא משום דקיס לן בסנהדרין (דף נג.) לכל הני דנקט ברישא אס ואשת אב וכלה והבא על הזכור ועל הבהמה דינייהו בסקילה ולהכי תננהו ברישא משום דחמורות משאר מיתות ב"ד (ולהכי תננהו ברישא): אשה ובתה. ובת בתה ובה בנה בכלל (ובן) [וכן] בתו ובת בתו ובה בנה חמותו ואם חמותו ואם חמיו בכלל זה: מגדף. איכא למאן לאמר (סנהדרין דף נו) מצדך את האם ואיכא למ"ד מזמר ומסורר לעבודת כוכבים: כרת לנוח. מפרש לקמן (דף ה.) בהאי פירקא ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל ונכרתה ומוקמינן ליה

לקמן בנותר: וכתת דפיגול נמי מפרש לקמן בפירקא (סס) דילף עון עון מנותר
דבפיגול כתיב ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא יראה המקריב
אותו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האוכלת ממנו עונה תשא וכתב בנותר ואוכלו
עונו ישא מה התם כרת בנותר דכתיב ביה עון אף בפגול דכתיב ביה עונה תשא
כרת: שוחט קדשים בחוץ בכרת אפי' לא העלן דכתיב (ויקרא יז) ואל פתח אהל
מועד לא הביאו וגו' דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרתה ומעלה נמי בכרת
דכתיב (סס) אשר יעלה עולה או זבח ואל פתח אהל מועד לא יביאו וגו' ואם
שגג ושחט והעלה בשוגג חייב שתי חטאות: ופסח ומילה מצות עשה. ובכרת.
פסח בכרת דכתיב (במדבר ט) והאיש אשר הוא טהור וגו'. מילה בכרת דכתיב
(בראשית יז) וערל זכר אשר לא ימול וגו' ונכרתה והני פסח ומילה מצות עשה
ואין קרבן על שגגתן אבל אינך כולהו מצות לא תעשה נינהו וחייבים בקרבן לאין
קרבן אלא על לאו כדמפרש לקמן וכגון לאוי דעריות דמפורשין הן. ובמגדף מצינו
לאו (שמות כב) אלהים לא תקלל וכרת נמי דכתיב (במדבר טו) והנפש אשר תעשה
בד רמה וגו' את ה' הוא מגדף ונכרתה ובכל הני עריות דלעיל כתיב כרת דכולל
להו בסיפא ונכרתו הנפשות העושות ולאוי נמי כתיב בהו בעריות כולהו (ויקרא
יח) ערות אמד לא תגלה ובכלהו נמי לא תגלה כתיב ובגדה נמי לאו (סס) ואל
אשה בנדת טומאתה לא תקרב וכרת דגדה כולל עם אחריני דלכרת עריות כולהו
כתיב ונכרתו הנפשות העושות והאי ללא כתיב כרת לא באשת אחי אמו ולא באם
אם חמותו דשניות הן מדברי סופרים ללא כתיבי באורייתא והעובד עבודת
כוכבים נמי לאו וכרת לאו דכתיב (שמות לד) לא תשתחוה לאל אחר וכרת דכתיב
(במדבר טו) כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת ובעבודת כוכבים מיירי
דבזה דבר ה' כדאמר מר בסנהדרין (דף נט.). אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה
שמענום ולא יהיה לך בעבודת כוכבים מדבר לאו דמולך (ויקרא יח) ומזרעך לא
תתן להעביר למולך אי' לא ימלא בך מעביר בנו ובתו באש כרת נמי אית בהו
דכתיב (ויקרא כ) ואל בני ישראל תאמר איש איש מבני ישראל וגו אשר יתן מזרעו
למולך מות יומת וכתב בתריה ושמתי אני את פני באיש ההוא והכרתי אותו וגו'
ובעל אוב נמי אית ביה אזהרה דכתיב (סס יט) אל תפנו אל האובות וגו' וכרת

נמי דכתיב (קס כ) והנפש אשר תפנה אל האובות ונכרתה ובגמרא מפרש מאי טעמא לא תני הכא ידעונוי. והמחלל את השבת אזהרה אית ביה דכתיב (שמות כ) לא תעשה כל מלאכה וכת נמי דכתיב (קס לא) כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה וגו'. וטמא שאכל את הקדש בלאו ולא יאכל עד אשר יטהר ובכרת דכתיב (ויקרא כב) אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב וגו' וטומאתו עליו ונכרתה. הבא אל המקדש טמא לאו דכתיב (קס יב) ואל המקדש לא תבא ולא יטמאו את מחניהם כרת כי את משכן ה' טמא ונכרתה. אוכל חלב ודם בלאו דכתיב (ויקרא ג) כל חלב וכל דם לא תאכלו כרת בחלב (קס ז) כי כל אוכל חלב ונכרתה כרת בדם (קס יז) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא וגו' כל אוכליו יכרת. אזהרה דנותר (שמות כט) וקרפת את הנותר באש לא יאכל כרת כדאמרן ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל ונכרתה. אזהרה בפגול נפקא לן מהאי קרא ואם יותר מבשר זבח שלמיו לא יאכל כי קדש הם כדגמרינן בפסחים בפ"ב (דף כד.) לא יאכל כי קדש הם כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו וכרת כדאמרן יליף עון עון מנותר. שוחט בחוץ מפרש בהאי פירקא (דף ג:) בלאו למאן דגמיר בגזירה שוה הבאה [הבאה דכתיב] בהעלאה ואל פתח אהל מועד לא יביאו ונאמר כאן בשחיטה הבאה ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו' מה להלן לא ענג אה"כ הזהיר אף כאן נמי לא ענג אה"כ הזהיר. ולמאן דמייתי לה בהיקשא אמר קרא שם תעלה עולותיך ושם תעשה מה העלאה לא ענג אה"כ הזהיר אף שחיטה נמי. מעלה בחוץ בלאו השמר לך פן תעלה וגו' (דברים יב) וכל מקום שנאמר פן ואל אינו אלא לא תעשה. וכרת כדאמרן לעיל אשר יעלה עולה או זבח וגו' ונכרתה. אוכל חמץ בלאו כל מחממת לא תאכלו (שמות יב) כרת כל אוכל חמץ ונכרתה (קס) והאוכל ביוה"כ בלאו מפרש ביומא (דף פא.) כל הנפש אשר לא תעונה וגמר עינוי מהתם על דבר אשר עינה את אשת רעהו (דברים כב) מה התם לא ענג אה"כ הזהיר ה"נ לא ענג אה"כ הזהיר וכרת נמי אית ביה באוכל דכתיב ביה ונכרתה באוכל ביוה"כ (ויקרא כג) כל הנפש אשר לא תעונה ונכרתה והאי לא תעונה בעינוי אכילה קמיירי דגמר (יומא עד:) עינוי עינוי מהתם דכתיב (דברים ח) ויענד וירעיבך מה להלן עינוי רעבון אף כאן עינוי

רעבון. העושה מלאכה ביוה"כ אית ביה אזהרה וכל מלאכה לא תעשו בעלמא היום
הזה (ויקרא כג) כרת דכתיב (שם) והאזלת וזהו כרת. והמפטם את השמן לאו
ובמתכנתו לא תעשו כמוהו. כרת אשר ירקח כמוהו ונכרתה וגו' (שמות ל).
והמפטם את הקטרת לכרכו להריח מפטם את השמן [כעין שעשה משה במדבר
דכתיב] ואתה קח לך בשמים ראש (שם) מפטם את הקטרת [מערב י"א סממני
הקטרת כמו דכתיב] קח לך סמים נטוף ושחלת וחלצנה. הסך שמן המשחה נמי
לאו על בשר אדם לא ייסך (שם) כרת אשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו (שם)
מאותו שעשה משה לשמן המשחה מפטם את הקטרת אזהרה במתכנתה לא תעשו
לכם (שם) כרת אשר יעשה כמוה להריח בה ונכרת (שם) אצל המריח בקטרת של
בית המקדש לא אזהרה ולא כרת דריח אין בו מקום מעילה ולא דמי לסך שמן
המשחה דהתם אית ביה מעשה מש"ה אית ביה לאו וכרת: פסח ומילה מלות
עשה. פסח דכתיב (דברים טז) וזבחת פסח ומילה (ויקרא יב) וביום השמיני ימול
וגו' וכרת בהו כדלמרון. ובהני אית בהו חייבי מיתות ב"ד כגון העובד עבדות
כוכבים והמחלל את השבת ואפ"ה חייבי כריתות הן במזיד בלא התראה ואי אתרו
בהן יס מהן בחנק ויס מהן בסקילה כדלמרון ברישא ואי לא אתרו בהו מידי מיתת
ב"ד ילאו מידי כרת לא ילאו וכרת הוא שמת בלא בניס: על שגגתו חטאת. דמפיק
ליה מעבדות כוכבים דכתיב בה (במדבר טו) וכי תשגו ולא תעשו את כל המלות
האלה וגו' ואמר מר (הוריות דף ת. ט.) שקולה עבדות כוכבים כנגד כל התורה דהא
כתיב בה מלות וכתיב בה קרבן (במדבר טו) והקריבה עז בת שנתה וגמרינן מה
עבדות כוכבים שחייבין על זדונה כרת חייבין על שגגתה חטאת אף כל שחייבין
על זדונו כרת חייבין על שגגתו חטאת כגון הני כריתות. שוגג לעריות כסבור
שהיא אשתו והבא על הזכר ועל הבהמה בשוגג כסבור לבא על אשתו שלא כדרכה
ובא על הזכר או על הבהמה ואחר כך נודע לו דזכר הוא או בהמה היא מביא
חטאת: ועל לא הודע שלהן אשם תלוי. דלא אתיידע אי בא על אשתו שלא
כדרכה או זכר או בהמה והוא הדין לאחריתי והאשה המביאה בהמה עליה נמי
דסבורה להביא אדם והביאה בהמה ונדה דסבור טהורה היא מגדף כסבור מצד
הוא שם בן שתי אותיות וצדף שם בן ד' אותיות דאינו חייב אלא על שם של ד'

אותיות כדלמרינן בפ"ד מיתות (סנהדרין נו.) עבודת כוכבים כסבור זבוח וקיטור
חסרה תורה ולא השתחואה וניסוך דד' אלה עבודות הן. מולך כסבור להעביר
אדם אחר והעביר את בנו בעל אוב נתכוין לכסוף אחר. שבת כסבור חול הוא
קדש כסבור כשר חולין הוא. מקדש כסבור בית אחר הוא חלב כסבור שומן. ודם
כסבור טחול ל"א דם כסבור שדם חגבים או דם דגים הוא. לשון מורי. נותר
ופגול כסבור כשר הוא שוחט בחוץ כסבור בהמת חולין היא מעלה לאחר איסור
הבמות הקריב בצמה וכסבור במות אלו של לבור מותרות ומוקים לקרא בצמת
יחיד. פסח ויום כפור כסבור ימות החול הן. שמן וקטרת נתכוין לסממנין אחרים
ונמלאו שהן הסממנין הכתובין אבל אומר מותר לגמרי דעוקר כל הגוף לאו שוגג
הוא אלא חנוס הוא ופטור: לא הודע. אשתו ואחותו במטה וכסבור לבוא על
אשתו ולא ידע על איזה מהן בא: שהוא בעולה ויורד. ואין שם אשם תלוי אלא
בספק קבוע כדלמרינן בפרק בתרא (לקמן כה.) אין אשם בא אלא על דבר שזדונו
כרת ושגגתו חטאת קבועה: אף המגדף. מפרש בגמ' מאי קאמר: (כ"ט)

תוספות מתניי שלשים ושש כריתות. ברישא תנא עריות דבסקילה כדפירש"י
והדר תני אשה ובתה דבשריפה והדר תני אשת איש בחנק ולהכי לא אפסקיה
בשאר חייבי סקילה: (תוספות)

ב - **ב** **דף**

גמ' מניינא למה לי א"ר יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל
אחת ואחת ותו הא דתנן אבות מלאכות מי חסר אחת מניינא למה לי
שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת תו הא דתנן ד'
מחוסרי כפרה מניינא למה לי לאפוקי מדרי' אליעזר בן יעקב דאמר ה'
הוי דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר גר מחוסר כפרה עד שיזרק דם עליו
אהכי תנא ד' תו הא דתנן ד' מביאין על הזדון כשגגה מניינא למה לי

לאפוקי מדרבי שמעון דתניא רבי שמעון אומר שבועת הפקדון לא ניתן זדונה לכפרה אהכי תנא ד' תו הא דתנן ה' מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה מניינא למה לי משום דקא בעי למיתנא סיפא נזיר אם נטמא טומאות הרבה ומשכחת לה כגון דאיטמי בשביעי וחזר ונטמא בשביעי ומני ר' יוסי בר' יהודה היא דאמר נזירות דטהרה מן שביעי הוא דחייל עליה דאי תאמר רבי היא כיון דנזירות דטהרה עד שמיני לא חיילא עליה היכי משכחת לה אי דנטמא בז' וחזר ונטמא בז' כולה חדא טומאה אריכתא היא ואי דנטמא בח' וחזר ונטמא בח' כיון דיצא בשעה הראויה להביא בה קרבן חייב על כל אחת ואחת אלא ש"מ רבי יוסי בר' יהודה היא מאי רבי ומאי ר' יוסי בר' יהודה דתניא [\[במדבר ו-יא\]](#) וקדש את ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ר' יוסי בר' יהודה אומר ביום תגלחתו תו הא דתנן ה' מביאין קרבן עולה ויורד מניינא למה לי משום דקתני סיפא נשיא כיוצא בהן [תני] ה' לאפוקי מדר"א דאמר נשיא מביא שעיר תו הא דתנן ד' אבות נזיקין מניינא למה לי לאפוקי מדרבי אושעיא דאמר י"ג אבות נזיקין הן ולר' אושעיא מניינא למה לי לאפוקי מדרבי חייא דאמר כ"ד אבות נזיקין ולר' חייא מניינא למה לי לאפוקי מסור ומפגל אמר מר שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת בשלמא פטור לגמרי לא מצית אמרת דכתיב [\[ויקרא יח-כט\]](#) כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו אלא אימא עבר חדא נתחייב חדא עבר כולהו בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת אמר רבי יוחנן לכך יצאה כרת באחותו לחלק מתקיף לה רב ביבי בר אביי אימא אחותו דפרט קרא ניחייב חדא עלה וכולן כיון דבהעלם אחת לא ניחייב אלא אחת ולרב ביבי בר אביי מי לית ליה הדא דתניא כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא כיצד [\[ויקרא ז-כ\]](#) והנפש אשר תאכל בשר וגוי' והלא שלמים בכלל [כל] הקדשים היו למה יצאו להקיש אליהן מה שלמים שהן קדשי מזבח וחיובין עליהן אף כל שהן קדשי מזבח חייבין עליהן יצאו קדשי בדק הבית אמר ליה רב ביבי בר מינה לאו מי אמרת התם יצאו קדשי בדק הבית הכא נמי מה אחותו מיוחדת שהיא ערוה ואין לה היתר בחיי אוסרה אף כל שאין לה היתר בחיי אוסרה יצאה אשת איש שיש לה היתר בחיי בעלה א"ר יונה ואיתימא רב הונא בריה דרב יהושע אמר קרא כי כל אשר יעשה מכל התועבות וגוי' (הואיל וכך הקיש הוא הוקשו כל העריות כולן לאחותו מה אחותו חייבין עליה בפני עצמה אף כל חייבין עליה בפני עצמה ולרבי

יצחק דאמר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאה כרת באחותו לדונה בכרת ולא במלקות לחלק מנא ליה נפקא ליה [\[ויקרא יח-יט\]](#) מואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לחלק על כל אשה ואשה ורבנן נמי תיפוק להו מואל אשה בנדת טומאתה אין ה"נ אלא כרת דאחותו למאי אתא מיבעי ליה לחלק על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו הני למה להו לחלק הרי שמות מוחלקין והרי גופים מוחלקים אלא אימא לחלק על אחותו שהיא אחות אביו ושהיא אחות אמו ורבי יצחק הא מילתא מני"ל נפקא ליה מן סיפא דקרא דכתיב [\[ויקרא כ-יז\]](#) ערות אחותו גלה ורבנן אחותו דסיפא דקרא מאי עבדי ליה מיבעי ליה

רפ"י גמ' מניינא. שלשים ושש: מחוסרי כפרה. לאינן אוכלים בקדשים עד שיביאו כפרה וזפ"ז (לקמן ה:) מפרש להו: עד שיזרוק הדם. כדמפרש זפ"ז (פס ט.) ככס כגר יהיה מה אבותיכם לא נכנסו לזרית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים כו': אהכי תנא ארבעה. וכל היכא דתני חושבנא דוקא קתני ולא תימא תנא ושייר: ארבעה מביאין על הזדון. מפרש זפ"ז (פס): ר' יוסי בר' יהודה. דאמר לקמן (פס): נזירות לטהרה. נזיר שנטמא וספר ז' לחזור ולהתחיל ולמנות נזירות טהרה מז' חיילא ומסכתא לה דמביא קרבן א' על טומאות הרבה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בז' דכיון דז' טהור הוה הוה ג' טומאות וקרבן אחת הוה ולא על כל טומאה וטומאה משום דבשתי טומאות הראשונות לא יתה שעה ראויה להביא קרבן לאין הבאת קרבן אלא בשמיני הלכך אינו מביא אלא על האחרונה להכי נקט תרי זימני נטמא בז' דמהדר אג' טומאות משום דתנא במתניתין טומאות הרבה: חדא טומאה אריכתא. ללא בא לכלל טהרה: אלא שמע מינה כו'. ולהכי תנא מניינא לאשמועינן דדוקא הוה ולא תימא רבי היא וסמי מכאן נזיר: וקדש את ראשו. לנזירות טהרה שניה: ה' מביאין קרבן עולה ויורד. כלומר על חמש עצירות מביאין קרבן עולה ויורד זפ"ז (פס): מניינא למה לי. ליתני אלו: משום דקתני סיפא. בהוריות זפ"ז (דף ה:) ואיירי בהנך ה' וקתני הכי אין ז"ד חייבין על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים כו' ונשיא כיוצא בהן נמי דפטור אכל הנך משום [דלא] שייך בהו קרבן עולה ויורד ועניות בנשיא לא שכיחא ר"א אומר נשיא מביא שיעיר כדינו בכל המלות שבתורה ואמרי' בגמ' לא אמר ר'

אליעזר אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בהן כרת כבקבועה להכי תנא הכא ה' לאשמועינן דדוקא נקט דכל המביא על ה' עבירות הללו אינו מביא קבועה אלא עולה ויורד ולא תימא סמי מכאן טומאת מקדש וקדשיו לאוקומה כר' אליעזר דאמר מביא נשיא עליה קרבן קבועה אלא אינו מביא קבועה אלא אי ר' יוסי הגלילי דפטר ליה לגמרי אי ר' עקיבא ור' שמעון דמחייבו ליה בעולה ויורד דהיינו כשבה או שעירה או תורים וזני יונה: שלש עשרה. ועשרים וד' מפרש התם בפרק ד' אבות נזיקין (ב"ק ד:): ולשלם ממייטב כדמפרש התם: מסור. מלשין: ומפגל. כהן שפגל בקרבנו של ישראל לאוכלו חוץ לזמנו דחייב אינו משלם ממייטב דהאי היזקא דיבורא בעלמא היא והיזק שאינו ניכר נינהו: אחותו. בכלל עריות היתה דכתיב זהו (ויקרא יח) ונכרתו הנפשות העושות והדר כתיב בקדושים תהיו איש אשר יקח את אחותו וגו' ונכרתו לעיני בני עמם: אחותו דפרט זה קרא. כי עבד לה בהדי אינך ליחייב עלה דידה חדא ואחידך כולהו חדא ואי תיבעי לך אשכחן אחותו דינאת לחלק אבל שאר עריות למה ילאו תריץ לאשמועינן דאיתנהו במיתת ב"ד עריות שילאו דכתי' זהו (שם) מות יומת איש מהן בסקילה ויש מהן בחנק] ויש מהן דכתיב זהו שריפה והני דאיתנהו בכרת מפרש להו ביבמות (דף נד.) דפרט זה קרא ואחותו דבעי הכא לא מפרש: בכלל כל הקדשים. אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים (שם כב) והאי יקרב ליכא למימר דנגיעה היא ממש דבנגיעה ליכא נטילת נשמה כדגרסינן במסכת מכות (דף יד:): מבכל קדש לא תגע והיינו אכילה ולא נגיעה והאי יקרב נמי מפרש במסכת מעילה (דף י:): דאינו נגיעה אלא דבר המוכשר ליקרב א"ר אלעזר וכי יש נוגע שהוא חייב אם כן למה נאמר אשר יקרב לומר שאין חייבין עליו עד שיוכשר ליקרב כלומר אינו חייב על אכילתו משום טומאה עד שיוכשר ליקרב: ילאו קדשי בדה הבית. שאינו ענוש כרת האוכלן בטומאת הגוף והכא נמי ליגמר כולהו מאחותו: אשת איש שיש לה היתר בחיי אוסרה. שמתגרשת בגט הלכך לא גמרי לה מאחותו ולא משכחת בה בחטאת בהעלם: בפני עצמה. אפי' עשאה עם האחרים: לדונו בכרת ולא במלקות. והיה מלמד על הכלל כולו דלית ליה חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן באלו הן הלוקין (מכות כג.): ואל

אשה. הוה ליה למיכתב ולגדה לא תקרב: ורבנן. לאית להו נפטרו מידי כריתתן ומפקי כרת לאחותו לחלק: תיפוק להו מואל אשה. לחלק: על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו. דסד"א הואיל ואיסור חד לאחותו אכולהו לא נחייב אלא חדא: הרי שמות וגופים מוחלקין. מואל אשה נפקא מקראות מוחלקין דמתלתא קראי נפקי אחותו ואחות אביו ואחות אמו: אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו. מפרש לקמן בפ' אמרו לו (דף טו.) ברשיעה בר רשיעה (כותי) הבא על אמו והוליד שתי בנות ובא על אחת מהן והוליד בן ובא הבן על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו ועלה איצטריך קרא לחלק משום דגוף אחד הוא: מאחותו דסיפיה. דקרא דכרת דלעיל נמי עלה קאי: (רש"י)

תוספות לאפוקי מדר' אליעזר בן יעקב. לקמן בפ"ב (דף ח ע"ב) קאמר דרבנן לא תנו ליה לגר משום דגר כי קא מייתי למיעל בקהל הוא דמייתי אלמא לרבנן נמי גר הוי מחוסר כפרה והא דקאמר לאפוקי כלומר דלא איירי בה וכה"ג בריש ב"ק ולקמן מנינא דמתני' למעוטי דר' אושעיא ודר' חייא: דקתני בסיפא ונשיא כיוצא בהן. ולאו סיפא דחמשה מביאין היא אלא בהוריות מתניא (בדף ח ע"ב): **למעוטי מפגל**. פירש"י שאין משלם ממיטב מיהו בפ"ק דב"ק משמע דלא ממעט ליה ממיטב אלא דלא תני ליה דבקדשים לא קמיירי והא דלא מייתי ט"ו נשים פוטרות והאשה נקנית בג' דרכים כו' דהנהו אתו לאפוקי מדאמוראי והכא לאפוקי מדתנאי וד' ראשי שנים ה"פ ד' ראשי שנים חלוקות בדיניהן זה מזה וכן הרבה: שאין לה היתר בחיי אוסרה יצתה אשת איש. הוי מצי למימר מה אחותו שאין לה היתר כלל אף כל כו' יצאת אשת איש לה היתר במקום מצוה: הוקשו כל עריות כולן לאחותו דכתיב ביה כרת. וליכא לאקשווי לשתוק מהיקשא ולכתוב כרת באשת איש דקיל או באשת אח וכ"ש שאר עריות די"ל דהיקשא זו איצטריך למילי טובא ביבמות ועוד דמה להנהו שכן בידו לרבנות: לדונו בכרת ולא במלקות. תימה דבשלמים נמי נימא דיצאו לדונו בכרת ולא במלקות: אחותו שהיא אחות אביו כו'. תימה דנקט הני דלא משכח אלא באיסור לנקוט אשת אחיו שהיא אשת אחי אביו או בתו וכלתו ואחות אשתו כדאמרי' בפ"ג (לקמן יד.) וי"ל דנקט הא לרבנותא אע"ג דכל שמות שבה משל אחווה הן אפ"ה חשיבי שמות מחולקין: (תוספות)

לאחותו שהיא בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין מן הדין ור' יצחק סבר עונשין מן הדין ואיבעית אימא יליף עונש מאזהרה א"ר אלעזר א"ר הושעיא כל מקום שאתה מוצא ב' לאוין וכרת אחד חלק חטאת ביניהן ומאי היא מפטם וסך דכתיב [\[שמות ל-לב\]](#) על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו וגוי כרת אחד דכתיב [\[שמות ל-לג\]](#) אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו וכי מאחר דלאוין מוחלקים כרת דאחותו דכתב רחמנא ל"ל לר"י כדאית ליה לרבנן מיבעיא להו לומר שאין עונשין מן הדין (לר' יצחק מפיק ליה לחייב על אחותו שהיא אחות אביו ושהיא אחות אמו ורבנן דנפקא להון מן אחותו דרישא ור' יצחק סבר אחותו דרישא אורחיה דקרא היא ומפיק לחלק מאחותו דסיפיה דקרא לחלק על אחותו שהיא אחות אביו ושהיא אחות אמו) אמר רנב"י אף אן נמי תנינא המפטם את השמן המפטם את הקטרת והסך בשמן המשחה ל"ל דתניא המפטם את הקטרת במיצעא לאו הא קמ"ל מה קטרת לאו בפני עצמו וחייבים עליה כרת בפני עצמו אף מפטם שמן וסך נמי כיון דלאו בפני עצמו חייבים עליו בפני עצמה וכ"ת דקא בעי למיתנא פיטומין בהדי הדדי ניתנהו איפוך המפטם את הקטרת והמפטם את השמן והסך שמן המשחה אמאי פלגיה לשמן לאו הא קמשמע לן דיש חילוק חטאות ביניהן ש"מ: הבא על הזכור: תנא במאי קא חשיב אי בגברי דל האשה הנרבעת ובצרא לה חדא אי בנשי קחשיב דל מינהון הבא על הזכור ועל הבהמה ובצרי להו תרתני א"ר יוחנן לעולם תנא גברי קחשיב ותני הכי הבא על הזכור והביא זכור עליו ור' ישמעאל היא דאמר חייב שתים והא מדקתני מגדף בסיפיה ומוקמינן לה כר"ע רישא נמי ר' עקיבא וכ"ת ר"ע היא וברישא סבר לה כר' ישמעאל והאמר ר' אבהו הבא על הזכור והביא זכור עליו לר' ישמעאל דמפיק ליה מתרתני קראי [\[ויקרא יח-כב\]](#) מואת זכר לא תשכב [\[דברים כג-יח\]](#) ומולא יהיה קדש מבני ישראל חייב שתים לר"ע אינו חייב אלא אחת דמחד קרא נפיק ליה את זכר לא תשכב קרי ביה לא תשכב אלא רישא ר' ישמעאל ובמגדף סבר לה כר"ע אי הכי ניתני נמי הבא על הבהמה והביא בהמה עליו הא אמר אביי הבא על הבהמה והביא

בהמה עליו אף לר' ישמעאל אינו חייב אלא אחת דכי כתיב קרא בגברי כתיב ר"א משמיה דרב אמר תנא תני שלשים ושלש חטאות ותני שלש כריתות לסיומינהו בכריתות דקתני סיפא פסח ומילה במצות עשה פסח ומילה אמאי קתני להו ואיתימא לאיתויי קרבן עליהון מי מייתי והתניי הוקשה כל התורה כולה לעבודת כוכבים דכתיב במדבר טו-כט תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה מה עבודת כוכבים שב ואל תעשה אף כל שב ואל תעשה אלא לאו ש"מ תנא שלשים ושלש חטאות מאן דעבדי בשוגג והדר תנא שלש כריתות לסיומינהו לכריתות ש"מ: המחלל את השבת: אמרי שבת מ' חסר אחת הוויין א"ר יוחנן תנא שגגת שבת וזדון מלאכות דלא מחייב אלא חדא דתניא הנה שהיא אחת שגגת שבת וזדון מלאכות וניתני זדון שבת ושגגת מלאכות דמחייב מ' חסר אחת דתניא ויקרא ד-ב ועשה מאחת מהנה פעמים שחייב אחת על כולן ופעמים שחייב על כל אחת ואחת (דתניא) אחת שהיא הנה זדון שבת ושגגת מלאכות תנא שגגת שבת וזדון מלאכות עדיפא ליה דמחטאת מיהא לא מיפטר וכן אתה מוצא גבי עבודת כוכבים דקתני שגגת עבודת כוכבים וזדון עבודת שגגת עבודת כוכבים היכי דמי אילימא דעמד בבית עבודת כוכבים וסבר בית הכנסת היא והשתחוה הרי לבו לשמים ואלא דחזא אנדרטא וסגיד לה אי דקבליה עליה באלוה בר סקילה הוא ואי דלא קבליה באלוה לאו מידי הוא אלא מאהבה ומיראה הניחא לאביי דאמר חייב אלא לרבא דאמר פטור מאי איכא למימר

כ"י שאין עונשין מן הדין. דלכא אמרינן מה אחותו מן האב גרידא או מן האם גרידא ענש עליה מן האב ומן האם לא כ"פ: אי בעית אימא. לר"י אין עונשין מן הדין ועונש באחותו מן האב ומן האם לר' יצחק נפקא ליה דיליף עונש מאזהרה כסם שהזהיר עליה כשאר עריות כך ענש עליה ואזהרה דידה מפרש במסכת מכות (דף יד.). דאמר קרא ערות בת אביך או בת אמה אין לי אלא בת אביך שלא בת אמה ובת אמה שלא בת אביך ומה אמך מנין ת"ל אחותך היא לא תגלה ערותה וכסם שהזהיר עליה כך ענש עליה: א"ר אלעזר חלוק חטאות. שאם עשאן שניהם בהעלם אחת חייב שתים: כרת באחותו. דפרט בה קרא למאי אתא: הגה"ה כיון דלאוין מחלקין לא מיבעי ליה לחלק על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו שהרי יש בה ג' לאוין: ה"ג לר' יצחק כדאית ליה לרבנן מיבעי להו

לאחותו בת אצו ואמו לומר שאין עונשין מן הדין. וכוליה קרא משום אחותו
דסיפא אתא ובצביל חדוש אחד דרך לשנות פרשה שנאמרה: לרבי יצחק מיבעי
ליה כו' עד סיפא ל"ג לה ופירוש משוּבָּס הוא מתלמידים טועין עד כאן הגה"ה:
וחייבין עליהן בפני עצמה. על כל אחד כי עבד להו בהעלם אחת: תנא מאי
החשיב. מכדי אמרן לעיל מניינא להכי אתא שאם עשאן כולן כו' היכי משכחת
לה לשלטים וארבע חטאות בחד: גברא. הוא דרבע לבהמה: איתתא. כגון שנבעלה
לזנה ולבן בעלה ולחמיה ולחתנה ולבהמה וכן כולם: הבא על הזכור ועל הבהמה.
דאין כאן כל אשה. פסח ומילה לא מאי למיפרך דלאו משום חטאות נקט להו
דהא לאו בני קרבן נינהו דאין קרבן אלא על לאו כדמפרש לקמן: ור' ישמעאל
היא. בפרק ד' מיתות: והא מדקתני. בכלל כריתות מגדף לאשמועינן דמביא קרבן
ומוקמי לה לקמן כר"ע דאמר בסוף פירקין (דף ז.ז.) מגדף מביא קרבן רישא נמי
ר"ע: דאמר רבי אבהו. בפרק ד' מיתות (סנהדרין נד:) לא יהיה קדש אזהרה
לנשכב ועונש מגזירה שוה דכתיב וגם קדש היה בארץ ואי קשיא גבי עריות היכן
מצינו אזהרה לאשה כמו לזכר דאשכחן בכולהו לאו פריק הכי שאני התם כיון
דאיהי נמי מיתהגייא משכיבה קרינא בה הנפשות העוסות אבל משכב זכר דלא
מתהני בעי אזהרה ובגברי כתיב דאין זכור לבהמה ולא מיקרי קדישות: ר"א
אמר. בגברי חשיב ודקא קשיא לך דאשה נרבעת תנא ל"ג חטאות חשיב בחד
גברא בהעלם אחד ותנא אשה נרבעת ופסח ומילה לסיומינהו לכריתות: והנפש
אשר תעשה ביד רמה. בעבודת כוכבים הכתוב מדבר: מה עבודת כוכבים שב
ואל תעשה. וחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת כדכתיב לעיל מיניה עז בת
שנתה לחטאת: אף כל שב ואל תעשה. שזדונו כרת ושגגתו חטאת: מ' חסר אחת
הן. ליתני ע"ה כריתות: תנא שגגת שבת. דסבור שהיום חול: וזדון מלאכות.
שיודע שמלאכות הללו אסורות בשבת דא"נ עבד לכולהו אבות מלאכות אינו
חייב אלא אחת דליכא אלא חדא שגגה ומתניתין בחר חיוב חטאת נקטינהו
לכריתות: הנה שהיא אחת. דכתיב ועשה מאחת מהנה וה"ל למיכתב אחת מהנה
מאי מאחת משמע פעמים שחייב מעבירה אחת הנה כלומר כמה חטאות ומהנה
מעבירות הרבה חטאת אחת: שגגת שבת וזדון מלאכות. ועשה מלאכות הרבה

אינו חייב אלף אחת: זדון שבת. לידוע שהיום שבת: ושגגת מלאכות. לאינו יודע שמלאכות הללו אסורות אבל יודע מכות שבת בדבר אחד כגון לידע שאסור ללכת חוץ לתחום: אחת שהיא הנה. על מלוא אחת כגון שבת חייב כמה חטאות: שגגת שבת וזדון מלאכות עדיפא ליה. למיתני לאשמעינן חדוש דאע"ג דהזיד במלאכות לא מפטר מחד חטאת: ליטנא אחרינא שגגת שבת וזדון מלאכות עדיפא ליה דמילתא פסיקא ליה דמכי שגג אשבת לא מיפטר מיהא מחד חיובא חטאת דא"נ שגג אף במלאכות מחייב חדא אבל שגגת מלאכות דליחייב בכל חדא וחדא לא פסיקא ליה דזימנין דמיפטר מהך חיובא כגון שגג אף בשבת דהעלם זה וזה בידו ואמרינן במסכת שבת (דף ע:): ללא מחייב אלף חדא והכי מסתברא דשגגת שבת קמיירי מדחשיב גבי עבודת כוכבים במתני' חדא ותו לא מכלל דשגגת עבודת כוכבים וזדון עבודת קמיירי דאי בשגגת עבודה איכא ד' חטאות בד' עבודות זיבח וקיטור וניסך והשתחווה: הרי לבו לשמים. דאי נמי בבית עבודת כוכבים השתחווה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת: ה"ג אי ללא קבליה עליה באלוה לאו כלום הוא. לכיון דלא נעשה לשם עבודת כוכבים השתחווה לידיה לאו כלום היא: אלף. השתחווה לעבודת כוכבים מאהבת אדם ומיראת אדם לסבר מותר לעבוד עבודת כוכבים מאהבה ומיראה וזדון מלאכות קרי משמתכוין לעבוד: (כ"ז"י)

תוספות **לומר** שאין עונשין מן הדין. תימה דלעיל משמע דאיצטריך אחרותו לחלק על אחרותו שהיא אחרות אביו כו' הא חדא מיהא מחייב ואמאי הא אין עונשין מן הדין מיהו איכא למימר דמהא יליף כיון דגלי הכא ה"ה לעיל אך קשה דלקמן פ"ג (דף יג:): תנן יש אוכל אכילה אחת וחייב כו' ואמאי דלמא לא מחייב כיון דחמיר טפי וכ"ת דיליף מהכא מה לאחותו שכן לא הותרה מכללה ויש מתרצין דשאני הכא דליכא אלא איסור אחרותו וחמירא טפי ב' צדדין מצד א' להכי אמרי' אין עונשין מן הדין אבל לקמן פ"ג דאיכא איסורין אחרים חייל שפיר ע"י כולל ומוסיף בבת אחת תימה מ"ש גבי בתו מאנוסתו דיליף ק"ו (בסנהדרין עז). מבת בתו דחשיב גלוי מילתא ולא הוי אזהרה מן הדין וי"ל משום דבת בתו באה מכח קורבת בתו וא"א לבת בתו בלא בתו אבל הכא משכחת אחרותו בת אביו שלא בת אמו או להפך: לר' ישמעאל דמפיק ליה כו'. תימה מתני' היכי מתוקמא דהא אלא יהיה קדש לא כתיב כרת והיכי משכחת בה חיוב חטאת וי"ל דכיון דכתיב כרת אמשכב זכור הוי ליה ב' לאוין וכרת אחד: **לסיומינהו** לכריתות. תימה א"כ

ענש אא"כ הזהיר דלמא ב' מיתות ולאן אחד קאמרת מה היא אוב וידעוני א"ל דהא פלוגתא דר' יוחנן ור"ל דתנו גבי (סנהדרין) [הנסקלין] בעל אוב וידעוני וקשיא לן ומ"ש גבי סקילות תני ידעוני וגבי כריתות לא תני ידעוני א"ר יוחנן הואיל ושניהם בלאו אחד נאמרו ונימא ידעוני ולא נימא בעל אוב קסבר הואיל ופתח הכתוב בבעל אוב ור"ל אמר הואיל ואין בו מעשה ור"ל מאי טעמא לא אמר כר' יוחנן א"ר פפא דהא חלוקין הן במיתות ור' יוחנן אמר לך חלוקה דלאו הוי חלוקה חלוקה דמיתה לא הויא חלוקה ור' יוחנן מ"ט לא אמר כר"ל קסבר מאן תנא כריתות ר"ע היא דאמר לא בעינן מעשה ור"ל נהי דר"ע לא בעי מעשה רבה מעשה זוטא בעי בעל אוב מאי מעשה אית ביה הקשת זרועותיו הוי מעשה מגדף מאי מעשה אית ביה עקימת שפתיו הוי מעשה קס"ד הקשת זרועותיו הוי מעשה זוטא אפי' לרבנן מיתיבי בעבודת כוכבים אינו חייב אלא על דבר שיש בו מעשה כגון שזיבח וקיטר וניסך והשתחוה וקשיא לן השתחואה לית בה מעשה ואמר ר"ל הא מני ר"ע היא דאמר לא בעינן מעשה ור' יוחנן אמר אפי' תימא רבנן כפיפת קומתו הוי מעשה מכלל דסבירא ליה לר"ל אליבא דרבנן כפיפת קומתו לרבנן לא הוי מעשה הקשת זרועותיו הוי מעשה ואלא כי קאמר ר"ל הקשת זרועותיו הוי מעשה זוטא אליבא דר"ע אבל לרבנן לא הוי מעשה א"ה אמאי תני יצא מגדף שאין בו מעשה ניתני יצא מגדף ובעל אוב חדא מתרתי קתני וליתני בעל אוב ולא ליתני מגדף מגדף איצטריך ליה סד"א הואיל וכתוב כרת דיליה במקום קרבן אימא מודה ליה לרבי עקיבא קמ"ל דלא עולא אמר בעל אוב דקתני במקטר לשד מתקיף לה רבא א"כ היינו עובד עבודת כוכבים אלא אמר רבא מקטר לשד ע"מ לחברו א"ל אביי א"כ היינו חובר חבר א"ל התורה אמרה חובר חבר כגון זה בסקילה ואלא חובר חבר דבלאו הדין הוא א"ל כדתניא וחובר חבר אחד חובר גדול ואחד חובר קטן ואפי' חובר לנחשים ועקרבים חייב אמר אביי האי מאן דבעי למיצמד זיבורא ועקרבא אסור ואי קאתו בתריה שרי לר' יוחנן דאמר כפיפת קומתו הוי מעשה עקימת

רפ"י אלא באומר מותר. לעבוד עבודת כוכבים להיינו שגגת עבודת כוכבים וסגגת עבודות: לעד כאן לא בעא מיניה רבא מר"נ. העלם זה וזה בידו מהו צפ' ד' מיתות (סנהדרין סב.) רב פפא אמר משכחת לה בתינוק שנסבה לצין העובדי כוכבים. שגגת עבודת כוכבים וזדון עבודת כגון שחזר ושמע שאותה עבודת

כוכבים שיסנה שם אסורה בד' עבודות הללו והני עבודות הרוב ידעי לאסורן:
שגגת עבודה כוכבים. לסבור אין עבודת כוכבים של עץ: רב אחא בריה דרב
איקא משמיה דרב ביבי אמר. לעולם זדון שבת ושגגת מלאכות נמי קחשיב
ודקאמרת ליחשיב טפי תנא לא מהדר אללא על מלות שחייבין עליהן כרת: שם
שבת קתני שם עבודת כוכבים קתני. ולעולם בכל חדא וחדא איכא טובא: והאיכא
בתו מאנוסתו דלא כתיבא. אללא אתיא הנה הנה אתיא זמה זמה במסכת חגיגה
בשילהי פ"ק (דף יא.): רב אחא רמי. דרב ביבי אדרב ביבי: והאיתמר. במס'
זבחים בפ' השוחט (דף קז.): אברי פנים. שנשחטה בעזרה: אברי חוץ. בהמת
קדשים שנשחטה בחוץ: וקשיא ליה לרב ביבי. התם בזבחים א"כ דתרי גווני
העלאה איכא ניתני בכריתות המעלה חוץ לעזרה אברי פנים והמעלה נמי אברי
חוץ: מי דמי. שבת חשבון חיובי' תנא במס' שבת (דף עג.) ודעבודת כוכבים במס'
סנהדרין (דף ס:): בנכיהון. במקומותן: וגבי כריתות לאיריא. הוא גררא בעלמא
דחשיב להו למלות שחייבין עליהן כרת איכא לשנויי שם שבת שם עבודת כוכבים:
אבל גבי העלאה. לא אשכחן ביה נכא דליתני במשנה תרי גווני העלאה: בעא
מיניה ר' ירמיה [וכו'] מהו. אם עשאן בהעלם אחת חייב אחת או ב' מי מיחלקון
כריתות לחטאות כללואין אי לא: שוחט ומעלה. איכא ב' כריתות באחרי מות וחד
לאו בראה אנכי השמר כך פן תעלה עולותיך בכל מקום [וכו' וכל מקום] שנאמר
השמר פן ואל אינו אללא לא תעשה אבל בשחיטה ליכא לאו בהדיא דהאי דכתיב
בפרשת [ויקרא יז] ולא יזבחו עוד את זבחיהם וגו' מוקים ליה בזבחים בפרק
השוחט והמעלה (דף קו.) בזבח בהמה למרקולים: ג"ש. התם בזבחים בשחיטה
נאמר הבאה (שם) ואל פתח אהל מועד לא הביאו ובהעלאה נאמר (שם) ואל פתח
אהל מועד לא יביאנו מה להלן בהעלאה ענג והזהיר: ושם תעשה. [ה"נ] שוחט:
אוב וידעוני. איכא ב' מיתות דכתיב (שם כ) אוב או ידעוני מות יומת דאו מחלק
אי זו שיעשה ימות ולאו אחד דכתיב לא ימלא בד' וגו' ושאל אוב וידעוני ובני
קרבן נינהו דכתיב בהו כרת (שם) והנפש אשר תפנה אל האובות וקמיבעי כך אי
מיתות מחלקות לחטאות והעושן בהעלם אחד חייב שתיים אי לא: הא פלוגתא
דר' יוחנן וריש לקיש. באלו הן הנסקלין בד' מיתות (סנהדרין דף סה.) דשמעינן

תתרווייהו לאין חייבין עליהן אלא אחת הואיל בלאו אחד נאמרו הלכך אין חילוק חטאות ביניהן להכי לא חשיב אלא חד מינייהו דכולהו כריתות לתנן במתני' למניינא דחטאות תננהו כדאמרי' בריש פירקין אס עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת: הואיל ואין בו מעשה. הילכך לאו בר קרבן הוא אבל אוב יס בו מעשה שמנקש בזרועותיו ומדבר משחיו: ידעוני. מכניס עלם חיה ששמה ידוע לתוך פיו ומדבר: דהא חלוקין הן במיתות. ואי לאו הטעם דלית ביה מעשה מיתות מחלקן לחטאות דהא חלוקין הן במיתות וה"ל למיתנינהו אי הוה בר קרבן: ר"ע היא דאמר. לקמן (דף 7.) מגדף מביא קרבן ללא בעינן מעשה: נהי ללא בעי מעשה רבה. מדקתני מגדף: קס"ד. מדקאמר ר"ל הקשת זרועותיו הוי מעשה וחזינן במתני' דפליגי רבנן אמגדף ולא פליגי אבעל אוב ש"מ דאפי' לרבנן חשיב מעשה: כרת דיליה. כרת דמגדף מישתעי קרא בקרבן עבודת כוכבים בסדר שלח לך נפש כי תחטא בשגגה והקריבה עז בת שנתה וגו' ובהיא פרשתא כתיב והנפש אשר תעשה ציד רמה וגו' ונכרתה דמישתעי במגדף וקס"ד"א הואיל וכתיב במקום קרבן ליחייב קרבן אע"ג דלית ביה מעשה קמ"ל ילא מגדף: עולא אמר. היינו טעמא דלא פליגי רבנן אבעל אוב בלאו בהקשת זרועותיו מיירי אלא מקטר לשך השדים: על מנת לחברו. שיתחבר אליו ויסייענו בכשפיו ולא קיטר לו לשם אלוה: היינו חובר חבר. ולא בכרת הוא ולא במיתה הוא אלא בלאו: חובר חבר כגון זה. שמקטר לשך השדים הוא: אחד חבר גדול. שמחבר חיות גדולות ומאמדין יחד: חבר קטן. לחיות קטנות לוחש ומחברן בכשפים יחד: אפילו זיבורא ועקרבא. ללא חשיבי אסור לוחשן: וישנו בלב. עיקר איסורו תלוי ברוע לבו ידע למי גידף הילכך לא חשיב מעשה אבל השתחואה אנו רואין משתחואה לעבודת כוכבים: גליון. הואיל וישנו בלב עיקר איסורו במחשבת הלב ואין כאן מעשה ומה שמדבר אינו אלא משמיע איסורו אבל כפיפת קומתו היינו עיקר איסורו דאילו היה מדבר במקבל עבודת כוכבים בלא השתחואה לא מחייב לאין עיקר בלב אלא כפיפה היא החיוב.

נראה לי: (רס"ו)

תוספות **דילמא** שתי מיתות וכו'. יומתו גו' דמיהם במ אבל מדכתיב יומתו לשון רבים לא משמע חילוק דבעריות נמי כתיב ונכרתו לשון רבים ואפילו הכי

איצטריך קרא לחלק: **הואיל ואין בה מעשה**. תימה דלעיל אמר דתנא ג' כריתות לסיומינהו לכריתות אלמא אע"ג דלית בהו חיוב חטאת ה"נ ליתני ידעוני דכרת מיהא אית ביה: **ואי אתו בתריה שרי**. תימה ה"ד אי דאיכא סכנה פשיטא דאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש ואי ליכא סכנה אמאי שריא: (תוספות)

א

-

ד

דף

שפתיו נהוי מעשה גבי מגדף אמר רבא שאני מגדף הואיל וישנו בלב אבל בעלמא עקימת שפתיו הוי מעשה מתיב רבי זירא יצאו עדים זוממין שאין בו מעשה ואמאי הא על פי כתיב בהן אמר רבא שאני עדים זוממין הואיל וישנן בראייה: האוכל חלב: ת"ר **[ויקרא ז-כג]** כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו לחייב על כל אחת ואחת דברי ר' ישמעאל וחכ"א אינו חייב אלא אחת נימא בהא קמיפלגי דר' ישמעאל סבר לוקין על לאו שבכללות ורבנן סברי אין לוקין על לאו שבכללות לעולם סבר ר' ישמעאל אין לוקין על לאו שבכללות ושאני הכא דמייתרי ליה קראי נכתוב קרא כל חלב לא תאכלו שור וכשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן אי לא כתיב שור וכשב ועז ה"א אפילו חלב חיה במשמע להכי כתב שור כשב ועז למימרא דחלב שור וכשב ועז הוא דאסור אבל דחיה שרי שפיר קאמרי ליה אלא היינו טעמא דרבי ישמעאל דקסבר א"כ לכתוב כל חלב שור לא תאכלו כשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן סברי אי כתב רחמנא כל חלב שור ה"א נילף שור שור מסיני מה גבי סיני חיה ועוף כיוצא בהן אף גבי אכילה חיה ועוף כיוצא בהן להכי כתב רחמנא שור וכשב ועז למימרא דהני דאסור אבל חיה ועוף שרי שפיר קא"ל אלא היינו טעמא דקסבר נכתוב כל חלב כשב לא תאכלו א"נ כל חלב עז לא תאכלו שור וכשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן סברי אי כתב כל חלב כשב ה"א חלב כשב אסור ושור ועז שרי וכ"ת מאי אולמיה דכשב משום דנתרבה באליה וכדתנא ר' חנניא למה מנה הכתוב אימורין בשור ואימורים בכשב ואימורים בעז דכתיב **[במדבר יח-**

יז] אך בכור שור וגוי צריכי דאי כתב שור ה"א כשב ועז לא ילפינן מיניה

דאיכא למיפרך מה לשור שכן נתרבה בנסכים נכתוב רחמנא בכשב ונילף שור ועז מכשב איכא למיפרך מה לכשב שכן נתרבה באליה נכתוב רחמנא עז ונילף שור וכשב מיניה איכא למיפרך מה לעז שכן נתרבה אצל עבודת כוכבים מן חד לא ילפינן נכתוב תרתי ונילף חדא מתרתי הי דין נילף שור מכשב ועז אית להון פירכא מה לכשב ועז שכן נתרבו אצל הפסח לא נכתוב כשב ונילף משור ועז אית להון פירכא מה לשור ועז שכן נתרבה אצל עבודת כוכבים לא נכתוב עז ונילף משור וכשב אית להון פירכא מה לשור וכשב שכן יש בו צד ריבוי הלכך לא ילפי מהדדי שפיר קא"ל אלא לעולם טעמא דרבי ישמעאל כדאמרינן מעיקרא דאם כן נכתוב כל חלב ולישתוק מאי אמרת האי דכתב שור וכשב ועז למשרי חלב חיה הא כי כתב קרא בעניינא דקדשים ודבר למד מעניינו מכלל דרבנן סברי לא ילפינן דבר למד מעניינו לא דכולי עלמא ילפינן דבר הלמד מעניינו והכא בהא פליגי רבי ישמעאל סבר למידין לאו מלאו בין מלאו ובין מלאו דכרת (דכל חלב שור וכשב ועז מלאו [ויקרא ג-יז](#)) דחוקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם כל חלב וכל דם לא תאכלו דכתיב בעניינא דקדשים ובקדשים לא אית בהון חיה אף כל חלב שור כי כתיב ליה סתמא ליכא לספוקי בחיה הלכך שור וכשב ועז לחלק הוא דאתא לחייב על כל אחת ואחת וילפינן לאו דכל חלב ולא דחוקת עולם מכרת [ויקרא ז-כה](#)) דכי כל אוכל חלב מן הבהמה אשר יקריבו ממנה מה ההוא לחלק אף הדין לחלק) ורבנן לאו מלאו ילפינן לאו מכרת לא ילפינן ואיבעית אימא היינו טעמייהו דרבנן כדאמר ליה רב מרי לרב זביד אלא מעתה אליה דחולין תיתסר אמר ליה עליך אמר קרא [ויקרא ז-כג](#)) כל חלב שור וכשב ועז דבר השוה בשלשתן בעינן וליכא הלכך כי אתא שור וכשב ועז למישרי אליה דחולין הוא דאתא ור' ישמעאל אמר לך א"כ לימא קרא כל חלב שור וכשב עז למה לי ש"מ לחלק א"ר חנינא מודה רבי ישמעאל לענין קרבן שאין מביא אלא חטאת אחת מ"ט דלא דמי הדין לאו ללאו דעריות ת"ר ועשה אחת ועשה הנה לחייב על כל אחת ואחת שאם אכל חלב וחלב שם אחד בשני העלמות חייב שתי שמות בהעלם אחת חייב שתי א"ל רמי בר חמא לרב חסדא בשלמא שם אחד בשני העלמות חייב שתי שמות דהעלמות מוחלקין אלא שני שמות בהעלם אחת אמאי חייב שתי הא בעינן העלמות מוחלקין וליכא א"ל הכא במאי עסקינן כגון דאכל חלב דנותר דמחייב משום נותר ומשום חלב א"ל א"כ ניחייב נמי משום קודש אלא אמר רב ששת כגון דאכל חלב דהקדש ור' יהודה היא דתניא

אכל חלב נבלה אכל חלב מוקדשין חייב שתים ר' יהודה אומר חלב מוקדשין לוקה שלש מחייכו עלה במערבא ונוקמה כגון חלב דשור וכשב ועז ור' ישמעאל היא דאמר לוקה שלש

ר"י ילאו עדים זוממין. בתורת כהנים גבי פר כהן משיה והכי אמרינן אחר פריצונו דזרים שהן בעבודת כוכבים ודזרים שאינן בעבודת כוכבים יכול שאני מרצה המסית והמדיח ועדים זוממין ת"ל ועשה ילאו חלו שאין בהן מעשה ילאו מכלל חטאת: והא על פי כתיב זהו. ונימא עקימת פיו הוא מעשה: גיליון. הא על פי כתיב והיכי אמרת אבל בעלמא הוא ביה מעשה: הואיל וישנן בראייה. עיקר עדותן בראיית העין שמעידין מה שראו הישכך לא חשיב מעשה: חייב על כל אחת ואחת. מלקות אם אכלו בהתראה אחת: לוקין על לאו שבכללות. על כל אחד ואחד: ורבנן סברי אין לוקין. ואי תיקשי לא לילקי אפילו חדא דחדא מיהא לקי: ויליף שור שור משבת. למען ינוח שורך (שמות כג) מה התם חיה ועוף כיוצא בו דהכי מוקמינן ב"ק בפרק שור שנגח את הפרה (דף נד: ע"פ): כל חלב כשב. לייכא השתא ג"פ: שור נתרצה בנסכים. חאי ההין יהיה לפר: עז נתרצה בעבודת כוכבים. ביחיד: חד מתרי. האל השוא שבהן שהן מין בהמה וחלבו אסור ואימורי בכוריהם קריבים: נתרבו אלל עבודת כוכבים. פר בלבוז ועז ביחיד: ה"ג מה לשור וכשב שכן יש בהן ריבוי אלל מזבח שור בנסכים וכשב באליה אבל עז אין בקרבנו ריבוי אלל מזבח: הא כי כתיב קרא בעניינא דקדשים כתיב. דכתיב (ויקרא ז) כי כל אוכל חלב מן הבהמה וגו' והואיל ובעניינא דקדשים כתיב ודאי אין חיה נוהגת בהו הלכך לא אינטריד שור וכשב למישרי חיה: מכלל דרבנן סברי. לא ילפינן לאו דכל חלב מעניינו בתמיה: דכולי עלמא ילפינן דבר למד מעניינו. בעלמא אבל הכא לאו עניינו דהאי לאו והאי כרת: והכא בהא קמיפלגי כו'. גירסא זו הכתובה בספרים משובשת היא ועל ידי פרשנים טועין שלא היו בקיאים בשמועה ופירשנה בשיבוש בתוך הגירסא וכך הלכה ולא יותר והכא בהא קמיפלגי מר סבר למידין לאו מלאו ולא מכרת ומר סבר לאו מלאו ילפינן לאו מכרת לא ילפינן והכי פירושא ר' ישמעאל סבר למידין דבר מעניינו בין לאו מלאו בין לאו מכרת: ורבנן סברי. לאו מלאו למידין זה מזה כשהן בפרשה אחת דבר למד

מעניינו כי ההיא דבשר בחלב השנויה ב' כל הבשר (חולין קטו): לא תאכלנו
בבשר בחלב הכתוב מדבר אבל לאו מכרת כעין הכא לא ילפינן דבר למד מעניינו
הלכך אי לא כתיב שור וכסב ועז ה"א חיה במשמע: ואי בעית אימא טעמייהו
דרבנן. משום דהאי שור וכסב ועז מיבעי להו לכדרב מרי: אליה דחולין תיתסר.
דחלב איקרי צפרק כל הבשר (חולין קיז): ששה בשלשתן. שנקרא חלב בשלשתן
ואליה לא איקרי חלב אלא בכסב: א"כ נכתוב כל חלב שור וכסב. ומהתם
ממעייטנא אליה דבעינן דבר השוה בשניהן: לאו דעריות. להכי נקט עריות דאיכא
מיילי טובא ואיכא לאו בכל חדא: מאחת מהנה. משמע מאחת חייב הנה כמה
חטאות: חלב וחלב. שני זיתי חלב: שם אחד. חלב הכליות או חלב הדקין שם אחד
בהעלם אחד ל"ג: שני שמות. כזית משעל הכוליא וכזית משעל הדקין: דהעלמות
מחלקין. לכיון דנודע לו צינתים הרי הן שתי שגגות וחטאת בידיעה תלה רחמנא
דכתיב (ויקרא 7) או הודע אליו: חלב דנותר. דאיכא שתי שגגות משתי כריתות
חלב ונותר וחייב שתי חטאות: ניחייב נמי משום קדש. אשם מעילות: אלא אמר
רב ששה כגון שאכל חלב דקודש. ולעולם משום חלב חייב שתיים ולהכי לא חשיב
אשם מעילות אלא של שם אחד ורבי יהודה היא דמחייב אחלב מוקדשין שתיים
משום חלב ושני שמות דקתני משום דבחלב מוקדשין כתיבי תרי קראי: חלב נבלה
לוקה שתיים. משום חלב ומשום נבלה והמוקדשין משום חלב ומשום זרות: ג'. ב'
משום חלב כדמפ' לקמן וא' משום זרות: ונוקמה. להא דלעיל דקתני ב' שמות
כלומר משתי בהמות משני מינין ור' ישמעאל היא: לענין קרבן. וברייתא דלעיל
בקרבן קמיירי דגבי חטאות כתיב ועשה מאחת מהנה: הב"ע. הא דקתני ב' שמות
כגון שאכלן בב' תמחויין ב' מאכלין דהיינו ב' שמות כגון תבשיל וכלי: (ל"א חייב
ב' א' משום חלב וא' משום קדש אשם מעילה ודלח' כר' יהודה דמחייב משום
חלב שתיים משום ב' לאוין דכתיבי בחלב: דרבי יהושע. צפרק אמרו לו (לקמן
טו): תרי קראי. חד בקדשים חוקת עולם וחד בין בחולין בין בקדשים הילכך
בחלב המוקדשים איכא שני לאוין משום חלב וחלב חולין נפקא ליה לר' יהודה
כדאמרינן ב' אלו עוברין (פסחים מג): כי כל אוכל חלב מן הבהמה אין לי אלא

אלא מכלל דרבנן סברי לא ילפינן דבר הלמד מעניינו לא דכ"ע [ילפינן] דבר הלמד מעניינו ובהא קמיפלגי רבי יהודה סבר למידין לאו מלאו ולאו מכרת ורבנן סברי לאו מלאו ילפינן לאו מכרת לא ילפינן (אלא לר' יהודה כל חלב וכל דם לא תאכלו למאי אתא מיבעי ליה להקיש תניא [ויקרא ג-יז](#) כל חלב וכל דם לא תאכלו מה חלב לוקה שתיים אף דם לוקה שתיים דברי ר' יהודה וחכ"א אין בו אלא אזהרה אחת ומ"ש חלב דלוקה שתיים בלא היקישא דכתב ביה תרי קראי כל חלב וכל דם לא תאכלו כל חלב שור וכשב דם נמי בלאו היקישא נילקי שתיים דכתיב ביה תרי לאוין כל חלב וכל דם לא תאכלו [ויקרא ז-כז](#) וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה אלא אימא מה חלב לוקה שלש אף דם לוקה ג' ומאי שנא חלב דלוקה שלש דכתיב ביה הלין תרי לאוין ולאו דזרות הא תלתא דם נמי איצטריך ס"ד אמינא הואיל ואיתמעט דם מטומאה ליתמעט מזרות קמ"ל היקישא ואלא לרבנן הקישא למאי אתא מיבעי ליה לכדתניא כל חלב וכל דם לא תאכלו מה חלב מיוחד שחלבו חלוק מבשרו ואין מצטרפין זה עם זה אף דם שדמו חלוק מבשרו אוציא דם שרצים הואיל דאין דמן חלוק מבשרו מצטרפין והא מהכא נפקא מהתם נפקא [ויקרא יא-כט](#) וזה לכם הטמא לימד על דם השרץ והשרץ שמצטרפין זה עם זה אי לאו היקישא ס"ד אמינא ה"מ לטומאה אבל לאכילה אימא לא אשמעינן היקישא לאכילה אמר רבינא הילכך דם נחש ובשרו מצטרפין מאי קמ"ל היינו היקישא ס"ד א שרץ דאיתרבי לטומאה איתרבי לאכילה נחש דלא איתרבי לטומאה לא איתרבי לאכילה קמ"ל היקישא כל מיילי דאין דמו חלוק מבשרו משמע אמר רבא שלש כריתות האמורות בדם למאי אחת לדם חולין ואחת לדם קדשים ואחת לדם התמצית הניחא לר' יהודה דתניא דם התמצית באזהרה ר' יהודה אומר בכרת אלא לרבנן ההיא למאי אתא ואפילו לר' יהודה כרת נפקא ליה מן כל דם דתניא רבי יהודה אומר דם מה תלמוד לומר כל דם אין לי אלא דם קדשים שהנפש יוצא בו [שהוא מכפר] דם חולין ודם התמצית מנין ת"ל כל דם אלא אימא אחד לדם חולין ואחד לדם קדשים ואחד לדם כיסוי ואמר רבא חמשה לאוין האמורין בדם למה אחת לדם חולין ואחת לדם קדשים ואחת לדם כיסוי ואחת לדם איברין ואחת לדם התמצית א"ר אילא אכל מעשר דגן ותירוש ויצהר לוקה שלש והא אין לוקין על לאו שבכללות שאני הכא דמייתרי קראי מכדי כתב רחמנא [דברים יד-כג](#) ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך בפנים אין בחוץ לא ל"ל דכתב

רחמנא {דברים יב-יז} לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך לחלק אי מההוא הי"א הי"מ בעשה אבל בלאו אימא לא אמטו להכי

ר"י קסברי. רבנן לאו דחקת עולם בקדשים דהא בעניינא דקדשים כתיב ולא כל חלב בחולין ולא בקדשים: ה"ג אבל בחולין דאסור חלבו אימא לא. והכי פירושא אבל חולין דקילי אימא לא אסיר חלבו. דאסור חלבו אימא לא כלומר אימא לא אסור חלבו ולשון הפוך היא לשון גרסא ירושלמית: חלב מוקדשין הותר מכללו. דהא אליה איקרי חלב בכבש ואישתראי בשור ועז: ור' יהודה סבר כי כתיב נמי כו'. כדאמרן לעיל: מכלל דרבנן לא ילפי. בתמיה: לאו מלאו ולאו מכרת למידין. דבר מעניינו בין לאו מלאו כגון בעלמא גבי אבר מן חי צפ' (כל הבשר) (חולין קב.) בין לאו מכרת כגון הכא מה כרת בקדשים אף לאו בקדשים: ורבנן סברי לאו מלאו הוא דילפינן. כי התם אבל לאו מכרת לא ילפינן הלכך בחולין כתיב ואף בזו הספרים משוברים וכולה גרסא ליתא: ה"ג ת"ר כל חלב וכל דם לא תאכלו ר' יהודה אומר מה חלב לוקה שתיים אף דם לוקה שתיים וחכ"א אין בו אלא אזהרה אחת: מאי שנא חלב. כלומר מ"ט כתביה לדם בהדי חלב ליכתביה באנפי נפשיה ואנא ידענא דלוקה ב' דמ"ט חלב דלוקה שתיים בלא הקישא כלומר דם נמי כתיבי ב' קראי אי הוה כתיב באנפי נפשיה כגון כל דם לא תאכלו לכתוב דחקת עולם ל"ל דכתיב בהדי חלב: דם אימעט ממעילה. בסוף כל הבשר בשחיטת חולין (דף קיז:) ואימא כי היכי דאימעט מזרות קרבן מעילה אימעט נמי ממלקות דזרות קמ"ל: ה"ג ס"ד אמינא הואיל ואימעט ממעילה אימעט נמי מזרות קמ"ל: אלא לרבנן. כיון דתרכינן דלר' יהודה לא בעי הקישא אלא משום זרות ורבנן פליגי עליה ואמרי אין בו אלא אזהרה אחת מכלל דסבירא להו מזרות נמי אימעט ולדידהו הקישא ל"ל: מה חלב מיוחד שחלבו חלוק מבשרו. שלא נאמר איסור חלב אלא בשור וכבש ועז שחלבן אסור ובשרן מותר: ואינו מטורפין זה עם זה. לאיסור שבה שהרי אין כאן אלא איסור החלב לבדו ואין היתר מטורף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר: אף דם. אע"פ שאיסורו נוהג בטמאין וראוי להטורף הדם והבשר להתחייב בכזית משניהן משום טמא לא

יִטְרַפוּ שְׁנֵלְמַד דָּם מִחֻלָּב מֵהַחֻלָּב עַל כִּרְחִיבָה לְחֻלְקוֹ מִפְרִידוֹ מִלְהֲטָרְף שְׁהָרִי חֲלוּקִין זֶה לְאִיסוּר וְזֶה לְהִיתָר לְאִין אִיסוּר וְהִיתָר מִטְרַפִּים אֲף דָם הַטּוֹמְאִים הוֹאִיל וְדָמָן חֲלוּק מִבְּשָׂרָן שֵׁשׁ עַל הַדָּם אִיסוּר כִּרְת מִשּׁוּם דָּם מֵה שְׂאִין כֵּן בְּבָשָׂר אִינוּ מִטְרַפִּין אֲפִילוּ לְעֵנִין (אִיסוּר) לְטוֹמֵא: יִלְאוּ שְׂרָאִים. מִדִּין הֵהִיקָשׁ הַזֶּה הוֹאִיל וְאִין דָּמָן חֲלוּק מִבְּשָׂרָן שְׂאִינוּ מוֹזְהָר עַל דָּמָן מִשּׁוּם דָּם אֲלֹא מִשּׁוּם שְׂרָץ כְּדֹאֲמֵרֵי בְּפִר' דָּם שְׁחִיטָה (לְקָמָן כֹּא): יִלְאוּ שְׂרָאִים שְׂאִין בְּהֵן טוֹמְאָה קֹלָה כּו' הֵילְכֵךְ מִטְרַפִּין זֶה עִם זֶה שְׁהָרִי שֶׁסְּ אֶחָד לְהֵן הֵילְכֵךְ דָּם נִחַשׁ וּבְשָׂרוֹ מִטְרַפִּין לְאִין מוֹזְהָר עַל דָּמָן מִשּׁוּם דָּם כְּדֹאֲמֵרִינֵן בְּפִרָק דָּם שְׁחִיטָה (שֶׁס) שְׂאִין אֲזֵהֶרֶת דָּם אֲלֹא בְּבִהֵמָה חִיָּה וְעוֹף כּו': דָּם שְׂרָץ מוֹזְהָר נִפְקָא. לְאִי לְלִמּוּד לְשְׂרָץ גּוֹפִיָּה הֵא כְּתִיב אֲלֵה הַטּוֹמְאִים לְכֶס: לְטוֹמְאָה. לְכַעֲדָשָׁה: לְאֲכִילָה. בְּכִזִּית: הֵילְכֵךְ. לְדֹאֲמֵרֵת כֹּל שְׂאִין דָּמוֹ חֲלוּק מִבְּשָׂרוֹ מִטְרַפִּין: נִחַשׁ נִמִּי. אֲע"ג דְּלֹאֹ בְּר טוֹמְאָה הוּא מִטְרַפִּין דָּמוֹ לְבָשָׂרוֹ לְכִזִּית לְאֲכִילָה לְאִין מוֹזְהָרִין עַל דָּמוֹ אֲלֹא מִשּׁוּם בְּשָׂרוֹ: לְדֹאֲמֵרֵינֵן לְטוֹמְאָה. כְּדֹאֲמָן וְזֶה לְכֶס הַטּוֹמֵא לִימַד עַל דָּם הַשְׂרָץ וּבְשָׂרוֹ שְׁמִטְרַפִּין לְטוֹמְאָה: ג' פְּרִיתוֹת. תְּרִין בְּאַחֲרֵי מוֹת וְחַד בְּצֹו אֶת אֲהֵרֶן: וְאֲפִי' לְר' יְהוּדָה. לֹא נִפְקָא לִיָּה דָּם הַתְּמֵלִית מִחַד מֵהַנֶּךְ כְּרִיתוֹת: דָּם. הוּא לִיָּה לְמִיכְתָּב: מֵה ת"ל כֹּל דָּם. בְּאַחֲרֵי מוֹת אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמֵן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יֵאָכֵל כֹּל דָּם וְנִתְתִּי פְּנֵי וְגו' אִין לִי שִׁיחָא בְּכִרְת אֲלֹא דָם קְדָשִׁים שְׁהַנְּפֵשׁ יוֹלְאָה בּוֹ שְׁמִתְכַפֵּר בּוֹ שְׂרָאוֹי לְכַפֵּרָה עַל הַמְזִבַּח דֵּהָא כַּפֵּרָה כְּתִיבָא הִכָּא וְאִנִּי נִתְתִּיו לְכֶס עַל הַמְזִבַּח לְכַפֵּר וְהִנִּי הוּא דִרְאוּיִן לְכַפֵּרָה: דָּם חוֹלִין וְדָם הַתְּמֵלִית. לְקְדָשִׁים דְּאִינֵם רְאוּיִן לְכַפֵּרָה כְּדֹאֲמֵרִינֵן בְּסוּף תְּמִיד נִשְׁחַט בְּפִסְחִים (דף סה.). אֲלֹא. לְעוֹלָם רְבִנֵן דְּלֹא נִפְקָא לְחוֹלִין מִרִּבּוּיָא דְקָרָא דְכֹל וְאֲע"ג דְּלִית לְהוֹ כִּרְת בְּדָם הַתְּמֵלִית מִיִּבְעֵי לְהוֹ חַד כִּרְת לְדָם כִּיסוּי לְדָם חִיָּה וְעוֹף שְׁכִיסָהוּ וְנִתְגַּלָּה סְד"א בְּטֹלָה אֲגַב אֲרַעָא וְאִי הִדֵּר אֲכֹלָה עִפְרָא בְּעֵלְמָא הוּא וְלֹא לִיחִיב קַמ"ל: ה' לְאִוּיִן. הֵנֶךְ דְּלֹא אֶתוּ לְדִרְשָׁה חַד (וְיִקְרָא ג) דְּחֻקַּת עוֹלָם וְחַד בְּצֹו אֶת אֲהֵרֶן (שֶׁס ז) כֹּל דָּם לֹא תֵאָכְלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֹוֹתֵיכֶם וְחַד בְּאַחֲרֵי מוֹת (שֶׁס יז) דָּם כֹּל בְּשָׂר לֹא תֵאָכְלוּ וְחַד בְּרֵאָה אֲנִכִּי (דְּבָרִים יב) לֹא תֵאָכְלוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפַּכְנוּ כִּמִּים הִרִי ה' וְדִכְתִּיב לְעִיל מִינִיָּה לֹא תֵאָכֵל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבְּשָׂר בְּאַבֵּר מֵן הַחַי מִשְׁתַּעֵי וְדִכְתִּיב בְּתֵרִיָּה לֹא תֵאָכְלוּ מוֹקְמִינֵן בְּפִרָק כֹּל הַבְּשָׂר

נימא קרא לא תוכל לאכלם בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהרך למייל
ליחודי אכילה דכל חד וחד אי"ר יצחק האוכל לחם קלי וכרמל לוקה ג'
והא אין לוקין על לאו שבכללות שאני הכא דמייתר קראי לימא קרא
לחם ונילף קלי וכרמל מיניה איכא למיפרך מה לחם שכן נתרבה אצל
חלה נכתוב קלי ולא לכתוב לחם ונילף מקלי לחם מקלי לא אתי משום
דקלי איתיה בעיניה לחם לא איתיה בעיניה כרמל מקלי לא אתי משום
דקלי נתרבה אצל מנחות כרמל לא נתרבה אצל מנחות נכתוב כרמל ונילף
לחם וקלי מיניה איכא למיפרך מה לכרמל שכן לא נשתנה מברייתו מן
חד לא ילפי נילף חדא מן תרין לא נכתוב קרא לחם ונילף מקלי וכרמל
איכא למיפרך מה לקלי וכרמל דאיתנהון בעיניהון לא נכתוב קרא כרמל
ונילף מלחם וקלי איכא למיפרך מה ללחם וקלי שכן נתרבו אצל מנחות
אמר לך רבי יצחק לא נכתוב קרא קלי ונילף מלחם וכרמל מאי פרכת אי
פרכת מה ללחם שכן נתרבה אצל חלה כרמל יוכיח ואי משום דכרמל לא
נשתנה מברייתו לחם יוכיח הלכך לוקה דמייתר ואימא קלי דמייתר
מחייב חדא אכולהון מחייב חדא אם כן נכתוב קרא לחם כרמל וקלי אי
נמי נכתוב קלי ולחם וכרמל אמאי כתב לקלי באמצע הכי קאמר לחם
בקלי נחייב וכרמל נחייב בקלי אי"ר ינאי לעולם אל תהי גזירה שוה קלה
בעיניך שהרי פיגול אחד מגופי תורה ולא לימדו הכתוב אלא מגזירה שוה
דאמר רבי יוחנן תני זבדא בר לוי נאמר להלן [ויקרא יט-ח](#) ואוכליו עונו
ישא ונאמר כאן [ויקרא ז-יח](#) והנפש האוכלת ממנו עונה תשא מה להלן
כרת אף כאן כרת אי"ר סימאי לעולם אל תהי גזירה שוה קלה בעיניך
שהרי נותר אחד מגופי תורה ולא לימדו הכתוב אלא מג"ש מאי היא יליף
קדש קדש ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל וכתוב [שמות כט-לד](#)
ושרפת את הנותר באש כי קדש וגו' אמר אביי לעולם אל תהי ג"ש קלה
בעיניך שהרי בתו מאנוסתו הן הן גופי תורה ולא לימדה הכתוב אלא
מג"ש דאמר רבא אמר לי ר' יצחק בר אבדימי אתיא הנה הנה לאיסורא
אתיא זמה זמה לשרפה אמר רב אשי אל תהי ג"ש קלה בעיניך שהרי
נסקלים הן הן גופי תורה ולא לימדה הכתוב אלא מג"ש דתניא נאמר כאן
דמיהם במ ונאמר באוב וידעונו דמיהם במ מה להלן בסקילה אף כאן
בסקילה : המפטם את השמן כו' : ת"ר המפטם את השמן ללמוד בו [או]
למוסרו לציבור פטור לסוך חייב והסך ממנו פטור לפי שאין חייבין אלא
על סיכת שמן המשחה שעשה משה בלבד אמר מר ללמוד בו [או] ע"מ
למוסרו לציבור פטור מנלן אתיא מתכונתו מן במתכונתה דקטרת וכתוב

לגבי קטרת [\[שמות ל-לז\]](#) לא תעשו לכם לכם הוא דאסור אבל למוסרו לציבור פטור גבי שמן נמי למוסרו לציבור פטור ותיהדר קטרת ונילף משמן מה שמן כי מפטם לחציין פטור אף קטרת נמי כי מפטם לחציין פטור אלמה אמר רבא קטרת שפטמה לחציין חייב שמן שפטמו לחציין פטור אמר לך רבא גבי שמן כתיב ובמתכונתו לא תעשו כמוהו כמוהו הוא דאסור אבל חציו שפיר דמי גבי קטרת דכתיב והקטרת אשר תעשה כל עשייה דקטרת אפשר דמקטיר פרס שחרית ופרס בין הערבים ת"ר שמן המשחה מר דרור ה' מאות קדה ה' מאות קנמן בשם ה' מאות וקנה בשם חמשים ומאתים נמצאו כולם אלף ושבעה מאות וחמשים תנא מניינא קמ"ל תנא הא קא קשיא ליה אימא קנה בשם כקנמן בשם מה קנמן בשם מחציתו בחמשים ומאתים אף קנה בשם מחציתו חמשים ומאתים דהוּו להו תרין אלפים ואימא ה"נ אם כן נכתוב קרא קנמן בשם וקנה בשם מחצה ומחצה חמשים ומאתים אמר ליה רב פפא לאביי כשהוא שוקל בהכרע הוא שוקל או עין בעין הוא שוקל אמר ליה רחמנא כתב בד בבד ואת אמרת בהכרע והאמר רב יהודה הקב"ה יודע הכרעות אלמא דאית בהו הכרע אלא אמר רב יהודה דקנמן בשם אמאי מייתי מחציתו דחמש מאות חמשים ומאתים בחד זימנא וחמשים ומאתים בחד זימנא כיון דכולהון ה' מאות הויין נייתי ה' מאות בבת אחת ש"מ מדקמייתי לה לקנמן בשם בתרי זימני הכרע אית ביה והקב"ה יודע בהכרעות ומאי בד בבד אמר רבינא שלא יניח משקל במשקל וישקול ת"ר שמן המשחה שעשה משה במדבר משלקו העיקרין דברי ר' יהודה א"ל רבי יוסי והלא לסוד העיקרין אינו סיפק כיצד עושה הביאו העיקרין ושלקום במים והציף עליהן שמן המשחה וקלט את הריח וקיפחו אמר לו ר' יהודה

רפ"י לחם יִשְׁנוּ צִמְנֹתָי. ללחם הפנים איקרי מנחה וְשָׂתִי הַלֶּחֶם שָׁל עֲלֵיךְ דְּכִתִּיבָהוּ (צמדבר כח) צִמְנֹתָי לְלֶחֶם הַפָּנִים חֲדָשָׁה: שָׁכֵן אֵינִי הוּא צִמְנֹתָי. הַלֶּכֶךְ לֹא מֵלֵיךְ יִלְפֵת לֵה דֵהָא כִּי אֲמַרִּינָן מַה לְקָלִי דְאֵינִי צִמְנֹתָי לִיכָא לְמִימַר כְּרַמְלִי יוֹכִיחַ: שָׁכֵן נִתְרַצוּ אֲלֵל מִנְחֹתָי. וְכִי פִרְכַּת מַה לְקָלִי שָׁכֵן נִתְרַצָּה עַל יְדֵי מִנְחֹתָי לִיכָא לְמִימַר לֶחֶם יוֹכִיחַ: הַפְּגוּל א' מְגוּפֵי תוֹרָה. דְּחִיבִין עֲלֵיו כְּרַת וְלֹא לְמִדּוּהַ הַכְּתוּבָה שִׁיחָא בְּכִרְתָּי אֲלֵל נִאֲמַר בְּקְדוּשָׁתָי תְּהִי וְאֲוֹכְלִיו עוֹנוֹ יִשָּׂא וְאֵע"ג דְּכִתִּיב בִּיהַּ פְּגוּלָה לֹא בְּפִיגוּל גְּמוּרָה קְמִיירִי אֲלֵל בְּמַחְשָׁב בְּשַׁחֲטָה חוּץ לְמִקְוָמוֹ דֵּהֲכִי דְרַשִׁינָן בְּתוֹרָה

כהנים ובשחיתות קדשים (דף כח): אם אינו ענין לחוץ לזמנו תנהו ענין לחוץ למקומו וליכא למימר דהאי כרת עליה קאי דכתיב בפגול גמור בלו את אהרן והנפש האוכלת ממנו עונה תשא ודרשין בתורת כהנים ממנו עונה תשא ולא מחזרו דהיינו חוץ למקומו דכתיב ביה מחשבה כותיה: נאמר כאן. בלו את אהרן בפגול גמור והנפש האוכלת וגו' והתם כתיב לא יחשב דהיינו פגול גמור חוץ לזמנו: ונאמר להלן. גבי נותר בפרשת קדושים תהיו ואוכליו עונו ישא וגו' מה (כאן) [להלן] בקדושים תהיו כרת דכתיב ונכרת: ולא למדו הכתוב. לנותר בכרת אלא בגזירה שזה ללא ידעין דהאי כרת דקדושים תהיו בנותר קמיירי דהא בתר דקרא לחוץ למקומו כתיב ומשמע דעליה קאי אלא משום דאתיא קדש קדש: בתו מאנוסתו אחד מגופי תורה. דבשריפה: אתיא הנה הנה. כתיב באשתו (ויקרא יח) ערות אשה ובתה לא תגלה דמשמע בתה ממנו ובתה מאחר סיפיה דקרא שארה הנה זמה היא וכתיב (סם) ערות בת בנג או בת בתך ובאנוסה כתיב דהא בת בתו מאשתו נפקא לו מקרא דלעיל ערות אשה ובתה ובתו לא כתיבא באנוסתו אלא אתיא הנה הנה מאשתו כתיב באשתו שארה הנה זמה היא וכתיב באנוסתו כי ערותך הנה מה התם כתיבא בתו דכתיב אשה ובתה אף כאן נמי באנוסה עשה בתו כבת בתו וא"ת קל וחומר הוא אינן מזהירין מן הדין: זמה זמה לשריפה. כי יקח איש את אשה ואת אמה זמה היא (ויקרא כ): נסקלין. רוב חייבי סקילה כגון הבא על האם ועל הכלה לא כתיבא סקילה אלא דמיהם צם (סם): המפטם. לסוד ממנו חייב דכתיב (שמות ל) אשר ירקח כמוהו: והסך ממנו. אחר שלא פטמו: ואשר יתן ממנו. מאותו של משה: לחלאין. כגון ו' לוגין דההוא דמשה הוה הין י"ב לוגין: חלאין דקטרת. קפ"ד מנין דבכל יום היה מקטיר מנה כדאמרין לקמן (ד' ו.) סם"ה מנין (כמנין ימות החמה): פרס שחרית. חלי מנה: ה' מאות. שקלים: קנמן צס"ה מאות. דהכי אמר קרא מחליתו חמשים ומאתים דלהכי נקט מחליתו שלא יהו שוקלים אותו הכל ביחד אלא לחלאין כדי שיהו סם שתי הכרעות: תנא הכי קשיא ליה. כלומר להכי אשמעין ברייתא דאי ממשמעותא דקרא הוה אמינא קנה צוסם כקנמן צסם דמחליתו דקרא אתרוייהו קאי קמ"ל: מחלה למחלה. שהיו שוקלין לחלאין: עין בעין. שאין הצסם מכריע: (ע"א). המקום יודע בהכרעות.

ומלכים ואפ"י כהן גדול בן כ"ג טעון משיחה ואין מושחין מלך בן מלך
ואם תאמר מפני מה משחו את שלמה מפני מחלוקת אדוניה ואת יהואש
מפני עתליה ואת יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה גדול מאחיו שתי
שנים אמר מר ואפ"י כ"ג בן כ"ג טעון משיחה מנלן דכתיב [\[ויקרא ו-טו\]](#)
והכהן המשיח תחתיו מבניו נימא קרא והכהן שתחתיו מבניו מאי
המשיח הא קמ"ל דאפ"י מבניו ההוא דמשח הוי כ"ג ואי לא משח לא הוי
כ"ג אמר מר אין מושחין מלך בן מלך מנלן אמר רב אחא בר יעקב דכתיב
[\[דברים יז-כ\]](#) למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו (כל הימים) ירושה
היא ומפני מה משחו את שלמה מפני מחלוקת אדוניה מנלן דכי אתי
מחלוקת בעי משיחה ולא כל דבעי מלכא מורית ליה מלכותא אמר רב
פפא אמר קרא [\[דברים יז-כ\]](#) בקרב ישראל בזמן ששלום בישראל תנא אף
יהוא בן נמשי לא נמשח אלא מפני מחלוקת יורם בן אחאב אמאי תיפוק
ליה דמלך ראשון הוא חסורי מיחסרא והכי קתני מלכי בית דוד מושחין
מלכי ישראל אין מושחין ואם תאמר מפני מה משחו יהוא בן נמשי מפני
מחלוקת יורם בן אחאב אמר מר מלכי בית דוד מושחין ואין מלכי ישראל
מושחין מנלן דכתיב [\[שמואל א טז-יב\]](#) קום משחהו כי זה הוא זה טעון
משיחה ואין אחר טעון משיחה אמר מר מפני מחלוקת יורם ומשום
מחלוקת יורם בן אחאב נמעל בשמן המשחה כדאמר רב פפא באפרסמא
דכיאה ה"נ באפרסמא דכיאה ואת יהואחז מפני יהויקים שהיה גדול ממנו
שתי שנים ומי קשיש והכתיב [\[דברי הימים א ג-טו\]](#) ובני יאשיה הבכור יוחנן
והשני יהויקים והשלישי צדקיהו והרביעי שלום וא"ר יוחנן הוא יהואחז
(הוא) צדקיהו הוא שלום אלא לעולם יהויקים קשיש ואמאי קרי ליה
בכור שהוא בכור למלכות ומי מוקמינן זוטא קמי קשישא והכתיב [\[דברי
הימים ב כא-ג\]](#) ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור ההוא ממלא
מקום אבותיו הוה אמר מר הוא שלום הוא צדקיהו והא בדרי קחשיב
ומאי קרי ליה שלישי שהוא שלישי לבנים ומאי קרי ליה רביעי שהוא
רביעי למלכות משום דמלך יכניה קמיה בתחלה מלך יהואחז וסוף מלך
יהויקים וסוף מלך יכניה וסוף מלך צדקיהו ת"ר הוא שלום הוא צדקיהו
ולמה נקרא שמו שלום שהיה שלם במעשיו דבר אחר שלום ששלם מלכות
בית דוד בימיו ומה שמו מתניה שמו שנאמר [\[מלכים ב כד-ו/יז\]](#) ויאמר
המלך אל הכהנים תנו את ארון הקדש ואמר רבי אלעזר אתיא שם שם
אתיא דורות דורות אתיא משמרת משמרת אמר רב פפא באפרסמא
דכיאה ת"ר מושחין את המלכים כמין נזר ואת הכהנים כמין כי אמר רב

מנשיה כמין כי יוני תני חדא בתחלה מציק שמן על ראשו ואחר כך נותן לו שמן בין ריסי עיניו ותני אחריתי בתחלה נותן לו שמן בין ריסי עיניו ואחר כך מציק לו שמן על ראשו תנאי היא איכא למאן דאמר משיחה עדיפא ואיכא למאן דאמר יציקה עדיפא מאי טעמא דמ"ד יציקה עדיפא שנאמר [ויקרא ח-יב](#) ויצק משמן המשחה על ראש אהרן ומאן דאמר משיחה עדיפא קסבר שכן נתרבה אצל כלי שרת והכתיב ויצק ולבסוף וימשח ה"ק מה טעם ויצק משום וימשח אותו לקדשו ת"ר [תהילים קלג-](#) [ב](#) כשמן הטוב היורד על הראש וגו' כמין שתי טיפין מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו אמר רב כהנא תנא כשהוא מספר עולות ויושבות בעיקרי זקנו ועל דבר זה היה משה רבינו דואג שמא חס ושלום מעלתי בשמן המשחה יצתה בת קול ואמרה [תהילים קלג-ג](#) כטל חרמון שיורד על הררי ציון מה טל אין בו מעילה אף שמן שיורד על זקן אהרן אין בו מעילה ועדיין אהרן היה דואג שמא משה לא מעל ואני מעלתי יצתה בת קול ואמרה לו [תהילים קלג-א](#) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת ת"ר אין מושחין את המלכים אלא על המעיין כדי שתימשך מלכותן שנאמ' [מלכים א א א-א](#) [טז/לב/לג/ב/יא/כד/כה/כח/כט/לו/לט/מא/מב/מג/נד/נג](#)

א

-

ו

דף

בבואה לבבואה דבבואה נידע דאתי לביתיה ולאן מילתא היא דילמא חלשא דעתיה ומתרע מזליה אמר אבבי השתא דאמרת סימנא מילתא היא יהא רגיל איניש למיכל ריש שתא קרא ורוביא כרתי סילקא ותמרי א"ל רב משרשיא לבניה כי בעיתו למיזל למגמר קמיה רבכון גרוסו מעיקרא מתני' והדר עולו קמי רבכון וכי יתביתו קמי רבכון חזו לפומיה דרבכון שנאמר [ישעיה ל-כ](#) והיו עיניך רואות את מוריך וכי גריסיתו שמעתא גרוסו על מיא דכי היכי דמשכי מיא תמשוך שמעתכון אקילקי דמתא מחסיא ולא אפדני דפומבדיתא טב גילדנא סריא למיכל מכותחא דרמי כיפי [שמואל א ב-א](#) ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בה' רמה קרני רמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותם שאול ויהוא שנמשחו מן הפך לא נמשכה מלכותם: המפטם את הקטרת: ת"ר המפטם את הקטרת ללמד בה או למוסרה לציבור פטור להריח בה חייב והמריח בה פטור אלא שמעל ומי איכא מעילה [ברית] והאמר ר"ש בן פזי א"ר יהושע ב"ל משום בר קפרא קול ומראה וריח אין בהן משום מעילה ריח אחר שתעלה תמרתו אין בו משום מעילה [שהרי] אין לך דבר אחר שנעשה מצותו ומועלין בו אלמה לא והרי

תרומת הדשן דנעשית מצותה ומועלין בה משום דהוי תרומת הדשן ובגדי כהונה שני כתובים הבאים כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדים הניחא לרבנן אלא לר' דוסא מאי איכא למימר דתניא [ויקרא טז-כג](#) והניחם שם מלמד שטעונין גניזה רבי דוסא אומר כשירין הן לכהן הדיוט ומה תלמוד לומר והניחם שם שלא ישתמש בהן ביום הכפורים אחר משום דהוי תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין . תרומת הדשן מאי היא דתניא [ויקרא ו-ג](#) ושמו אצל המזבח מלמד שטעונין גניזה עגלה ערופה מאי היא דתניא [דברים כא-ד](#) וערפו שם את העגלה בנחל (מלמד שטעונין גניזה) ולמ"ד שני כתובין הבאים כאחד מלמדין הכא ודאי אין מלמדין משום דהוי תרי מיעוטי בתרומת הדשן כתיב ושמו הדין אין מידי אחרינא לא גבי עגלה ערופה כתיב הערופה ערופה אין מידי אחרינא לא ת"ר פיטום הקטרת הצרי והציפורן והחלבנה והלבונה משקל שבעי' של שבעים מנה מור וקציעה שיבולת נרד וכרכום משקל ששה עשר של ששה עשר מנה הקושט שנים עשר קילופה שלשה וקנמון תשעה בורית כרשינה תשעה קבין יין קפריסין סאין תלתא קבין תלתא אם אין לו יין קפריסין מביא חמר חיוריין עתיק מלח סדומית רובע מעלה עשן כל שהוא ר' נתן אומר אף כיפת הירדן כל שהוא ואם נתן בה דבש פסלה חיסר אחת מכל סממניה חייב מיתה רש"א הצרי אינו אלא שרף [הנוטף] מעצי הקטף בורית כרשינה ששפין בה את הציפורן כדי שתהא נאה יין קפריסין ששורין בו את הציפורן כדי שתהא עזה והלא מי רגלים יפין לה אלא שאין מכניסין מי רגלים למקדש מסייע ליה לר' יוסי בר"ח דאמר [שמות ל-לב](#) קדש היא קדש תהיה לכם כל מעשיה לא יהו אלא בקדש מיתבי המקדיש נכסיו והיו בה דברים הראויין לקרבנות הציבור ינתנו לאומנין בשכרן הני דברים הראויין מאי נינהו אי בהמה וחייה תנא ליה אי יינות שמנים וסלתות תנא ליה אלא לאו קטרת א"ר אושעיא באותה הניתנת לאומנים בשכרן דתניא מותר הקטרת מה היו עושין בה היו מפרישין (ממנה) שכר האומנין ומחללין אותה על מעות האומנין ונותנין אותן לאומנין בשכרן וחוזרים ולוקחין אותה מתרומה חדשה מתקיף לה רב יוסף הא בכולהו מותרות תני חוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה והכא לא תני אלא אמר רב יוסף באחד מסממני הקטרת ת"ר קטרת היתה נעשית שס"ח מנה שס"ה כנגד ימות החמה שלשה מנין יתירין שמהן מכניס כהן גדול מלא חפניו ביום הכיפורים והשאר ניתנת לאומנין בשכרן כדתניא מותר הקטרת מה היו עושין בה מפרישין (ממנה) שכר האומנין ומחללין אותה על מעות האומנין ונותנין אותן לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותה מתרומת הלשכה

רפ"י כבואה לבבואה. כל ללכו: ולאו מילתא היא. ללא ליעביד איניש הכי דלמא הוי סימנא בישא ומלער נפשיה ומיתרע מזליה: קרא. דלעת: רוביא. תלתן והני איכא דגדלי מהר ואיכא דמתקי: קלקי. אשפות: ולא על אפדני דפומבדיתא. שססין היו כדלמרינן בהעור והרוטב (חולין קכז). פומבדיתא אלוייך אשני אושפיזך: גילדנא סריא. דג קטן מוסרח כדלמרי' בפ"ק דמועד קטן (דף יא). כוורא סמוך למיסרחיה מעלי: מכותחא דרמי כיפי. אפילו כותח שהוא משוכח וחזק שמשכר את האבן כשפוכין הימנו ע"ג האבן אעפ"כ לא תאכלו הימנו כדלמרי' בפ"א אלו עוברין (פסחים מזב). שלשה דברים נאמרו בכותח מטמטס את הלכ כו': כיפי. סלע כדמתרגמינן סלע כיפא: ואם הריח בה. בקטרת של ליבור פטור: קול. הנהנה מקול הכנורות ונבלים של כלי שרת: ומראה. הנהנה

ממראה יפה של היכל: וריח. הקטרת: ומשגי ריח דקאמר אין צו מעילה לאחר שעלתה המרתו שנעשה מצותו וכי קאמר מעל קודם לכן: תרומת הדשן מועלין בה. דכתיב ושמנו למשמע שם תהא גניזתו: שם את העגלה. שם תהא קבורתה לעולם: הערופה. משמע היא אין אחרינא לא: הכרי. שרף נטרף כדמפרש לקמן שרף [הנוטרף] מעלי הקטרף ושרף היינו מידי דמנטרף מן העץ וקורין גומא [שרף]: לפורן. שחלת דמתרגמינן טופרא שחלקה כפפורן: חלצנה. גלבנ"א [גלבני"א: שרף של סוג כבד (כמה סוכני) ובאיטלקית]: שכולת נרד. חד הוא ובלעז שפיג"א [איספיי"ג: אזובין]: קילופה. בשם וזהו ששמו קנמון: (ט' קבין). סך הכל שם"ח מנין: יין קפריסין. שבא ממקום ששמו קפרס ע"א בגליון יין קפריסין שעושין מקפרא של אילן הוא ששמו קפרס כגון הלכף והקפרס מ"ר: בורית. סאבו"ן [שב"ו: סבו]: כרשינא. הבא מצותו מקום ל"א עשב הנקרא אירב"ה שנוטי"א [אירב"ה שבנויר"א: עשב סבוני (סבוניה)] שעושין ממנו בורית שקורין ספוני מפי הרב הגדול: רובע. הקב: מעלה עשן. שם עשב: כיפת הירדן. עשב הגדל על שפת הירדן: פסלה. דכתיב כי כל שאור וכל דבש (ויקרא ב): חייב מיתה. כי עייל ציוה"כ דכתיב (שם טז) ואל יבא בכל עת אל הקודש וגו' ולא ימות וגו' בזאת יבא אהרן וגו' וכי מעייל קטרת שלא כהלכתה ביאה ריקנית היא וחייב מיתה: רשב"ג. לפרושי אתא: ששפין. מושחין: שתהא נאה. ששחורה היא: שתהא עזה. שיהא ריחה חזק: למקדש. שבעזרה היו מפטמין: מסייע ליה כו'. מדלל מפרש ליה (לברא בשעת שריית) סמנים ויתנו בה מי רגלים מסייע ליה דקאמר כל מעשיה בקדש בעזרה: המקדיש נכסיו. קיי"ל סתם הקדשות לבדק הבית: והיו בהן דברים הראויין לקרבן איבור. דקיי"ל המקדיש נכסיו ויש בהן דבר הראוי למזבח אינו יולא מידי מזבח לעולם הראוי ליחיד מוכרין אותו ליחיד הכריד קרבן והראוי לאיבור א"א להקריבו דבעי לקנותו מתרומת הקופות הילכך נותנין אותה לאומנין בשכרן ובגמרא מפרש באומני בית אבטינס שהיו נוטלין קטרת במס' שקלים בפרק התרומה מה היו עושין (הלכה ח): הא תנא להו. התם במסכת שקלים והני ראוין ליחיד כמו לכבוד: בהמה וחיה. לאו דוקא: אלל לאו קטרת. דאינו ראוי אלל לאיבור אלמא עושין קטרת מן החולין ובחורן וקשיא לר' יוסי בר' חנינא: באותה הניתנת כו'. לעולם בקודש נעשית ולא הספיקו ללוקחה הימנו עד שהקדישה: מותר קטרת. שבכל שנה היה נשאר מאותן ג' מנים יתירין שבהן גדול מכנים ולא היה מקטיר אלל מלל חפניו ונשאר המותר ואותו מותר לא היה ראוי לשנה הבאה מניסן ואילך דניסן ראש השנה לתרומת שקלים דאמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה במסכת ראש השנה (דף ע"ז). ומה היו עושין בו: מפרישין. מהקדש בדק הבית את שכר האומנין המחזקים את דק הבית: ומחללין. את מותר זה על (מותר) מעות דכל זמן שהיא בקדושתה אינו רשאין לתתה לאומנין דכל דבר שראוי למזבח אינו יולא מידי מזבח לעולם: ל"ג תני רב יהודה אלל ה"ג בכולהו מותרין תני חוזרין כו' והכא לא תני. והא מדתני בכולהו מותרין הניתנין לאומנין חוזרין ולוקחין אותן כו' והכא לא תני הכי מכלל דלאו בקטרת גמורה קמייירי אלל בשנעשית חולין וקרי לה ראויין לקרבנות כבוד ותיובתא דר' יוסי בר' חנינא: אלל אמר רב יוסף מאי ראויין דקתני אחד מסממני הקטרת. ולא קטרת פטומה: שם"ח מנין. דהכי סליק חושבנא דסממנין דלעיל בורית ויין ומעלה עשן לאו סממנין נינהו: (רש"י)

תוספות קול. לאו היינו קול לויים אלא מיני זמר דכלי שרת וכן ריח דקטורת והתם איסורא מיהא איכא כדאיתא בפסחים אבל להריח יין נסך ונבלה הוי פלוגתא דאבבי ורבא בפסחים: כתיב ב' מיעוטי. תימה בחד מיעוט נמי סגיא דליכא למילף מאידך דא"כ מיעוטא למה לי: מלח סדומית רובע. מפרש ר' משה כהן כלומר דאם אין לו יין קפריסין מביא במקומו חמר חיזורין ומלח סדומית לשרות בהן הצפורן אבל לא שיערב מלח בקטורת למ"ד דקטורת לא בעיא מלח ואפילו למ"ד דבעי מלח היינו דוקא בשעת הקטרה דומיא דכל העולין הטעונין מלח ואמר ר' נתן נמי אף כיפת הירדן היינו לשרות בו את הציפורן: אם נתן בה דבש פסלה. בת"כ דבש אין לי [אלא] דברים שאין הדבש יפה לה מנין לרבות הקטורת שהפטמים אומרים שהדבש יפה לה כדאיתא בירושלמי אילו היה נותן בה דבש מעט לא היה כל העולם יכול לעמוד בריחה ת"ל כל דבש: מסייע לר' יוסי ב"ח. כלומר מדאמר שנעשית בעזרה ומיהו אפי' אם היו עושין חוץ לעזרה לא היו שורין במי רגלים דלא גרע משופר דאיו בו קדושה אלא תשמישי מצוה דקיי"ל דנזרקין ותניא שילהי ר"ה יין או מים מותר לתת בו כדי לצחצחו ומי רגלים אסור מפני הכבוד וכ"ש קטרת שנקטר לפני ולפנים ביה"כ אלא רבותא נקט דאפי' להכניסו לפני אסור מפני הכבוד כ"ש לשרותו בהן: אי בהמה חיה ועוף הא תני לה. דבהמה תני בהדיא ומסיים בפ' התרומה עם שאר נכסים והיינו חיה ועוף: מפרישין ממנה כו'. פי' מפרישין מן המותר שהיו משערין ומכוונים כמה יוותר אותו מותר מחללין על מעות אומני הבנין ומפרש במעילה טעמא מאי והתם נפקא ליה מקרא דכתיב ועשו לי מקדש ועשו לי משלי: (תוספות)

דף ו - ב

תנו רבנן מותר הקטרת אחת לששים או לשבעים שנה היו מפטמין אותה לחצאין לפיכך יחיד שפיטם לחצאין חייב דברי רבן שמעון בן גמליאל שאמר משום הסגן אבל שלישי ורביע לא שמעתי וחכמים אומרים בכל יום מתקן במתכונתה והיה מכניס מסייע ליה לרבא דאמר רבא (שמן המשחה) שפטמו לחצאין חייב דכתיב **[שמות ל-לז]** והקטרת אשר תעשה כל שתעשה והא אפשר דעבדה פרס בשחרית ופרס בין הערבים ת"ר היו מחזירין אותה למכתשת פעמים בשנה בימות החמה. פזורה שלא תתעפש בימות הגשמים צבורה כדי שלא תפוג ריחה וכשהוא שוחק אומר הדק היטב היטב הדק דברי אבא יוסי בן יוחנן ושלש מנין יתירין שמהן כ"ג מכניס מלא חפניו ביוה"כ נותן אותה למכתשת בערב יוה"כ ושוחקן יפה יפה כדי שתהא דקה מן הדקה כדתניא **[ויקרא טז-יב]** דקה מה ת"ל והלא כבר נאמר **[שמות ל-לו]** ושחקת ממנו הדק מה ת"ל דקה כדי שתהא דקה מן הדקה אמר מר כשהוא שוחק אומר היטב הדק היטב מסייע ליה לר' יוחנן דאמר ר"י כשם שהדיבור רע ליון כן הדיבור יפה לבשמים א"ר יוחנן י"א סממנין נאמרו לו למשה בסיני אמר רב הונא מאי קראה **[שמות ל-לד]** קח לך סמים תרי נטף ושחלת וחלבנה הא חמשה וסמים אחריני חמשה הא עשרה ולבונה זכה חד הא חד סרי ואימא סמים כלל נטף ושחלת וחלבנה פרט סמים חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר שקיטר ועולה וריחו נודף אף כל דבר שקיטר

ועולה וריחו נודף וכ'ת א'כ לכתוב קרא חד פרטא לאיי מיצרך צריכי דאי כתב נטף ה'א מין אילן אין אבל גידולי קרקע לא מש'ה כתב ושחלת ואי כתב ושחלת ה'א גידולי קרקע אין אבל מין אילן אימא לא משום הכי כתב נטף וחלבנה לגופיה אתא מפני שריחה רע א'כ מקח לך נפקא ליה ואימא סמים בתראי תרין נינהו כסמים קדמאי א'כ נכתוב סמים סמים בהדי הדדי וסוף נכתוב נטף ושחלת וחלבנה דבי רבי ישמעאל תני סמים כלל נטף שחלת וחלבנה פרט סמים חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר שקיטר ועולה וריחו נודף אף כל דבר שקיטר ועולה וריחו נודף או אינו אלא כלל בכלל ראשון ופרט בפרט ראשון אמרת לאו הא אין לך עליך לדון בלשון אחרון אלא בלשון ראשון אמר מר או אינו אלא כלל בכלל ראשון ופרט בפרט ראשון אמרת לאו הא אין עליך לדון מאי קושיא הכי קא קשיא ליה סמים בתראי תרי כי סמים קדמאי תרין הדר ושני כדשנין דא'כ נכתוב קרא סמים סמים נטף ושחלת וחלבנה ומאי פרט בפרט ראשון הכי קא קשיא ליה מיני אילנות ילפי מן נטף וגידולי קרקע ילפי משחלת וילפי נמי מלבונה זכה דאייתי בחד צד דניתי דבר שריחו נודף ואע"פ שאין קוטר ועולה הדר אמר א'כ נכתוב קרא ללבונה זכה במיצעי ותילף מינה אי כתביה לבונה זכה במיצעי הויין תרי עשר אם כן נכתוב קרא לבונה זכה במיצעי וחלבנה לבסוף ריש לקיש אמר מגופה מה לשון קטרת דבר שקוטר ועולה א'ר חנא בר בזנא א'ר שמעון חסידא כל תענית שאין בה ממושעי ישראל אינה תענית שהרי חלבנה ריחה רע ומנאה הכתוב עם סממני קטרת אביי אמר מהכא [\[עמוס ט-ו\]](#) ואגודתו על ארץ יסדה: והסך בשמן המשחה: ת'ר הסך בשמן המשחה לבהמה וכלים פטור לעובדי כוכבים ולמתים פטור בשלמא בהמה וכלים דכתיב [\[שמות ל-לב\]](#) על בשר אדם לא ייסך ובהמה וכלים לאו אדם הוא מתים נמי פטור דכיון דמית ליה מת מיקרי ולא אדם אלא עובדי כוכבים אמאי פטור הא אדם נינהו לאיי דכתיב [\[יחזקאל לד-לא\]](#) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם אתם קרויין אדם ואין העובדי כוכבים קרויין אדם והכתיב [\[במדבר לא-מ\]](#) ונפש אדם ששה עשר אלף א'ל ההוא לאפוקי בהמה והכתיב [\[יונה ד-יא\]](#) ואני לא אחוס על נינוה וגו' ההוא לאפוקי בהמה ואיבעית אימא כדקתני תנא קמיה דר'א כל שישנו בסך ישנו בבל ייסך וכל שאינו בסך אינו בבל ייסך תניא אידך הסך בשמן המשחה לבהמה וכלים לעובדי כוכבים ומתים פטור למלכים ולכהנים ר'מ מחייב ור' יהודה פוטר וכמה יסוך ויהא חייב ר' מאיר אומר כל שהוא רבי יהודה אומר כזית והאמר ר'י פטור כי פטר ר' יהודה גבי מלכים וכהנים גבי הדיוט מחייב ר'מ ור' יהודה במאי פליגי א'ר יוסף בהא פליגי ר'מ סבר על בשר אדם לא ייסך כתיב וכתוב [\[שמות ל-לג\]](#) ואשר יתן ממנו על זר מה סיכה כל שהוא אף נתונה כל שהוא ורבי יהודה סבר ילפינן נתונה דעל זר מנתונה דעלמא מה נתונה דעלמא כזית אף נתונה דעל זר כזית אבל סיכה למימשח מלכים וכהנים דברי הכל כל שהוא וא'ר יוסף במאי פליגי רבי מאיר ורבי יהודה גבי מלכים וכהנים ר'מ סבר ואשר יתן ממנו על זר כתיב ומלך וכהן השתא זרים נינהו ורבי יהודה סבר בעינן עד דאיכא זר מתחלתו ועד סופו ומלך וכהן מעיקרא לאו זרים הו' א'ר איקא בריה דרב אמר ואזדו לטעמייהו דתניא

רש"י אחת לששים או לשבעים שנה גרסינן היו מפטמין אותה לחלאין. שלא היה צריך לפטם חלא חלי שיעור משום דמותר לששים או שבעים שנה סלקי לחלי שיעור הקטרת פעמים לששים פעמים לשבעים או סמוך להם לפי שאין כל החפניים שוות: לשלש ולרביע לא שמעתי. שהיו משהין המותר

שמונים שנים או כ' או ק' שלא הוצרכו לפטם אלא שליט או רביע ויחיד נמי שפיטם שליט או רביע פטור: במתכונתה. לישנא דקרא אם היה רוצה לפטם הקטרת דבר יום ביומו עושה הילכך יחיד שלא פיטם אלא מנה חייב: חלאין דרבא לאו דוקא אלא כל דראוי להקטיר: בזורה. מפזרה: היטב הדק הדק היטב. הממונה אומר כן לשוחק: ליבור רע לייז. במסכת מנחות בפרק. כל הקרבנות (77 פז). זרק הגיד של שמרים הגזבר הקיש שהגזבר מקיש בקנה למוציא היין ורומז לו ובלא דבור שרע הוא לנסכים ולא היה מדבר בפיו שהדבור רע לייז: י"א סמנים. ולעיל חשבנו י"א כרי אפורן חלבנה ולבונה מר קליעה שכולת נרד כרכוס הרי ח' קושט קנמון קילופה הרי י"א סמנים נאמרו לו למשה ולא ניקבו אלא ד' וכל י"א דביעי ניתב ובלבד שיהא קוטר ועולה כדדרשינן לקמן בכלל ופרט כדברי ר' ישמעאל: ואימא סמים כלל. כלומר ממאי דקרא לחושבנא אתא דילמא למידרש כלל ופרט [וכלל] לחוד הוא דאתא ולא למנין י"א: קוטר. שמתמר ועולה כמקל ולא יפיל לכאן ולכאן: מין אינן. דהוא כרי: לגופה. אתא לאשמועינן דאע"ג דריחיה רע משוינן ליה לקטרת: אם כן. דכלל ופרט וכלל לחוד בעי למידרשה לא נכתוב קרא סמים אלא קח כך הוה משמע כלל אלא הכי נקט ברישא סמים וכתב נמי קח כך למידרש כלל ופרט וכלל לקוטר ועולה כדלקמן ולמנין י"א: דבי רבי ישמעאל. נמי. בעיא י"א מדקתני או אינו כו' וליכא למידרשה אלא כדדריש ליה ובעי קוטר ועולה: כלל בכלל ראשון. כולה מפרש לקמיה: ונילף נמי מלבונה כו'. והיינו דפריך או אינו אלא פרט אחרון דהיינו לבונה בפרט ראשון מיייתי נמי דדמי ליה ולמעוטי דבר [שאין] ריחו נודף ולא קוטר ועולה נאמרה לי כשאר פרטי קמאי דמיייתי מאי דדמי ליה: אם כן. דכשאר פרטי מיייתי ליה נכתביה במילעני בהדי שאר פרטי קמאי והיינו דקאמר לאו: וקפריך ליה הש"ס הא לאו תירוצא הוא. דאי כתביה ללבונה בהדי שאר פרטי בין שני הכללות הויין תרי סרי כגון סמים ב' ונטף ושחלת וחלבנה ולבונה הרי ו' וסמים כנגדן הרי י"ב ולהכי לא כתביה בהדי פרט דלא תימא י"ב בעינן ולעולם גמר מיניה: אם כן נכתביה במקום חלבנה. דנשמע מיניה די"א הן ונשמע מיניה דאפילו אינו קוטר ועולה ונכתב חלבנה לבסוף דהא השתא מיהא לאו מידי גמרינן מיניה: ואגודתו. משמע שכולן ביחד אז על ארץ יסדה: לאפוקי בהמה. משום דכתב בהמה בהוא עניינא דלא סגי דלא קרי להו אדם: כל שישנו בסך. כל שהוא עובר כשהוא סך את עצמו או אחרים שמלווה שלא יסוך משמן המשחה לזר: ישנו בכל יוסך. מלווים אחרים עליו שלא לסוכו: למלכים וכהנים גדולים. לאחר שנמשחו: מה סיכה כל שהוא. דלא אשכחן שיעור בסיכה אף נתינה כל שהוא אף על גב דנתינה בעלמא כזית כדמפרש לקמן: נתינה בעלמא כזית. דגמרינן מנתינה דונתן לכהן את הקדש דכתב ביה אכילה (ויקרא כב) ואיש כי יאכל קדש וכל אכילה כזית: מעיקרא לאו זרים הם. דהא נמשחו מתחלה: (הש"י)

תוספות אחת לע"ב מפטמין לחצאין. דבכל שנה מפטמין ג' מנין יתירין הרי לע"ב שנים רי"ו מנין ומחצית שס"ח מנין קפ"ד נשאר ל"ב מנין יתירים ובכל שנה שס"ה ורביע יום הרי ע"ב רביעית יום שהן י"ח יום הסיר אותם מל"ב מנין כי בכל יום נקטר מנה פרס בבקר ופרס בערב נשאר י"ד מנין חלקם לע"ב שנים למלא חפניו של כ"ג יגיע מלא חפניו לכל שנה קרוב לחומש מנה אבל לע' שנה לא היו יכולין לפטמו לחצאין שא"כ היו חסרים ו' מנה ולא היו יתירים אלא ח' מנים ולא היה מספיק למלוא חפניו: המפטם פרס שחרית. אמר ר' דהאי שיעורא פרס שחרית ופרס ערבית הלכה

למ"מ הוא אם לא הקטירו אלא כזית שחרית וכזית ערבית יצא כדמשמע פרק השוחט: הדק היטב היטב הדק. הכי גמירי ליה שהבל קול מועיל יותר מבשתיקה: מוקח לך נפקא. אע"ג דהוי כלל (שאינו אלא פירוש) שאינו מפורש במה מדבר ואמרי' בפ"ק דזבחים דאין דנין אותו בכלל ופרט ומיהו כה"ג בפ"ק דקדושין גבי מרצע ולקחת כלל אע"ג דלקחת לא הוי כלל אלא פירוש: כל שישנו בסך. ותימה להאי לישנא בהמה וכלים נמי ליגמור מהכא ולערבינהו וליתנינהו ותרי זימני פטור פטור למה לי: מלכים וכהנים ד"ה בכל שהוא. דלא תימא כי היכי דמחייב ר' יהודה בהדיוט בפחות מכזית ה"נ בסיכת מצוה קמ"ל דסגי בכל שהוא: (תוספות)

א

-

ז

דף

בת כהן שנישאת לישראל ואכלה בתרומה משלמת הקרן ואינה משלמת את החומש ומיתתה בשריפה ניסת לאחד מן הפסולין משלמת קרן וחומש ומיתתה בחנק דברי ר' מ' וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו משלמת הקרן ואינה משלמת החומש ומיתתה בשריפה אמר רב יוסף מחלוקת בנתינת שמן המשחה ובשינויי דשנין אבל נתינה דעלמא דברי הכל כזית גופא תני תנא קמיה דר' אלעזר כל שישנו בסך ישנו בכל ייסך וכל שאינו בסך אינו בכל ייסך א"ל שפיר קאמרת לא ייסך כתיב וקרי ביה לא ייסך תני רב חנניה קמיה דרבא מנין לכהן גדול שנטל משמן המשחה שעל ראשו ונתן על בני מעיו מנין שהוא חייב שנאמר [\[שמות ל-לב\]](#) על בשר אדם לא ייסך א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי מ"ש מהא דתניא כהן שסך בשמן של תרומה בן בתו ישראל מתעגל בו ואינו חושש א"ל התם [\[ויקרא כב-ט\]](#) ומתו בו כי יחלוהו כתיב כיון דחלליה הא איתחיל אבל גבי שמן המשחה כתיב [\[במדבר ו-ז\]](#) כי נזר גו' אלהיו עליו שמן משחה קרייה רחמנא דאע"ג דאיתא עליו לא איתחיל: על אלו חייבין על זדונו כו': קתני חוץ ממטמא מקדש וקדשיו ממאי מפיק ליה הכי קתני חוץ ממטמא מקדש וקדשיו שאין מביא אשם תלוי וניתני נמי חוץ ממאי שעבר עליו יום הכיפורים שאין מביא אשם תלוי אמר ר"ל כי קתני. היכא דאיתיה לחטאת ורחמנא פטריה עבר עליו יום הכיפורים ליתיה לחטאת דקא כפר ליה ר' יוחנן אמר במבעט דקאמר אין יום הכפורים מכפר דאי הדר ביה בתר יום הכיפורים בעי לאיתויי אשם תלוי ור"ל סבר מבעט נמי מכפר עליה יום הכיפורים ובפלוגתא האומר לא יתכפר לי חטאתי אביי אמר אינה מכפרת רבא אמר מכפרת היכא דאמר לא תיקרב דכולי עלמא לא פליגי דלא מכפרת דכתיב יקריב אותו לרצונו כי פליגי דאמר תיקרב ולא תכפר אביי אמר אין מכפרת דהא אמר לא תכפר רבא אמר מכפרת כיון דאמר תיקרב כפרה ממילא אתי והדר ביה רבא כדתניא יכול יהא יום הכיפורים מכפר על שבין ועל שאין שבין ודין הוא ומה חטאת ואשם מכפרין ויוה"כ מכפר מה חטאת ואשם אין מכפרין אלא על השבין אף יוה"כ אין מכפר אלא על השבין לא אם אמרת בחטאת ואשם שאין מכפרין על המזיד כשוגג תאמר ביוה"כ שמכפר על המזיד כשוגג והואיל ומכפר על המזיד כשוגג מכפר על שבין ועל שאין שבין ת"ל [\[ויקרא כג-כז\]](#)

אך חלק מאי שבין ושאין שבין אלימא שבין שוגג לא שבין מזיד הא קתני לא אם אמרת בחטאת ואשם כו' אלא כי הא דעולא א"ר יוחנן אכל חלב והפריש קרבן והמיר דתו וחזר בו הואיל ונדחה ידחה נהי דאיזחי קרבן גברא בר כפרה הוא אלא שבין דאמר יכפר עלי חטאתי שאין שבין דאמר לא תכפר עלי חטאתי ש"מ ורמינהי יכול לא יהא יום הכפורים מכפר אלא על שנתענה בו ולא עשה בו מלאכה וקראו מקרא קודש לא נתענה בו ועשה בו מלאכה ולא קראו מקרא קודש יכול לא יהא יום כיפורים מכפר ת"ל [\[ויקרא כג-כז\]](#) יוה"כ הוא מ"מ ותרוייהו סתם סיפרא הוא קשיין אהדדי אמר אביי לא קשיא הא רבי אליבא דרבי יהודה הא רבי אליבא דידיה דתניא רבי אומר כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה ובין לא עשה תשובה יוה"כ מכפר חוץ מפורק עול ומגלה פנים בתורה ומפר ברית בשר שאם עשה תשובה יוה"כ מכפר ואם לאו אין יוה"כ מכפר רבא אמר הא רבי אליבא דנפשיה ומודה רבי בעבירות דיוה"כ גופיה דלא מכפר דאי לא תימא הכי כרת דיוה"כ לרבי כיון דבכל שעתא ושעתא מכפר היכי משכחת לה ומאי קושיא דילמא דעבד עבידתא כולי ליליא ובהדי עמוד השחר מית דלא הוה יממא דלכפר ליה תינח כרת דליליא כרת דיממא היכי משכחת לה ומאי קושיא דילמא בהדי דקאכל נהמא חנקתיה אומצא ומית דלא הוה ליה שהות ביממא דלכפר ליה אי נמי דעבד עבידתיה סמוך לשקיעת החמה אי נמי בהדי דעביד עבידתיה פסקיה מרא לשקיה ומית דלא הוה ליה שהות ביממא דלכפר ליה: וחכמים אומרים אף המגדף כו': מאי אף המגדף (שאין בו מעשה) רבנן שמעו לר' עקיבא דתני בעל אוב ולא תני ידעוני אמרו ליה מאי שנא דלא מייתי קרבן משום דלית ביה מעשה מגדף נמי לית ביה מעשה ת"ר מגדף מביא קרבן הואיל ונאמר בו כרת דברי ר"ע ואומר [\[ויקרא כד-טו\]](#) ונשא חטאו וכללא הוא כל היכא דכתיב ביה כרת מייתי קרבן והא פסח ומילה דכתיב בהו כרת ולא מייתי קרבן

רפ"י שנסאת לישראל. ואינה משלמת חומש. ללא זרה שהרי לא נתחללה שאם ימות בעלה ותנשא לכהן אוכלת או אם זרע אין לה הדרא לתרומה: משלמת כו'. אשם ל"ג: ומיתתה בחנק. ורבי מאיר לטעמיה דר"ג דמעיקרא לאו זרה היא השתא מיהא זרה הויא: אחת זו כו'. דבעינן זר מתחלתו: וחכמים. היינו רבי יהודה בר פלוגתיה: ובשנויי דשנינו. לטעמיה דר"מ משום דאיתקף לסיכה: אכל נתניה דעלמא. כגון לא יתן עליה לבונה דמנחת חוטא בכזית דילפינן מונתן לכהן את הקדש (ויקרא כב) והכי מפרשא בפרק כל המנחות באות מלה (מנחות נט:): לא ייסך כתיב. בשני יודין שדי חדא לתוך התיבה וקרי לא יסך דמשמע מי שמאווה שלא יסך לא לעצמו ולא לאחרים מאווה אחר עליו שלא לסוכו ועובד כוכבים לאו בר מאווה הוא: כהן סך בן בתו ישראל מתעגל זו כו'. ופי' כהן סך את עצמו שמו יכול בן בתו ישראל לבא להתעגל זו ואפילו גדול ושף עצמו באבי אמו ואינו חושש אלמא כיון דבטלה בהתירא בטלה והכי תניא בהדיא בתוספתא דמסכת תרומות (פרק י') סך כהן את עצמו שמו של תרומה ומביא בן בתו ישראל ומעגלו על גביו ובן בתו ישראל דנקט משום דרגיל אכלו והוא הדין לאחרני: שאינו מביא אשם תלוי. שאין אשם תלוי בא אלא על ספק חטאת קבועה כדמפרש בפ' בתרא (לקמן כה.). מתני' במדעט. ביוה"כ דאמר לא תכפר עליו משום הכי לא תני ליה: ודין הוא. שלא יכפר: אלא על השבין. דלר' זנון בעינן: אשם לאו דוקא נקט דהא אשכחן אשם אמזיד בפרק שני (לקמן ח:) ד' מביאין על הזדון: אך בעשור לחדש יוה"כ הוא: חלק יום כפור

לשזין ולא לשאיןן שזין: מאי שזין. דקתני אין מכפרין אללא על השזין: הא קתני לא אם אמרת כו'. וא"כ מאי קאמר היינו הך: אללא כי הא כו'. והיינו דקאמר חטאת אינו מכפר אללא על השזין ששזין משעת הפרשה עד שעת הקרבה ולא שהמיר דתו זינתיים והתם בעי למילף יוה"כ דאם המיר דת קודם יוה"כ וחזר בו אחר יוה"כ תו לא מכפר עליה יום הכפורים אחר על עבירותיו שמקמי המרתו: אמאי נהי דבקרבו אמרינו הואיל ונדחה ללאחר הפרשה ידחה מעל המזבח אללא גברא לגבי יוה"כ בר כפרה הוא כישראל מעליא: ורמינהו. אהא דתני לעיל יוה"כ אינו מכפר אללא על השזין: מקרא קדש. בתקון סדר התפלה: ה"ג לא קשיא הא ר' יהודה הא רבי: פורק עול. של כל המלות: מוגלה פנים. דורש בלגדות של דופי כגון מנסה שהיה אומר מה היה לו למשה לומר ותמנע היתה פילגש: ברייתא דקתני יוה"כ מ"מ רבי היא: מודה רבי בעבירות דיוה"כ. דהא דקתני לא התענה בו מכפר לעבירות דכל השנה אללא הוה עזירה לעינוי לא מכפר ואך חלק נמי דקתני לעיל בעבירות דיומיה קאמר: יום הכפורים אינו מכפר אללא היום כדכתיב (ויקרא טז) כי זיום הזה: כרת. הולך עירי בלא בניס ואם יש לו מתים: אי נמי דעביד עבדתא סמוך לשקיעת החמה. דלא הוה שהות לכפורי: א"נ בהדי דעביד עבדתא פסקיה מרא. דרפיק בה לשקיה ומית מיד דלא הוה שהות לכפורי: ה"ג מאי אף המגדף: שמעו לר' עקיבא. דמתני' ר"ע היא כדמפרש לקמן מגדף מביא קרבן דברי ר' עקיבא ואמרי אף מגדף נמי כידעוני תימה לי ולר' יוחנן דאמר לעיל (דף ג:): הואיל ושניהם בלאו אחד נאמרו מאי אף דקתני במתניתין: ואומר חטאו ישא. מפרש לקמן דכרת דמגדף איירי בקרבן עבודה כוכבים: אהיא לרבנן (רבנן קאמרי ליה הגירסא הכתובה בספרים אינה כפי שיטת הש"ס וכך היא בעיני) (רש"י)

תוספות קרי ביה לא יסיד. ואפי' מאן דלית ליה מסורת בעלמא הכא אינו מוסיף על התיבה אלא מסרס התיבה להטיל יו"ד בין סמ"ך לכ"ף: מנין לכ"ף שנטל משמן המשחה כו'. תימה אמאי לא קאמר לעיל דהוי שמן המשחה שני כתובים הבאים כאחד וי"ל דלא חשיב נעשית מצוותו אלא לאחר שניגב השמן כדמסיק שמן משחת אלהיו עליו איקרי אע"ג דאית עליו לא איתחיל: ובפלוגתא. פי' כי היכי דפליגי ר"י ור"ל במבעט ב"כ ה"נ פליגי אביי ורבא במבעט בחטאת לא בעי למימר דרבי יוחנן ור"ל פליגי נמי במבעט בחטאת כמו במבעט ביום הכיפורים דאיכא למימר עד כאן לא אמר ר"ל אלא ביום הכיפורים שמכפר על המזיד כשוגג ואי הוה פליגי אביי ורבא נמי ביה"כ א"כ כי הדר ביה רבא ה"מ דהדר ביה מחטאת אבל מיה"כ לא הדר ביה וסבר כר"ל וכאידיך ברייתא דיה"כ הוא מ"מ וא"כ קשה הילכתא אהילכתא דקי"ל כרבי יוחנן לגבי ר"ל וקי"ל כרבא לגבי אביי אלא נראה דלא פליגי ביה"כ ועוד דסבירא לן כרבנן דפליגי ארבי ואמרי דיה"כ לא מכפר אלא על השבין דהילכתא כרבי מחבירו ולא מחביריו. והדר ביה רבא מהא דתניא כו'. דליכא למימר דלא שמייע ליה ברייתא דהא לקמן מתרץ לה: תאמר ביה"כ שמכפר על המזיד כו'. תימה דלימא ד' דברים שמביאין על הזדון יוכיח שאין מכפרין אלא [על] השבים ואריב"ן דמה להנך שאין מכפרין על חייבי כריתות ועוד א"ר דנהי דיש חטאות מכפרין על המזיד מ"מ כמה חטאות אין מכפרין על המזיד משא"כ ביה"כ: הואיל ונדחה ידחה. אע"ג דקי"ל כל שבידו לא הוי דיחוי ה"מ שאינו נדחה מחמת פסולי כמו שקיבל הדם ונתנו לשמאלו דהוי כאילו נתנו על הרצפה שיחזור ויטלנו אבל האי נדחה מחמת פסול הגוף ודמי לדאמרינן בזבחים מזבח שנפגם כל קדשים שהיו שם פסולים אע"ג דבידו למלאות הפגימה: וקראו מקרא קדש. פי' בכסות נקייה כדאמר במכילתא מקרא קדש וכו': ומודי רבי בעבירה דיומיה. ולה"ק בברייתא קמיינתא דלא מכפרי והא דיליף עבירות דיומיה מחטאת ואשם דלא מכפרי ולא יליף מיה"כ גופיה דמכפר בלא תשובה אשאר

ר'בא מודה ר' יוסי במחוסר כפרה וכן כי אתא רבין אמר ר' יוחנן מודה רבי יוסי במחוסר
כפרה מ'ט התם בעי גברא ידיעה דכתיב [ויקרא ד-כג/כח](#)

א

-

ח

דף

גמ' תניא אמרו להן ב"ה לב"ש הרי הוא אומר [ויקרא יב-ו](#) לבת לרבות אור שמונים ואחד ר' הושעיא הוה שכיח קמיה דבר קפרא שבקיה ואתא קמיה דרבי חייא יומא חד פגע ביה בעא מיניה זב שראה ג' ראיות בליל ח' מה ב"ה אומרים בדבר זה טעמייהו דב"ה במפלת בלילה משום דכתיב לבת אבל זב שראה ג' ראיות בליל ח' פטרי דלא מייתרי קראי או דלמא לא שנא א"ל בר קפרא מה בבלי אומר בדבר זה אישתיק רבי הושעיא לא אמר כלום א"ל בר קפרא צריכין לדברי עייא נחזור על הראשונות הרי הוא אומר לבת לרבות אור שמונים ואחד נימא כתנאי זב שראה ג' ראיות בליל ח' תני חדא מביא ותניא אידך אינו מביא מאי לאו תנאי היא דהא דתניא מביא קסבר לילה אין מחוסר זמן והדתני אין מביא קסבר לילה מחוסר זמן אמר רב הונא בר אחא א"ר אלעזר הני תנאי סברי לילה מחוסר זמן והא דתניא מביא בזב בעל ב' ראיות והדתניא אין מביא בזב בעל ג' ראיות זב בעל ב' ראיות מאי למימרא הא קמ"ל דוקא ראה בליל ח' אבל ביממא דז' לא קסבר כל ראיה שסותרת אין מביאה לידי קרבן אמר רבא אמאי אוקימתא להא דתניא אין מביא בזב בעל ג' ראיות ליתנייה גבי חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה לא פסיקא דא"ר יוחנן ראה אחת בלילה וב' ביום מביא ב' בלילה ואחת ביום אין מביא אמר רב יוסף תדע דאחת בלילה וב' ביום מביא דהא ראיה ראשונה שכבת זרע בעלמא ואילו חזי תרתין אחרנייתא מצטרפי להו אמר רב ששת בריה דרב אידי מידי איריא ראיה ראשונה של זב חזייה בזמן חיובא אחת בלילה כיון דלאו בזמן חיובא חזייה אי לאו דאשמעינן רבי יוחנן דמצטרף ה"א לא תצטרף ומי א"ר יוחנן לילה מחוסר זמן והאמר חזקיה נטמא ביום מביא בלילה אין מביא ור' יוחנן אמר אפי' בלילה מביא כי קא"ר יוחנן ב' בלילה ואחת ביום אין מביא לדברי האומר מחוסר זמן לדברי האומר פשיטא ראה אחת בלילה וב' ביום איצטריכא ליה מהו דתימא כיון דלאו בזמן חיובא קחזי ליה לא תצטרף קמ"ל: **מתני'** האשה שיש עליה ספק ה' לידות וספק ה' זיבות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה ה' זיבות ודאות וה' לידות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים והשאר עליה חובה מעשה שעמדו קנין בירושלים בדינר זהב אמר רבן שמעון בן גמליאל המעון הזה לא אלין הלילה עד שיהיה בדינרין בסוף נכנס לב"ד ולמד האשה שיש עליה ה' לידות ודאות ה' זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה ועמדו קנין ביום ההוא ברבעתים: **גמ'** ת"ר ה' לידות ודאי ה' זיבות ספק או ה' לידות ודאי וה' לידות ספק מביאה ב' קנין אחת על הודאי ואחת על הספק של ודאי נאכלת והשאר עליה חובה של ספק אין נאכלת ואין השאר עליה חובה ר' יוחנן בן נורי אומר על ודאי תאמר על האחרונה ותפטר של ספק אם יש ודאי ביניהן תאמר על הודאי ותפטר ואם לאו תאמר על אחד מהן ותפטר ר"ע אומר בין על הודאי בין על הספק תאמר על אחת מהן ותפטר א"ל רב נחמן בר יצחק לרב פפא אימא לך משמיה דרבא הני תנאי במאי פליגי דר' יוחנן בן נורי מדמי להון לחטאת דמאן דחייב ה' חטאות עד דמיייתי כולהון וסוף מכפר ליה ה"נ ל"ש ור"ע מדמי להון לטבילין דמאן דמחייב ה' טבילות כיון דטביל חדא זימנא איטרה ה"נ ל"ש א"ל רב פפא אי ס"ד ר' יוחנן בן נורי לחטאת מדמי להן אמאי של ספק תאמר על אחת מהן ותפטר אילו מאן דמחייב

גמ' שצקיה. ר' אושעיא לבר קפרא: בעא מיניה. רבי אושעיא לבר קפרא: כליל ח'. לזיבה ראשונה ולמחר היה ראוי לקרבן: מה ב"ה כו'. מי מייתי ב' קרבנות אי לא: עייל. ר' חייא ובלשון גנאי קאמר ליה: (הדר בעא מיניה ר' אושעיא מבר קפרא): כליל. רבי חייא עלה מבבל כדאמר' התם (סוכה דף כ.ו.) בתחלה נשתכחה תורה מישראל עלה הלל הבבלי ויסקה וחזרה ונשתכחה עלו בני הגולה ויסקה ומאן נינהו יהודה וחזקיה בני רבי חייא: נחזור על הראשונות. כמו אמר מר לעיל הרי הוא אומר כו' ומיבעיא לר' אושעיא טעמייהו דב"ה משום או לבת או משום דבברי לילה אינו מחוסר זמן: והא דתניא אינו מביא קרבן וקסבר לילה מחוסר זמן. וטעמייהו דב"ה משום או לבת: זב בעל שתי ראיות. קזיבה ראשונה בת שתי ראיות היתה: בת ג'. הלכך כיון דלא ילאת שעה הראויה לקרבן כולה חדא זיבה אריכתא היא: ליתנייה. ב'פ' שני (לקמן דף ט.) גבי ה' מביאין קרבן אחד כו'. כי היכי דקתני נזיר שנטמא טומאות הרבה: לא פסיקא ליה. כיון דזמנין דאראיות לזילה נמי מיחייב כגון ראה אחת כליל ח' ושתים ביום המחרת: שכבת זרע בעלמא הוא. דאין לה אלא טומאת ערב בעלמא כדתניא זאת תורת הזב ואשר תלך ממנו שכבת זרע זב בראיה ראשונה הקישו לבעל קרי במס' נדה (דף לה.) ואמרו נמי במגילה (דף ח) שתיים לטומאה וג' אף לקרבן אבל חדא ראיה אין לה אלא טומאת ערב: ומי ח"ר יוחנן כו'. דקאמר ב' כלילה ואחת ביום כו': נטמא נזיר ביום. ח' שראוי לקרבן מביא ב' קרבנות: כליל ח' אינו מביא. דלענין קרבן טומאה אריכתא היא לזילה מחוסר זמן: מתני' ספק זיבה. כגון [וטועה] שראתה ג' ימים ואינה יודעת אם בימי נדותה אם בימי זיבה מביאה קרבן ואינו נאכל: ספק לידה. כגון שהפילה ואין ידוע מה: האשה שיט עליה ה' ספקות של לידה או ה' של ספק זיבה מביאה קרבן אחד. חטאת העוף הבאה על הספק: ואוכלת בזבחים. שהרי הקרבן הזה לטהרה בל והרי הוא כטבילה אם נטמאת האשה כמה טומאות טבילה אחת עולה לכוכן אף קרבן זה כן: ואין השאר עליה חובה. לא הכריכה חכמים להביאן שאף האחת בקושי התירו להקריבה ספק מליקת חולין למזבח שאם לא כן אין לה תקנה ליטהר בקדשים: ה' לידות ודאות או ה' זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים. כמו שפירשתי: והשאר עליה חובה. כדאמרין לקמן ב'פ' שני (ד' טו:) יכול תביא על הלידה שלפני מלאת ועל הלידה שלאחר מלאת קרבן אחד לשניהם ח"ל זאת: קינין. שני קינין ד' תורין: דינרי זהב. בשני זהבין קן לדינר זהב: המעון הזה. שבועה: נכנס לב"ד ללמוד כו'. אע"פ שהיקל על דברי תורה עת לעשות לה' הוא שאלמלי לא ימלאו יחדלו מלהביא אפילו אחד ויאכלו בקדשים בטומאת הגוף: קינין ברבעתים. ב' קינין בשני רביעית דינר כסף ל"א רבעתים לשון חזי הוא: גמ' ה"ג בתוספתא ה' לידות ודאי וה' לידות ספק כו' ר' יוחנן בן נורי אומר על הודאי חיישין לפשיעה דאי אמרת תביא על אחת מהן שמא יש אשה שתלד לידה אחת ודאית ואינה רוצה להביא קרבן שתאמר והלא אשתקד היו עלי ה' לידות ודאות ולא הבאתי קרבן על ד' מהן ועכשיו אני מביאה ור"ע סבר כיון דלא חכלה אשתקד בלא שום קרבן לא פשיעה: תאמר על האחרונה אני מביאה והפטר על השאר ר"ע אומר תאמר על אחת מהן ואינה כריכה לומר על האחרונה והפטר על השאר: ועל הודאי תאמר על האחרונה והפטר. עכשיו מחיוב שאר קרבנות ואוכלת בזבחים היום ולמחר תקריב שאר קרבנות: אם יש ודאי ביניהן. ממין הספק דאמר על הודאי כדי שתיעשה ודאי ותהא נאכלת ותפטר לגמרי כדפרישית במתני' דבקושי התירו להקריב ספק: על אחת מהן. ואפילו על הראשונה: בין ודאי כו'. אינה כריכה לומר על האחרונה אני מביאה: דר"ע ל"ג ותפטר: ועד דמייתי כולהו. לא מכפרת אם הביא חטאת ראשונה עדיין חטאים האחרים עומדין אף כאן אם הביאה על הראשונה עדיין טומאה האחרונה במקומה ולא טהרה לאכול בקדשים לפיכך תאמר על האחרונה וטהרה והראשונות תביא לאחר זמן: מאן דמחייב ה' טבילות. אפי' אמר על הראשונה אני טובל טהר מכל טומאה: (כ"ט)

תוספות ליתני גבי חמשה מביאין. תימה היכי ליתני בהדיהו והא ס"ל להאי תנא לילה מחוסר זמן וה"ל כולה זיבה אריכתא ומשום האי טעמא אמרינן לקמן נזיר שנטמא טומאות הרבה דלא מיתוקמא כרבי דאמר נזירות טהרה לא חיילא עד יום ח' וכגון שנטמא בליל ח' דאי לילה מחוסר זמן כולה חדא טומאה אריכתא היא. ואומר רבי דלא דמי זב הרואה בליל ח' לנזיר שנטמא בליל ח' דזב שטהר ז' נקיים נטהר מיד ושוב כשראה בליל ח' ה"ל זיבה אחרת אבל נזיר נזירות טהרה לא חיילא עד למחר ולילה הוי מחוסר זמן כולה טומאה אריכתא היא שהרי עדיין לא נטהר מטומאה ראשונה: נכנס לב"ד ולימד. נראה שלא היקל על ד"ת אלא לטבילות מדמי לה לגמרי דאי מחוייב ה' טבילות כיון דטבל ליה חדא אין צריך לטבול עוד: רבי יוחנן בן נורי מדמי ליה לחטאת. תימה א"כ מאי חילק בין ראשונה לאחרונה ואדרבה תצטרך להביא כולן ולא תיסגי לה בקן א': (תוספות)

דף ח - ב

חמש אשמות תלוין כי מייתי חד מי מיפטר והתניא זה הכלל כל שחלוקין בחטאות חלוקין באשמות אלא דכולי עלמא לטבילות מדמי להון ובחוששין לפשיעה קמיפלגי רבי יוחנן בן נורי סבר חיישינן לפשיעה ורבי עקיבא סבר לא חיישינן לפשיעה:

כ"ז ה' אשמות תלוין [כו'] חוששין לפשיעה. אם לא הכריכוה לומר על האחרונה אני מביאה תהא סוברת שנפטרה בקרבן זה ולא יהו השאר עליה חובה ותפשע ולא הביאם וכי מנרכת לה לומר על האחרונה אני מביאה ידעה דהשאר עליה חובה אבל על הספק שאין השאר עליה חובה לא מזקקין לה לומר על האחרונה אני מביאה: ורבי עקיבא לא חייש לפשיעה. ואני שמעתי חוששין לפשיעה שמה תפשע ולא הביא אפילו. קרבן אחד ותאכל זבחים בטומאת הגוף והשאר לי בגוה טובא חדא אפשר היא מתיא קרבנה ומשום דלא מנרכת לה לומר על האחרונה ליחוש שמה תחזור בה ועוד אי חיישה להכי כל שכן דעל הספק היא מקילה ואמאי לא מנרכת לה לומר על האחרונה ליחוש שמה תחזור בה ולא הביאנו ואכלה בקדשים בספק טומאת הגוף: (כ"ז)

פרק שני - ארבעה מחוסרי כפרה

מתני' ארבעה מחוסרי כפרה וארבעה מביאין על הזדון כשוגג ואלו הן מחוסרי כפרה הזב והזבה והיולדת והמצורע רבי אליעזר בן יעקב אומר גר מחוסר כפרה עד שיזרוק עליו הדם נזיר לינו ותגלחתו וטומאתו: **גמ'** מאי שנא זב וזבה דמני להון בתרין משום דחלוקה טומאתו דזב לא מטמא באונס וזבה לא מטמאה בראיות כבימים דתניא **[ויקרא טו-ב]** מבשרו ולא מחמת אונסו (ומי טמא) בראיות כבימים דתניא תלה הכתוב את הזכר בראיות ואת הנקבה בימים וזבה מטמאה באונס ולא

מטמאה בראיות כבימים מצורע ומצורעת נמי חלוקה טומאתן דמצורע טעון פריעה ופרימה דכתיב [\[ויקרא יג-מה\]](#) בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ואסור בתשמיש המטה ומצורעת אינה טעונה פריעה ופרימה דתניא אין לי אלא איש אשה מנין כשהוא אומר [\[ויקרא יג-מה\]](#) והצורע הרי כאן שנים אם כן מה ת"ל איש נתקו הכתוב מענין של מעלה לענין של מטה לומר איש פורע ופורם ואין האשה פורעת ופורמת ומותרת בתשמיש המטה שנאמר [\[ויקרא יד-ח\]](#) וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים ולא מחוץ לאהלה הלכך נמנינהו בתרין זב וזבה עיקר טומאתן חלוקה מצורע ומצורעת אין עיקר טומאתן חלוקה האי והאי כגריס הוא: ר"א בן יעקב אומר גר מחוסר כו': ות"ק מאי טעמא לא תני גר כי קתני מדעם דמישרי למיכל בקדשים גר כי קא מייתי קרבן לאכשורי נפשיה למיעל בקהל ונזיר מאי טעמא לא תני סוף סוף נזיר נמי כי מייתי קרבן לאישתרוי למייתי יין דחולין הוא ור"א דקתני נזיר למישרי נפשיה ניתני נמי נזיר טמא כי קא מייתי קרבן למיחל עליה נזירות בטרהה הוא תנו רבנן גר מעוכב לאכול בקדשים עד שיביא קינו הביא פרידה אחת שחרית אוכל בקדשים לערב כל הקנין שבתורה אחד חטאת ואחד עולה כאן שתיהן עולות הביא חובתו מן הבהמה יצא עולה ושלמים יצא מנחה ושלמים לא יצא לא אמרו קן אלא להקל מאי שנא מנחה ושלמים דלא יצא דכתיב [\[במדבר טו-יד\]](#) כאשר תעשו כן יעשה מה אתם עולה ושלמים אף גר עולה ושלמים א"כ חובתו אחת מן הבהמה לא תיסיגי עליה בגווייה דהכתיב כאשר תעשו כן יעשה אר"פ יש לומר לעוף איתרבי לעולת בהמה לא כל שכן אי הכי אפילו מנחה נמי מיעט קרא כן ועוף היכא איתרבי דת"ר כאשר תעשו כן יעשה מה אתם עולה ושלמים אף הוא עולה ושלמים שנא' [\[במדבר טו-טו\]](#) ככם כגר מנין לרבות את העוף ת"ל [\[במדבר טו-יג/יד\]](#)

א

-

ט

דף

יכול שאני מרבה אפילו מנחה ת"ל כן תניא אידך [\[במדבר טו-יד\]](#) יעשה אשה ריח ניחוח לה' שומע אני כל שעולה לאשים אפילו מנחה ת"ל [\[במדבר טו-יד\]](#) כאשר תעשו כן יעשה מה אתם מיני דמים אף הם מיני דמים אי מה אתם עולה ושלמים אף הם עולה ושלמים ת"ל [\[במדבר טו-טו\]](#) ככם כגר יהיה לכם הקשתיו ולא (לדבר אחר) לקרבנותיכם רבי אומר ככם כאבותיכם מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דם אף הם לא יכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים להביא פרידה אחת א"א שלא מצינו בכל התורה כולה: לא אמרו קן אלא להקל עליו: ולא והתניא [\[ויקרא א-ה/טו\]](#) והקריב שומע אני האומר הרי עלי עולת העוף לא יפחות משני פרידין ת"ל והקריבו אפי' פרידה אחת חובה מיהא לא אשכחן והאיכא יולדת דמתיא בן יונה או תור לחטאת משום דאיכא כבש בהדה אמר מר מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא כו' בשלמא מילה דכתיב [\[יהושע ה-ה\]](#) כי מולים היו כל העם היוצאים אי נמי מהכא [\[יחזקאל טז-ז\]](#) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי וגו' הרצאת דמים דכתיב [\[שמות כד-ה\]](#) וישלח את נערי בני ישראל אלא טבילה מנלן דכתיב [\[שמות כד-ו\]](#) ויקח משה חצי הדם ויזרק על העם ואין הזאה בלא טבילה אלא מעתה האידנא דליכא קרבן לא נקבל גרים אמר רב אחא בר יעקב [\[במדבר טו-יד\]](#) וכי יגור אתכם גר אשר בתוכם וגו' ת"ר גר בזמן הזה צריך שיפריש רובע לקינו אר"ש כבר נמנה עליו רבן יוחנן בן זכאי ובטלה מפני התקלה אמר רב אידי בר גרשום אמר רב אדא בר אהבה הלכה כר"ש ואיכא דמתני לה על הדא דת"ר גר תושב מותר לעשות מלאכה בשבת לעצמו כישראל בחולו של מועד ר"ע אומר כישראל ביי"ט ר' יוסי אומר גר תושב עושה בשבת לעצמו כישראל בחול רש"א ואחד גר תושב ואחד [עובד כוכבים] עבד ואמה התושבים עושין מלאכה בשבת לעצמן כישראל בחול: [\[מתני' אלו מביאין על הזדון כשוגג הבא על שפחה ונזיר שנטמא ושבועת העדות ושבועת הפקדון חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה וחמשה מביאין קרבן עולה ויורד אלו מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה הבא על שפחה ביאות הרבה ונזיר שנטמא טומאות הרבה: גמ הבא על השפחה מנלן דת"ר \[\\[ויקרא יט-כב\\]\]\(#\) וכפר עליו הכהן באיל האשם על חטאתו אשר חטא מלמד שמביא קרבן אחד על עבירות הרבה \(באיל האשם\) \[\\[ויקרא יט-כב\\]\]\(#\) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא לעשות \(שוגג כמזיד\): נזיר שנטמא: מנלן דכתיב \[\\[במדבר ו-ט\\]\]\(#\) וכי ימות מת עליו בפתע פתאום פתע זה שוגג וכן הוא אומר \[\\[במדבר לה-כב\\]\]\(#\) אם בפתע בלא איבה הדפו פתאום זה אונס וכן הוא אומר \[\\[במדבר יב-ד\\]\]\(#\) ויאמר ה' פתאום אל משה תניא אידך פתאום זה מזיד וכן הוא אומר \[\\[משלי כב-ג\\]\]\(#\) ערום ראה רעה ונסתר ופתאים עברו ונענשו נכתוב קרא פתאום דמשמע שוגג ומשמע מזיד ומשמע אונס מזיד ואונס כדאמר ומשמע נמי שוגג דכתיב \[\\[משלי יד-טו\\]\]\(#\) פתי יאמין לכל דבר ולא נכתוב קרא פתע אי כתב קרא פתאום דמשמע שוגג ומשמע מזיד ומשמע אונס ה"א כי מייתי קרבן בשוגג מידי](#)

דהוי אתורה כולה אבל אונס ומזיד אימא לא כתב רחמנא פתע דשוגג הוא לגלויי עליה דפתאום דאונס ומזיד הוא דאפי' הכי חייב רחמנא: שבועת העדות: מנלן דת"ר בכולן נאמר ונעלם כאן לא נאמר ונעלם לחייב על (השוגג כמזיד): שבועת הפקדון: מנלן יליף תחטא תחטא משבועת העדות: חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה: קתני הבא על השפחה ביאות הרבה מנלן דת"ר וכפר עליו הכהן באיל האשם על חטאתו אשר חטא מלמד שמביא קרבן אחד על עבירות הרבה (באיל האשם) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא לעשות מזיד כשוגג והא קרא כי כתיב במזיד כתיב אלא אימא לעשות שוגג כמזיד בעא מיניה רבי חנינא טירנאה מר' יוחנן הבא על חמש שפחות חרופות בהעלם אחת מהו חייב על כל אחת ואחת או אינו חייב אלא אחת אמר ליה חייב על כל אחת ואחת מאי שנא מחמש העלמות בשפחה אחת א"ל אין שפחה אחת גופין מוחלקין ה' שפחות גופין מוחלקין ומנלן דגבי שפחה גופין מוחלקין אמר ליה לאו אמרת גבי עריות ואשה לחלק על כל אשה ואשה גבי שפחה נמי כתיב [\[ויקרא יט-ב\]](#) אשר ישכב את אשה שכבת זרע

רש"י לכס הקשתיו. במקל ולא כל קרבנותיכם ומיהו עולה מהפטר דמקשרא דכולה כליז: מילה וטבילה והרצאת דמים. מפרש לקמן: והקריבו. גבי עולת העוף נדבדה בויקרא: והקריב. משמע קרבן שלם: כל העם היוצאים. בשעת יליאתו מלו. בדמויד. דם פסח ודם מילה: הרצאת דמים זריקת דמים על המזבח: וכי יגור אחכס גר וגו' לדורותיכם. אע"ג דליכא מקדש: אריז שפירש רובע דינר לקינו דלכשיבנה בית המקדש יביא קן דאמרי לעיל דלכריך קרבן וקרבן בפחות מרובע לא אפשר להפריש דאין מצוי קן בפחות מרובע כדלמרינן במתני' ועמדו קינין ברבעתים אבל פחות לא אפשר: מפני התקלה. שלא יהנה ממנו: גר תושב. שקבל עליו שלא לעבוד עבודה כוכבים כגון נעמן: עושה מלאכה בשבת לעצמו. דדבר האחד כישראל בחולו של מועד: כישראל ב"ט. אוכל נפש: מתני' שבועת העדות. קרבן עולה ויורד: שבועת הפקדון. אשם: גמ' מדמלי למיכתב על חטאתו ולישתוק וכתיב על חטאתו אשר חטא לחטוי חטאים הרבה: ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. להכי הדר כתיב תו ב' זימני חטא בר מב' זימני קמאי לעשות מזיד כשוגג: ויאמר ה' פתאום. בע"כ יאלו שלשתן ע"פ הדיבור: ופתאים עברו ונענשו. היינו מזיד דאין עונש אלא על המזיד: ה"א. אע"ג דפתאום דעלמא משמע אונס ופוגע ומזיד פתאום דנזיר ודאי מדמייתי קרבן עלה ש"מ דשוגג הוא מידי דהוא אכל התורה דרוב קרבנות על השגגה הן באין להכי כתיב פתע דהוי שוגג לנלות עליה דפתאום: ככולן. בכל המביאין עולה ויורד שבאותה פרשה כגון מטמא מקדש ושבועת טבוי דכתיבי בהו שבועת העדות: לעשות מזיד כשוגג והא עיקר קרא במזיד כתיב. דכתיב (ויקרא יט) בקורת הדין והיינו מלקות ואין מלקות אלא במזיד ועליה קאמר והביא את אשמו ותו למה לי ונסלח לו מחטאתו לרבות מזיד: אלא אימא לעשות שוגג כמזיד. דמהו דהימא דוקא אמזיד מביא ולא שוגג קא משמע לן ונסלח לו מחטאתו אשר חטא להכי כתיב חטא ארבע זימני תרי למילף קרבן אחד על עבירות הרבה ותרי לעשות שוגג כמזיד: בהעלם אחת. כלומר קודם שילקא ויביא קרבן על זו חזר ובעל זו: לאו אמרת גבי עריות. בפ"ק (לעיל ב:) ואל אשה לחלק על כל אשה ואשה כו': (רש"י)

תוספות יכול שאני מרבה אפי' מנחה. פירוש מנחת נסכים שהיא כולה לאישים: ת"ל ככם כגר. מצי למימר כדלעיל השתא לעוף איתרבי: דכתיב כי מולים היו כל העם. פירוש שמלו עצמם ביציאתם ממצרים ואע"פ שאותן שהיו נימולים בימי אברהם לא מלו אותם ביציאת מצרים מ"מ מעיקרא כשמלו עצמן מלו ליכנס בברית המקום וליבדל משאר אומות וגם כי עתה טבול: וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות. ואע"ג דפליגי התם בפרק פרת חטאת (זבחים קטו) איכא דאמרי עולת ראייה הואי ואיכא דאמרי עולת תמיד [הוא] י"ל שהקריבו הרבה עולות: (לעיל. גבי) גר תושב עושה מלאכה לעצמו. מכאן קשה לפ"ה דפרק החולץ (יבמות מח): דקאמר וינפש בן אמתך והגר זה גר תושב פי' בקונט' שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ומחלל שבת כעובד כוכבים והכא קאמר גר תושב עושה מלאכה לכן י"ל דהיא מיירי לענין שלא לעשות מלאכה עבור רבו אבל לעצמו שרי (פסק) מכאן פסק ר"י שמותר להניח לעובד כוכבים לעשות מלאכתו בשבת בבית ישראל עבור עצמו: ויזרוק על העם. שחטו עולות הרבה ושלמים הרבה שהספיק דמם לזרוק על כל אחד מישראל: ואין הזאה בלא טבילה. להביא גר שבא בזמן הזה להתגייר צריך טבילה: צריך שיפריש רובע כו'. לא דמי לזבה וילדת דלא מפרשי משום דקרנן שלהם להכשירן בקדשים אבל גר מביא קרבן להתירו בקהל: בישראל ב"ט. דנפישא בעלמא כתיב ביה ולא שביתה: הלכה כר"ש. דאמר גר ועבד ואמה התושבים עושין מלאכה לעצמן כישראל בחול דוקא לעצמן ולא לאחרים: ה"א כי מייתי קרבן בשוגג כו'. תימה א"כ לכתוב קרא בשוגג: (תוספות)

ב - ט דף

והיא שפחה לחלק על כל שפחה ושפחה: נזיר שנטמא טומאות הרבה: מאן תנא אמר רב חסדא רבי יוסי בר' יהודה היא דאמר נזירות דטהרה משביעי הוא דחיילא עליה ומשכחת לה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי וכיון דלא

יצא שעה הראויה להקריב בה קרבן אינו חייב אלא קרבן אחד דאי רבי כיון דאמר רבי נזירות דטהרה עד שמיני לא חיילא עליה אי דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי כולה טומאה אריכתא היא אי דנטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני כיון דיצאת שעה שראויה להקריב קרבן מחייב על כל אחת ואחת אלא ש"מ ר' יוסי ברבי יהודה (ומאי דרבי יוסי) בר' יהודה דתניא [\[במדבר ו-יא\]](#) וקדש את ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ר"י בר' יהודה אומר ביום תגלחתו: **מתני'** המקנא לאשתו ע"י אנשים הרבה ומצורע שנתנגע נגעים הרבה הביא ציפרין ונתנגע לא עלו לו עד

שיביא חטאתו רבי יהודה אומר עד שיביא אשמו: **גמ'** מנלן דכתיב [\[במדבר ה-כט\]](#) זאת תורת הקנאות תורה אחת

לקניין הרבה: מצורע שנתנגע נגעים הרבה כו': מנלן דכתיב [\[ויקרא יד-לב/נו\]](#)

בטומאה מה לי א"ר יהודה מי אמרין עד כאן לא קא"ל ר' יהודה ולד שני כמאן דליתיה דמי אלא לענין קרבן כיון דלא יצאה שעה שראויה להקריב בה קרבן הואיל וכן ולד שני כמאן דליתיה דמי אבל לענין טומאה וטהרה אימא סבירא ליה כמאן דאיתיה דמי ומפסקא טומאה דשני וממלא יומי טהרה דראשון והדר מונה יומי טהרה לשני או דלמא לרבי יהודה חומרא הוא דאית ליה אבל הכא קולא הוא וקולא לית ליה אמר רב הונא מסורא ת"ש יולדת שוחטין וזורקין עליה ביום מ' לזכר וביום שמונים לנקבה עד כאן טמאה היא ואמר רב חסדא הא מני ר' יהודה הוא דאמר ולד שני כמאן דליתיה דמי ואי אמרת בטומאה ס"ל לר' יהודה ולד שני כמאן דאיתיה דמי היכי שחטינן עלה ביום מ' לאורתא נמי לא מציא אכלה אלא לאו ש"מ לטהרה ולטומאה ס"ל לרבי יהודה ולד שני כמאן דליתיה דמי לעולם אימא לך לטומאה ולטהרה סבירא ליה לרבי יהודה דולד שני כמאן דאיתיה דמי וכי תניא ההיא בפסח הבא בטומאה ומי אכלה והתנן פסח הבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבים וזבות נדות ויולדות ההיא לא אכלי כי לא טבילן כי תניא ההיא דשוחטין וזורקין עליה דהא טבלה א"ה משמיני דיליה הוא דחזיא משמיני לא חזיא קסבר טבול יום דזב כזב דמי אי הכי ביום מ' נמי לא חזיא לאיי ביום מ' חזיא קסבר מחוסר כפורים דזב לאו כזב דמי ולרבא דאמר מחוסר כפורים דזב כזב דמי הא מתנייתא היכי מתרץ לה אמר רב אשי רבא מתרץ לה ביום מ' ליצירת זכר וביום שמונים ליצירת נקבה ור' ישמעאל היא דאמר לזכר מ' ואחד לנקבה שמונים ואחד סוף סוף תיפוק לי דטמאה היא משום נדה בלידה יבישתא אי הכי מאי למימרא מהו דתימא אי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם קמ"ל דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם א"ר שמעיה ת"ש [\[ויקרא יב-ה\]](#) ששים יכול בין רצופין בין מפוזרין ת"ל יום מה יום רצוף אף ששים כולן רצופין מני אלימא רבנן מי אית לרבנן מפוזרין אלא לאו רבי יהודה היא ומדקא יהיב לה ששים רצופים בהדי הדדי ש"מ חומרא אית ליה לר' יהודה קולא לית ליה לא לעולם רבנן היא והכא במאי עסקין לילולת זכר מתוך שמונים של נקבה סוף סוף שלמין יומי דקדמאה ועד כאן דבתראה לא שלמין דהא רבנן לולד שני מנו אלא משכחת לה לרבנן ביולדת תאומים נקבה קדמייתא וזכר בתראה וכגון דילידיתיה לזכר בתראה בעשרים ליומי טהרה דבעיא מינקט ליה שבעה יומי טומאה דלידה תאומים נקבה וה"ק יכול היא דלידה תאומים נקבה מעיקרא וזכר לבסוף תפסיק טומאה דלידה במציעי ונימני לה ששה וששים מפוזרין ת"ל יום מה יום כולו רצוף אף ששים בולם רצופין אמר אביי ת"ש [\[ויקרא יב-ד\]](#) שלשים יכול בין רצופין בין מפוזרין ת"ל יום מה יום כולו רצוף אף שלשים רצופין מני הא אלימא רבנן ומי אית להו לרבנן

ר"ש בטומאה מה לי א"ר יהודה. מי אית ליה מלאת לשני לענין ימי טהרה: לא קאמר ר"י אלא לענין קרבן. הוא דלית ליה מלאת לשני הואיל וכתוב זמן קרבן ראשון נולד: אבל לענין טומאה וטהרה. מונה לעלמו לכד אורון של ראשון ונקראין ימי טומאה על שמו ומסולקין ממלאת של ראשון: ומיפסקא טומאה דשני. אית מי טהרה של ראשון וממלא ימי טהרה דראשון דהא מלאת דראשון א"ה דלא מלינן ליה לר' יהודה דהוא עיקר והדר מני שמונים ימים ימי טהרה לשני: או דלמא חומרא אית ליה. לאפשי לקרבנות ויהיב ימי טומאה וימי טהרה לשני משעת לידה ואילך ומעוכבת לזכור בקדשים עד מלאת ימי טומאה וטהרה אבל קולא לית ליה להיות ימי הטומאה נקראין על שמו דשני להיות גומרין השלמה לראשון תחתיהו דלהאי מילתא נמי כמאן דליתיה דמי וימי טהרה דראשון לא ממלינן ותימלי לשני ימי טהרה אחריני תחתיהו דהא מילתא קולא היא להאריך טהרה דמיה וקולא לית ליה והא ליכא למימר דליהוי שני בטל לגמרי מותרת מלאת דהא נמי קולא היא דהא אם כן מפקדת לזכור טובלת יום בקדשים ועל כרחיך בעית למיחב ימי טהרה לשני הלכך או יהבת לראשון השלמה ימי טהרה קולא היא: שוחטין. את הפסח וזורקים עליה ביום ארבעים לזכר קס"ד ביום מ' דימי טהרה דזכר: והיון בה עד כאן טמאה היא. דמחוסרת כפרה: אמר רב חסדא הא מני ר' יהודה היא דלמך ולד שני כמאן דליתיה דמי. ומקיים הא מתניתא ביולדת תאומים היום אחד ושני למחר דמי' דשני הוי מ"א לראשון והיום ראויה להביא קרבנה על הראשון ואשמועינן דשוחטין עליה ואפי' מחוסרת כפרה ולמחר שחיתת פסחה תביא כפרתה ותאכל לערב פסחה אלמא ולד שני כמאן דליתיה ליהויה מעבד עליה פסחה מונה לו וימשכו ימי טהרה שזה עד למחר: ואי אמרת בטומאה סבירא ליה לר' יהודה כמאן דליתיה דמי. לגרוס ימי טומאה שבו השלמה לימי טהרה של ראשון היכי שחטינן לאורתא נמי לא מציא אכלה שהולד השני גרם להאריך ימי טהרה של ראשון יום אחד שהרי שמיני לראשון הוא שביעי לשני ומימי טומאתו הוא והפסיק מניינו של ראשון ואריכה להשלימו ועד יום מ' ושנים לראשון אינה ראויה להביא כפרתה אלא ש"מ כמאן דליתיה דמי ועולין ימי טומאה וטהרה שלו למנין ימי טהרה של ראשון: לעולם אימא לך כו'. והיהו כדמיתא לאו בולד שני מיתקמא אלא בכל ולדות דעלמא דקשיא כך הא לאורתא נמי מחוסרת כפרים היא בפסח הבא בטומאה עסקין דנטמא רוב הקהל ואישתרחי טומאה לגביה: לא יאכלו ממנו כו'. דכי אישתרחי טומאה בכבוד לגבי טומאת מת אישתרחי דכתיב [\[במדבר טו\]](#) איש כי יהיה טמא לנפש וגו' ועלה דרשינן פסחים [\[דף סוה\]](#) איש נדהא לפסח שני ואין כבוד נדחין אלא עושין בטומאה: לא יאכלו בדלח טבול. דלא פסקו מזיבה או פסקו ולא פסקו ז' ולא טבולו אבל יולדת ביום ארבעים היא טבולה בשמיני ללידתה: א"ה. אמאי נקט יום מ' לזכר או שמונים לנקבה משמיני ללידתה נמי חזיא: ביום מ' נמי לא חזיא. אפי' לאורתא דהא מיהסרסא כפרה וקס"ד מחוסר כפרים דזב כזב דמי ואינו אוכל בפסח הבא בטומאה: הא דרבא בשחיתת קדשים בתחילת פ"ב [\[דף יז:\]](#) אמר רב אשי. רבא לא מתרץ לה ביום מ' דימי טהרה כלל אלא הכי מוקים לה ביולדת ביום מ' להיונה וילדה זכר שוחטין עליה בו ביום ור' ישמעאל היא דלמך פסק המפלת חתיבה [\[נדה ל.\]](#) כדכתיב נקבה לפ"ה: יבשתא. בכל דם: הקבר. רחם: יכול בין רצופין. כגון שלח הפילה ביתחיים: בין מפוזרין. כגון אם הפילה לסוף נ"ד יכול יפסקו לה טומאת הגבל וישלימו לה ששים יום של טהרה ללידה הראשונה לכד מימי טומאת הגבל המפסקין ביתחיים: תלמוד לומר יום מה יום כולו רצוף. אם טמא טמא ואם טהור טהור אף ששים יום כולם רצופים לטהרה: מי אית להו מפוזרין. הא מוולד שני מניא ולא משלמו ימי טהרה דראשון אלא אחר אחרון הולכין הלכך לא משכחת להו מפוזרין לעולם: אלא לאו ר' יהודה היא. דלית ליה ימי טהרה דראשון דלדידה ראשון עיקר לענין קרבן ואשמועי' הבא דלענין טומאה וטהרה לית ליה ימי טהרה לראשון דא"כ לא משכחת לה טהורין רצופין אלא משני מניא וקס"מ חומרא בעלמא אית ליה במתני' לאפשי קרבנות ולענין קרבן לחודיה הוא דמני לראשון אבל לגבי טומאה להשלים ימי טהרה לראשון לנטומא מפוזרין לית ליה דקולא היא הדור בעיה למיחב ימי טהרה לשני: לעולם רבנן היא. וה"ד מפוזרין ביולדת זכר בתוך שמונים של נקבה שמי טהרה של זכר כליון קודם לשמונים נקבה ראשונה ובכ"ז דימי טהרה של שני כליון קודם לימי טהרה דראשון לית להו לרבנן דמוולד שני לימנו ובעיה לאשלומי ימי טהרה דראשון ואתא קרא לאשמועינן דלא משלימו לזכר פ' דלידה

רמזונה שבעה כנגד ז' ימי טומאה זכר שהפסיקו בינתיים חלל משני מונה: סוף סוף. ללא משכחת הכי דשכמון שמונים נקבה קמייחא ועד כאן מ' זכר לא שלמון דלא משכחת לידת זכר על נ"ד נקבה ו"ד טומאה נקבה ומ' לידת הזכר וכיון (דכיון לוולד שני משום דלא) משכחת מפוזרין: כיוולת האומון. שנתעברו: לעשרים לימי טהרה. עשרים לאו דוקא דהוא הדיו לבגדי מהכי או טפי מהכי: (כ"ש"י)

תוספות ביום מ' ליצירת זכר. אף שאין יכולין לידע יום ארבעים ליצירה דהלא שכבת זרע שוה לקלוט פעמים עד שלשה ימים ומיהו שמואל היה בקי כדאמרין פרק המפלת (נדה כה): שאני שמואל דרב גובריה: קא משמע לן. פירוש אפשר לפתיחת הקבר בלא דם והכי פסיק בשאלת דרב אחאי מהאי דהכא מדשוחטין וזורקין: וקולא לית ליה. להשלים ימי טוהר לראשון (ימי טוהר לראשון) במספר ימי טומאת השני פירש"י ובשני נמי אינו בטל לגמרי דהוי קולא דמכשרת לאכול בקדשים להכי בעי למיתב ימי טוהר לשני כו' ואין נראה מדמייתי עלה שוחטין וזורקין כו' ובעי למפטט מינה דולד שני כמאן דליתיה והשתא אי יתב ימי טוהר לשני אמאי שוחטין עליה ביום מ' לשני אכתי טבולת יום היא ואינה ראויה להביא קרבן לידה עד למחר יום מ"א לשני ועוד לפירושו דבעי למימר חומרא הוא לגבי קדשים למיתב לה ימי טוהר חומרא דאתי לידה קולא הוא שאתה מתירה לשמש עם בעלה כל אותן הימים אע"פ שהיא רואה לכן נראה דלר' יהודה לא יהיבין לשני ימי טוהר כלל ולרבנן היכי דמי טוהר דשני נמשכין אחר ימי טוהר דראשון מניין משני ואם ימי טוהר דשני אין נמשכין אחר הראשון מניין מראשון דאע"ג דס"ל דמנינן משני מודו היכי דמשכו ימי טוהר דראשון טפי דמיניה מנינן וכן משמע לקמן דמוקי כרבנן ההיא דששים רצופין וקדמה נקבה וזכר בתרא ויולדת לזכר בעשרים לימי טהרה וכו' ולרבנן הוה להו ימי טומאה וימי טהרה שוין ומאחרון מנינן שמניינו נמשך מחבירו וכדנתי בתוספתא וילדה וטמאה שתספור מן האחרון כמו שאם נטמא במת שסופר לטומאה אחרונה או אינו אלא כנדה שסופר מן הראשון ת"ל כו' דנדה סופרת מראשון ויולדת מאחרון ואינן שוות ולכן נראה אם ראתה בתוך ז' ימי לידתה לא חשבינן כרואה בתוך ימי נדתה לספור מראשון אלא סופרת ז' ימים מראיה ואילך וכן אם ילדה בתוך ימי נדתה אינה מונה אלא מיום לידתה והא דאמר בולד אחר ולד שסופרת אחר אחרון הא כשנמשכין ימי טומאת ולד אחרון אחר ימי טומאת ולד ראשון דומיא דטומאת הזב וטומאת נדה דמייתי עלה בתוספתא אבל אם ילדה זכר אחר [צ"ל ד'] ז' ימים או ה' ללידת נקבה לא אמר' מנין הנקבה בטל ולא תמנה אלא ז' ימים מיום לידת זכר אחרון שהן כלים ליום י"א או י"ב נקבה ויתחילו ימי טוהר מכאן ואילך דכיון דז' ימי טומאת זכר נבלעין בתוך ז' שבועים של נקבה אין ימי טומאת נקבה בטל: אי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם. תימה א"כ למאי איצטריך למיכתב גבי זכר וטמאה ז' ימים ואומר רבי דאי לאו קרא ה"א תטמא שבועיים מק"ו מנקבה דטהרתה מרובה ואפ"ה שבועיים כ"ש זכר שהוא מועט וכה"ג איכא בת"כ: ש"מ חומר כו'. דליכא למימר רצופין היינו כימי ספורו של זב שלא יהא טומאה מפסיק ביניהם ה"ג ל"ג יום יהיו נקיים דכתיב תשב על דמי טהרה אלמא דאין צריכין נקיים: (תוספות)

ב - י דף

מפוזרין הא אמרי רבנן לולד שני מניא אלא לאו ר' יהודה היא וש"מ חומרא אית ליה קולא לית ליה ועוד אמר רב אשי ת"ש **ויקרא יב-ה** וששת ימים יכול בין רצופין ובין מפוזרין ת"ל ששים מה ששים כולן רצופין אף ששה כולן רצופין מני אלימא רבנן מי אית להו לרבנן מפוזרין האמרי רבנן לולד שני מניא אלא לאו רבי יהודה היא וש"מ חומרא אית ליה קולא לית ליה ש"מ: **מתנן** אלו מביאין קרבן עולה ויורד על שמיעת קול ועל בטוי שפתים ועל טומאת מקדש

וקדשו והיולדת והמצורע: **גמ'** תנו רבנן יש מביא בדלות ועשירות ויש מביא בדלות ויש מביא בדלות ויולדת מביאה בדלות ועשירות מצורע מביא בדלות שמיעת הקול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו מביאין בדלות ודלי דלות תניא אידך יש מביא אחד תחת אחד יש מביא שנים תחת שנים יש מביא שנים תחת אחד יש מביא אחד תחת שנים מכאן אתה למד לעשירות האיפה בפרוטה: יולדת מביאה אחת תחת אחת פרידה אחת ועוף תחת כבש מצורע שתי פרידין תחת שני כבשים שמיעת הקול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו מביאין ב' פרידין תחת כבשה אחת ומביאין בדלי דלות ועשירות האיפה תחת שתי פרידין קתני מכאן אתה למד לעשירות האיפה שהיא בפרוטה מכלל דת"ר האומר הרי עלי בסלע למזבח מביא כבש שאין דבר קרב בסלע אלא כבש ממאי מדאמר רחמנא **ויקרא יט-כא** איל אשם בכסף שקלים מכלל דכבש בן שנה בסלע מדכתיב **במדבר ו-ב/ד**

א - יא דף

שעשה בה את המזיד כשווג איזו שפחה כל שחציה שפחה וחציה בת חורין שנאמר **ויקרא יט-ב** והפדה לא נפדתה דברי ר' יהודה ר' ישמעאל אומר זו היא שפחה ודאית ר' אלעזר בן יעקב אומר כל עריות מפורשות ושורר אין לנו אלא חציה שפחה וחציה בת חורין: **גמ'** מנלן דהיא לקי והוא לא לקי דתנו רבנן **ויקרא יט-ב** בקורת תהיה מלמד שהיא לוקה יכול שניהן לוקין תלמוד לומר תהיה היא לוקה והוא אינו לוקה ומנין דהדין בקורת לישנא דמלקות הוא א"ר יצחק תהא בקראי כדתניא גדול הדינין מקרא שני מונה שלישי אומר הכה רב אשי אומר בביקור תהיה כדתנין אין אומדין אותו אלא מכות הראיון להשתלש ת"ר בזמן שהאשה לוקה האיש מביא קרבן אין האשה לוקה אין האיש מביא קרבן מנלן אמר רבא דכתיב **ויקרא יט-ב** ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והיא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חופשה לא נתן לה מכדי עד הכא באיש קא משתעי קרא נכתוב והביא את אשמו לה' ולבסוף לכתוב בקורת תהיה אמאי כתב רחמנא ברישא בקורת תהיה ולבסוף כתב והביא את אשמו לה' ו"ק אם בקורת תהיה היא והביא את אשמו לה' ואם לא תהיה בקורת לא יביא הוא את אשמו אימא הוא מעטיה קרא אבל היא תילקי ותיתי קרבן והביא את אשמו לה' כתיב א"ר יצחק לעולם אינו חייב אלא על שפחה בעולה בלבד שנאמר והיא שפחה נחרפת לאיש ומאי משמע דהאי נחרפת לישנא דשנויי הוא דכתיב **שמואל ב יז-ט** ותשטח עליו הריפות ואב"א **משלי כז-כב** אם תכתוש האויל במכתש בתוך הריפות בעלי **עזרא י-ט** ויתנו ידם להוציא נשיהם ואשמים איל צאן על אשמתם אמר רב חסדא מלמד שכולן שפחות חרופות בעלי: איזוהי שפחה כו': ת"ר והפדה יכול כולה ת"ל לא נפדתה יכול לא נפדתה ת"ל והפדה הא כיצד פדויה ואינה פדויה חציה שפחה וחציה בת חורין ומאורסת לעבד עברי דברי ר' ע"ר רבי ישמעאל אומר בשפחה כנענית הכתוב מדבר ומאורסת לעבד עברי א"כ מה ת"ל והפדה לא נפדתה דברה תורה כלשון בני אדם ר' אלעזר בן עזריה אומר כל עריות מפורשות לנו משוייר לנו חציה שפחה וחציה בת חורין ומאורסת לעבד עברי אחרים אמורים **ויקרא יט-ב** לא יומתו כי לא חופשה בשפחה כנענית הכתוב מדבר ומאורסת לעבד כנעני לה' ישמעאל בשלמא והפדה לא נפדתה דקתני דברה תורה כלשון בני אדם אלא דקתני מאורסת לעבד עברי מנלן דכתיב כי לא חופשה מכלל דהוא חופש ר' אלעזר בן עזריה היינו ר"ע לר' ישמעאל קאמר לדידי בעלמא חותיך סבירא ליה דדברה

תורה כלשון בני אדם והכא שאני מכדי כתיב ליה קרא כי לא חופשה והפדה לא נפדתה ל'ל' ש"מ להכי אתא לחציה שפחה וחציה בת חורין לאחרים בשלמא והפדה לא נפדתה קסבר דברה תורה כלשון בני אדם אלא הא דעבד כנעני מנלן אמר קרא כי לא חופשה אם אינו ענין לדידה תנהו ענין לדידה: [מתני](#): כל

עריות אחד גדול ואחד קטן פטור אחד ער ואחד ישן פטור אחד שוגג ואחד מזיד שוגג בחטאת ומזיד בהכרת: **גמ'** והכא חייב קטן א"ר יהודה

הכי קתני כל עריות אחד גדול ואחד קטן פטור וגדול חייב והכא גדול נמי פטור מ"ט דהא מקשיין אהדדי כל עריות אחד ניעור ואחד ישן פטור וכאן ישן נמי חייב א"ר יהודה אמר רב הכי קתני כל עריות אחד ניעור ואחד ישן פטור וניעור חייב וכאן אפילו ניעור פטור מ"ט דמקשיין אהדדי תני תנא קמיה דרב ששת עשו גומר כמערה מתכוין כשאינו מתכוין כדרכה כשלא כדרכה ניעור כישן א"ל מאי קאמרת אי בשפחה חרופה קתני אמאי עשו גומר כמערה גומר בשפחה חרופה מיחייב מערה לא מיחייב ותו מתכוין כשאינו מתכוין אי מכוונה מיחייב אי לא לא מיחייב וכדרכה כשלא כדרכה נמי כדרכה בשפחה חרופה מיחייב ושלא כדרכה לא מיחייב מאי טעמא [\[ויקרא יט-ב\]](#) שכבת זרע כתיב ומאי ניעור כישן ואי בשאר עריות קא תני עשו גומר כמערה

רש"י ובשפחה אינו חייב אלא על גמר ביאה דשכבת זרע כתיב בה שרואיה להזריע: וכל העריות חייב על כל ביאה וביאה. ובשפחה אמרו לעיל בפירקין (דף טו): שמיא קרבן אחד על ביאות הרבה: ר' ישמעאל אומר שפחה. גמורה: כל העריות מפורשות. שהן בעות חורין ושיזר און לנו וזו ודאי משונה היא חלילה שפחה והלכה בה חורין: גמ' תהא בקריאה. שהן קורין עליה והפלה ה' את מכותך שכן קורין על הלוהין במס' מכות (דף כג:); בבקורת תהיה. שאם אינה יכולה לקבל ארבעים אומדן. אוחה בבקור ובמחשבה: מכות הרעיונות להשחש. כגון י"ח או כ"א או כ"ד שהיו מכין אורו שתי ידות (מלפניו ואחור מלחיו) ומקרא ילפינו לה במס' מכות (דף כג:); בזמן שהאשה לוקה. שגדולה היא ובה עונשין היא: אימא הוא מיעטיה קרא. מהדר אמתני' דקתני לא שהיה אשה לאיש לקרבן אימא הוא מיעטיה קרא ממלקות דכתיב תהיה אכל היא אימא תילקי ותיחי קרבן: לשנא דשינוי הוא. שנסתתה מזביחה: הריפות. דבר שנסתנה ע"י כתיבה וכאן נמי ע"י אבר שמש דש; ויתנו ידם להוליא. פסוק הוא בספר עזרא: פדויה [ואינה פדויה]. והפדה לא נפדהה משמע פדויה ואינה פדויה: לרבי ישמעאל מאורסת לעבד עברי מנא ליה. בשלמא לר"ע דמוקי לה בחלילה בת חורין לא בעיא קרא לחיוב למימר מלחייב עלה רחמנא ודאי מאורסת היא מישראל דהא תפסו לה קדושין היכך איכא למימר לעבד עברי נתקדה שהרי רבו מורסה לו בעל כרחו כדמפרש בקדושין (דף יד) ולא לעבד כנעני שהרי אסורה לו אלא לרבי ישמעאל דלמר שפחה גמורה מאורסת לעבד עברי מנא ליה (דלמר לעבד עברי שהרי אסורה לו) דלמא לעבד כנעני דהא לדידה שריא לגמרי טפי מעברי: אם אינו ענין לדידה. דהא כתיב (ויקרא יט) והפדה לא נפדהה: מתני' כל העריות. אם האחד גדול או האיש או האשה האחד חייב והאחד פטור ובשפחה אינו כן ובגמרא מפרש לה: שוגג בחטאת ומזיד. בהכרת. ובשפחה נהי דלם הוא מזיד והיא שוגגת דפטורין הואיל ואינה לוקה כדלמרינן לעיל בקורת תהיה והביא את אשמו ואי לא פטורין מיהו אם הוא שוגג והיא מזידה היא במלקות והוא באשם כדלמרי' בהאי פירקא שוגג ומזיד שזין צבא על השפחה: גמ' והכא חייב. בתמיה וכי קטן חייב בשפחה: דהא איתקוש להדדי. דלמאן לעיל אם אין האשה לוקה אין האיש מביא אשם: וכי ישן חייב. בתמיה: מערה לא מיחייב. דשכבת זרע כתיב בה: וכי מכוין מיחייב ואי לא לא מיחייב. דשכבת זרע בעינן וקאנו מתכוין כגון נפל מן הגג ונתקע אין ראו להזריע: ואי בשאר עריות קתני איפכא מיבעי ליה. עשו מערה בעריות (רש"י)

תוספות אין האשה לוקה. כגון שהיא שוגגת וקטנה אין האיש מביא קרבן והא דאמרינן לרבות שוגג כמזיד היינו שוגג דאיש כמזיד אבד האשה צריך שתהא מזידה: דהא מקשו להדדי. הלשון אינו מכוון דהאיש הוקשה לאשה ולא אשה לאיש כי האיש כמו האשה חייבת כדאיתא בת"כ ואיש פרט לקטן יכול שאני מוציא בן תשע שנים ויום אחד ת"ל ואיש א"כ אשה לא איתקשה לאיש: באין מתכוין (בדרכה) פטור. פירש הקונטרס משום דש"י כתיב ובאין מתכוין אינו ראו להזריע כגון נפל מן הגג ונתקע וקשה מאן לימא לן דאינו ראו להזריע אלא האי טעמא משום שאנוס הוא: תהא בקראי. תימה הלא לא מפרש שצריך לקרות בשעה שמלקין אם לא מכאן: מאורסת לעבד כנעני. לאו דוקא דהא לא תפסו בה קדושין: ורבי ישמעאל בשלמא והפדה כו' דברה תורה כלשון בני אדם. והכי נמי קאמר בירושלמי לישנות כפולים הן והתורה דברה בהן הלך הלבט נכסוף נכספת גב גבתי ור"ע פליג ובכל דוכתא דקאמר הניחא למ"ד דברה תורה כלשון בני אדם אלא למ"ד וכו' היינו ר' ישמעאל ור"ע: **(תוספות)**

דף - יא

איפכא איבעי ליה למיתני א"ל איסמייה א"ל לא הכי קתני עשו גומר שלא כדרכה בשפחה חרופה דלא מיחייבי כמערה כדרכה [\[ויקרא יט-ב\]](#) דשכבת זרע כתיב מתכוין שלא כדרכה בשפחה דפטורין כאינו מתכוין דשכבת זרע כתיב ניעור שלא כדרכה בשפחה חרופה דפטורין כישן מ"ט דשכבת זרע כתיב נמצא מתכוין והמערה בשפחה כשאינו מתכוין בכל עריות ישן כדרכה כישן דעריות נמצא ניעור שלא כדרכה בשפחה כישן דכל עריות:

רש"י חייב כגומר שכל כדרכה חייב ככדרכה דמשכבי אשה כתיב (ויקרא יט): נמלא מתכוין ומערה בשפחה. שהערה בה כוונה פטור להערה בשפחה פטור כשאינו מתכוין לעריות. הערה פגותה היא (בסנהדרין בארבע מיתות) (דף נה) איכא למ"ד הערה זו נשקה ואיכא למאן דלמר זו הכנסת עטרה: (רש"י)

תוספות הכי קתני עשו כו'. והכי פירוש דברייתא עשו גומר כמערה ומתכוון כשאינו מתכוין והאי דינא הוי בדרכה ושלא כדרכה כדמפרש הש"ס ומכל מקום קצת קשה אמאי לא תנא ניעור כישן בהדיהו ותנא ליה בתריה דכדרכה ושלא כדרכה: נמצא מתכוין כו'. קשה אמאי האריך הש"ס בלישניה דהאי לאו פירוש דברייתא הוא דכבר אסיקנא ליה שפיר: כשאינו מתכוין דעריות. פירש הקונטרס כגון שאשתו ואחותו במטה וכסבור לבא על אשתו ונמצא אחותו דפטור ממלקות וחייב חטאת הואיל ונהנה דמתעסק הוא וקשה שהרי בשפחה נמי חייב חטאת בכי האי גוונא שהרי מביאין על הזדון כשוגג וא"כ מאי קאמר נמצא מתכוין בשפחה כשאינו מתכוין לעריות ככה"ג שו' תרווייהו לכך יש לומר כשאינו מתכוין דעריות כגון נפל מן הגג ונתקע דפטור לגמרי דאנוס הוא: **(תוספות)**

פרק שלישי - אמרו לו

מתני' אמרו לו אכלת חלב מביא חטאת עד אומר אכל ועד אומר לא אכל אשה אומרת אכל ואשה אומרת לא אכל מביא אשם תלוי עד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי פטור שנים אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי רבי מאיר מחייב א"ר מאיר אם הביאנה שנים לידי מיתה חמורה לא יביאנה לידי קרבן הקל אמרו לו מה אם ירצה לומר מזיד הייתי פטור אכל חלב וחלב בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת אכל חלב ודם ופיגול ונתר בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת זה חומר במנין הרבה ממנין אחד וחומר במנין אחד ממנין הרבה שאם אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית אחר בהעלם אחת ממנין אחד חייב משני מנין פטור:

גמ' קתני אמרו לו אכלת חלב מביא חטאת אמרו כמה היוין תרין והוא מה אמר להן אלימא דשתיק ולא קמכחיש להו אלא שתיקה דתרין הוא דמביא חטאת על שתיקה דחד לא אימא מציעתא עד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי טעמא דמכחיש ליה אבל שתיק מיחייב וכ"ש תרי אלא דקמכחיש להו מני ר"מ היא דאמר הכחשה דבי תרי לאו הכחשה היא אבל לרבנן פטור ומאי קמשמע לן מסיפא שמעת מינה הא קמשמע לן דבר זה מחלוקת ר"מ ורבנן והוא דקמכחיש להו איכא דאמרי אמרו לו נמי חד קרי ליה דנתן האשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך ונישאת ואח"כ בא בעלה תצא מזה ומזה דק"ל דאפילו בחד ממאי מדקתני סיפא נישאת שלא ברשות מותרת לחזור לו מאי שלא ברשות שלא ברשות בית דין (ועד אחד) מכלל דרישא ברשות ב"ד ובעד אחד אלמא גבי עד אחד קתני אמרו והכא נמי דקתני אמרו לו משמע אפילו עד אחד והוא מאי קאמר אלימא דקא מכחיש ליה מי מייתי והא קתני מציעתא עד אחד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי פטור אלא דשתיק ממציעתא שמע מינה עד אחד אומר כו' טעמא דקא מכחיש ליה אבל שתק מישתק חייב לעולם דלא מכחיש ליה והכי קתני אמרו לו אכלת חלב מביא חטאת במה דברים אמורים דשתיק אבל מכחיש ליה פטור ומדאורייתא מנלן דלא מכחיש ליה חייב דת"ר **ויקרא ד-כג/כח**

דף יב - א

אלא לאו בחד וקתני כי אין מכחישן מהימן שמע מינה: א"ר מאיר קל וחומר כו': איבעיא להו מ"ט דרבנן משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש או דלמא משום דאמרינן מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי פטור כי אמר נמי לא אכלתי מהימן ופטור ומאי נפקא מינה למיפשט מינה לטומאה דאי אמרת טעמייהו דרבנן משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ל"ש טומאה חדשה ול"ש טומאה ישנה ואי אמרת טעמייהו דרבנן משום דאמר מיגו היא פטרי ליה רבנן מטומאה ישנה אבל מטומאה חדשה מחייב מ"ט טומאה ישנה מיגו דאי בעי אמר טבלתי פטור כי אמר נמי לא נטמאתי פטור דאיכא למימר מאי לא נטמאתי דקאמר לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי אבל טומאה חדשה מחייב מ"ט דכי אמר נמי טבלתי מחייב דאמרו ליה עדים השתא נטמאת מאי ת"ש אמר לו עד אחד נטמאת והוא אומר לא נטמאתי פטור יכול אפילו שנים א"ר מאיר ק"ו אם הביאנה שנים למיתה חמורה לא יביאנה לידי קרבן הקל וחכ"א אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ש"מ טעמייהו דרבנן משום דאמרי אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש א"ר אמי לעולם טעמא דרבנן משום דאמרינן מיגו והכי קתני מתוך שאם רצה לומר לא עמדת בטומאתי פטור הילכך אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש אי הכי היינו חלב מהו דתימא אכלתי חלב קמתריץ דבוריה לא אכלתי שוגג אלא מזיד אבל נטמאת והוא אומר לא נטמאתי אימא לא קמתריץ דבוריה קמ"ל הכא נמי לא עמדת בטומאתי אבל טבלתי ת"ש **ויקרא ה-ה** והתודה מודה בדברים חייב אין מודה בדברים פטור א"ל עד אחד נטמאת והוא אומר לא נטמאתי פטור יכול אפילו שנים מכחישן א"ר מאיר אם הביאנה שנים לידי מיתה חמורה לא יביאנה לידי קרבן הקל ר' יהודה אומר נאמן אדם על עצמו יותר ממאה איש ומודים חכמים לר"י בחלבין ובביאת מקדש אבל בטומאה לא מודו ל' במאי עסקינן אילימא

רש"י אדם נאמן על עצמו. בדברים שיש בהם כפרה לא מימנע לחיותי חטאת להכפר נגד קונו. מיגו דאי בעי כו'. אם היה רוצה לשקר יכול לומר מזיד הייתי ומיה שאמרת לא אכלתי לא אכלתי שוגג אלא מזיד: לטומאה. כגון אמרו לו נטמאת ומיד באת למקדש: טומאה ישנה. התמוול נטמאת והיום נכנסת: טומאה חדשה. ליכא משום מיגו דטבלתי ליכא למימר דהאמרו לו בשעת טומאה נכנסת ואי נמי טבלת לא העריב שמך וטבול יום הנכנס למקדש בשוגג חייב חטאת כדלמך במנחות בהקומץ רבה (דף קז:); מהחור כיופונים שנקנס למקדש חייב חטאת ואין כריך לומר טבול יום וליכא למימר נמי מזיד דבעי' דליתרין דיבוריה ואי היה אמר להו לא נכנסתי הוה מתרץ דיבוריה לא נכנסתי שוגג אלא מזיד אבל כיון דלמך להו לא נטמאתי כי אמר נמי לא נטמאתי שוגג אלא מזיד לא מופטר מקרבן לטומאה לא איכפת לן אי שוגג אי מזיד הוה דכיתת מקדש ואי שוגג: נטמאת. ובאת למקדש: פטור. כדלמך לקמן והתודה מודה בדבר חייב שאינו מודה בדבר פטור: לעולם טעמייהו דרבנן משום מיגו. ובטומאה ישנה הוה דפליגי והכי קתני גרסינן: א"ה. גבי טומאה בהא פליגי דר' מאיר לית ליה מיגו ורבנן אית להו מיגו היינו חלב דמתני' והכתי למה ל' אכלתי חלב. אית להו לרבנן מיגו משום דמתרץ דיבוריה כו' אבל טומאה דליכא למימר לא נטמאתי שוגג אלא מזיד אימא לא נטמאתי דיבוריה קמ"ל דמתרין בגוונא אחייתיה לא עמדת בטומאתי: והתודה. אשר הטא עליה גבי טומאה מקדש כהוי בויקרא: מודים חכמים לר' יהודה. ופליגי אדכ"מ בחלבין כגון אכלתי חלב והוה אומר לא אכלתי חטאת אמרו לו נכנסת למקדש טמא והוה אומר לא נכנסתי: אבל בטומאה. כגון היכא דלמך לא נטמאתי לא מודו ליה ולא סביחא להו דפטור אלמא טעמייהו דרבנן משום מיגו דמתרין דיבוריה כגון לא עשיתי שוגג אלא מזיד אבל גבי לא נטמאתי דליכא למימר לא נטמאתי לא מודו ליה ולא סביחא להו דפטור דטעמא משום מיגו ותו לא מודו: וקפדין הש"ס במאי טומאה עסקינן דליכא מיגו אי בטומאה ישנה האיכא מיגו ואמאי לא מודו ליה בישנה: אמר רבינא לעולם. איכא ישנה לית בה מיגו ורבנן דלמך לו נטמאת התמוול והוא אכלת היום קדשים דהיינו טומאה הגוף ומתחייבת חטאת והוה אומר לא נטמאתי והאכתינה בין באכילה בין בניגעה דלא אכל ולא נגע קדשים בטומאה ואי הדך ואמר השתא לא נטמאתי דקא אמנינא לא עמדת בטומאה לא קמכוין אלא למיפטר מקרבן (לא) ומאכילה דאית בה קרבן מכחיש להו מנגיעה לא מכחיש להו ואיכפתא דיבוריה קמא בטומאה מגע: ל"א מודים חכמים לר"י בחלבין ובביאת מקדש דשייך בהו קרבן אבל בטומאה גרידתא בלא ביאת מקדש דליכא קרבן לא מודו ליה: בטומאה. ונגע בטהרות: ובמאי עסקינן אי בטומאה ישנה כו'. אלא מדפסיק ותני דלא מודו ליה בשום טומאה שמע מינה טעמא לאו משום מיגו דהא (רש"י)

תוספות אלא לאו בחד וקתני כי אין מכחישן מהימן ש"מ. אבל אי מכחיש לא מהימן ור"ל ע"כ שאמר איני יודע דאי אמר בהדיא לא אכלתי פשיטא דפטור דעד אחד אינו קם רק לשבועה כדפרישית במתניתין: או דלמא טעמייהו דרבנן משום מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי וכו'. משמע לפום ריהטא שהוא נאמן מטעם מיגו שיכול לומר מזיד (אני) הייתי וקשה שהרי מיגו במקום עדים הוא דיש עדים שאכל והוא אמר לא אכלתי וא"כ מהימנא ליה במקום עדים מכח מיגו ואמרינן בב"מ (דף פא:); מיגו במקום עדים לא אמרינן גבי ההיא דלא תזיל באורח דנהר פקוד זיל באורחא דנרש ותו אין זה מיגו דלא משוי איניש נפשיה רשיעא כדאמרינן (קדושין דף ג.) גבי ההיא הבא מן החלון והביא לו מן הדלוסקמא (והביא לו) אע"פ שאומר בעל הבית לא היה בלבי מזה אלא מזה בעל הבית כו' דדברים שבלב אינן דברים והתם מוכח ליה ופריך ודלמא למיפטר נפשיה מקרבן קאמר ומשני דא"כ הוה אמר מזיד הייתי ופריך והא לא משוי איניש נפשיה רשיעא לכך יש לומר דהא דנאמן הכא דמתרין דיבוריה דאיכא למימר הא דאמר לא אכלתי רוצה לומר לא אכלתי שוגג אלא מזיד והכי פירושא מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי פטור השתא נמי מה שאמר לא אכלתי

כך רצה לומר והכי מתרצין מילתיה דבהכי היה דעתו ואף על גב דלא מושי איניש נפשיה רשיעא כדאמר (סנהדרין דף ט: ט) גבי פלוני רבעני דאינו נאמן משום דאין אדם משיע עמו רשע היינו ליפסל נפשיה לא מהימן אבל אי אמר מזיד אכלתי חלב מהימן דאומר מתכוין לטובה שאינו רוצה להביא חולין בעזרה וא"ת ונישייליה אם היה דעתו לכוף ויש לומר דאפי' הדר אמר הכי לא אכלתי שוגג אלא מזיד כיון שלא אמר כך באתה שעה מחייב ר"מ והכי איתא בתורת כהנים כהנים אומר ר' מאיר אם בתחלה אומר מזיד הייתי שומעין לו אבל אם היה דן עמהם כל היום שאומר לא אכלתי ולא אמר יותר ואפילו אומר אח"כ לא אכלתי שוגג אלא מזיד חייב וא"ת היאך מחייב ר' מאיר והאמר לא אכלתי ובע"כ לא יביא חטאת כדאמר ב"ק (דף מ.) חייבי חטאות אין ממשכנין אותן וי"ל דהתם מיירי כשאמר דלא ניחא ליה בכפרה אבל האי ניחא ליה בכפרה אלא שהוא סבור להיות פטור ממשכנין אותו: נפקא מינה לטומאה. וה"נ מצוי למימר נפקא מינה היכא שאמר לא אכלתי לא שוגג ולא מזיד: ומודים חכמים לר' יהודה בחלבין ובביאת מקדש אבל בטומאה לא מודו דפטור. רש"י פירש שתי לשונות ור"י פירש שיטה אחרת ומודים חכמים לר' יהודה כו' אבל בטומאה לא מודו ליה כמו נטמאת והוא אמר לא נטמאתי ומפרש הש"ס במאי אילימא בטומאה ישנה מ"ש הכא ומ"ש הכא אלא שמע מינה בטומאה חדשה ומשום הכי לא מודו דלא שייך מינו וטעמייהו דרבנן משום מינו דווקא בחלביים ובעריות מודו משום דשייך מינו אבל בטומאה לא מודו דלא שייך מינו אבל לר' יהודה דטעמא משום אדם נאמן על כו' פטר הכא והכא ומיפסדט בעיא דטעמייהו דרבנן דפליגי עליה דר"מ הוי מטעם מתרץ דיבוריה כדמשמע הכא ואי רבנן דר"מ היינו רבי יהודה טעמיה משום דאדם נאמן על עצמו ודחי רבינא לעולם אימא לך בטומאה ישנה כלומר מהכא לא מוכח מידי דמצינו למימר דאפילו ר' יהודה לא מהימנא רק מטעם מינו והא דפליגי הכא בטומאה ישנה וקאמרי רבנן דחייב כגון דקאמרי עדים אכלת קדשים בטומאת הגוף והוא אמר לא נטמאתי דלא חשבי רבנן דמיתרץ דיבוריה בהא דאמר דר"ל לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי דאי הוה אמר לא אכלתי מצינן למיתרץ דיבוריה שר"ל לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי תחלה אבל כשאומר לא נטמאתי כבר איתכחיש ליה מינו קמא בטומאת מגע שאמר לא נטמאתי דמשמע לא שוגג ולא מזיד כיון שלא השיב להם על האכילה כמו שאמרו לו והך סוגיא דהכא קשה להא דמר"ק דבבא מציעא (דף י: ט) דקאמר לא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים מק"ו וקאמר ק"ו ומה פיו כו' ופרך מה לפיו שכן מחייבו קרבן תאמר בעדים שאין מחייבין אותו קרבן ומאי פריך הא דפיו מחייבו אם ירצה יאמר מזיד הייתי. כלומר דלא דמי לעדים המעידים על המיתה שהן גמרו הדברים שהתרו בו ועבר והזיד אבל הני אין גומרין עדותן שלא ידעו אם שוגג היה: לא עמדתי בטומאתי. ולר"מ אע"ג דמתרץ דיבוריה לא מהימן דהוי מה לו לשקר במקום עדים והא דאמרינן בבבא דוכתי לכו"ע מנו במקום עדים לא אמרינן היינו נבמקום שגמרה עדותן כדפרישית בההיא דפרק חזקת הבתים זה אומר של אבותי כו' אמר רבא מה לו לשקר אי בעי אמר מינך כו' אביי אמר [מינו] נבמקום עדים לא אמרינן דמתרץ דיבוריה דהא דאמר של אבותי דסימכנא עלייהו כשל אבותי אלא התם הוי עדים גמורים וכן בההוא דאמרינן דאומר לא לוייתי כאילו אמר לא פרעתי ואינו נאמן במקום שאמרו עדים שלוח ואמאי והא קי"ל המלוה לחבירו בעדים א"צ לפרוע בעדים וליהוי נאמן לומר לא לוייתי כלומר לא עמדתי בהלוואה אלא פרעתי אלא התם עדים גמרו לעדותן אבל ריב"א אומר דלא מהימנינן ליה במקום עדים להפסיד חבירו אפילו במתוך דיבוריה אלא דוקא הכא לפטורו מן קרבן יביא חולין לעזרה ובהכי ניחא ההיא דחזקת הבתים ונראה אלא דפליגי רבנן דדוקא באומר לא אכלתי אבל אמר שומן אכלתי מודו ליה והכי משמע בתוספתא אך קשה לעיל דאמר נ"מ למפישט לטומאה אמאי לא קאמר לאומר שומן אכלתי דבהא לא שייך מיתרץ דיבוריה ובלבד גופא המ"ל הנפקותא: (תוספות)

דף יב

בטומאה ישנה מאי שנא חלבין וביאת מקדש דמודו ליה דאם רצה יאמר מזיד הייתי טומאה ישנה נמי מתרץ דיבוריה דאם רצה יאמר לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי אמר רבינא לעולם בטומאה ישנה וכגון דאמרי ליה עדים אכלת קדשים בטומאת הגוף והוא אמר להון לא נטמאתי דהכא לא מתרץ דיבוריה דליכא למימר לא עמדתי בטומאה אבל טבלתי מאי אמר להון טבלתי ואכלתי כי אמר להון הכי איתכחש ליה דיבוריה קמא מיהא בטומאת מגעו אמר רב נחמן הלכה כו' יהודה אמר רב יוסף לא אמרה אלא בינו לבין עצמו ולעצמו אמר ר"ל מודה ר"מ לחכמים שאם אמרו לו שנים בעלת שפחה חרופה והוא אומר לא בעלתי מהימן דאי בעי אמר להון לא גמרת ביאתי אמר רב ששת מודה ר"מ לחכמים בניזיר טמא שאמרו לו שנים נטמאת והוא אומר לא נטמאתי פטור דאי בעי אמר נשאלתי על נזירי אמר אביי מודה רבי מאיר לחכמים שאם אמרו לו שנים יודע אתה בעדות פלוני והוא אומר לא ידעתי פטור דאי בעי אמר לא נתמונת לעדות: אכל חלב וחלב בהעלם אחת [כו]: מתקיף לה ר' זירא אמאי אינו חייב אלא חטאת אחת והא ב' זיתי חלב אכל א"ל אביי העלמות מחולקות והכא העלם אחד הוא דאיכא איכא דמקשי ליה הכי טעמא דהעלם אחת הא בשתי העלמות חייב שתיים אמאי שם חלב אחד הוא אמר ליה אביי העלמות מחולקות: אכל חלב ודם פיגול ונותר חייב כו': ממין אחד חייב פשיטא אמר ריש לקיש משום בר תוטיני כגון שאכלו בשני תמחויין ואוליבא דרבי יהושע דאמר תמחויין מחולקין מהו דתימא כי אמר ר' יהושע לא שנא לקולא ולא שנא לחומרא קמ"ל דחייב אלמא לחומרא אמר לקולא לא אמר איכא דאמר על סיפא משני מינין פטור פשיטא אמר ריש לקיש משום בר תוטיני כגון שאכלו בשני תמחויין ואוליבא דר' יהושע דמהו דתימא כי אמר ר' יהושע לחומרא אמר לקולא לא אמר קמ"ל מב' מינין פטור מאי מב' מינין ממין אחד הוא ואמאי קרי ליה ב' מינים משום דאכלו בב' תמחויין וקתני פטור אלמא ל"ש לקולא ל"ש לחומרא קאמר רבי יהושע מדסיפא מין אחד ושני תמחויין רישא מין אחד ותמחוי אחד פשיטא אמר רבינא כגון שהיתה לו ידיעה בינתיים ואוליבא דרבן גמליאל דאמר אין ידיעה לחצי שיעור דתנן הכותב שתי אותיות בשתי העלמות אחת שחרית ואחת ערבית ר"ג מחייב וחכמים פטורין רבן גמליאל סבר אין ידיעה לחצי שיעור ורבנן סברי יש ידיעה לחצי שיעור: **מתנן** כמה ישא באוכלין כאילו אוכל קליות דברי ר"מ וחכמים אומרים עד שישהא מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס חייב אכל אוכלין טמאין ושתה משקין טמאין שתה רביעית יין ונכנס למקדש ושהה כדי אכילת פרס חייב רבי

אליעזר אומר אם פסק בה או אם נתן בו מים כל שהוא פטור: **גמ'** איבעיה להו ר"מ לחומרא קאמר או לקולא קאמר לחומרא קאמר והכי קתני כאילו אוכל קליות דאפילו כוליה יומא ואף על גב דמתחלה ועד סוף יותר מכדי אכילת פרס כיון דמשכיה אכילתיה מחייב ואמרו ליה רבנן דעד שישהא בכדי אכילת פרס הוא דחייב יותר מכדי אכילת פרס פטור או דלמא לקולא קאמר דהכי קתני כאילו אוכל קליות והוא דלא איפסיק ביני וביני אבל דאיפסיק ביני וביני אע"ג דמתחלה ועד סוף בכדי אכילת פרס פטור ואמרו ליה רבנן כיון דמתחלה ועד סוף בכדי אכילת פרס הוא חייב ת"ש וחכמים אומרים עד שישהא בכדי אכילת פרס מתחלה ועד סוף

רש"י בטומאה ישנה איכא מינו אלא טעמא משום דאדם נאמן על עצמו הולכך היכא דליכא קרבן הכי אכל בטומאה גרידתא לל: אמר רבינא לעולם. טעמא משום מינו בחלבין ובביאת מקדש איכא מינו דלא נכנסתי שוגג אלא מזיד וגבי טומאה דלא מודו ליה משום דליכא מינו ואע"ג דשייך ביה קרבן ואיכא טומאה ישנה דלית בה מינו כגון אמרו לו אכלת קדשים כו': לא אמר. ר' יהודה שהוא נאמן וטוהר ללא לחטול טהרות ביו ובין עצמו אכל לפני אחריים לל יאכל דלמא אחי לזלוזלי בטהרות: לעלמא. נאמן ללכול טהרות שהוא נוגע דאדם נאמן על עצמו אכל לחאריים לל יאכילם: מודה ר"מ כו'. אבל מינו דמתניתין לל אמר נהו לו לשקר לומר לל אכלתי מעשות רשע ולומר מזיד היה: נשאלתי לחכם על נדכי. ובהיתר נטמאתי והכי קאמינא לל נטמאתי בעודי כנדרתי: יודע אתה בעדות. והוא השיבנו וכל הודה וחייב אתה קרבן שבעת העדות מינו דמ"ל למויפטר נפשיה בהיתרא ולומר מאי לל ידעתה דקאמינא לל נתכוונתי להיות עד: חלב וחלב. שני זיתי חלב: ה"ג העלמות מחולקות: ממין אחד חייב. חסופא דמתניתין קאי דקתני שני חללי זיתים ממין אחד חייב פשיטא: מהו דתימא כי אמר ר' יהושע. לקמן בהאי פירקא (שני חללי זיתים ממין אחד חייב) תמחויין מחולקין: בין לקולא. כגון אכל שני חללי זיתים בשני תמחויין בהעלם אחד חייב שתיים קמ"ל ממין אחד חייב אפילו בשני תמחויין וכל פליג ר' יהושע: קמ"ל. דלחומרא קאמינא: ה"ג משני מינין פטור פשיטא. ומדסיפא ללון מלטרפין מיירי במין אחד ושני תמחויין מכלל דרישא דקתני ממין אחד חייב דמלטרפין מין אחד ותמחוי אחד קאמר פשיטא: אין ידיעה לחצי שיעור. אכל חצי שיעור ונודע לל היא ידיעה לחלב

לחם חזר ואכל חצי שיעור מלמטרפין: הכותב שחי אותיות. הו"ח מלמכה בשבת: מתני' כמה ישאח האוכלן. לשני חלאי זיתים לחמר מלמטרפין: כחילו אוכל הליות. משערין אותו כחילו תפסרו לפירוקין דקין כקליות ואוכלן אחת אחת וכשיעור אותה שהייה מלמטרפין: פרס. מפרש בעירובין (דף פג): ככר שהוא ממשקל לקב חזיה לבית המנוגע חזי ככר הוא פרס לשון פסוקה והוא ד' בליות: אכל אוכלין טמאין. נפסל גופו מן התרומה אם אכל חזי פרס כלמרינן בעירובין בפרק כילד משתתפין (סג) וחזי חזיה לפסול את הגויה: נכנס למקדש. ארבעיות יין קמהר דמשום אוכלין טמאין לא מחייב ביטול מקדש: אם הפסוק בה. שלח שהיה בבית חת רביעית יין: גמ' לחומר. כחילו אוכל הליות אחת אחת בסמוך זו לזו בההוא משערים שאם אכל כחזי זית הפסוק ולחחר אותה שעה אכל חזי זית אחר חזי פרס שהיה מתחלה ועד סוף יזכר מכדי אכילת פרס בסמוך זו לזו מלמטרפין ואפילו הו"ח שיעורא כולי וימא: א"ד לקולא קאמר. דבהא ס"ל כרבנן דנטפיו מאכילת פרס לא מלמטרפין ובהכי מדמי לקליות לחם לח הפסוק ביניהם אלא כחילת הליות שדרכן לאוכלן זו סמוך לזו מלמטרפין ואם הפסוק לא מלמטרפין אפילו בכדי אכילת פרס: (רש"י)

תוספות קרבן היינו כשאינו עדים מכחישי דאם אמר אכלתי חלב בשוגג והעדים מעידים שבאותו היום שאומר שאכל ובאותה שעה התרו בו או שמעידים שהיה שומן לא מחייב קרבן (מטותיה) [מפניה] ובעדים שאין פיו מכחישי חייב דאפילו בעד אחד חייב כדמשמע הכא ועוד אדרבה עדים חמירי טפי מפיו שהרי עדים מחייבין אותו אפילו פיו מכחישי דעד כאן לא פטרי רבנן רק מטעם מיגו אבל אי מכחישי להו בהדיא חייב קרבן ותו מאי משני ר' חייא בר"מ ס"ל אפילו כרבנן נמי שהרי מחייבין היכא דלא מתרץ דיבוריה: מדסיפא מין אחד ושני תמחוין כו'. אבל לעיל דאוקי רישא במין אחד ושני תמחוין לא דייק מכלל דסיפא משני מינין שני מינין ממש כגון חלב ודם דאיכא למימר תנא סיפא אגב רישא אבל רישא אגב סיפא לא תנא: דאמר אין ידיעה לחצי שיעור. והא דקרי ליה העלם אחד לר"ה הוא דלא מחשב ידיעה לחצי שיעור ומכל מקום תני ליה לאשמועינן דאפילו בהעלם אחד משני מינין פטור: מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס. מהכא משמע דלתרי גוונני מיירי שיעור פרס חדא לענין הפסקה שאם הפסוק בין אכילה לאכילה כשיעור פרס אין מצטרף וחדא כדאמר' בעלמא (פסחים דף מד). שאם נתן כזית תרומה בשיעור פרס דחולין ואכלן שהוא חייב עליה: אוכלין טמאין כו'. אית ספרין דגרסי שקצים ובטמאים מיירי וא"ת תיפוק ליה מכי נגע בהו טמא ויש לומר דתחב לו חבירו בבית הבלעה: דאי בעי אמר לא גמרת ביאה. שהעדים אין מעידין שראו כל המעשה אבל גבי חלב ראו כל המעשה אלא שלא היו יודעין מה היה בלבו ובנזיר נמי אע"פ שראו כל המעשה אפשר שמעולם לא היו מזהר משא"כ בחלב שהוא מזהר ולענין עדות אפשר שלא היה בר הגדה שלא נתכוון להעיד וקרא כתיב והוא עד: לא נתכוונתי להעיד. מכאן אמר רבי וכן דן הלכה למעשה דעדים ששמעו הדבר מפי בעלי מעשה אך לא נתכוונו להעיד ולא הובאו שם לשום עדות אין בעדות כלום אם באים אחר זמן להעיד בפני ב"ד: שאכלן בב' תמחוין. ורישא אכל חלב וחלב מיתוקמא בתמחוי אחד וחלב ופיגול ונותר נמי בתמחוי אחד חייב על כל אחד ואחד שהרי ג' שמות הן מיהו תימה אדמפלגי בין חלב וחלב לחלב ופיגול ונותר לפלוג בחלב וחלב גופיה בין תמחוי א' לב' תמחוין ואיכא למימר משום דבעי למיתני סיפא זה חומר במין א' וכו' והא דתני זה חומר במינין הרבה כו' היא חומר משכחת לה נמי במין אחד כגון בב' תמחוין ומצי למימר דה"ק חומר במינין הרבה דלעולם חייב על כל אחד ואחד בין תמחוי אחד בין ב' תמחוין לאפוקי מין א' בתמחוי א' בתמחוי א' לא מחייב אלא מחייב אלא חדא: (תוספות)

א יג יד

אי אמרת בשלמא רבי מאיר לחומר היינו דקתני עד שישהא עד דשהי דיליה כדי אכילת פרס אלא אי אמרת ר' מאיר לקולא וכו' א אם שהה מיבעי ליה אלא לאו ש"מ ר' מאיר לחומר ש"מ אמר רבנאי אמר שמואל בחלבים ובנבילה עד שישהא מתחלה ועד סוף בכדי אכילת פרס אוכלים טמאים שקצים ורמשים ומשקין אפילו כל היום כולו בכדי אכילת פרס מאי קאמר אמר רב פפא הכי קאמר אפילו כל היום כולו והוא שאכל כזית בכדי אכילת פרס מיתביין כל האוכלין מצטרפין לפסול הגויה בכחצי פרס מאי לאו דאכליה לחצי פרס בכדי אכילת פרס לא דאכל כזית כזית בכדי אכילת פרס מיתביי כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגויה בכחצי פרס בכדי אכילת פרס כיצד אכל וחזר ואכל אם יש מתחלת אכילה ראשונה ועד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין יותר מכאן אין מצטרפין לא התירו לאכול פחות מכשיעור לירד ולטבול ירד וטבל ועלה והשלימו מצטרף התירו לה לעובר לאכול פחות מכשיעור מפני הסכנה כל המשקין מצטרפין לפסול את הגויה ברביעית בכדי אכילת פרס כיצד ששה וחזר וששה אם יש מתחלת שתי ראשונה ועד סוף שתי אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין יותר מכאן אין מצטרפין והתירו לה למגע טמא מת להניק בנה ובנה טהור קתני מיהא אם יש מתחלת אכילה ראשונה ועד סוף אכילה בכדי אכילת פרס מצטרף תיובתא דרבנאי תיובתא אמר מר לא התירו לו לאכול פחות מכשיעור לירד ולטבול מאי קאמר אמר רב יהודה הכי קאמר אכל פחות מכשיעור לא התירו לו לירד ולטבול שאם ירד וטבל ועלה והשלימו מצטרף ואתי למימר אהני לי טבילה קמייאת ואין יודע שאין טבילה אלא באחרונה קתני התירו לה לעובר לאכול פחות מכשיעור מפני הסכנה מפני הסכנה אפילו טובא נמי תיכול אמר רב פפא הכי קתני והתירו לה לעובר פחות מכשיעור אפילו טובא מפני הסכנה קתני התירו למגע טמא מת להניק את בנה ובנה טהור אמאי טהור כיון דיינק חלב איטימלי ליה מחלב וכי תימא לא איתכשר נתכשר בטיפה מלוכלכת על פי הדין אמר רב נחמן אמר רב רב אבהו [שינק בתקיפה אחת לא הניח טיפה מלוכלכת על פי הדין אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא אכילה בכדי אכילת פרס מצטרף תיובתא אמר מר לא התירו לו לאכול פחות מכשיעור לירד ולטבול מאי קאמר אמר רב יהודה הכי קאמר לאו שלא לרצון דלא ניחא ליה וקתני מטמא אלא אמר רבא היינו טעמא דבנה טהור דספק ינק כשיעור וספק לא ינק ואם תמצא לומר ינק ספק ינקו באכילת פרס ספק ינקו ביותר מכדי אכילת פרס ולרבא מקום חלב מעיין הוא ולא צריך הכשר והתנן האשה שנטף חלב מדדיה ונפל לאויר תנור תנור טמא וקשיא לן במאי איתכשר ואמר רבי יוחנן בטיפה מלוכלכת ע"פ הדין וכי תימא רבא לא סבר לה כר' יוחנן והתניא נמצאת אתה אומר תשעה משקין בזוב הזיעה וליחה סרוחה וריעי טהורין מכולם דמעת עינו ודם מגפתו

רש"י א"ח בשלמא ר' מאיר לחומר. דאפילו ביותר מכדי אכילת פרס מחייב היינו דקאמר ליה רבנן לעולם אינו חייב ביותר מכדי אכילת פרס אלא עד ששהא שהייה אכילתו כשיעור פרס: אלא אי אמרת ר' מאיר לקולא קאמר. דאפילו בכדי אכילת פרס לא מלמטרפין אם הפסוק ביניהם ורבנן בעו לחמנורי מאי עד ששהא הכי מיבעי ליה למימר אם שהה כדי אכילת פרס חייב ומשמע אע"ג דהפסוק: בחלבים ובנבילה. אכל שני חלאי זיתי חלב או נבלה: אוכלין טמאין. שיעורן לפסול את הגוף כחצי פרס: ומשקין טמאין. פוסלן את הגוף דרביעית: אפילו כל היום כולו. שהה באכילת חזי פרס וככלד שיאכל כל זית זית שבו בכדי שהייה אכילת פרס: לא התירו. לאוכל פחות מכשיעור לירד ולטבול הואיל ואינו כריך לטבילה ולקמן מפרש מאי איכפת ליה: התירו לה כו'. מפרש לקמן: למגע טמא מת. לאשה שנגעה בטמא מת: תיובתא דרבנאי. דאמר כל זית זית כו': איטימי מחלב. דבשלמא מנגע שנגע בה לא מיטמא בנה שהיא שנגעה בטמא מת הו"ח ראשונה ואין חרס וכלים מטמאין אלא מאב הטומאה אלא מחלב איטימי דהאכל כחצי פרס אוכלין טמאין נפסל גופו: וכי הימא לא איתכשר. האי חלב ולא טמא הוא דחלב חזי בו הורה משקה דמשקה הבא לאוכל כחלב דמי במסכת שבת בפרק חזית שנגעה (דף קמז): הלכך בעי הכשר: הא איתכשר בטיפה המלוכלכת על פי הדין. כלומר טעמה שפי הדין מלוכלך בו דהיא ודאי מכשר לשאר החלב היותא דרך שם דהא לא היימא לאכילת היתוק: אינה דלחוד ממעייני האשה הוא כרוקה וכמימי רגליה דלמרינן לקמן דמטמאין טומאה חמורה בכל שהוא שהיא על הדין: ועוד. חלב לאו הורה אוכל וכו' משקה איה ליה דלחוד ממעייני האשה הוא כרוקה וכמימי רגליה דלמרינן לקמן דמטמאין טומאה חמורה בכל שהוא שהיא כדאחד דאחזינא למימא דיתוקא דמלא חלב ועוד מקום חלב מעיין הוא דלחוד ממעייני חלב אשה מטמא בין לרצון ובין שלא לרצון בהמה אינה מטמא אלא לרצון מאי לאו שלא לרצון דלא ניחא ליה וקתני מטמא אלא אמר רבא היינו טעמא דבנה טהור דספק ינק כשיעור וספק לא ינק ואם תמצא לומר ינק ספק ינקו באכילת פרס ספק ינקו ביותר מכדי אכילת פרס ולרבא מקום חלב מעיין הוא ולא צריך הכשר והתנן האשה שנטף חלב מדדיה ונפל לאויר תנור תנור טמא וקשיא לן במאי איתכשר ואמר רבי יוחנן בטיפה מלוכלכת ע"פ הדין וכי תימא רבא לא סבר לה כר' יוחנן והתניא נמצאת אתה אומר תשעה משקין בזוב הזיעה וליחה סרוחה וריעי טהורין מכולם דמעת עינו ודם מגפתו

לדומיא דכי יתן בעיני ליתחא ליה: גליון. אמר רבא שחי תשובות בדבר כו'. כלומר רחאין לנו שפעמים אין חינוך יונק צדק ומניח טיפה מלובלכת על פי הדד: ועוד מקום חלב מעיין הוא. והרי הוא כאלו מלכדיה ויטמא בלא הכשר כדקובא: שלח לרצון. מאי הוא דלא ניחא ליה לחינוך הרי לא יתכשר החלב בטיפה המלובלכת ע"פ הדד שקלא לרצון החינוך ילחח לדומיא דכי יתן בעיני וקמיטא אף על גב דלא הוכשר אלמא מעיין הוא ורמאי בנה טהור: חלב אמר רבא כו'. חלב מקום חלב ללא מקום מעיין הוא ולכך הכשר חלב לא ניחא ליה טהור דהא לא איתכשר ומהשתא יכול לתרומו לה בשלח לרצון. ע"כ הגליון: כשיעור. רביעית ואם חובל הוא חצי פרס ספק לא ינק כשיעור וטהור דהאי חלב אע"כ דמעיין הוא לא מטמא בכל שהוא דהא הוא גופה לא מטמא במגע דראשונה היא הלכך אין לחלבה חלב טומאת שאר משקין: האשה שנטף חלבה כו'. כשהיא נדה ואי מעיין הוא לא מטמא בכל שהוא כאלו מלכדיה והכשר למה ליה: וכי תימא כו' והתיא. בהדיא דלא מעיין הוא: ליתא סרוכה. קייטור"א (קייטור"א: כווייה) בלע"ז: (כ"ט)

תוספות התייר לעוברא לאכול פחות מכשיעור מפני הסכנה. ואם תאמר אפילו בלא סכנה נמי דאמרין (טהרות פ"ב מ"ג) והשלישי יאכל בנזיד הדמע וכן פרק קמא דחולין (דף ב:) קאמר טמא בחולין מאי למימרא ואף על גב שחולין טמאין וי"ל הכא מיירי לענין לאכול תרומה אחר כך אבל בלא לאכול תרומה אפילו כשיעור נמי ואם תאמר מאי פריך מפני הסכנה אפילו טובא נמי ויש לומר דזימנין שאין לה כי אם תרומה: כיון דינק לה מחלב איטמי ליה מחלב כו'. הא איתכשרת בטיפה מלובלכת על פי הדד שאותה טיפה אין סופה שיניקנה התינוק והוא משקה ואם תאמר והא אמר פרק כל שעה (פסחים דף לג:): מצי סחט לה בצר שיעוריה ופירש ה"ר לענין הכשר דפחות מכשיעור לא מקבל הכשר והכא בפה התינוק אין חלב כביצה ויש לומר דמדברנן לא בעי כביצה והתם היינו דאורייתא: בנה אמאי טהור. כיון דינק מחלב איטמי ליה מחלב ונפסל גופו מטומאת גוייה: אמר רבא שתי תשובות בדבר כו' ועוד מקום חלב מעיין הוא. וכיון שמעיין הוא ומטמא כרוקה אין הדד שמשום שמוחל לתינוק ליהוי אוכל וניטל שם משקה מינה דאתי למימר דאינו מעיין ואינו מטמא בזבה כרוקה ואם כן למה צריך הכשר והשתא טעי רבא וסבר דכיון שהוא מעוגל יוצא כרוק חשיב מעיין אף על גב דאינו חוזר ונבלע ומגלגל לרוב דמעיין הוא דתנא חלב האשה מטמא לרצון ושלא לרצון א"כ משקה הוא מן התורה ומעיין הוא כזבה דאי לאו מעיין הוא לא הוה מטמא כ"א לרצון כמו חלב הבהמה ואע"כ דחמור מחלב הבהמה לענין דם מגפתה כדאיתא בסיפא דההיא משנה מ"מ אי לאו מעיין הוא לא הוה מטמא שלא לרצון שיטת ה"ר אב"ר ר"ש פירש מקום חלב מעיין הוא ולאו תורת אוכל אית ליה דאחד ממעיניי אשה הוא כרוקה ומימי רגליה דאמר לקמן דמטמאין טומאה חמורה בכל שהוא כמו א' מאבריה וקשה שהרי הכא מיירי בטמא מת ואין לו מעיינות ותו קאמר כחוד מאבריה והלא נדה עצמה אינה מטמאה לאבריה ותו דרוקה ומימי רגליה צריכי קרא ולא אתו מהאי סברא לכן נראה כמו שפירשתי: והוא שאכל כית בכדי אכילת פרס. מ' שאכל כל זית זית שבחצי פרס בכדי אכילת פרס אע"פ ששהה בין זית זית ולא אמרי' חצי פרס דפסול גוייה הוי כזית חלב ונבילה להצטרף לאכול כל החצי פרס בתוך אכילת פרס: מפני הסכנה. ואפי' לריש לקיש דחצי שיעור מותר מן התורה מדברנן מיהו אסור ובמקום הסכנה התיירו: ועוד מקום חלב מעיין הוא. מכאן דמשקין שיש תורת מעיין עליהם מכשירין אפי' שלא לרצון ואפי' באין מאדם טהור דהא בחלב אשה טהורה מיירי מתני' דומיא דחלב בהמה דבטמא מאי איריא שיש עליו תורת מעיין כל משקין טמאין מכשירין כדתנן בטהרות וטעמא מתוך שטמא שלא לרצון מכשירין נמי שלא לרצון מיהו נראה דוקא טמאין הבאין מגוף אבל משקין שנטמאו בשרץ דינן כמשקין טהורין: (תוספות)

דף יג ב

וחלב אשה מטמאין טומאת משקין ברביעית רוקו זובו ומימי רגליו מטמאין טומאה חמורה בכל שהוא ואי אמרת מקום חלב מעיין חלב נמי נטמא טומאה חמורה בכל שהוא כזובו ורוקו אלא שמע מינה מקום חלב אשה לאו מעיין הוא אי הכי קשיא הא מתניתא ואמר רבא מטמא בין לרצון ובין שלא לרצון מי סברת שלא לרצון דאמר דלא ניחא ליה לא מאי שלא לרצון דאמר דדעתיה דתינוק קריבא לגבי חלב אבל אמר לא ניחא ליה טהור: אבל אוכלין טמאין וכו': למה לי שהיה דקתני ושהה אמר רב יהודה הכי קתני אכל אוכלין טמאין ושהה רביעית יין ושהה באכילתו ובשתייתו כדי אכילת פרס ונכנס למקדש חייב: ר"א אומר כו': ת"ר **[ויקרא יט]** יין ושכר אל תשת יכול אפילו כל שהוא אפילו מגתו ת"ל ושכר אין אסור אלא כדי לשכר וכמה כדי לשכר רביעית יין בן מ' יום אם כן מה ת"ל יין לומר לך שמוזהרין עליו כל שהוא ומוזהרין עליו מגתו ר' יהודה אומר יין אינו לי אלא יין שאר משכרין מנין ת"ל ושכר אם כן מה ת"ל יין על היין במיתו ועל שאר משקין באזהרה ר' אליעזר אומר יין אל תשת ושכר אל תשתהו כדרך שכרותה הא אם הפסיק בו או נתן לתוכו מים כל שהוא פטור במאי פליגי תנא קמא סבר גמרינן **[במדבר ו-ג]** שכר שכר מנזיר ור' יהודה לא יליף שכר שכר מנזיר ור' אליעזר סבר מאי שכר מידי דהוא משכר כמאן אזלא הא דתניא אכל דבילה קעילית ושתה דבש או חלב ונכנס למקדש ושימש לוקה כמאן כר' יהודה אמר רב יהודה בר אחותאי הלכה כרבי אליעזר וקרי רב עליה דרבי אלעזר טובינא דחכימי רב אחא דהוצל הוה ינדרא עלה דביתהו אתא לקמיה דרב אשי א"ל זיל האידינא ותא למחר דרב לא מוקי אמורא עליה מיומא טבא לחבריה משום שכרות אמר ליה והאמר רב הלכה כר' אלעזר ומר הוא דקא רמי ביה מיהא אמר ליה לא קשיא הא ברביעית הא ביותר מכדי רביעית ת"ר **[ויקרא יג]** ולהבדיל בין הקודש ובין החול אלו דמין וערכין חרמין והקדשות בין הטהור ובין הטהור אלו טמאות וטהור לתוכו מים כל שהוא פטור במאי פליגי תנא קמא סבר גמרינן **[במדבר ו-ג]** שכר שכר מנזיר ור' יהודה לא יליף שכר שכר מנזיר ור' אליעזר סבר מאי יכול אף תלמוד ת"ל ולהורות כמאן אזלא הא דתניא יצא שרץ טמא וצפרדע טהור ששתוי יין מורין בהן הוראה נימא רבי יוסי בר' יהודה היא ולא רבנן אפי' תימא רבנן ושאיני הכא דזיל קרי בי רב הוא אמר רב הלכה כרבי יוסי ברבי יהודה והא רב לא מוקים אמורא מיומא טבא לחבריה משום שכרות שאני רב דאורי מורי וניקם דלא לורי כל היכא דיתבי רב לא טגי ליה בלא הוראה: **מתני'** יש אוכל אכילה אחת וחייבין עליה ארבעה חטאות ואשם אחד טמא שאכל חלב והיה נותר מן המוקדשין ביוה"כ רבי מאיר אומר אם היה שבת והוציאו חייב אמרו לו אינו מן השם:

רש"י רוקו בכל שהוא. דכתיב (ויקרא טו) וכי ירוק הזב בטהור וגו' וזובו ומי רגליו ילפינן מרוקו במסכת נדה בפרק דם הגדה (דף נה:). ושהה כדי אכילת פרס. משמע במקדש שהה והיינו דקפריך בגמרא מה לי ליהווי דקתני ושהה: עד מ' יום. מתוך הוא ולא משכר: מוזהרין עליו בכל שהוא ומנחהו. אבל אינו במיתה עד שישהה רביעית בן מ' יום: במאי פליגי. תנא קמא ור' יהודה: שכר שכר. מנזיר: דבילה קעילית. מקום: נדרש עלה דביתהו. שלח ליהנות הימנה: אחא לקמיה דרב אשי. לחאח אכילה ושתיה: לא מוקים אמורא עליה. למידע בפירקא: מיומא טבא לחבריה. מאחר שעשה שמחת יום טוב שאכל ושהה עד למחר משום שכרות: ביותר מרביעית. אף על גב דרמא ביה מיהא משכר ואנא יותר מרביעית שתאי: ולהבדיל. יין ושכר אל תשת צבוראם אל חלב מועד וגו' ולהבדיל וגו' וצבוראם להבדיל בין הקדש והחול נמי אל תשת יין ושכר: הדמיו והערכין והקדשות. שאסורין שחויי יין לשום אותן לבעלים לפדותו דלינחא לא שיימי להו שפיר: ההוראה של אסור והיתר. שחויי יין אסורין בה: מדכשות. שזרקינן בפירקא אסור לשתוי יין שיס בהו הוראה: הלכה. למשה מסויני: תלמוד לומר ולהורות. לחפוקי משנה שאין מורין הלכה מתוך משנה הלכך מותר לשתוי יין לשנות: ר' יוסי אומר יכול אפילו התלמוד. היא אסור לתלמוד לומר ולהורות לא אסוריה חלב הוראה הלכה למעשה: שחויי יין מורין. ששך מנא וצפרדע טהור ואין חוששין שהרי לכל גלוי: נימא רבי יוסי בר' יהודה היא. דלמא שחויי יין מותר בגמרא ואי אפשר שלא יבין ויורנו משם ולא רבנן דלסרו אפילו לשנות בגמרא וכל שכן שום הוראה: והא רב לא מוקים כו'. ואמאי לא דריש בפירקא כיון דגמרא שרי כל שכן מדכשות: לא סגי בלא הוראה. דכ"ע בעו מיניה: מתני' ד' חטאות. חד משום חלב קדש בטומאה וחד משום חלב וחד משום נותר וחד משום יוה"כ: ואשם. מעילה: אינו מן השם. דאין חיוב זה משום אכילה: (כ"ט)

תוספות וחלב האשה מטמא טומאת משקין ברביעית. ואם תאמר כיון דמשקה הוה מן התורה כדמשמע בפרק דם הנדה (נדה נה): דקאמר דמעות עינו דכתיב ותשקמו דמעות שליש (תהלים פ) וחלב דכתיב ותפתח את נאד החלב ותשקהו (שופטים ד) א"כ ליטמא בכל שהוא כמו שאר משקין כדמשמע פר' קמא דפסחים (דף יד). דקאמר (אי) דאיכא משקה בהדי בשר ואין רגילות שיהא רביעית מים נדבק בבשר וגם פרק קמא דהתם (דף יז): קאמר משקה דמטבחיא דכן לא אמרן אלא ברביעית דחוי להטיל מחטין וצינורות אבל בציר מרביעית לא וגם בפ' אלו דברים (ברכות נב). קאמר נוטלין לידים ואח"כ מוזגין הכוס שמא יטמאו המשקין שאחורי הכוס מחמת הידים ויחזרו ויטמאו הכוס ואין רגילות שיהא נדבק רביעית בדופני הכוס לכך נראה לומר שאין אלו רק מדרבנן ולכך בעי רביעית וקרא דקמייתי אסמכתא בעלמא: ונכנס למקדש. פירוש ועבד עבודה אבל בכניסה בלא עבודה לא מחייב והכי פירשו בתורת כהנים: אמר רב הלכה כרבי אליעזר. ואם תאמר והא אמר רב (כתובות דף י): אכל תמרים אל יורה ויש לומר דהתם מדרבנן אבל מן התורה יין דוקא: ארבע חטאות ואשם אחד. ואם תאמר אמאי לא חשיב ה' כגון שבע שלא יאכלנו ואכלה ויש לומר מידי דאיתיה בשאלה לא קתני ומוקדשין דתני אף על גב דהוה בשאלה מכל מקום השתא שנשחטו ונזרקו דמן כהילכתא ליתא בשאלה אבל ליכא למימר דאירי בבכור שהרי קאמר בגמרא אקדשה מינו דאיתוסף בה איסור וכי' ואי הוה מיירי בבכור לא הוה אומר אקדשה שהרי קדוש בפטר רחם: אכל אוכלין טמאין כו'. פירש"י דלא קאי אנכנס למקדש דלא מחייב אביאת מקדש באכילת אוכלין טמאין אפי' נטמאו במת דאינו נעשין אבות הטומאה כיון דאין להם טהרה במקוה ונראה דאירי באכל נבילת עוף טהור ושתה משקין טמאין כגון דם השרץ שמטמא כבשרו ונכנס למקדש: ונכנס למקדש ושימש. דאינו חייב אלא בשעת עבודה כדיליף לה בסיפיה מקידוש ידים ורגלים. בה"ג כהן ששתה יין ונשא כפיו פסול ושיעורו ברביעית כדאמרין השוהה רביעית יין אל יתפלל דתפלה בעי כוונה ומסתמא ברכת כהנים לא בעי כוונה טפי מתפלה: ואשם אחד. והא דחייב אשם מעילה אנתר אפי' דלא שוה מידי ואמרין בפרק כל שעה (דף כ"ט) האוכל חמץ הקדש במועד לא מעל התם בקדושת דמים דלא נחת עליו קדושת הגוף וכשנאסר בהנאה אינו ש"פ ולא נהנה מן ההקדש שוה פרוטה: (תוספות)

דף יד - א

גמ' נימא אית ליה לר"מ איסור חל על איסור נהי דאיסור חל על איסור לית ליה איסור כולל ואיסור מוסיף אית ליה טהור מעיקרא לא אסור אלא בחלב

הוה ליה טמא מינו דאסור בחתיכות טהורות איתוסף ביה נמי איסורא עילוי חלב וחלב מעיקרא לא אסור אלא באכילה אקדשה מינו דאיתוסף ביה איסורא דהנאה איתוסף ביה לגבי חלב ואכתי להדיד הוא אסור אבל לגבוה שרי הוה ליה נותר מינו דאיתוסף איסורא לגבי גבוה איתוסף ביה לגבי הדיד חל עליה יוה"כ מינו דאיתוסף ביה איסור לגבי חולין איתוסף ביה לגבי גבוה ונתני ה' חטאות ונוקמה כגון דאכל כזית פיגול בחדא בהמה קמיירי בשתי בהמות ולא קמיירי ונתר ופיגול בחדא בהמה לא משכחת לה אלמה לא משכחת לה כגון שהעלה אבר פיגול לגבי מזבח דפקע פיגוליה מיניה והוה ליה נותר וכדאמר עולא קומץ פיגול שהעלה לגבי מזבח פקע פיגולו ממנו והוה ליה נותר באבר לא משכחת לה אלמה לא משכחת לה כגון שהעלה אבר פיגול לגבי מזבח דפלגיה אנחיה ע"ג מזבח ופלגיה מאבראי דמזבח דההוא דמזבח פקע פיגול והוה ליה נותר וכדאמר עולא קומץ פיגול שהעלה על המזבח פקע פיגולו ממנו והוה ליה נותר א"ל אי לא רובא דמזבח שדייה למזבח רובא דבראי שדייה לבראי תפשוט דבעי רמי בר חמא הלכו באברים אחר הרוב או לא אלא בכזית אחד קמיירי בשני זיתים לא קא מיירי ולא והקתני י"ה ובי"ה כותבת דמחייב וכותבת אית ביה שני זיתים א"ר זירא כגון שאכל כוליא בחלבה רב פפא אמר כגון דמלייה בתמרי רב אדא בר אחא מתני ה' חטאות ומתריץ לה כגון דאכל כזית פיגול ולא משני כהני שינוי דקא משנינו ונתני שש חטאות ונוקמה כגון דאכל כזית דם בחדא אכילה קא מיירי בשתי אכילות לא קא מיירי ושיערו חכמים דאין בית הבליעה מחזיק יותר משני זיתים: ר"מ אומר וכו': ונתני אם הוציאו חייב מ"ט קתני אם היתה שבת אמר רפרם זאת אומרת עירוב והוצאה לשבת ואין עירוב והוצאה ליה"מ ממאי דלמא יש עירוב והוצאה ליה"ה והכי קתני אם היתה שבת והוציאו חייב אף משום שבת וי"ה אלא אי איתמר דרפרם על הדא איתמר דתניא **ויקרא טז-כא** [א] ושלח ביד איש עתי איש להכשיר את הזר עתי אפילו בטומאה ואפי' בשבת עתי במזומן קתני עתי אפילו בשבת אמר רפרם זאת אומרת עירוב והוצאה לשבת ואין עירוב והוצאה ליה"כ ממאי כ"כ ממאי שער המשתלח דהכשירו ביה"כ בכך אלא דרפרם ברותא היא: **מתני'** יש בא ביאה אחת וחייב עליה ו' חטאות כיצד הבא על בת חייב עליה משום בתו ואחותו אשת אחיו ואשת אחי אביו ואשת איש ונדה: גמ'

רש"י גמ' נהי דאיסור גרידא חל על איסור ליה ליה. כגון האוכל נבלת בהמה טמאה אינו חייב משום נבלה דהיינו איסור גרידא דליכא לא כולל ולא מוסיף: מנו דנאכר בחתיכות (טהורות) איתוסף נמי בחלב. משום טומאה והיינו כולל דלא איתוסף איסורא דחפלא אלא אגבדא איתוסף איסורא לגבי דחתיכי כיון נמי להאי באיסורא: איסור הגייה. היינו מוסיף דאיתוסף איסורא דחפלא: נותר. נמי איסור מוסיף: י"ה איסור כולל. דאיתוסף איסורא אגבדא אמירי דמשתיה ליה עד השקא: בשתי בהמות לא מיירי ונתר ופיגול בחדא בהמה ליכא. דפיגול אינו אלא ב' עבודות של דם הילכך דמפגלה לא חזיא לא לאכילה אלא לאכילה מזבח הלכך לא חייל עליה נותר: דפקע ממנו פיגולו. דקדשהו מזבח בעבודה טעמיה דעולא מפרש בזה: (דף מג). אי רובא דמזבח שדייה לכולו אכר אמזבח. והוה כוליה נותר כו': הלכו באברים כו'. האי בעיא דפקע בהמה המקשה (חולין ע). כזית אחד. חלב דאיסור קמיירי בשני זיתים חלב לא קמיירי: כותבת אית בה ב' זיתים. דכך בית הכליעה מחזיק: כגון שאכל כוליא בחלבה. דאחכילה חלב מחייב שלש חטאות ואשם וגורם נמי להשלמת אכילה כותבת וזית של כוליא משלים לכותבת הילכך לא תנא פגול דשני זיתים חלב לא קמיירי ואי תימא לוקים כגון שהעלה זית של כוליא אמזבח דהוה חלב פיגול ולכוליא נותר א"כ לא מהני נותר חזית דחלב ואנן בעינן דליהוה חד אכולהו דלאכילה קתני דהיינו כזית: (נלו"ו) אלא כזית אחד מיירי ואי אנהיה לפלגיה דזית אמזבח אין הקטרה בשמות מכות: כגון שאכל כוליא בחלבה. ואם נפשך לומר לחייב אכוליא משום פיגול ואחלבה משום נותר לא מצי למימר הכי דטמא שאכל קתני דכחלב עצמו בעי לאוקומי לכולהו איסורי פירוש מוכי: רב פפא אמר. להכי לא תנא פיגול דלא מיירי בשני זיתים חלב ודקא קשיא לך כותבת כגון דמלייה לחלב בתמרי והשלימו לכותבת: ומתריץ לה כגון דלכל כזית פיגול. מבהמה אחרת כהנה: ויתמי אם הואילי חייב. דהא יוה"כ הוא: במזומן לו. שיזמנוהו מנתמנו לכולך השעיר: זאת אומרת. מדקתני אפילו בשבת אין עירוב והוצאה ליה"כ דלא יש איסור והוצאה ליה"כ אמרו איכתיב לכתובי שבת האל דהי"ה והוא הדין לשבת: דלמא. מיה"כ לא שמעין לשבת דיה"כ שני דהכשר מותרו ככך דומיא דהמילין שקריבין בשבת: מתני' בתו ואחותו. שכל על אמו והולידה: ואשה אחיו. ששאת לו קודם לכן ולאחר מיתתו נשאה אחי אביו ונדה: גמ' (רש"י)

תוספות אם היה שבת והוציאו. וא"ת מה שייך זה לענין אכילה ויש לומר דהכי פירשו והוציאו בפיו דכיון שהניחו בפיו ברה"י והוציאו ברשות הרבים מחייב משום הוצאה דבליעתו היא הנחתו דהא מוציא שתי אותיות וכתבן כשהוא מהלך חייב דכתיבתן זו היא הנחתן: אמר עולא קומץ פיגול כו'. ואם תאמר אמאי לא פריך מאבר גופיה דאמר פרק המזבח מקדש (זבחים פד). ופה: דחשיב שחטו חוץ לזמנו כו' אם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו וקאמר עולא ע"ש אלא שלא משלה בו האור אבל משלה בו האור אפילו ירדו יעלו וא"כ ש"מ דעושה לחמו של מזבח ופקע פיגולו ממנו וי"ל דמכל מקום לא תנא ליה בהדיא כל כך דפקע פיגולו ממנו כמו בהדיא דקומץ: פקע פיגולו ממנו. במנחות הקשה רש"י פרק הקומץ (דף יד). אמאי איצטרך קרא למעט קומץ מפיגול תיפוק לי דלא קרב המתיר במצותו ותיק דמיירי במשלה בו האור ברובו שהותרו השירים כדאמרין קומץ מאימתי מתיר השירים באכילה מהשוצת האור ברובו וקשה דא"כ (לוקים) דפקע פיגולו ממנו כדמכוח הכא ויש לומר דמיירי שחצי העלה ע"ג המזבח וצויו לא העלה דלא פקע פיגולו מן החצי שנשא ואם תאמר ואפי' לכתחלה נמי מעלין ליה כדאמרין פרק בית שמאי (זבחים מג):

האי קומץ דפליגה אנחיה ארעא אסיקנא ליה לכתחלה וי"ל שאני התם שהיה כולו מתחלה ע"ג המזבח ואח"כ הוריד חציו למטה אבל הכא לא היה על המזבח וא"ת מנחת נסכים ומנחת כהן משיח שהם כולן כליל אמאי צריך קרא למעט אותם מפיוגול והלא אינה מתרת שום דבר ויש לומר כיון שקדשו בכלי היו כמו קרבו מתירין וקבעה בפיוגול ולכך צריך קרא למעט: תפשוט דבעי רמי בר חמא הלכו באיברים אחר הרוב. מירש בקונטרס היינו בעיא דפרק בהמה המקשה (חולין ע.) ואינו נראה לר"ת דמאי שייכא ההיא בעיא להך דהכא דהתם מייירי אם יצא חציו ברוב אבר אי היו כילוד או לא לכך נראה לפרש דהיינו בעיא דפרק מזבח מקדש (זבחים פז.) דאיבעיא להו אורז מזבח כמזבח או לא כו' רובו לכבש ככבש דמי רובו למזבח כמזבח דמי תפשוט דבעי רמי בר חמא יש חיבור בעולין או לא: עירוב והוצאה לשבת. פירוש נדערה הוצאה עם שאר מלאכות לשבת ולא נדערה הוצאה עם שאר מלאכות ב"ה. לשון מורי ז"ל: אלא דרפרם ברותא היא. ובפרק שני שעירים (יומא סו:) איתא נמי הא דהכא ולא דחי דילמא שאני שיער המשתלח כו' כדדחי הכא אלא רגילות הוא דברי תורה עניים במקומם ועשירים במקום אחר: ונותר ופיוגול בחד בהמה ליכא. משמע דאי חל נותר אפיוגול ה"ל למתני ה' חטאות ותימה הלא לא משכחת ה' דהאזכר קדישים בטומאת הגוף לא מחייב אפיוגול לפי שאין נותר לטהורים ולא היה לו שעת הכושר והל"ל נותר ופיוגול וטומאה בחד בהמה לא משכחת לה: כגון שאכל כוליא בחלבה. תימה מ"ש מב' זיתי חלב מיהו השתא ליכא למימר דחלק החלב מעל הכוליא ויניח הכוליא ע"ג המזבח ויחול עליו נותר דב' אברים כלומר בב' חתיכות לא מייירי: אין בית הבליעה מחזיק יותר מב' זיתים. פירוש כדרך אכילה: (תוספות)

ב יד דף

והא לית ליה לרבי מאיר איסור חל על איסור נהי דאיסור חל על איסור לית ליה איסור מוסף ואיסור כולל אית ליה כגון שבא על אמו והוליד בת דאיסור בתו ואחותו בהדי הדדי אתי נשאת לאחיו מיגו דאיתוסף איסור לגבי אחין איתוסף איסור לגבי דידיה נשאת לאחיו אביו מיגו דאיתוסף איסור לגבי שאר אחי אביו איתוסף לגבי דידיה ה"ל אשת איש מיגו דאיתוסף איסור לגבי נדה מיגו דאיתוסף איסור לגבי בעלה איתוסף נמי לגבי דידיה: **מתני'** הבא על בתו חייב עליה משום בתו וכלתו ואשת אחיו ואשת אחי אביו (ואחות אשתו) ואשת איש ונדה ר' יוסי אומר אם עבר זקן

ונשאה חייב עליה משום אשת אב וכן הבא על בת אשתו ועל בת בתה: **גמ'** קתני חייב עליה משום אשת אב מי שריא ליה א"ר יוחנן כגון שנפלה לו ליבום א"ה מאי עבר א"ר יעקב שעבר משום כלת בנו שניה כדתני' כלתו ערוה כלת בנו שניה וכן אתה מוצא בבת בנו ובבת בנו עד סוף כל הדורות ומי אית ליה לר' יוסי איסור חל על איסור והא תנן עבר עבירה שיש בה שתי מיתות נידון בהמורה רבי יוסי אומר נידון בזיקה ראשונה שבאה עליו ותניא כיצד א"ר יוסי נידון בזיקה ראשונה חמותו ונעשת אשת איש נידון משום חמותו נידון משום אשת איש א"ר אבהו מודה רבי יוסי באיסור מוסף וכן כי אתא רבין א"ר יוחנן מודה ר' יוסי באיסור מוסף מאי איסור מוסף איכא הכא דאיכא ברא לסבא מיגו דאיתוסף איסור לגבי בריה איתוסף איסור לגבי דידיה: **מתני'** הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו וכלתו ואשת אחיו ואשת אחי אביו ואחות אשתו ואשת איש ונדה וכן הבא על אמו ועל אם

חמותו רבי יוחנן בן נורי אומר הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמותו אמרו לו שלשתן שם אחד הן: **גמ'** א"ר אלעזר א"ר הושעיא ר' יוחנן בן נורי וסומכוס אמרו דבר אחד ר' יוחנן בן נורי הא דאמרן סומכוס מאי היא דתנן

רש"י והא לית ליה לר' מאיר כו'. דהא לא בעי' לאוקומי לעיל אלף באיסור כולל ומסופי: מיגו דאיתוסף איסורא בה לגבי שאר אחין. משום אשת אח איתוסף נמי איסורא גבי דידיה: נשאת לאחיו אביו מיגו דאיתוסף איסורא לגבי אחיו איתוסף לגבי דידיה. ולגבי אחיו משום אשת אחי האב: ל"ה ה"ג מיגו דאיתוסף איסורא לגבי בני אחי אביו משום אשת אב: מתני' בת בתו וכלתו. שנסתרה בנו: ואחות אשתו. שהיה נשוי את בת חתנו שהיא אחות בת בתו מן האב כגון שהיה לו בת מאשה אחרת ונשאה זה האב חמויו של בעל בתו וכשכח זה על בתו של חתנו שהיא לו בת בתו היתה אחות אשתו: ואשת אחיו. שמת בנו ונשאה אחיו של זה: ואשת אחי אביו. שמת אחיו ונשאה אחי אביו: אם עבר הזקן. אביו של זה ונשאה ואחר כך בא עליה זה חייב אף על אשת האב: וכן בת אשתו. חייב עליה משום בת אשתו וכלתו ואשת אחיו כו' וכן בת אשתו חייב עליה משום כל אלה: גמ' ומי שריא ליה. לרבינו של זה והא אשת אחיו היא דהא מחייבין ליה לבטל משום אשת אחי אביו חלמא חסירה ליה לרבינו משום אשת אח ואין לו חשות בה ואמאי קאמר רבי יוסי חייב עליה משום אשת אב: שנפלה לו ליבום. מאחיו שמת בלא בניס ובלא הוא ליבמה: אם כן מאי עבר זקן. הא שפיר עבד דליתיה אסורה עליו משום איסור ערוה ואם תאמר כלתו היא דהא מחייבין לרבינו משום אשת אח ללא פירכא היא דליתיה לאוקומה דאשת אחיו של בנו מאתו היא ולאו כלתו של אב היא חלף אשת חורגו ומותרת לו: דעבר משום כלת בנו שהיא שניה. מדברי סופרים דהא חייבנו לרבינו משום כלתו והוא הדין נמי דמאי לתרובי דעבר משום בת בת בנו שהיא שניה חלף מיניהו נקט: שתי מיתות. חמותו ואשת איש איכא שריפה והנה שריפה חמורה מתנה: זיקה ראשונה. ולא בתרונהו דלחין איסור חל על איסור: מודה ר' יוסי. במתני' דאיכא איסור מוסף ה"ה לכולל ובת אחת כדמפרש לקמן הלכך חמותו ונעשת אשת איש אף על גב דליתיה איסור מוסף דאיתוסף דאיתוסף דאשת איש אכילי עלמא אפ"ה נידון בחמותו משום דחמורה היא חלף אשת איש ונעשת חמותו ליכא לא כולל ולא מוסף: והכא כבת בתו ועבר אביו ונשאה מאי איסור מוסף איכא. דליתוסף איסור אשת אב האחי: כגון דלית ליה ברא לסבא. ואחיו של זה הוא דמגו דאיתוסף איסורא חלף אשת אב איתוסף נמי האחי: מתני' ר' יוחנן בן נורי אומר כו' משום חמותו ואם חמותו. שהיה נשוי בתה ובת בתה ואם חמויו שנסתרה את בת בתה: שנסתרה שם אחת. כדקרא כתיבי ובחד ללא הלכך אין חילוק חטאות ביניהם: גמ' (רש"י)

תוספות נשאת לאחיו מיגו דאיתוסף כו'. פירוש משום אשת אח וא"ת והא ממזרת היא ואם כן היאך אסורה לאחיו משום אשת אח איך חל איסור אשת אח על איסור ממזרת ויש לומר דמייירי דאחיו נמי ממזר ואם כן ליכא איסור ממזרת דהא עצמו כמון כן ממזר ועי"ל דאיסור חמור חל שפיר על איסור קל דפרישית לעיל: הבא על בת בתו. הקשה רבינו ברוך אמאי לא חשיב בהדייהו בת בנה כגון שנישאת בתו לבן אשתו וילדה לו בת דהויא בת בתו ובת בנה בבת אחת וגם בסיפא קשה אמאי לא תני בת בנה ובת בתה דמשכחת לה ביעקב שנשאה רחל ולא שאינם אחיות ויש לה בן לרחל מאדם אחר ונשאה בת לאה שהיתה לה מיעקב וילדה בת לאה בת ובא יעקב עליה הרי היא בת בן אשתו ובת בתו ולפי מה שפי' לקמן דמתני' לא מייירי רק באיסור מוסף ניחא שפיר והקשה הקדוש ה"ר יוסף טוב אמאי לא תני חמותו כגון שנשאה בת בתו דבת בתו היא חמותו וי"ל דת"ק לא מייירי בעבד איסורא ומהאי טעמא לא תני אם חמותו ואם חמויו ושנית הן ואפילו לרבי יוסי נמי דמייירי בעבד זקן ונשאה יש לומר להכי לא תני להו דהוי איסור כולל ואפילו לר' חייא דאמר פרק ד' אחין (ביבמות לב: ורג.) לר' יוסי מחייב תרתי משום איסור כולל היינו באיסור כולל בשם אחד אבל בשני שמות לא ומהי' ניחא לדידיה גבי אשת איש ונעשת חמותו דלא אמרי' נידון בחמותו משום דשני שמות הן: ואחות אשתו. ואומר הר"י דלא גרס ליה דאם כן שבע הו ודאתני לעיל שש ליתני שבע ואם תאמר וליתני שבע וליחשוב אחות אשתו וכגון שדינה בת יעקב ניסת לאדם מעלמא וילדה לו בת ואותו אדם היה לו בת אחרת מאשה אחרת ונשאה יעקב ואם כן הרי בת דינה ליעקב בת בתו ואחות אשתו וחייאלא איסור אחות אשתו באיסור כולל מיגו דמיתסר בשאר אחיות משום אחות אשה איתסר נמי בבת דינה משום אחות אשה ויש לומר דלא תני רק איסורי דמודי בהו ר' יוסי ומייירי בסיפא דהיינו איסור מוסף ואפילו לר' חייא דאמר דאית ליה לר' יוסי איסור כולל וי"ל לא נחת למיתני במתני' רק איסור מוסף וא"ת מכל מקום אמאי לא תנא אחות אשתו ובבת אחת וכגון שיעקב נשא אחותו נכרית של בת דינה בת יעקב וילדה לו בת השתא היא אותו בת של דינה בת בתו של יעקב ואחות אשתו ויש לומר דבאיסורא שחל ע"י קדושין לא תני אלא אותה שחל האיסור מיד בשעת קדושין

והשתא מיד שנשא יעקב בת האיש לא היה שום איסור עד שנולדה דינה מאותו האיש אז חל איסור אחות אשתו עם איסור בת בתו וא"ת ובגמרא נמי דקאמר מודי ליה באיסור מוסיף מנליה דילמא כולה מתני' באיסור בת אחת מיירי וכגון שנתקדשה הלה פחות מבת ג' שנים דכי נשלם שנה שלישית אז חלו כל האיסורים וחשיב במתני' בבת אחת וי"ל דלא חשיב איסורא שע"י קדושין אלא כשחלין בשעת קדושין ואי בבת אחת הויין עלה הרי לא חלו שום איסור עד גמר שלש שנים ויום אחד ועוד י"ל דמתני' לא אתיא לאורוויי רק באיסור מוסיף כמו שפירשתי: אשת אחיו. היינו אשת אחיו מאמו דאי מאביו היאך נשאה זקן ולא תפסי בה קידושין דהיא כלתו ומכאן משמע דאשת אחיו מאמו בכרת ומחייב עליה חטאת והא דממעט בתורת כהנים היינו מערירות אבל כרת איכא: מיגו דאיתוסף איסורא לגבי בני אחים וכו'. היינו ב' שמות אשת אב ואשת אחי אביו באיסור מוסיף: שעבר משום כלת בנו שניה. ות"ק הואיל ואיסורא דרבנן איכא לא חשיב ליה: מודה רבי יוסי באיסור מוסיף. שאיסור חמור חל על איסור הקל או באיסורין שוין כגון איסור אח או איסור אחות אשה אבל קל על חמור. לא חיילא אפי' באיסור מוסיף הילכך חמותו ונעשית אשת איש כו' ור' יוסי דאתא לאוספי באשת אב אינו מודה בהני דהזכיר הת"ק דבשלמא כלתו דבסקילה חייל אבת בתו דבשריפה ואשת אב חייל אכלתו דשניהן שוין אבל אשת איש דבחנק לא חיילא אשריפה ואסקילה וכו' ש' אחות אשה ואשת אח ואשת אחי אביו ונדה דחייבי כריתות גרידי לא חיילי הילכך לר' יוסי לא משכחת אלא ג' בת בתו כלתו ואשת אב: מודה ר' יוסי באיסור מוסיף. פירש"י דה"ה באיסור כולל ולא משמע הכי בפרק ד' אחין: (תוספות)

דף טו

שחטה ואת בת בתה ואח"כ שחט את בתה סופג את הארבעים סומכוס אומר משום רבי מאיר סופג שמונים אמר רבא דלמא לא היא עד כאן לא קאמר ר' יוחנן בן נורי הכא אלא משום שמות מוחלקין דמיקריא חמותו ומיקריא אם חמותו ומיקריא אם חמיו אבל גבי אותו ואת בנו דכולהו אותו ואת בנו מיקריין דאין שמות מוחלקין לא אמר רב נחמן בר יצחק דלמא עד כאן לא יצחק דלמא אלא גבי אותו ואת בנו דגופין מוחלקין אבל הכא דאין גופין מוחלקין אימא כו' אבהו א"ר יוחנן ס"ל דא"ר אבהו א"ר יוחנן **[ויקרא יח-ז]** שארה נדה זמה היא הכתוב עשאן לכולן זמה אחת: מתני' אמר רבי עקיבא שאלתי את רבן גמליאל ואת ר' יהושע באיטליס של עימאום שלחכו ליקח בהמה למשתה בנו של רבן גמליאל הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו מהו חייב אחת על כולן או חייב על כל אחת ואחת אמרו לו לא שמענו אבל שמענו הבא על ה' נשיו נדות בהעלם אחת שהוא חייב על כל אחת ואחת (ורואה אני) שהדברים

ק"ו: **גמ'** היכי דמי אילימא כדקתני מאי תיבעי ליה הרי שמות מוחלקין הרי גופין מוחלקין אלא הכי קתני הבא על אחות אביו שהיא אחות אמו חייב אחת על כולן או חייב על כל אחת ואחת מהו מי אמרינן הרי שמות מוחלקין או דלמא הרי אין גופין מוחלקין אמרו לו לא שמענו אבל שמענו הבא על ה' נשיו נדות בבת אחת שהוא שם אחד שחייב על כל אחת ואחת משום נדה וראינו שהדברים ק"ו ומה הבא על ה' נשיו נדות בבת אחת שהיא שם אחת חייב על כל אחת ואחת אמותו שהיא אחות אביו שמהן ג' שמות אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת איכא למיפרך מה לה' נדות שכן גופין מוחלקין אלא אמר קרא **[ויקרא כז-ב]** ערות אחותו גלה לחייב על אחותו שהיא אחות אביו אמר רב אדא בר אבהו משכחת לה ברשיעא בר רשיעא שבה על אמו והוליד ב' בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד בן ובא בנו על אחות אמו שהיא אחותו שהיא אחות אביו דהוה ליה רשיעא בר רשיעא ת"ר בא עליה וחזר ובא עליה וחזר ובא עליה חייב על כל אחת ואחת דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים אינו חייב אלא אחת ומודיים חכמים לר' אליעזר בבא על ה' נשיו נדות בבת אחת שהוא חייב על כל אחת ואחת והוא גרם להן אמר רבא לרב נחמן מי אמרינן הואיל והוא גרם להן והתניא הוא בהעלם אחת והיא בה' העלמות הוא אינו חייב אלא אחת והיא חייבת על כל אחת ואחת אלא אימא הואיל וגופין מוחלקין איבעיא להו קצר וקצר מה לי אמר רבי אליעזר טעמא דר' אליעזר התם משום דהוא דעבד תרתין ואמטול להכי אמר חייב על כל אחת ואחת וה"נ דעבד תרתין או דלמא טעמיה דרבי אליעזר התם משום דאי אפשר לו לערבן לביאות זו בזו אמטול להכי א"ר אליעזר חייב על כל אחת ואחת אבל קצר כגרוגרת וחזר וקצר כגרוגרת בהעלם אחת כיון דאפשר לו לערב שתי גרוגרות בבת אחת אינו חייב אלא אחת מאי אמר רבא טעמא דר"א התם משום דעבד תרתין ה"נ עבד תרתין ורב יוסף אמר טעמא דר' אליעזר התם דאי אפשר לו לערבן אבל אפשר לו לערבן אינו חייב אלא אחת איתביה אביי לרבה ר' אליעזר מחייב בר ולדי מלאכות במקום אבות מלאכות הא אב ואב בבת אחת פטור ואי אמרת טעמא דרבי אליעזר משום דעבד תרתין אמאי פטור אמר מר בריה דרבנן אנא ורב נחומי בר זכריה תריגמנא הכא במאי עסקינן בדלית המודלית על גבי תאינה וקצצן בבת אחת משום הכי מחייב רבי אליעזר הואיל ושמות מוחלקין וגופין מוחלקין דכוותה קצר וקצר היכי משכחת לה דמיפטר כגון שקצר שתי גרוגרות בבת אחת אבל קצר כגרוגרת וחזר וקצר כגרוגרת חייב: **מתני'** עוד שאל רבי עקיבא אבר המודללת בבהמה מהו אמרו לו לא שמענו אבל שמענו אבר המודללת באדם שהוא טהור וכך היו

רש"י שחטה ואת בת בתה. לא עבד איסורא: ואחר כך שחט את בתה. של ראשונה עכשיו נמאץ שחט ב' איסורים ראשונה אוחו ואת בנו שלישית ושניה בנו ואוחו דבנו שניה ואוחו שלישית והילכך סופג פ' לסומכוס אף על גב דס' אחד הו: דגופין מוחלקין. שמתחת ראשונה ושניה בלא אלו שני איסורים על השלישית אבל הכא אין גופין מוחלקין: דלמא כד' אבהו. אבל הכא א"ע' דעל ידי בתה ובת בתה ובה נאסרה ההקנה עליו ג' איסורים ואין גופין מוחלקין בה: זמה אחת. דלמינו חייב על אשה ובהה ובה ובה ובה בנה בכיאה אחת כמתני' אלא אחת והיינו חמותו ואם חמותו ואם חמיו: מתני' בביטולו. שוק; עמאוס. שם העיר: הבא על אחותו כו'. מפרש בגמ': גמ' הרי שמות מוחלקין. שג' לאוין מוחלקין בהו: שהיא אחות אביו. כדמפרש לקמ' בראשונה בר רשיעא: שמונה. לאוין: שם א'. לנהה לך תקרבי: ערות אחותו גלה. מפרש בפ"ק (לגילוי ב:) דלמא ליה להא דרשא: בא עליה. על אחת מכל העריות וחזר ובא עליה בהעלם אחת: בבא על ה' נשים נדות. בהעלם אחת: הואיל והוא גרם להן. להביא כל אחת חטאת דהיינו ה' חטאות הלכך הוא נמי מייחסי ה' חטאות אבל ה' ביאות בעריות אחת בהעלם א' היא נמי לא מייחסי אלא חד וכן הוא: הוא בהעלם אחת. בין ה' ביאות בה' עריות בין ה' ביאות על כל אחת: והן ה' העלמות. שנודע לכל אחת בין כל ביאה וביאה מביאותיו הוא אינו חייב אלא אחת על כל אחת והיא על כל אחת ואחת חייבת ה' דהיינו על כל ביאה וביאה אלמא אף על גב דהוא גרם לכל אחת להביא ה' חטאות לא בעי הוא ליימייה על כל חדא אלא אחת: ואיך ספירי דקתיב בהו הוא בהעלם אחת והיא בה' העלמות ובעריות אחת מיירי לכוון נקיייה הוא וי"ר כח"ו: קצר. כגרוגרת בשבת זהו השיעור חזר וקצר בהעלם א' מה לי אמר רבי אליעזר: שתי ביאות א"ח לערב. הילכך חשיבו [אבל] קלידה שתי גרוגרות אפשר לערב ולקטור בבת אחת: ר' אליעזר מחייב על ולדי מלאכות. במקום אבות מלאכות אבות מלאכות אב ואב בבת אחת פטור ואי מלאכות אב ואב בבת אחת חייב שחיס הא אב ואב כגון קצר וקצר דזו וזו אב מלאכות פטור מן אחת: הכא במאי עסקינן. הא דקתני רבי אליעזר כו' דדייקין מניה הא אב ואב פטור: דלמא טריי"א [גפן-לילות] של גפן היא: המודללת על גבי תאנה. ותאנים בתאנה ואין ענבים בגפן והיא לריד לבגור הגפן להסקה וקצץ בבת אחת פרי התאנה ומורת הגפן דחייב שחיס חדא אפרי תאנה דהיינו קוצר ומדא אזמורה דתולה דקוצר דקיימא לן שבת (דף עג: עג:) זומר וזכיר לעלם תולה דקוצר היא משום הכי חייב שחיס אף על גב דבבת אחת הואיל ושמות מוחלקין זה אב וזו תולה וגופין מוחלקין דשני אילנות הן: דכוותה גבי קצר וקצר. דדייקין הא אב ואב פטור כגון שקצר שתי גרוגרות בבת אחת דהשתא לאו תרתין הוא דעבד ובעת אחת עשאן גופין ושמות מוחלקין נמי ליכא אבל קצר וחזר וקצר דקתיבן מלאכות עבד בהעלם אחת מחייב ר' אליעזר: מתני' אבר המודללת בבהמה. תלוש רובה ומעורה במקלה: מהו. שיטמא משום אבר מן החי כולו נחלש לגמרי דקיימא לן בהעור והרטוב (חולין קכח:) דלצר מן החי מטמא כנבלה: אבר. הנחלש מן האדם לגמרי מטמא כמה בפרק העור והרטוב (שם קכט:) והמודללת שדבוקה פתה טהור: (רש"י)

תוספות הרי שמות מוחלקים. ואף על גב דלעיל גבי עריות צריך קרא אשה לחייב על כל אשה ואשה אף על גב דגופין מוחלקין מ"מ הוה פשיטא ליה לרבי עקיבא דגופין מוחלקין חייב על כל אחת ואחת: ערות אחותו גלה. הקשה רבינו ברוך אמאי לא מייתי כרת דכתיב באחותו דמצרכי רבנן להכי ומייתי לדרבי יצחק ויש לומר דמייתי הא דפשוט יתרו וכהאי גוונא אשכחנא בסנהדרין (דף לד:) ובמגילה (דף ב:). עד כאן לא קאמר סומכוס אלא באותו ואת בנו דגופין מוחלקין. ולענין אחות אשה נמי אם היה נשוי ב' נשים ובא על השלישית שהיא אחות שתיהן זו מצד אם זו מצד אב סומכוס מחייב [על] שתייהן: איכא למפרך מה לה' נשוי כו'. ר"ג ור' יהושע דעבדי הק"ו סבירא ליה דלא תליא מילתא אלא בשמות: לחייב על אחותו כו'. אין להקשות מני"ל לאוקמא כה"ג דשלתן שם אחוה אחת אימא דמיירי במחולקין לגמרי כגון בתו וכלתו דהא קרא באחוה מיירי אך קשה איסור כולל ומוסיף מנא ליה דהכא איסור בת אחת היא: שהלכו ליקח בהמה למשתה כו'. להודיע שבחן שאע"פ שהיו טרדין היו עוסקין בדברי תורה: אדם אבר המדולדל בו טהור. בפרק העור והרוטב יליף בהמה משרצים ותימה אדם מני"ל דטהור: (תוספות)

ב טו דף

מוכי שחין עושין בירושלים הולך לו ערב פסח אצל הרופא וחותכו עד שמניח בו כשערה ותוחבו בסירה ונמשך ממנו והלה עושה פסחו והרופא עושה פסחו (ורואה אני) שהדברים ק"ו: **גמ'** תנן התם המוחק את הכרישה והסוחט בשערו ובכסותו משקה שבתוכו אינם בכי יותן והיוצאין ממנו הרי הן בכי יותן

אמר שמואל וכרישה עצמה הוכשרה מאי טעמא בשעת פרישה ממנו הוכשרה והתנן ערב פסח הולך לו אצל כו' ואי אמרת בשעת פרישתו הוכשרה הא איכא נמי ההוא אבר המדולדל בשעת פרישתו מאדם נטמייה לאדם כדקאמר רב יוסף בניתיזין בכל כחן הכא נמי בניתיזין בכל כחן והיכא אייתמר דרב יוסף אהא זב וטמא מת שהיו מהלכים וירדו עליהם גשמים אע"פ שסוחטין (זה את זה משקין היורדין) מצד העליון לצד התחתון טהורים שאין מחשבינן אלא שיצאו מכולן יצאו מכולן הרי מכשירין (שאינן נחשבינן אלא לאחר שיצאו מגופו) אמר רב יוסף בניתיזין בכל כחן: **מתני'** ועוד שאלו ר' עקיבא השוחט ה' זבחים בחוץ בהעלם אחת מהו חייב על כל אחת ואחת או אחת על כולן אמרו לו לא שמענו אמר רבי יהושע שמעתי באוכל מזבח אחד מה תמחיין בהעלם אחת שהוא חייב על כל אחת ואחת משום מעילה ורואה אני שהדברים ק"ו אמר ר"ש לא כך שאלו ר' עקיבא אלא באוכל נותר מחמשה זבחים בהעלם אחת מהו חייב אחת על כולן או אחת על כל אחת ואחת אמרו לו לא שמענו א"ר יהושע שמעתי באוכל מזבח אחד בה' תמחיין בהעלם אחת שהוא חייב על כל אחת ואחת משום מעילה ורואה אני שהדברים ק"ו אמר לו ר' עקיבא אם הלכה נקבל אם לדין יש תשובה אמר לו השב אמר ולא אם אמרת במעילה שעשה בה את המאכיל כאוכל ואת

המהנה כנהנה צירף את המעילה לזמן מרובה תאמר בנותר שאין בו אחת מאלו: **גמ'** מאי קשיא ליה לר"ש הכי קא קשיא ליה מה ראה לשוחט מאוכל מה לאוכל שכן נהנה אלא כך שאלו האוכל נותר מחמשה זבחים בהעלם אחת מהו חייב בכל אחת ואחת או אחת על כולן אמרו לו לא שמענו אמר ר' יהושע שמעתי באוכל מזבח אחד מחמשה תמחיין בהעלם אחת שחייב על כל אחת ואחת משום מעילה ורואה אני שהדברים ק"ו מה מזבח אחד שאין גופין מוחלקין חייב על כל אחת ואחת משום תמחיין מוחלקין חמשה זבחים דגופין מוחלקין לא כל שכן אמר ר' שמעון לא כך שאלו אלא באוכל (מזבח אחד) נותר מחמשה זבחים בהעלם אחת מהו חייב אחת על כולן או חייב על כל אחת ואחת אמרו לו לא שמענו רבי יהושע אומר שמעתי באוכל מזבח אחד בחמשה תמחיין שהוא חייב על כל אחת ואחת משום מעילה ורואה אני שהדברים ק"ו: אמר לו ר' עקיבא אם הלכה נקבל כו': קיבלה רבי יהושע להא תשובה מר' עקיבא או לא ת"ש דתניא אכל ה' חתיכות נותר מזבח אחד בהעלם אחת בחמשה תמחיין אינו מביא אלא חטאת אחת ועל לא הודיע שלהן אינו מביא אלא אשם תלוי אחת מחמשה תמחיין בחמשה העלמות מביא חטאת על כל אחת ואחת ועל לא הודיע שלהן מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת מה' זבחים בהעלם אחת חייב [על כל אחת ואחת] ר' יוסי בר' יהודה אומר אפילו אכל ה' חתיכות מה' זבחים בהעלם אחת אינו מביא אלא חטאת אחת ועל ספינקא אין מביא אלא אשם תלוי אחת כללו של דבר כל שחלוקין בחטאות חלוקין באשמות אכל ה' חתיכות בה' תמחיין מזבח אחד לפני זריקת דמים אפי' בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת משום מעילה

רש"י מוכי שחין. אכריהו גופליו: וחוטבו. לא משום טהרה שקודם לכן נמי טהור אלא שלא יהא מאוס בגלל המדולדל: שמניח כשערה. ולא חותכו לגמרי שלא יטמא אותו החותכו שנוגע בו בשעת פרישה: ותוחבו לאכרי בסירה. בקוץ המחובר לקרקע או לכותל והוא החולה נמשך ונתלש האבר מאליו: ק"ו. מפרש בגמ' אדם שמטמא מחיים שמקבל טומאה מחיים ונאפילו הכי לא מטמא אבר המדולדל ק"ו בהמה שאינה מקבלת טומאה מחיים: גמ' המוחק את הכרישה. כותש את הקפלוט שקורין פור"ש [פורי"ש]: כרשים (ירק מאכל): : הסוחט מים שבשערו. כגון יולא מבית המרחץ ומסחפן באלוניתיה: משקין שחוטבו. שבתוך הכרישה אינן בכי יותן דלא חשיבי מידי הואיל וזכוועין הן: והואליון הימנו הרי הן בכי יותן. אם נפלו על הזרעים: וכרישה ערומה. לאחר שילאו ממנו המשקין הוכשרה חף על פי שזל נגעה בהן אחר יציאתן: (מ"ט כו') נטימיה לאדם. למוכי שחין: בניתיזין בכל כוחו. שמשך עצמו בכה ונתלש בכה וליכא נגיעה בשעת פרישה אבל מי כרישה יולאין בנתח ולאחר שילאו ממנה חשבוין הן מיד וקודם שיפלו לארץ נוגעין בה בשעת פרישה: זב או טמא מת שהיו מהלכין בדרך וירדו גשמים על בגדיהן חף על פי שחשטן. הזב בעצמו ההלויק כסותו כלפי מטה שיפלו המים אותן המשקין היורדין בבגד מלמעלה למטה טהורים ואין מטמאין אדם הנוגע בהן לפי שאינן חשבוין הואיל ועומדין ליבעל בשפה התחתונה של בגד: ילאו מכולן הרי אלו מכשירין. אם נפלו על הזרעים וטהורין שאינן מטמאין את הזרעים אלא אם כן הזב נוגע בהן לאחר שילאו מכולן והא דכתיב בסופא אלא לאחר שילאו מגופו ל"ב לה: מתני' חייב משום מעילה. על כל תמחוין אם אכלן קודם זריקת דמים: ק"ו. מפרש בגמרא: אם הלכה. שקבלת מרבך שחייב על כל אחד מן הזבחים נקבלתה ממך: ואם לדין. שאתה למד אותה מק"ו ממעילה יש תשובה: המאכיל כאוכל. שאם נתן אוכל הקדש לחבירו חייב פלוני אכלה הוא עצמו דקיי"ל המוילא הקדש לחולין הוא מעל ולא מי שניתן לו: והמהנה כנהנה. במידי דלאו בר אכילה: לויף את המעילה לזמן מרובה. שאם נהנה היום בחתי פרוטה ומכאן עד ג' שנים חתי פרוטה מטעמות לקרבן ולקמן בפרק אכל חלב (דף יח:) מפיח לה מתמעול מעל ריבה: גמ' מאי קשיא ליה לר' שמעון. מה ראייה לשוחט בחוץ מאוכל זבח לפני זריקה: לא הודיע. שהיו ה' חתיכות נותר וה' חתיכות פקדו לפניו ואין ידוע איזו אכל את הה' של נותר את הה' כשרות: בה' העלמות. ומזבח אחד אכל נותר חייב ה' משום נותר העלמות מחלקין: מה' זבחים. אכל נותר בהעלם א' חייב ה' הואיל וגופים מוחלקין ר' יוסי ור' אליעזר סבירא להו כר' עקיבא דמתני' דר' שמעון: אכל חלב ה' חתיכות כו'. אלאו לח"ק דליירי קישא בה' חתיכות נותר מזבח אחד והכי קאמר לגבי מעילה מודיעל דתמחיין מחלקין: לפני זריקת דמים. שייכא מעילה אבל נזרק הדם דהיתה לה שעת היתר לכהניס שזב אין בו מעילה וכן מפורש במנחות בפרק התכלת (דף מז:): (רש"י)

תוספות המוחק את הכרישה. פי' בקונטרס כותש הקפלוט וקשה דא"כ פירות נינהו ומי פירות אינן מכשירין ועוד קשה דקאמר הסוחט בשערו אינו בכי יותן והיוצאין ממנו הרי הוא בכי יותן ופי' הקונטרס סחט בשערו אחר שיצא מבית המרחץ וא"כ בשערו אמאי אינו בכי יותן והלא תחלתו לרצון היה ואמרין (מכשירין פי' מ"א) כל משקה שתחלתו לרצון אף על פי שאין סופו לרצון לכן פרי"ד דמיירי שירדו הגשמים עליהם ולא היה לרצון עד שיצאו מהם: והיוצאין ממנו לאחר שיצאו הרי זה בכי

יותן'. אף על גב דשלא ילקה. הכותל אינו בכי יותן התם משום דלא ניחא ליה דאתו והכא נמי אף על גב דלא ניחא ליה מעיקרא מכל מקום כיון שהוא עצמו דוחקן להוציא מהם המים אחשיניהו: מצד העליון לצד התחתון טהורין. פירש בקונטרס משום שסופה ליבלע בבגד וקשה שהרי במסכת נדה פרק האשה (דף סב: ושם) קאמר חרסין שבלעו משקים ונפלו לאויר התנור כי הוסיק התנור טמא מפני שהמשקין יוצאין ואע"פ שלאחר היסק יחזרו ויבלעו החרסין אלא יש לפרש משום דהוי שלא לרצון כ"ז שהם על בגדיו כמו במשקין שבכרישה: ואת המהנה כנהנה. והוא הדין דמצי למימר כנהנה כאוכל מה שאין כן בנותר אלא אגב דנקט מאכל כאוכל קאמר מהנה כנהנה: המוחק הכרישה. פי' רש"י כותש משמע דבעי למימר דבמי שתית הכרישה מיירי ולא נהירא דהא קי"ל דמי פירות אין מכשירין דלא מיקרי משקין ופירש ריב"א מוחק שהחליקו באצבעו או בצפרניו להעביר מי גשמים שעליה דומיא דסוחט בשערו ובכסותו: בניתזין בכל כחן. בפרק העור והרוטב לא משני הכי כי פריך טומאת בית הסתרים היא וצ"ל דפולגתא דאמוראי היא בפרק בהמה המקשה דעולא ורבינא והכא אליבא דרבינא: האוכל נותר מה' זבחים כו'. לא דמי לבא על ה' נשיו בהעלם אחת דחייב על כל אחת ואחת לדברי הכל דהנהו יש בהו' ב' אזהרות שהוא מוזהר עליה והיא עליו כדלקמן: צירף את המעילה כו'. ה"ע המ"ל מאי קא מיבעיא ליה כו' מאחר דר"ע פריך אמילתיה פשיטא דקבלה: (תוספות)

דף טז

ואילו על ספיקו מביא אשם תלוי לא קתני מני הא אילימא ר"ע ליתני נמי סיפא ועל ספיקו מביא אשם תלוי דהתנן ר"ע מחייב על ספק מעילה אשם תלוי אלא לאו רבי יהושע היא וקתני בה' העלמות מביא ה' חטאות וש"מ קיבלה מיניה אלא אדרבה מסיפא דקתני מה' זבחים אפילו בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת וש"מ לא קיבלה מיניה ואלא מאי אית למימר תנאי היא דאיכא תנא דקיבלה ואיכא תנא דלא קיבלה אפי' תימא ר"ע היא והאי תנא סבר לה כותיה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כותיה בהעלמה ופליג עליה במעילות ה"ד' מעילות אמר שמואל כאותה ששינו חמשה דברים בעולה מצטרפין הבשר והחלב והיין והסתל והשמן חזקיה אמר כגון שאכל מה' אברים ר"ל אמר אפילו תימא באבר אחד משכחת לה בכתף רבי יצחק נפחא אמר כגון שאכל בה' מיני קדירה רבי יוחנן אמר כגון שאכל בה' טעמים: **מתני'** אמר ר' עקיבא שאלתי את רבי אלעזר בעושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת בהעלם אחת מהו חייב אחת על כולן או חייב על כל אחת ואחת אמר לו חייב על כל אחת ואחת מק"ו ומה נדה שאין בה תוצאות הרבה וחטאות הרבה חייב על כל אחת ואחת שבת שיש בה תוצאות הרבה ומיתות הרבה אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת אמרתי לו אם אמרת בנדה שיש בה שתי אזהרות שהוא מוזהר על הנדה והנדה מוזהרת עליו תאמר בשבת שאין בה אלא אזהרה אחת אמר לי הבא על הקטנות יוכיח שאין בה אלא אזהרה אחת וחייב על כל אחת ואחת אמרתי לו אם אמרת בקטנות שאף על פי שאין בהן עכשיו יש בהן לאחר זמן תאמר בשבת שאין בה עכשיו ולא לאחר זמן אמר לי הבא על הבהמה

גמ' יוכיח אמרתי לו הבהמה כשבת: מאי קבעי מיניה אי שבתות כגופין דמיין ואי לא בעי מיניה ניבעי העושה מלאכה אחת בשבתות הרבה אלא ולדי מלאכות אי כאבות דמיין ואי לא בעי מיניה ניבעי העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת בשבת אמר רבא אמרי בי רב תרתי בעא מיניה שבתות כגופין דמיין ואי לא בעא מיניה ולדי מלאכות כמלאכות דמיין אי לא ושבתות היכי מיבעי ליה שגגת שבת וזדון מלאכות פשיטא ליה דימים שבינתיים הוין ידיעה לחלק וזדון שבת ושגגת מלאכות הוא דבעי מיניה אי כגופין דמיין אי לא וא דלמא זדון שבת ושגגת מלאכות פשיטא ליה דכגופין דמיין ושגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה דימים שבינתיים אי הוין ידיעה לחלק אי לא אמר רבה

רש"י ואילו על הספקות כו' לא קתני. בסופא גבי מעילה: מני. כלומר ה"ק מני: ר"ע מחייב על ספק מעילה כו'. בפרק דס שחיטה (לקמן כב:). וקתני בה' העלמות כו'. העלמות הוא דמחלקין אבן זבחים לא ופ"מ: הדר ביה. ר' יהושע: אלף מאי אית כך למימר. מיהא כרייתא הנאי היא בהמיה כלומר מאי בעית למשמע מהך כרייתא הנאי היא ה"ק דקתני העלמות דמשמע דהעלמות מחלקין ולא זבחים אית ליה דקיבלה ר' יהושע והדר ביה והאי דקתני ה' זבחים בהעלם אחד חייב על כל אחד ואחד תנא אחרינא הוא ואתי ליה דלא קיבלה אפילו הא לא פשטת מינה דתנאי היא דלפילו תימא ר' עקיבא היא ה"ק חליצה דר"ע קאי מדקתני העלמות דמשמע העלמות ולא זבחים ודקא קשיא כך דלא תניא אשם תלוי הספק מעילות: האי תנא סבר לה כו'. והאי דקתני מה' זבחים בהעלם אחד חייב על כל אחד תנא אחרינא הוא ור' יהושע היא: ה' דברים בעולה מצטרפין. לענין חזית להעלותו בחוץ ששם העלן חייב כרת ולהכי נקט עולה דבשאר זבחים לא מצטרף בקר לפי שאינו כלייל כחמה ששנינו כו' ה"ג שאכל מה' דברים הללו: בכתף. יש ה' אברים הפרסה והעלם התחתון עד הארכובא ושני עצמות ליד מן הכתף: ה' מיני קדירה. כגון כריסין וכללים וכרוב ודלעת ולפת ואכלן כזה עצמו וכזה עצמו: ה' מיני טעמים. לבי ומצול כבוש שקור וכלי קדו: מתני' מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת. תולדות הרבה של אב אחד בשבתות הרבה אותן עשה בשבת זו עשה בשבתות אחריו וכו' בהעלם אחת ובגמרא פריך מאי קמבעיא ליה דנקט תרי מיולי שבתות הרבה ותולדות הרבה ואמאי נקט תולדות ולא אבות: תולדות הרבה. עניינים הרבה כגון שבת דלויכא אבות מלאכות ותולדותיה: נדה אין בה תולדות הרבה. דאין חיובה אלף ביאה וחייב על כל ביאה וביאה בהעלם אחת כדלמך ר"ל לעיול בגמרא בל עליה וחזר ובל עליה כו': והגדה מוזהרת עליו. דכתיב (ויקרא כ) ונכרתו שניהם מקרב עמם: על הקטנות. כמו על הקטנה ומאי קטנות דעלמא כלומר הבא על אחת מן הקטנות ביאות הרבה בנדה יוכיח שאינה מוזהרת עליו וחייב על כל ביאה וביאה: הבא על הבהמה יוכיח. שחייב על כל ביאה כדלמך לעיול טעמא שא"ל לערב הביאות: בהמה קשבת. פלוגתא היא בגמרא לויכא למאן דלמך קבל ר"ע מר"א והכי קאמר ליה בהמה קשבת מה בהמה חייב על כל אחת ואחת אף שבת חייב על כל אחת דלוינו יודע להשיב כלום ולמאן דלמך לא קיבלה מיניה ה"ק ליה אף בהמה מיבעי לי קשבת: גמ' מאי קבעי מיניה. דנקט שבתות הרבה ועושה בזו אותה מלאכה עשה בזו ונקט תולדות ולא אבות: אי קבעי מיניה שבתות כגופין דמיין אי לא. אי האי דעבד בכמה שבתות אותן מלאכות עשה בזו עשה בזו ובהעלם אחד דלא הודע לו בינתיים מי אמרינן כיון דכתיב שבתות עשאון הוין הגי תרתי שבתות כשני גופי עבירות כאילו קרז וזרע בהעלם אחת וחייב על כל אחת או לא לא דלמך ר' יהו כעושה מלאכה אחת כמה פעמים בהעלם אחת דחייב חדא אי הא קמבעיא ליה אמאי נקט תולדות ליבעי הכי אשעה אב מלאכה אחת בשבתות הרבה מה: אי בולדי מלאכות קבעי מיניה. אם עושה תולדות הרבה מאב אחד אי חייב אחת או על כל אחת ואחת ולהכי נקט תולדות אם כן אמאי נקט שבתות הרבה ליבעי הכי העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת בשבת אחת: תרתי בעא מיניה. ופשיטא תרתייהו לחומרך מדקתני חייב על כל אחת ואחת וזע"ג ומנדה לא מאי למיפשט ליה אלף חדא דהא בנדה ליכא תולדות: ושבתות היכא. איזו מהו כלומר ה"ד דקבעי ליה להא (אב) מלאכה בכמה שבתות שבתות וזדון מלאכות פשיטא ליה לר"ע דחייב על כל אחת דלא אמרינן חדא שגגה אלף אמרינן ימים שבינתיים הוין ידיעה דלמי כמי שגורע לו בינתיים שבת היו והוי כעושה מלאכה אחת בכמה העלמות: וזדון שבת. יודע שהוא שבת ושגגת מלאכות דסבור שמלאכה זו מותרת היא דבעי מיניה דהא ליכא למימר ימים שבינתיים הוין ידיעה לחלק דלחייב על כל אחת דלמך ר"ע דע"ג עשה מלאכות ליכא לגבי מלאכות הוין הגן שבתות כגופין של מלאכה שאינו דמוין זה לזה כגון זרע וקצר בהעלם אחד בזדון שבת ושגגת מלאכות דחייב על כל אחת דלמך ר"ע (דף עג.) אחת שהיא הגה זדון שבת ושגגת מלאכות: או לאו. כגופין דמיין והרי עשה בהעלם אחד מלאכה אחת י' פעמים שאינו חייב אלף אחת:

או למלא זדון שבת ושגגת מלאכות פשיטא ליה. דשבתות כגופי מלאכות שאין דומות זו לזו שהעוון בשגגת מלאכות וזדון שבת חייב שהיה דהיינו אחת שהיא הגה ובשגגת שבת וזדון מלאכות קמבעיא ליה דאפילו אמרי' כגופין דמיין לא מחייב אלא חדא דהיינו הגה שהיא אחד שהעושה ב' אבות בשגגת שבת וזדון מלאכות בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת חלף אי איכא ידיעה שבתות דשבת היא מהניא לחלק דהעלמות מחלקין והכי קמבעיא ליה מי אמרינן יומים שבתות הויין ידיעה כמו שגודע לו ששבת היא אי לא: (כ"ט"ו)

תוספות אלא לאו רבי יהושע היא וקתני בה' העלמות חייב ה' חטאות. משום דוקא העלמות מחלקין ופ"י דה"ה דמצי לאתויי מרישא ה' חתיכות מה' תמחויין מזבח אחד אינו חייב אלא אחת דהא במתני' נמי מדמי תמחויין אלא משום דתמחויין לא הוה הבעיא לא נקט ליה: אפילו תימא ר"ע היא. וה' זבחים בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת לאו ר"ע אלא ר' יהושע: בכתף של עולה. יש בה' ז' עצמות: בה' מיני קדירה. פ"י כגון צלי ומבושל וטיגון וצלי קדר וכבוש וה' מיני טעמים כגון פילפלין וזנגבילא וקנה וקמון וקדה ורש"י לא פירש כן: (תוספות)

ב טז דף

מסתברא שגגת שבת וזדון מלאכות פשיטא ליה דימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק וזדון שבת ושגגת מלאכות הוא דבעי מיניה כגופין דמיין או לאו ופשיט ליה דזדון שבת ושגגת מלאכות כגופין דמיין ולא קביל מיניה ופשיט ליה דולדי מלאכות כמלאכות דמיין ולא קביל מיניה אמר רבה מנא אמינא לה דתנן כלל גדול אמרו בשבת כל השוכח עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא אחת היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל אב מלאכה ואילו חייב על כל אב מלאכה של כל שבת ושבת לא קתני מני הא אילימא ר"א אימא סיפא העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אין חייב אלא אחת ואי ר"א חייב על כל ולדי מלאכות כמלאכות אלא פשיטא ר"ע היא ושמ' שגגת שבת וזדון מלאכות פשיטא ליה דימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק זדון שבת ושגגת מלאכות הוא דבעי מיניה כגופין דמיין ופשיט ליה דכגופין דמיין ולדי מלאכות כמלאכות דמיין ותרוייהו לא קביל מיניה אמר ליה אביי לעולם אימא לך זדון שבת ושגגת מלאכות פשיטא ליה לר"ע דשבתות לאו כגופין דמיין ושגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה דימים שבינתיים מי הויין ידיעה לחלק או לא ופשיט ליה דימים שבינתיים לחלק וקביל מיניה ופשיט ליה ולדי מלאכות כמלאכות דמיין ולא קביל מיניה רב חסדא אמר זדון שבת ושגגת מלאכות אפילו ר"ע ס"ל דכגופין דמיין וכי בעי מיניה שגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה דימים שבינתיים אי הויין ידיעה לחלק ופשיט ליה דימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק וקביל מיניה ופשיט ליה דולדי מלאכות כמלאכות דמיין ולא קביל מיניה אמר רב חסדא מנא אמינא לה דתניא הכותב שתי אותיות בהעלם אחת חייב בב' העלמות רבן גמליאל מחייב וחכמים פוטרין ומודה רבן גמליאל שאם כתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת אחרת פטור ותניא אחריתי הכותב שתי אותיות בשתי שבתות אחד בשבת זו ואחד בשבת זו ר"ג מחייב וחכמים פוטרין קא סלקא דעתך דר"ג כו"ע סבירא ליה בשלמא לדידי דאמינא זדון שבת ושגגת מלאכות אפילו ר"ע אומר דשבתות כגופין דמיין הא דתניא פטור בזדון שבת ושגגת מלאכות דשבתות כגופין דמיין

רש"י מסתברא. מהא מהני' דלמרינן לקמן: השוכח עיקר שבת. דסבור לא נכתבה שבת בתורה דהיינו העלם זה זה בידו שגגת שבת ושגגת מלאכות: חטאת אחת. על כולן וזחלהל' שגגה היא והם ליכא למימר ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק לא ידע לעולם עיקר שבת עד שילמוד: היודע עיקר שבת. שידע שארבעים אבות מלאכות אסורות בשבת אבל אינו יודע שהיום שבת דהיינו שגגת שבת וזדון מלאכות ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה ולא נודע לו בינתיים שחטא: חייב על כל שבת ושבת. חטאת אחת משום דימים שבינתיים הויין ידיעה לענין שגגת שבת ואינו חייב על כל מלאכה ומלאכה של כל שבת ושבת דהא שגגת שבת וזדון מלאכות דהיינו הגה שהיא אחת אבל כגופין דמיין ליכא למימר (פשיטא מיניה) דנימא דמש"ה חייב על כל שבת דעל כרחיק מסיפא קדיין ואזיל דלית ליה להאי הגה שבתות כגופין דמיין ועטמא דרישא משום דימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק: היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה. ואותו שעשה בזו עשה בזו דשגגת מלאכות הרבה כסבור מלאכה זו ומותר חייב על כל מלאכה ומלאכה על שבת ראשון דהיינו אחת שהיא הגה זדון שבת ושגגת מלאכות: ואילו חייב על כל מלאכה ומלאכה על כל שבת ושבת לא קטני. בהך סיפא גבי זדון שבת ושגגת מלאכות דכיון דאותו עמנו שעשה בזו עשה בזו ובהעלם אחד חלמא שבתות לאו כגופין דמיין וה"ל עושה מלאכה אחת כמה פעמים בהעלם אחד ואינו חייב אלא אחת: מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אחת. דכיון דלכא אחד לכולן: ופ"י. ממליעתא שגגת שבת וזדון מלאכות פשיטא ליה לר"ע דימים שבינתיים הויין ידיעה מדקתני חייב על כל שבת ושבת: ותרוייהו לא קביל מיניה. מדלח קתני חייב על כל מלאכה של כל שבת וזדון מלאכות נמי לא קביל מיניה דקתני סיפא מלאכה אחת כו': א"ל אביי כו': לאו כגופין דמיין. מדלח קתני על כל מלאכה של כל שבת: וקביל מיניה. מדתניא מליעתא חייב על כל שבת ושבת וה"ל סיפא דמתני' בהמה כשבת הדין עמך דולדי כזה כן זה: ולא קביל מיניה. מדתניא סיפא מעין מלאכה אחת כו' בין אביי ורבה איכא פלוגתא אליבא דר"א בזדון שבת ושגגת מלאכות דלרבה מחייב ליה ר"א תרתי ולבבוי אפילו ר"א לא מחייב אלא חדא ועוד דלמי דקאמר רבה דמבעיא ליה לר"ע קאמר אביי דפשיטא ליה אבל תרוייהו מודו דלר"ע שבתות לאו כגופין דמיין וגיבי שגגת שבת אית ליה ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק: רב חסדא אמר זדון שבת ושגגת מלאכות אפי' ר"ע ס"ל כגופין דמיין. והאי דקתני בכלל גדול גבי שגגת מלאכות היודע שהוא שבת כו' חייב על כל מלאכה ומלאכה של כל שבת ושבת קאמר ר"ע דלאותה עשה בזה עשה בזה ובהעלם אחת אפי' חייב דשבתות כגופין דמיין משום הכי קתני בשבתות הרבה: וקביל מיניה. דקתני (טעמא כו') מליעתא היודע עיקר שבת כו': ולא קביל מיניה. דקתני סיפא מעין מלאכה אחת כו': מנ"ל. דלית ליה לר"ע שבתות כגופין דמיין: ר"ג מחייב. דאין ידיעה לחאי שיעור ולא מהני ידיעה שבינתיים לחלק שלל יטורפו: קס"ד ר"ג כו"ע ס"ל. כדמפרש לקמן דליכא למימר דכ"ר ס"ל מדקתני ומודה: והא דתני פטור בזדון שבת ושגגת מלאכות. דכיון דשבתות כגופין דמיין גבי זדון שבת ושגגת מלאכות הוה ליה כעושה שני חלאי מלאכות שאינן דומות זו לזו בהעלם אחת שפטור מכולם: (רש"י)

תוספות אמר רבה מסתברא כו'. ופשיט ליה דשבתות כו' גופין דמיין כו'. ואם תאמר קשיא מיניה אדרבה שהרי רבה קאמר לעיל לר"א דקצר וקצר מחייב תרתי אפי' בשבת אחת וא"כ למה צריך שבתות כגופין דמיין וכן בנדה מאי נפקא ליה מיניה מגופין מוחלקין הא ר"א מחייב על כל ביאה וביאה וי"ל דר"א השיב לר"ע לפי דברי רבי עקיבא: דתנן כלל גדול כו' אלא פשיטא ר"ע היא ושמ' ימים שבינתיים כו'. וא"ת מאי פשיטא ליה להביא ראייה. מדבריו וי"ל דסבר רבה כיון דמבעיא ליה בולדי מלאכות דהיינו העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת מיבעיא ליה הסמוכה לה דהיינו יודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה כו' דהיינו זדון שבת ושגגת מלאכות אי שבתות כגופין דמיין או לא: רב חסדא אמר כו' ופשיט ליה ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק כו'. כי קמייני ראייה מיניה אבל לא מק"ל דהא אותיב ר"ע על הק"ו אלא מקבלה חייב על כל אחת ואחת. אמר רב חסדא מנא אמינא לה דתניא הכותב כו' ומודה ר"ג שאם כתב כו' פטור. מהך לבד לא היינו מיייתין בשבתות כגופין מדחזינן דפטור דאיכא למימר דמיירי בשגגת שבת וזדון מלאכות ולכך פטור דימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק דאף על גב דר' גמליאל קאמר אין ידיעה לחאי שיעור דלמא

ידיעה כי היא מחלקת דאיכא לחלק בין ידיעה לימים שבינתיים ובימים שבינתיים מודה דאינה מצטרפת לכך צריך להביא טעם אחר שזון שבת יש חשיבות לשבתות להיות כגופין משגגת שבת: ותניא אחריתי כו'. הא דתניא פטור בזדון שבת ושגגת מלאכות דכיון דשבתות כגופין דמיין גבי זדון שבת ושגגת מלאכות (דכיון דשבתות כגופין דמיין) ה"ל כעושה ב' חצאי מלאכות שאינן דומות זו לזו בהעלם אחת שפטור מכולם: (תוספות)

דף יז

והא דתניא חייב בשגגת שבת וזדון מלאכות (דשבתות כגופין דמיין) דקסבר אין ידיעה לחצי שיעור אלא לרבא דאמר ס"ל לר"ע דשבתות כגוף אחד הן בשלמא הא דתניא חייב משכחת לה בין בזדון שבת ושגגת מלאכות דשבתות כגוף אחד הן ובין בשגגת שבת וזדון מלאכות דקסבר אין ידיעה לחצי שיעור ואלא הדתניא פטור במאי מוקמת לה לא בחדא ולא בחדא אמר לך רבא רבן גמליאל ס"ל כו' אליעזר דאמר שבתות כגופין דמיין והא מדקתני ומודה רבן גמליאל מכלל דפליגי באחרנייתא אי אמרת בשלמא כו' עקיבא ס"ל היינו דפליגי בשגגת שבת וזדון מלאכות דרבן גמליאל סבר אין ידיעה לחצי שיעור ומודה רבן גמליאל בזדון שבת ושגגת מלאכות שהוא פטור אלמא שבתות כגופין דמיין אלא אי אמרת רבן גמליאל כו' אליעזר ס"ל מכלל דפליגי במאי אי בשגגת שבת וזדון מלאכות אפילו רבי אליעזר כרבן גמליאל ס"ל דאין ידיעה לחצי שיעור דתניא הכותב שתי אותיות בשתי שבתות אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת זו ר' אליעזר מחייב ואלא באחת על האריג חיובי מחייב דתנן ר"א אומר האורג שלשה חוטין בתחלה ואחד על האריג חייב אמר רבא מכלל דפליגי בחדא דתניא הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת בהעלם אחת חייב בשתי העלמות פטור רבי יוסי אומר בהעלם אחד ברשות אחד חייב בשתי רשויות פטור דר' גמליאל כו' ר' אליעזר כרבי יוסי ת"ש אמר לו חייב על כל אחת ואחת מק"ו ומה נדה שאין בה תוצאות הרבה [כו'] בשלמא לרב חסדא דאמר שגגת שבת וזדון מלאכות בעי מיניה דימים שבינתיים מי הויין ידיעה לחלק או לא היינו דקאמר ליה ומה נדה אלא לרבא דאמר זדון שבת ושגגת מלאכות הוא דבעי מיניה דשבתות אי כגופין דמיין ואי לא ליתני נדות אמר לך רבא תני נדות שמואל תני נדה רב אדא בר אהבה תני נדה רב נתן בר אושעיא אמר תני נדות ולרב חסדא דאמר שגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה דימים שבינתיים מי הויין ידיעה לחלק ואי לא נדה מאי ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק אית בה אמר רבא כגון שבא עליה וטבלה וראתה וחזר ובא עליה וטבלה וחזר ובא עליה וטבלה וחזר ובא עליה דטבילות הויין כימים שבינתיים ת"ש הבא על הקטנות יוכיח בשלמא לרבא היינו דקתני קטנות אלא לרב חסדא מאי קטנות קטנות דעלמא מתניתין דלא כהדין תנא דתניא א"ר שמעון בן אלעזר לא כך שאלו ר' עקיבא לרבי אלעזר אלא כך שאלו הבא על אשתו נדה וחזר ובא על אשתו נדה בהעלם אחת מהו חייב אחת על כל אחת ואחת אמר ליה חייב על כל אחת ואחת מקל וחומר ומה שבת שאין בה אלא אזהרה אחת שהוא מזהר על השבת והשבת אינה מזהרת עליו חייב על כל אחת ואחת נדה שיש בה שתי אזהרות שהוא מזהר על הנדה ונדה מזהרת עליו אינו דין שהוא חייב על כל אחת ואחת אמרו לו לא אם אמרת בשבת שיש בה תוצאות הרבה לחטאות הרבה תאמר בנדה שאין בה תוצאות הרבה לחטאות הרבה אמרו לו הבא על הקטנות יוכיח שאין בה תוצאות הרבה לחטאות הרבה וחייב על כל אחת ואחת אמרו לו לא אם אמרת בקטנות שכן גופין מוחלקין אמרו לו הבא על הבהמה יוכיח שאין גופין מוחלקין וחייב על כל אחת ואחת אמרו לו הבהמה כנדה:

רש"י והא דתניא חייב בשגגת שבת וזדון מלאכות. דאי נמי סבירא לן ימים שבינתיים ידיעה הן הכא ליכא למימר דמהני חיובך שבתות לחלק שלא יצטרפו דקסבר אין ידיעה לחצי שיעור: לא בחדא ולא בחדא. בשגגת מלאכות לא מוקמת לה דהא אמר לעיל לר' עקיבא לאו כגופין דמיין ומצטרפין ובשגגת שבת נמי לא דאי אמרינן ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק הא שמעינן ליה לר"ג לעיל דאין ידיעה לחצי שיעור דקתני בשתי העלמות ר"ג מחייב: א"ל בשלמא כו' ס"ל. דאית ליה לר"ע נמי שבתות כגופין דמיין והא דקתני מודה לר"ע הוא דמודה היינו דפליגי בהכותב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת זו בשגגת שבת וזדון מלאכות דר' גמליאל מחייב כדאידך כדכיתא דאין ידיעה לחצי שיעור ור' עקיבא היינו חכמים דפטרי סבר יש ידיעה: אלא אי אמרת כו' ס"ל. בשגגת מלאכות וזדון שבת דהאי דקתני ומודה לר"א קאמר על כרחיך מכלל דפליגי במקתה: ר"א מחייב. ודאי בשגגת שבת קאמר ומש"ה קתני דאין ידיעה לחצי שיעור דאי בשגגת שבת וזדון מלאכות הא כו"ל עלמא מודה דלר"א שבתות כגופין דמיין ופטור: אלא באחת על האריג. פליגי ר' גמליאל ור"א והכי קאמר מודה ר"ג לר"א בכותב אות אחת כו' זדון שבת ושגגת מלאכות שהוא פטור דשבתות כגופין דמיין ואף על גב דפליגי עליה באחת על האריג דהתם מחייב ר' גמליאל אע"ג דדמי להאי דכותב חצי שיעור בשבת שני ומשלים לשיעור הראשון ואורג נמי חצי שיעור על האריג אפילו הכי מחייב ר"ג דהכא היינו טעמא דשבתות כגופין דמיין ולא מצטרפין דדמי כחורש חצי שיעור וזרע חצי שיעור אבל באורג דמעיקרא הוי בהאי בגד אריג שיעור הרבה חשיב חצי שיעור זה אגב כל הבגד ואף על גב דת"ק דר' גמליאל דפליגי עליה באין ידיעה לחצי שיעור לאו ר"א הוא אפילו הכי הא ומודה דקתני דלר"א קאי ופלוגתא דלחתי על האריג והא דקתני ליה הכא גבי העלמות אידי דאיידי בכותב לחטאים הא ר"א נמי חיובי מחייב: אמר רבא. לעולם ומודה דקתני לר"א מודה והאי פלוגתא דלחתי על האריג והא דקתני ליה הכא גבי העלמות אידי דאיידי בכותב לחטאים הא רה"ד פטור דרשויות מחלקות כדכיתא דלעיל מודה ר' גמליאל לר"א דשבתות כגופין דמיין דמחלקין לכתיבת שתי אותיות מלכך אבל בהא פליגי עליה דרשויות לא מחלקות: היינו דק"ל ומה נדה. נדה אית בה ידיעה ימים שבינתיים כדמפרש לקמן: אלא לרבא. דאמר דגופין בעא מיניה מאי פשיט ליה מנדה בנדה מאי חיובך גופין איכא: תני נדות. מה נדות שאין בהן תוצאות הרבה הבא על חמש נשים נדות חייב על כל אחת ואחת כו' דגופין נינהו שבתות לא כ"ש שהן גופין: שמואל תני נדה. דס"ל כרב חסדא: קטנות דעלמא. אנשים הרבה הבאין על קטנות הרבה בנדוה: לא כי האי הנא. דהאי הנא סבר נדה מיבעיא ליה ושבת פשיטא ליה: חייב על כל אחת ואחת. אש עשה חמש אבות מלאכות בהעלם אחד: על הבהמה. ביאות הרבה על אחת: בהמה. מיבעיא ליה כנדה: (רש"י)

תוספות ר"ג כתנא קמא. וקשה דמאי קאמר כו' דלר"ג העלמות אינן מחלקות שהרי כפשטה לא מצינו למימר דהא ת"ק קאמר בשתי העלמות פטור: אמר לו הבא על בהמה יוכיח שאין גופין מוחלקין. וה"ה דמצי למימר נדה יוכיח שהרי ר"א מחייב על כל אחת ואחת אלא שלא שמע מרבתינו נדה רק בהמה לכך נקט ליה: (תוספות)

פרק רביעי - ספק אכל חלב

ר' אליעזר היא דאמר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום הילכך אמרינן ליה אייתי אשם תלוי ואתני אי אכל ראשון שומן הוא אכל חלב ליהוי כפרה ואי לא ליהוי נדבה ת"ר אכל ספק חלב ונודע לו ספק חלב ונודע לו רבי אומר אומר אני כשם שמביא חטאת על כל אחת ואחת כך מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת רבי יוסי ברבי יהודה ור' אלעזר ורבי שמעון אומרים אין מביא אלא אשם תלוי אחד שנאמר [ויקרא ה-יח](#)] על שגגתו אשר שגג אפילו על שגגות הרבה אינו חייב אלא אחת אמר ר' זירא כאן שנה רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאות רבא אמר אין ידיעות ספק מחלקות לחטאות אלא הכי קתני כשם שאם היתה לו ידיעה ודאי מביא חטאת על כל אחת ואחת כך אם היתה לו ידיעת ספק מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת א"ל אביי ואת לא תסברא ידיעות ספק מחלקות לחטאות דאי סלקא דעתך ידיעות [ספק] אין מחלקות לחטאות וחטאת אחת מביא אמאי מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת והתניא כללו של דבר כל שחלוקין בחטאות חלוקין באשמות אמר ליה רבא בר חנן לאביי ולדידך דאמרת ידיעות ספק מחלקות לחטאות אלא מעתה אכל כזית חלב לפני יום הכיפורים וכזית חלב אחר יום הכיפורים ויוה"כ במקום אשם תלוי קאי הכי נמי דמביא שתי חטאות הא בהעלם אחת אכלינן א"ל אביי ומאן לימא לן דיום הכיפורים מכפר על דלא מתידע ליה דילמא והוא דמתידע ליה א"ל רבא הודע ולא הודע תנן דאמרי אמר ליה רבא בר חנן לאביי מה אילו אכל כזית חלב שחרית ביום הכיפורים וכזית חלב במנחה ביוה"כ הכי נמי דמייחייב שתי חטאות א"ל אביי ומאן לימא לן דיוה"כ כל שעתא מכפר דילמא כוליה יומא מאורתא א"ל (רבה בב"ח תרדא) תניא הרי שבא לידו ספק עבירה ביוה"כ אפילו עם חשיכה פטור שכל היום מכפר מתיב רב אידי בר אבין אכל ושתה בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת והא בין אכילה לשתיה אי אפשר דלא הוה שהות ביום דמתידע ליה וכפר ליה דיוה"כ במקום אשם תלוי קאי וקתני אינו חייב אלא חטאת אחת ואי סלקא דעתך ידיעות ספק מחלקות לחטאות ליחייב שתי חטאות אמרי כי אמר ר' זירא לרבי הא רבנן היא והא מדסיפא רבי היא דקתני שתה ציר או מורייס פטור הא חומץ חייב ומני רבי היא דתניא חומץ אין משיב את הנפש רבי אומר אומר אני חומץ משיב את הנפש ומדסיפא רבי רישא נמי רבי אמרי סיפא רבי רישא רבנן איתיביה רבא אכל היום אכל למחר היום נהנה למחר אכל היום נהנה למחר אכל למחר ואפילו מכאן ועד שלש שנים מנין שהן מצטרפין זה עם זה ת"ל [ויקרא ה-טו](#)] תמעול מעל ריבה ואמאי הא כיפר עליה יום הכפורים אמרי כי מכפר יוה"כ על איסורא על ממונא לא מכפר ואיבעית אימא כי מכפר יוה"כ על כוליה שיעורא על פלגא דשיעורא לא מכפר וכן אמר ריש לקיש כאן שנה רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאות רבי יוחנן אמר אין ידיעות ספק מחלקות לחטאות אלא הכי קתני כשם שאם היתה לו ידיעה ודאי מביא על כל אחת ואחת כך אם היתה לו ידיעת ספק מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת בשלמא לרבי יוחנן היינו דקא תלי לאשם בחטאת אלא לריש לקיש חטאת באשם מיבעיא ליה קשיא ורמי דר' יוחנן אדר' יוחנן ורמי דריש לקיש אדריש לקיש דתניא שני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך בראשון ולא נכנס בשני ונכנס חייב הלך בראשון ונכנס חייב והזהר ושנה וטבל והלך בשני ונכנס חייב

רש"י ר' אליעזר היא. הילכך ליכא למימר חולין לעזרה ניהו: ואתני. אי ראשון שומן אכל ודאי השני חלב ואי אכל חלב מספקא ליהוי ליה כפרה להגין עליו עד שזודע לו ויביא חטאת ואי לא ליהוי נדבה: ונודע לו. ספקא הוא: כשם. שאם יודע לו בלא חרונה שכוון ודאי חלב הוא ודאי ליהוי מביא חטאת על כל אחת ואחת ידיעות ספק שביניהם מחלקות לחטאות דלא הוה העלם אחת: כך מביא אשם תלוי על כל אחת. כל זמן שלא נודע לו ידיעה ודלית: כאן שנה רבי. כדפרישתי: אלא מעתה אכל כזית חלב קודם יום הכיפורים וכזית חלב לאחר יום הכיפורים. ושניהם בהעלם אחת: במקום אשם תלוי. כדקתני בפ' בתרא (לקמן כה). חייבי אשמות תלויים שעבר עליהן יום הכיפורים א' והוא ליה כידעית ספק: דילמא. הא דאמרינן יום הכיפורים מכפר והוא דמתידע ליה ספקא חלב אכל: הודע ולא הודע תנן. בפ"ק דשבויעות (דף יב) מפרכ בגמרא בין שזודע לו ספקו בין שלא נודע לו ספקו קודם יום הכיפורים יוה"כ מכפר אלמא אף על גב דלא מתידע ליה לגמרי מכפר: תרדא. שוטה לשון אחר ע"כ: אכל ושתה בהעלם אחת. ביום הכיפורים: אינו חייב אלא אחת. דקתני בכלל אכילה: דמתידע ליה. כלומר אי שיעור דהוה אפיק לארזעו וכיון דאיכא שהות דיום הכיפורים כדו ידעיה קם ליה ההוא שיעור במקום ספק ידיעה באשם תלוי: רבנן היא. ר' יוסי ור' אליעזר: אכל היום. משל הקדש שזה חלי פטוה: נהנה. במידי דלא בר אכילה: ומכאן עד ג' שנים. ובהעלם אחד: הא כפר עליו יוה"כ. שביניהם על חלי שיעור קמא ואי ידיעות ספק מחלקות הא הוה יוה"כ כידעית ספק ואמאי מצטרפין: היינו דתלי לאשם בחטאת. דכשם שאם היתה ידיעה ודלית בנתיים היתה מחלקת לחטאות דקתיב (ויקרא ה) או הודע אליו חטאתו כך ידעית ספק מחלקת לאשמות ומביא אשם תלוי על כל אחת ואחת אלא לריש לקיש חטאת באשם מיבעיא ליה למיתלי קשם שידעית ספק מחלקת לאשמות כך מחלקת לחטאות ולכשיודע לו בלא חרונה יביא חטאת על כל אחת ואחת דהא עיקר ידיעה ספק באשם כתיב: אחד טמא ואחד טהור. ואין ידוע איזה טמא ואיזה טהור: ולא נכנס. למקדש: בשני ונכנס. למקדש: חייב. על ביאת מקדש דממה נפשך איכא ידיעה ודלית וטמא הוא שיהי הלך בשתייה: בשני ונכנס. וכתיב: בשני נעלמה ממנו טומאה דכתיבה ראשונה חייב: (רש"י)

תוספות והתניא כל שחלוקות בו. ואף על גב דר' יהודה קאמר לה לעיל (דף טו): מכל מקום לא משמע דפליג עליה רבי בהא לרבי יוסי ברבי יהודה הכי פירושו כל שחלוקות לחטאות כגון חלב דם פיגול ונותר חלוקין לאשמות דצריך להביא אשם תלוי על כל אחת ואחת אבל בידיעה לא קמיירי וגם לרבא הכי פירושו כל שחלוקות לחטאות בידיעה ודאי חלוקות לאשמות בידיעה ספק: אלא מעתה אכל כזית חלב לפני יוה"כ וכזית לאחר יוה"כ. דהשתא איכא שתי אשמות אכילת חלב דלפני יוה"כ כיפר יוה"כ במקום אשם ואכילת חלב דלאחר יוה"כ הביא עליו אשם והשתא איכא ב' אשמות הכי נמי דאם נודע לו אחר כך על שניהן שתי חטאות והא אכלם בהעלם אחת אלא לא מייתי ואם כן שמע מינה דהאי כללא כל שחלוקין בו ליתא שהרי הכא איכא ב' אשמות ולכא כהי אש חטאת אחת: אמר ליה דילמא יום הכיפורים אינו מכפר אלא אם כן הודע. ועתה יש שתי חטאות כמו שתי אשמות. אמר ליה רבא בר רב חנן תרדא רבא בר רב חנן היה חבר אביי כדאיתא פרק כיצד מברכין (ברכות דף מו): הא דנקט חלב שחרית ביום הכיפורים ולא נקט מילתא דהיתר וחייב קרבן עבור יום הכיפורים עצמו דאסורה באכילה דאם כן צריך למינקט ככותבת שהוא שיעור אכילת יום הכיפורים ונקט שיעור זוטא ולכך נקט כזית חלב שהוא פחות: (תוספות)

רבי שמעון פוטר בזו ר"ש בן יהודה פוטר בכולן משום רבי שמעון ואפילו בקמייתא אמר רבא הכא במאי עסקינן כגון שהלך בראשון ובשעת הילוכו בשני שחב שהלך בראשון ובהא פליגי ת"ק סבר מקצת ידיעה כידעיה דמאי ור"ש סבר מקצת ידיעה לאו כידעיה דמאי אמר מר הלך בראשון ונכנס והיה וטבל והלך בשני ונכנס חייב אמאי חייב הא לא הוי ליה ידיעה אמר ריש לקיש הא מני רבי ישמעאל היא דלא בעי ידיעה בתחלה רבי יוחנן אמר אפילו תימא רבנן כאן עשו ספק ידיעה כידעיה סלקא דעתך כאן עשו והוא הדין לכל התורה כולה קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן קשיא דריש לקיש אדריש לקיש בשלמא דר' יוחנן

תוספות היינו ר' שמעון ור' שמעון שזורי. דעל כרחיך צריך לומר דהכי פירושו דמילתיה לא נחלקו על דבר שהוא משם אחד שחייב כגון תאנים ותאנים ומאבד מלקט מלבו או לבנות ולבנות ושחורות ושחורות ואבד מלקט מלבו כדפי' לעיל על מה נחלקו על דבר שהוא משני שמות כגון ענבים או תאנים או שחורות ולבנות ואבד מלקט מלבו כדמפרש לעיל טעמייהו דלא מצינו למימר לר' שמעון ור' שמעון שזורי על מה נחלקו על דבר משום שני שמות כגון שלקט תאנים או ענבים ואינו יודע מה לקט דמאי קמשמע לן: אלא לאו מתעסק איכא בינייהו דרבי יהודה סבר דמתעסק חייב ור' שמעון ורבי שמעון סברי מתעסק פטור. ורבי שמעון סבר דפלוגתיה דרבי יהושע ורבי אליעזר באבד מלקט מלבו ונתכוון ללקט תאנים ולקט ענבים או שחורות ולקט לבנות דשני מינין הן כדמפרש לעיל טעמייהו אבל במין אחד ובאבד מלקט מלבו לא נחלקו דלכולי עלמא חייב אבל במין אחד דשלא אבד מלקט מלבו כגון שנתכוון ללקט אלו ולקט אחרות פטור משום מתעסק ורבי יהודה אמר אפילו בנתכוון כו' ובשני מינים פלוגתיהו ובשלא אבד מלקט מלבו ומינה דייקין דוקא בשני מינין אבל בחד מינא לכולי עלמא חייב כדדייק לעיל הש"ס ואמאי הא מתעסק הוא והדרן קושיין לדוכתיה והא דפשיטא ליה להש"ס האי שיטה דלרבי שמעון מתעסק פטור ומוקי פלוגתיהו באבד מלקט מלבו ולרבי יהודה מתעסק חייב ומיירי בשלא אבד דהכי משמע לישנא דמתניתין דר' יהודה מחייב טפי דקאמר ר"ש שזורי ור' שמעון אומרים לא נחלקו על דבר שהוא משום אחד שחייב כלומר דהתם דאי חייב על מה נחלקו על שני שמות כו' כלומר דהתם איכא מאן דפטר ועל זה השיב ר' יהודה אפילו נתכוון ללקט תאנים כו' פליגי ואיכא מאן דמחייב ועוד מדקאמר תמה אני אם פטר בה רבי יהושע משמע דר' יהודה מחייב טפי: (תוספות)

ב - כ דף

כגון שנתכוון לכבות ולהבעיר דתנא קמא סבר לה כו' יוסי דאמר הבערה ללא יצאת ור' אליעזר ברבי צדוק סבר לה כרבי נתן דאמר הבערה לחלק יצאת רבא אמר להקדים איכא בינייהו רב אשי אמר כגון שנתכוון לכבות והובערו מאיליהן ותנא קמא סבר לה כרבי שמעון דאמר דבר שאין מתכוין פטור ורבי אליעזר ברבי צדוק סבר לה כרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין חייב תנו רבנן החותה גחלים בשבת להתחמם בהם והובערו מאיליהן תני חזא חייב ותני אידך פטור הדתניא חייב קסבר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה והא דתנא פטור קסבר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה:

רש"י ללקדים איכא בינייהו. שנתכוון להדליק החלה ואחר כך לכבות והדליק וככה בחתייה אחת תנא קמא חייב למוקדם ומאוחר היכך לכתיה ליה ליה למוקדיה דשמא ככה החילה ולמפסריה בולא כלום נמי לא דנהי דלקדמי לא לקדמיה אחרי נמי לא אחר היכך מחייב חזא ורבי אליעזר לא חייב למוקדם ולמאוחר היכך מחייב תרתי: רב אשי אמר שנתכוון לכבות. ולא להבעיר שלא היה יודע שסוף תחנות להבעיר: שאינה צריכה לגופה. כגון זה שאינו צריך להבעיר אלא להתחמם בחתייתו ומכל מקום יודע היה שיתבערו ועל מנת כן עשה וה"ל מתכוון מיהו מלאכה שאינה צריכה לגופה הו"ל הך הבערה: (רש"י)

תוספות כגון שנתכוון לכבות העליונות כדי להבעיר התחתונות. כדמפרש רבי יוחנן בנפח שנו ולא נופח אלא רוצה לומר אותו שעושה הפחמין ביער קרובין ר"ב בע"ז שבערו העצים ונעשו פחמין ומסיר הפחמין גבוה מן האש ורוצה שיכבו לעשות מהם מלאכתם לעשות מהם ברזל ומשאין הפחמין דקין כי אינו חפץ בהן להתחמם רק שיעשו אפר וזהו קלקול ואינו ראוי לטוב דבר והיה רוצה שיתאכלו לגמרי ויהיו אפר וזהו נתכוון לכבות העליונות כדי להבעיר התחתונות ואותה הבערה של התחתונות אינו חפץ בהם כי אם שיעשו אפר וזהו קלקול לר"א ברבי יצחק [צדוק] מיחייב שתיים משום כיבוי ומשום הבערה ואף על גב דמקלקל הוא ואף על גב דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה בהא סבירא ליה כו' יהודה דמחייב אף על גב דסבר כרבי שמעון במקלקל דהבערה ולרבנן אינו חייב משום הבערה דמקלקל בהבערה פטור: סבירא ליה כרבי יהודה דאמר דבר שאינו מתכוין חייב. ואם תאמר לפי מה שפירש הר"י פרק קמא דכתובות (דף ה) הא דאמר ר' יהודה דבר שאינו מתכוין אסור מדרבנן דוקא ולא מן התורה קשה דהכא משמע דמדאורייתא קאמר דמחייב חטאת ויש לומר דהכא היינו טעמא דמחייב רבי יהודה משום דהוי פסיק רישיה ולא ימות ואם תאמר אם. כן אפילו רבי שמעון מודה ומאי קאמר תנא קמא סבירא ליה כרבי שמעון כו' ויש לומר דהכא הוי טעמא דמלאכה שאינו צריך לגופה ורבי יהודה ורבי שמעון לטעמייהו והאי דנקט טעמא דדבר שאינו מתכוין לא נצרכה דהא מלאכה שאינו צריך לגופה הוא ועוד דסבר שאינו מתכוין הוא דאינו חפץ בהבערתן של הגחלים שפטר נהנה מהם אבל בההיא דתנתי החותה גחלים להתחמם בהם לא נקט מתכוין ושאינו מתכוין שהרי להתחמם הוא עושה אבל מלאכה שאינו צריך לגופה היא ולכך פטר ר"ש דאע"ג דפסיק רישיה היא כיון דמלאכה שאינו צריך לגופה היא ופטור ואם תאמר ההיא דפרק הבונה (שבת קג.) דקאמר אפילו תימא בארעא שאינו אגם דלא מתכוין פ"י ופטר כו"ש ופריך והא אביי ורבא דאמרי תרווייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות פירוש אי אפשר שלא יפה הקרקע ומאי פריך מכל מקום מלאכה שאין צריך לגופה היא ויש לומר דהתם ס"ד דהוה פסיק רישיה ולא ימות דניחא ליה ולכך משני דעביד בארעא דחבריה דהוה פסיק רישיה דלא ניחא ליה וכן מביא הערוך דפסיק רישיה דלא ניחא ליה שרי מההיא (סוכה דף לג:) דממעטין בלולב ב"ט ופריך והא מתקן לא צריכא דאית ליה הושענא אחריתי אי נמי דאין צריך לגופה אף על גב שמתקנה שרי: [ועי' עוד תוס' שבת מא: ד"ה מיחם ומו"ש שם על צדן:] (תוספות)

פרק חמישי - דם שחיטה

מתני' אבל דם שחיטה בבהמה בחיה ובעוף בין טמאין בין טהורין דם נחירה דם עיקור דם הקזה שהנשמה יוצאה בו חייבין עליו דם הטחול דם הלב דם ביצים דם חגבים דם התמצית אין חייבין עליו רבי יהודה מחייב בדם התמצית: **גמ'** ת"ר **[ויקרא ז-כו]** כל דם לא תאכלו שומע אני אפי' דם מהלכי שתיים דם ביצים דם חגבים דם דגים הכל בכלל ת"ל **[ויקרא ז-כו]** לעוף ולבהמה מה עוף ובהמה מיוחדין שיש בהן טומאה קלה וטומאה חמורה ויש בהן איסור והיתר והן מין אשר כל שיש בהן טומאה קלה אוציא דם מהלכי שתיים שיש בהן טומאה חמורה ואין בהם טומאה קלה

רש"י מתני' אכל דם שחיטה בבהמה. בין בבהמה בין בחיה בין בעופות: בין דם נחירה ובין דם עיקור. שעקר סימניהם: ובין דם ההקזה שהנשמה יוצאה בו חייבין עליו. כרת דלם הנפש הן ובגמ' מפרש חזרו דם היקז שהנפש יוצאה בו: דם ביצים. ביצי איל וסור לטון אחר דם ביצים הנחירות שנתאלמו מהמת חמימות שצדקה עליהן

בכינוס ובלא קשקשין: מיתבייב דם הטחול כו' הרי אלו בלא תעשה. ומיהא פריך אבל כרת ליכא: לא קרעו אינו עובר עליו. מוקמא ליה בלב עוף דליכא כזית ומכל מקום איכא איסורא למ"ד (יומא עג:). חצי שיעור אסור מן התורה ומשום הכי אסור אבל אינו לוקה כיון דלית ביה כזית: כי קתני בדם דיליה. ולא גרסינן כי קתני אין חייבין עליו דהא גבי לב לא קתני ליה ואם תאמר אמאי לא פריך ממתניתין ומריך מבריייתא שהרי בהדיא קתני מתני' דם הטחול דם הלב אין חייבין עליו ויש לומר דאיכא לאוקומי בלב עוף [אבל ברייתא ליכא לאוקמי בעוף] שהרי קתני הרי אלו בלא תעשה: (תוספות)

דף כב - א

דפירש כי קאמר רב בדלא פירש כדתניא דם שעל גבי ככר גוררו ואוכלו של בין השיניים מוצץ ובו לע ואינו חושש איכא דמתני לה להא דרב ששת על הדא דתניא יכול חלב מהלכי שתיים יהא אוכלו עובר בלאו ודין הוא מה בהמה טמאה שהקלתה במגעה החמרתה בחלבה מהלכי שתיים שהחמרתה במגען אינו דין שתחמיר בחלבן ת"ל [ויקרא יא-כט]. וזה לכך הטמא זה טמא ואין חלב מהלכי שתיים טמא אלא טהור אוציא את החלב שאין שוה בכל ולא אוציא הדם ששוה בכל ת"ל וזה לכך הטמא זה טמא ואין דם מהלכי שתיים טמא אלא טהור (א"ל) רב ששת אפילו מצות פרוש אין בו תנן התם הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו א"ר זירא אמר רב ל"ש אלא בלב עוף והואיל ואין בו כזית אבל לב בהמה דיש בו כזית אסור וחייבין עליו כרת מיתבייב דם הטחול דם הלב דם הכליות דם אברים הרי אלו בלא תעשה דם מהלכי שתיים דם שקצים ורמשים אסור ואין חייבין עליו כי קתני אין חייבין עליו על דם דיליה כי קאמר רב דאתי ליה מעלמא דם דיליה היינו דם אברים וליטעמיך מי לא קתני דם כליות וקתני דם אברים אלא תני והדר תני ה"נ תני והדר תני מעלמא מהיכא אתי ליה א"ר זירא בשעה שהנשמה יוצאה מישרף שריף: דם שהנשמה יוצאה בו חייבין עליו: איתמר איזהו דם הקזה שהנשמה תלויה בו רבי יוחנן אמר כל זמן שמקלח ר"ל אמר מטיפה המשחרת ואילך מיתבייב איזהו דם הקזה שהנשמה יוצאה בו כל זמן שמקלח יצא דם התמצית מפני שהוא שותת מאי לאו אפילו ראשון ואחרון דשותת הוא כדם התמצית דמי תיובתא דר"ל לא למעוטי דם המשחרת אבל דם ראשון ואחרון אף על גב דהוא שותת היינו דם הנפש מיתבייב איזהו דם ראשון כל זמן שמקלח יצא ראשון ואחרון מפני שהוא שותת תיובתיה דר"ל אמר לך תנאי היא דתניא איזהו דם הנפש כל זמן שמקלח דברי ר"א ר"ש אומר מטיפה המשחרת ואילך תנא דבי רבי ישמעאל [במדבר כג-כד] ודם חללים ישתה פרט לדם קילוח שאינו מכשיר את הזרעים בעא מיניה ר' ירמיה מרבי זירא הקיז דם לבהמה וקיבל דמה בשני כוסות מהו על הראשון דברי הכל חייב על האחרון מי מיחייב או לא א"ל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל דאיתמר הקיז דם לבהמה וקיבל דמה בשני כוסות ר"ל אמר חייב שתי חטאות ורבי יוחנן אמר אינו חייב אלא אחת: רבי יהודה מחייב בדם התמצית: א"ר אלעזר מודה ר' יהודה לענין כפרה שנאמר [ויקרא יז-יא] כי הדם הוא בנפש יכפר דם שהנפש יוצאה בו מכפר ושאינו הנפש יוצאה בו אינו מכפר אמר ר"ב נר יצחק אף און נמי תנינא דתניא דם מה ת"ל [ויקרא יז-ג] כל דם לפי שנאמר כי הדם הוא בנפש יכפר אין לי אלא דם קדשים שהנפש יוצאה בו שהוא מכפר דם חולין ודם התמצית מנין ת"ל כל דם סתם סיפרא מני ר' יהודה היא: [מתני' ר"ע מחייב על ספק מעילה אשם תלוי וחכמים פוטרים ומודה ר' עקיבא שאינו מביא את מעילתו עד שיתודע לו שביא עמו אשם ודאי א"ר טרפון מה לזה מביא שתי אשמות אלא מביא מעילה וחומשה ויביא אשם בשני סלעים ויאמר אם ודאי מעילתי זו מעילתי וזו אשמי ואם ספק מעילתי המעות נדבה ואשם תלוי שממין שהוא מביא על הדוע מביא על לא הדוע אמר רבי עקיבא נראין דבריו במעילה מעוטה הרי שיבוא לידו ספק מעילה במאה מנה לא יפה לו שביא אשם בשתי סלעים ולא יביא ספק מעילה במאה מנה מודה ר"ע לר' טרפון במעילה מעוטה:

רש"י פירש. ספיקא מן האדם בכלו או על גבי ככר: חלב מהלכי שתיים. חלב דאשה: היקלה במגעה. שאין בה זכות ונדוה: שאינו שוה בכל. דכטהורה מותר וצבהמה טמאה אסור: לא שנו. דאינו עובר עליו אלא בלב עוף דליון דמנו כזית: דם דיליה. הגבלע בכשר חלב כשאר דם הגבלע בחדשים: דליון ליה מעלמא. אורו הנמלא בחלב חלב: מישרף שריף. מושך הדם מבית השחיטה בנשימתו וכנסו בלבו: שריף. בלע"ז הומי"ר (לגמורא) (בלבוע מחוד שחופה): גליון. מישרף והוא דם הנפש ואדם הנפש אומינן בריש פירקין שחייבין עליו כרת. עב"ה: דם הקזה. בתחלה שחור ואחר כך יוצא אדום ושתיהו בשחיטה בלא קילוח בכחוק ואחר כך מקלח וסוף כשהדם מתמעט שותת ויורד בסמון: כל זמן שמקלח. היינו אמרנו: מטיפה המשחרת ואילך. משכחה משחרת הראשון והתחיל להאדים הוא דם הנפש: ראשון ואחרון. מאדים סלפני הקילוח וכל אחרון מלנקט טעמא מפני שהוא שותת והני נמי שותתין: לא למעוטי דם המשחרת. מפני שהוא נמי כדם התמצית: ודם חללים ישתה. דם היוצא מן החללים כלומר לאחר מיתה קרוי משקה פרט לדם קילוח שאינו לאחר מיתה דזהו דם הנפש ואינו קרוי משקה ואינו מכשיר את הזרעים: על הראשון דכתיב חייב. דם קילוח מעורב בו: חטאת אחת. על הראשון שדם הקילוח מעורב בו: דם. הוא מלי למיכתה מה הלמוד לומר כל דם ונכרתה וגו': לפי שנאמר כי הדם הוא בנפש יכפר. דמשמע דליון חייב חלב על דם הרצוף לכפרה לזריקה על המזבח ואין לו כרת חלב בדם קדשים והוא שהנפש יוצאה בו שהוא לכפרה דכתיב בנפש יכפר דמשמע אין כפרה חלב בדם הנפש: ודם התמצית. בקדשים: ר' יהודה היא. חלבא ס"ל דדם התמצית לא מכפר מדליטריד לכבויו מכל: מתני' שאינו מביא את מעילתו. אינו כריד לביא את הממון: מביא מעילה. הממון וחומשו: גליון. היינו דכתיב ואת אשר חטא מן הקדש שמיא שוה מה שנהגה וחומשו במעות ומסרו לכהן הגזר והמעות יפלו לנכדי לקיז המזבח. חוס': בשני סלעים. הנקה בשני סלעים דכתיב (ויקרא ה) בערכך כסף וגו': שממין שמיא כו'. הילכך יכול לביא ולהתנות: (רש"י)

תוספות דם חללים פרט לדם קילוח כו'. פירש רש"י דם חללים שכבר נתחללה כלומר שכבר מתה מקודם לכן מכשיר פרט לדם קילוח דעתה נתחללה ורש"י לא פירש כן פרק השוחט (חולין לו). ופירש פרט לדם קילוח כלומר דם שנעשה בו חלל מכשיר פרט לדם קילוח שהוא לאחר שנעשית חלל וקשה שהרי בשמעתין משמע דם קילוח הוא דם שהנשמה יוצאה בו ומשמע לפי הסוגיא דשמעתא דגבי אדם ובהמה אין דינן שוה דגבי אדם דם שלאחר יציאת נשמה מכשיר אבל לא אותו שיוצא בשעת יציאת נשמה וגבי בהמה דם שלאחר יציאת נשמה אינו מכשיר כדאמרין פסחים (דף טז:). הנח לדם התמצית דאפילו בחולין לא מכשיר ולא דם מיתה ולא דם מגפתה רק דם שחיטה דמצינו מתפכחו כמים: קבל דמו בשני כוסות. בכוס ראשון יש דם קילוח ובכוס שני זה שאחר קילוח חייב שתי חטאות אם אכל בשתי העלמות: (תוספות)

גמ' ת"ר [ויקרא ה-ז] ואם נפש לחייב על ספק מעילות אשם תלוי דברי ר' עקיבא וחכמים פוטרים לימא בהא קא מיפלגי דר' עקיבא סבר למדין עליון מתחתון ורבנן סברי אין למדין עליון מתחתון אמר רב פפא דכולי עלמא למדין עליון מתחתון דאם כן צפון בן בקר לא משכחת להו אלא הא היינו טעמא דרבנן דפטרי דגמירי מצות מחטאת מה להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת (ועל ספיקו אשם תלוי) אף כל שחייבין על זדונו כרת ועל ספקו חטאת ועל שגגתו אשם תלוי לאפקי מעילה דאין חייבין על זדונו כרת דתניא הזיד במעילה רבי אומר במיתה וחכמים אומרים באזהרה ור' עקיבא סבר כי ילפינן מצות מחטאת חלב להכי הוא דילפינן מה להלן בקבועה אף כאן בקבועה לאפקי עולה ויורד דלא ורבנן סברי אין גזירה שוה למחצה מכלל דר' עקיבא סבר יש גזירה שוה למחצה אלא דכולי עלמא אין גזירה שוה למחצה אלא היינו טעמא דר"ע דאמר קרא ואם נפש וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ורבנן סברי תחתון הוא דגמר מעליון לאשם בכסף שקלים ור"ע סבר אין היקש למחצה מכלל דרבנן סברי יש היקש למחצה והא קיימא לן דאין היקש למחצה דכולי עלמא אין היקש למחצה והכא ה"ט דרבנן דגמירי מצות מחטאת אפקיה מהקישא ור"ע אשם בכסף שקלים נפקא ליה **[ויקרא ז-א]** מזאת תורת האשם תורה אחת לכל האשמות לאשם דבכסף שקלים ורבנן אע"ג דכתיב זאת תורת האשם איצטריך למכתב ואם נפש וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד תחתון מעליון ואי מזאת תורת האשם הוה אמינא כי אמינא תורה אחת לכל אשמות הני מילי בשאר אשמות ודאין אבל אשם תלוי כיון דעל ספק חלב קאתי אימא לא יהא ספיקו חמור מודאו מה ודאו חטאת בת דנקא אף ספיקו אשם בר דנקא אהכי כתב רחמנא ואם נפש וי"ו מוסיף על ענין ראשון הא ניחא למאן דדריש זאת תורת האשם אלא למאן דלא דריש זאת תורת האשם מאי איכא למימר יליף בערכך בערכך מאשם מעילה אשם שפחה חרופה לא כתב בה בערכך ילפינן באיל איל: מודה ר"ע כו': ואם ספק מאי קאמר אמר רבא תני אם בספיקו עומד לעולם יהא אשם תלוי שממין שהביא על הדוע מביאו על שלא הודיע סוף סוף כי מתידע ליה בעי לאיתויי אשם ודאי אמר רבא מדברי שניהם נלמד אשם ודאי לא בעי ידיעה לכתחלה: **[מתני']** האשה שהביאה חטאת העוף [אם] עד שלא נמלקה נודע לה שילדה ודאי תעשינה ודאי שממין שהיא מביאה על הודיע מביאה על לא הודיע חתיכה של חולין וחתיכה של הקדש אבל אחת מהן ואין יודע איזה מהן אבל פטור ר"ע מחייב אשם תלוי אבל את השניה מביא אשם ודאי אבל אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השניה זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי דברי ר"ע ר"ש אומר שניהן מביאין אשם אחד ר' יוסי אומר

רש"י גמ' ואם נפש חטא. באשם תלוי כתיב ובעל מיניה באשם מעילות קמיירי בויקרא: לחייב על ספק מעילות אשם תלוי. כה"ק מדכתביהו גבי הדדי: עליון. מעילות: מתחתון. אשם תלוי: גליון. ה"ג אלא הכא היינו טעמא דר' עקיבא דכתיב ואם נפש: לימא בהא קא מיפלגי. דמר סבר הקישא עדיף ומר סבר ג"ש עדיף: לא דכולי עלמא הקישא עדיף. שהרי אין משיבין על ההיקש ואמרי כן רבנן היינו היקש דמתחתון למד מעליון לכסף שקלים: ור' עקיבא סבר אשם בכסף שקלים נפקא ליה מזהת תורה. אלא היקש להכי ללמוד עליון מתחתון והכי פירש רחמנא והוא הוא שבהקבועה אלא ע"כ מפורש היש עכה"ג: אם כן. דלרבנן אין למדין לא אשכחן לפון בכו דבר דחטאת ועולה יכו טעוניה שחיטה בלפון דלפון כתיב בכו לאו בויקרא ובמסכת זבחים (דף מה). יליף בן בקר בהאי דינא בעליון מתחתון: באשם תלוי כתיב מזהת ובחטאת כתיב מזהת: חטאת חלב. היינו סהם חטאת ולהכי נקט חלב מזהת דמזהת חלב דחייב בויקרא כל חלב וכל דם לא חלבו וסמך ליה נפש כי חטאת וגו': במיתה. ביני שמים: לאפקי עולה ויורד. כגון שמיעת קול וביטוי שפחים ועומותה מקדש וקדשו דלא מייחיי על ספיקו אשם תלוי: וי"ו מוסיף על ענין ראשון כו'. הילכך אתא היקש ואפקיה מגזירה שוה להא מילתא ועל כרחין גזירה שוה זו למחלה: בעליון כתיב כסף שקלים. והקישא לתחתון מעליון הוא דלחא ולא למיכף עליון מתחתון (לשווייה גזירה שוה למחלה): וכדי עקיבא אין היקש למחלה לא גרסינן לה דלאו היינו היקש למחלה ובשחיטת קדשים צריך איחורו מקומו (דף מה). איתא לטובה הא שמתא ולא גרסינן להא אלא הכי גרסינן ורבי עקיבא אשם בכסף שקלים מנא ליה כו' הילכך על כרחין הקישא לאפקי מגזירה שוה איתא למיחיה גזירה שוה למחלה דאי לאו להכי אתא היקשא למאי תדע: ליה: הניחא למאן דדריש תורה. בשמעתא קמייתא למנחות (דף ג): חטאת תורת המנחה תורה אחת לכל המנחות: הניחא למאן דדריש. מ"י ר"ע למימר הכי לא איצטריך היקשא לאשם בכסף שקלים ומהכא נפקא ובי איצטריך היקשא לכסף מעילות לאשם תלוי: בערכך בערכך. אשם תלוי מאשם מעילות: אשם שפחה חרופה יליף מאיל איל. אשם נזיר דכתיב בספרי שבוש הוא דהא באשם נזיר (במדבר ו) כבש בן שנתו כתיב ואמרין צריך ד' מחוסרי כפרה (לעיל י) מדליל בן שחי שנים בשני סלעים כבש בן שנתו בשלש: מאי קאמר. ואם ספק הא פשיטא דספק הוא לו: סוף סוף. כי הביא במעילה מועטת מעילתו ואשמו צתנאו אכתי לא נפיק מידי שני אשמות דכי מתידע ליה דודאי מעל בעי איתויי אשם ודאי דקא סלקא דעתון אשם דומיא דחטאת וחטאת שהביא על ספיקו אשם תלוי כי מתידע ליה ודאי בעי איתויי חטאת: מדברי שניהם. דר' עקיבא ור' טרפון דמודו במעילה מועטה: לא בעי ידיעה בתחלה. הילכך כי החייב מספק על תנאי עולה לו לאשם ודאי כי מתידע ליה: מתני' חטאת העוף. ספק ילדה מין פטור או מין חיוב מביאה קונה העולה מביאה ומתנה אם מין חיוב הוא זו עולתה ואם לאו התא נדבה אבל חטאת מביאה מספק ואינה נאכלת: תיעשה ודאי. ויאכל לכהנים: ר' עקיבא מחייב. ר' עקיבא לטעמיה דמחייב אשם תלוי בספק מעילות: שניהן מביאין אשם אחד. בשתופת ויאמר זה ליה אם אכלת חתיכה של קדש יהא חלקי מחול ויהא אשם כולו עליון: (כ"ט)

תוספות אם עד שלא נמלקה הודיע כו' ועושה ודאי. פירוש ותאכל בשאר חטאת ואם תאמר מאי איריא שנועד לה קודם שנמלקה אפילו לאחר שנמלקה נמי תאכל לכהנים דאי משום דלא הויא ידיעה בשעת מליקה הא אמרינן בפרק קמא דמכילתין (דף ז.ו). מודה ר' יוסי במחוסר כפרה דכיון דאינו מביא רק לאישרויי בקדשים דלא בעי ידיעה בתחלה ואי טעמא הוי גזירה שוה יאמרו חטאת העוף הבא על הספק נאכלת הניחא לר' יוחנן דאמר לקמן בפרק המביא (דף כו): דאם משנמלקה נודע לו שילדה ודאי אסור גזירה כו' אלא לרב דאמר לקמן דאפילו נודע לו משנמלקה כיון שנועד לו קודם הזאה מותר באכילה אם כן אמאי לא נקט משנמלקה ויש לומר דהוא הדין לאחר מליקה ולא אתא לאפקי רק אחר הזאה דאז ודאי אתו למימר חטאת העוף הבא על הספק נאכלת: (תוספות)

אין שנים מביאין אשם אחד חתיכת חלב וחתיכת חולין אבל אחת מהן ואינו יודע איזה מהן אבל מביא אשם תלוי אבל את השניה מביא חטאת אבל אחד הראשונה ובא אחר ואכל את השניה זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי רבי שמעון אומר שניהן מביאין חטאת ואשם ר' יוסי אומר אין שנים מביאין חטאת אחת חתיכת חלב וחתיכת קודש אבל אחת מהן ואינו יודע איזה מהן אבל מביא אשם תלוי אבל את השניה מביא חטאת ואשם ודאי אבל אחד הראשונה ובא אחר ואכל את השניה זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי רבי שמעון אומר שניהן מביאין חטאת ואשם ר' יוסי אומר אין שנים מביאין

חטאת ואשם אחד חתיכת חלב וחתיכת חלב קודש אכל אחת מהן ואין יודע איזו מהן אכל מביא חטאת רבי עקיבא אומר אף אשם תלוי אכל את השניה מביא שני חטאות ואשם ודאי אכל אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השניה זה מביא חטאת זה מביא חטאת רבי עקיבא אומר זה זה מביאין אשם תלוי ר' שמעון אומר זה מביא חטאת זה מביא חטאת ושניהן מביאין אשם אחד רבי יוסי אומר אין שניהן מביאין אשם אחד חתיכת חלב וחתיכת חלב נותר אכל אחת מהן ואין יודע איזה מהן אכל מביא חטאת ואשם תלוי אכל את השניה מביא ג' חטאות אכל אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השניה זה מביא חטאת ואשם תלוי זה מביא חטאת ואשם תלוי ר"ש אומר זה מביא חטאת זה מביא חטאת ושניהן מביאין חטאת אחת ר' יוסי אומר כל חטאת שהיא באה

על חטא אין שנים מביאין אותה: **גמ'** א"ל רבא לרב נחמן לרבי יוסי חטאת הוא דלא מיייתו שניהן הא אשם תלוי מיייתו שניהם היינו ת"ק וכ"ת חתיכה משתי חתיכות איכא בינייהו והתניא רבי יוסי אומר זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי א"ל הא קמ"ל דמאן ת"ק ר' יוסי: חתיכת חלב וחתיכת קדש [כו'] חתיכת חלב וחתיכת חלב קודש כו' חתיכת חלב וחתיכת חלב נותר כו': א"ל רבא לרב נחמן וליתי נמי אשם ודאי דנותר דקדש הוא אמר ליה דלית ביה שוה פרוטה והא מעיקרא דאית ביה שוה פרוטה עסקינן דקתני אשם ודאי אמר ליה ההיא חתיכה דלא נותר היא שויה פרוטה והא יש אוכל אכילה אחת דקתני ביה נותר וקתני מביא ארבע חטאות ואשם אחד אמר ליה ליה ההיא בגסה וההיא בדקה (ולא קשיא) ההיא בימות הגשמים הכא בימות החמה: אכל אחד את הראשונה כו': אמר ליה רבא לרב נחמן ומי אמר ר"ש איסור חל איסור והא תניא רבי שמעון אומר האוכל נבלה ביום הכיפורים פטור אמר רב ששת בריה דרב אידי כגון דאכל כוליא בחבלה וכוליא בחבלה נמי הא קאי עלה באיסור עולין היכי אתי איסור נותר חייל עלה וכי תימא סבירא ליה לר"ש דנותר איסור חמור הוא וחיל על איסור קל דעולין והא נבלה דאיסור קל הוא ויום הכיפורים דאיסור חמור הוא ולא קאתי איסור יום כיפורים דחמור וחיל על נבלה דקל הוא אלא בקדשים גר וחמא דאתי איסור חל על איסור

רש"י אין שנים מביאין אשם אחד. דלית ליה תגאי בקרבנות אלא אם כדברי הכמסים פטורין ואם כדברי ר' עקיבא כל אחד מביא אשם תלוי: זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי. ללא בעי חתיכה מז' החיכות: חטאת אחת. ובהנאה כדפרישית אכל אשם תלוי מיייתו כל אחד ואחד משום החיכה החלב: החיכה חלב וחתיכה. שומן דקדש אכל כו': מביא אשם תלוי. משום ספק חלב: זה מביא כו'. משום חלב וזהו לא פליג ר' עקיבא לחיוביה שני אשמות תלויין בהן לפי שאין בהן אלא בעירה אחת ספק חלב ספק קדש: חטאת ואשם. בשותפות ויתנו אם אני אכלתי חלב ואתה הקדש יהא חלקי באשם מחול לך ולהך בחטאת מחול לך: מביא חטאת. דממה נפשך חלב אכל: ר' עקיבא אומר אשם תלוי (על) החטאות משום מעילות: חתיכה חלב וחתיכה חלב נותר כו'. מביא אשם תלוי חלב וחתיכה חלב נותר: כל חטאת שהיא בלא על חטא. לפיכך חטאת העוף של יולדת ששחים מביאות אותה ובהנאה כדאמרין בפ"ק (לעיל ז:): אמר רבי יוסי אימתי מהלכו זה לזמורה זה למערב כו': גמ' ה"ג היינו ת"ק וכי תימא חתיכה אחת משתי חתיכות כו'. דר' יוסי ה"ק אין שנים מביאין חטאת אחת אלא הרגשון מביא אשם תלוי והשני פטור דבעינן חתיכה אחת משתי חתיכות: ויתוי אשם ודאי. מעילה בהדי אשם וחטאת: והא מעיקרא בדלית בה שוה פרוטה עסקינן דקתני. רישא חתיכה של קדש וחתיכה של חלב כו' אכל את השניה מביא חטאת ואשם: יש שאוכל אכילה אחת. בפרק אמרו לו (לעיל דף יג:): דקתני נותר וקתני אשם מעילות אלמא איכא נותר שוה פרוטה: בגסה. אכילה גסה שאכל הרבה ואף על גב דאיסור הגזלה הוא כשאר כל הקדשים האסורים בהגזלה שמועלין בהן דהאי נמי חזי לגזוה שאם עלו לך ידו: בימות החמה. מסכתא בשך נותר דהא שני ימים או יום וילגה נשתאה ולא שויה אכילה (דקה) פרוטה: איסור חל על איסור. דמתייבב חטאת נותר חילוי איסור נותר איסור חלב: פטור. ליום הכיפורים דלא אתי איסור יום הכיפורים וחילוי איסור נבלה ואפילו נתגבלה היום הוה איסורא בין השמשות דלתמוול משום חבך מן החי ולא אתי איסור יום הכיפורים וחילוי: כוליא בחבלה. דליכא איסור חל על איסור דלחלב חייב משום חלב ולחומר משום חלב: דלגזוה סלקא: ואכל מבשר זבח השלמים אשר לה' לרבות אימורין. אשם אכלן בטומאת הגוף חייב כרת והא אימורין כגון כליות קאי עלייהו באיסור עולין: (רש"י)

תוספות ומי אית ליה לרבי שמעון וכו'. ואם תאמר מאי פריך דוקא גבי יום הכיפורים לא חל על איסור נבלה אבל איסור נותר חל שפיר על איסור חלב שהרי איסור נבלה ואיסור טרפה חל על איסור חלב כדאימא פרק השוחט (חולין דף לו:). כל שכן איסור נותר דחמיר טפי מנבלה ונמצא דחל על איסור חלב ויש לומר דסבירא ליה כיון דחזינו גבי יום הכיפורים דאיסור חמור לא חל על איסור קל הוא הדין גבי נותר דאינו חמור לא יחול על איסור חלב אף על גב דהותר מכללו ואם תאמר מאי פריך דלמא שאני גבי יום הכיפורים מש"ה לא חל על איסור נבלה משום דאינו רק איסור כולל אבל הכא גבי נותר הוי איסור מוסיף ונימא אף על גב דלית ליה לרבי שמעון איסור כולל איסור מוסיף מיהא אית ליה והכי אשכחן לרבי יוסי נמי דלית ליה איסור כולל ואיסור מוסיף אית ליה כדאמרין לעיל (דף יד:): וכן פרק י' יוחסין (קדושין עז: ושם) דקאמר כן גדול הבא על אחותו אלמנה אין איסור אלמנה חל על איסור אחותו וקאמר רב ששת הא מני ר"ש היא דאמר אין איסור חל על איסור דתניא האוכל נבלה ביום הכיפורים פטור ומאי מייית דלמא שאני גבי יום הכיפורים דאיסור כולל הוא אבל באיסור מוסיף מודה ר"ש כמו רבי יוסי דלית ליה איסור כולל כההיא דחמותו ונעשית אשת איש כו' ואומר מודה ר' יוסי באיסור מוסיף ויש לומר דהש"ס ידע דרבי שמעון לית ליה אף איסור מוסיף דתניא פרק ארבעה אחין (יבמות לב:). הבא על אשת אחיו שהיא אחות אשתו אינו חייב אלא אחת בין נשא מת ואחר כך נשא חי בין נשא חי ואחר כך נשא מת ואם תאמר אם כן הכא ובההיא דקידושין (דף עז:): אמאי לא הביא אותה הש"ס ויש לומר דהכא (מביא דהתם והכא) איסור חמור על איסור קל הוא ואי משום דהכא איסור מוסיף גבי נותר וגבי יום הכיפורים איסור כולל הכי מייית כיון דאשכחנא לר' שמעון דלית ליה איסור כולל בין באיסור קל ובין באיסור חמור א"כ בעלמא נמי אשכחנא דלית ליה איסור מוסיף [א"כ] אמילו באיסור חמור על איסור קל נמי לית ליה ואם כן אמאי חילוי איסור נותר על איסור חלב רק שהותר מכללו וכן נמי פרק עשרה יוחסין (שם) איצטרך ליה לאוכוחי דאין איסור חמור חל על איסור קל דלאיכא דאמרי תני התם ואגב הכי אייתי ליה נמי ללשון ראשון דהתם: (תוספות)

ב - כג דף

דתניא **[ויקרא ז'כ:]** אשר לה' לרבות את האימורין ואימורין קאי עלייהו באיסור עולין וחלב קאי עלייהו באיסור כרת וקאתי איסור טומאה חייל עליה תדע שכן הוא דהא רבי סבירא ליה איסור חל על איסור (ואימא) וה"מ איסור חמור על איסור קל אבל איסור קל (חל) על איסור (והוא איסור חמור לא ובקדשים שמעינן ליה דאמר איסור קל על איסור חמור נמי חייל דהא איסור מעילה קל הוא מיתה ואיסור קדשים איסור חמור כרת ואתי איסור מיתה חייל על איסור כרת דתניא רבי אומר **[ויקרא ג'ט:]** כל חלב לה' לרבות אימורי קדשים קלים למעילה ומעילה איסור מיתה וקא חייל על איסור חלב דאיסור כרת הוא ש"מ בקדשים גלי קרא והא תניא ר"ש אומר אין פיגול בעולין ואין נותר בעולין אלא תנאי היא ואליבא דר"ש דאיכא דאמרי בקדשים איסור חל על איסור וא"ד בקדשים נמי אין איסור חל על איסור ולמ"ד בקדשים נמי אין איסור חל על איסור כל חלב לה' מאי עביד ליה מוקים ליה בולדי קדשים דקסברי ולדי קדשים בהוייתן יהו קדושים דתרוייהו בהדדי אתו:

רש"י וחלב. לאימורין קאי עליה בפרה: תדע שכן. דבקדשים איסור חל על איסור לדברי הכבד: דהא רבי סבירא ליה. בעלמא איסור חל על איסור והגו מילי איסור חמור על הקל אבל קל על החמור לא ובקדשים שמעינן ליה דלפיכח קל על החמור והא לאיסור חמור על הקל לא איהפרכ ליה היכא: איסור מיתה. קל הוא לאון חייבין על פגמה חטאה: לרבות אימורי קדשים הליים למעילה. כדכתיב (ויקרא ג) כל חלב לה' (הוא) אלמא לחטאה פגמה מהקדשי ה' [שם ה] קרינא בהו: אין פיגול חל על העולין. שהאכל אימורי פיגול כגון כליות אינו חייב כרה אלמא לפיכח איסור חמור לא חייב לאיסור קל: תנא דמתני' אליבא דרבי שמעון סבר איסור חל על איסור בקדשים: והאי תנא דסבר אין פיגול בעולין סבר בקדשים נמי אין איסור חל על איסור: ולהאי תנא. דאין פיגול בעולין האי כל חלב לה' דמשמע דמעילה חייבא לאיסורים אלמא איסור קל חל לאיסור חמור בקדשים מאי עביל ליה דשכלמא מאשר לה' לרבות אימורין לאיסור טומאה לא פריכין דמאי לחרזי דלאו רבי שמעון היא אלא רבנן דפליגי עליה דר' שמעון דאית להו בחולין איסור חל על איסור על ידי כולל כגון נבלה ביה"כ וטומאת הגוף נמי איסור כולל הוא מנו דמהסר בבשר אהסר נמי בחלב אלא האי קרא דמעילה דאמר לאיסור קל חל על איסור חמור קשיא לן דהא לא אשכחן ליה בחולין אלמא דשני לן בין חולין לקדשים: מוקי ליה. באימורי ולדות קדשים: דקסבר ולדות קדשים בהוייתן הן קדושין. והויה לישנא דקרא דאיתריבי מיניה ולדות קדשים דגרסינן בבכורות בפרק ב' (דף יד:) רק קשיד אלו התמורות אשר יהיה נך אלו הולדות והיא דקרא דגבי טומאת הגוף דלעיל אשר לה' לרבות האימורים לית ליה ומוקי ליה דקרא אחריתא בת"כ לרבות את הן ואת היואלה: (רש"י)

תוספות אשר לה' לרבות. האימורין. והקשה רבינו אלחנן הא איצטריך קרא דאשר לה' למדרש הניתר לטהורים חייבין עליו משום טומאה (מנחות דף כה:.) ויש לומר דשקולים ויבאו שניהם בחד קרא [וע' בתוס' מנחות כה: ד"ה ת"ל]: בוולדות קדשים וקסבר בהווייתן הן קדושים. דאיסור חלב ואיסור מעילה בהדי הדדי קא אתא ואף על גב דבקדשים קלים ליכא מעילה עד לאחר זריקה כדתנן פ"ק דמעילה (דף יז:) מכ"מ איסורא מיהא איכא ואם תאמר הא איסור חלב קדים ממעי אמו דהכי אמר ר' יוחנן פרק בהמה המקשה (חולין עה.). תלש חלב מבן ט' חי חלב כחלב בהמה דחדשים גרמי ולא אוריא ויש לומר דנהי דלא בעי אוריא דולד שיצא לחוץ אלא מכל מקום בעינן אוריא דחלב דחלב שיוצא החלב לחוץ וממעי אמו לא חייב: (תוספות)

פרק שישי - המביא אשם

מתני' המביא אשם תלוי ונודע לו שלא חטא אם עד שלא נשחט יצא וירעה בעדר דברי ר"מ וחכמים אומרים ירעה עד שישתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה ר"א ואמר יקרב שאם אינו בא על חטא זה הרי הוא בא על חטא אחר אם משנשחט נודע לו ישפך הדם והבשר יצא לבית השריפה נזרק הדם (והבשר קיים) יאכל ר' יוסי ואמר אפילו הדם בכוס יזרק והבשר יאכל אשם ודאי אינו כן עד שלא נשחט יצא וירעה בעדר משנשחט הרי זה יקרב נזרק הדם הבשר יצא לבית השריפה שור הנסקל אינו כן עד שלא נסקל יצא וירעה בעדר משנסקל מותר בהנאה עגלה ערופה אינו כן עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר משנערפה תקבר במקומה שעל ספק באה מתחלה כיפרה ספקה והלכה לה: **גמ'** במאי פליגי ר"מ סבר כיון דלא צריך ליה לא מקדיש ליה ורבנן סברי מתוך שלבו נוקפו גומר ומקדיש תנא בין שנודע לו שחטא ובין נודע לו שלא חטא פליגי ר"מ ורבנן בנודע לו שחטא להודיעך כחו דר"מ דאע"ג דידע דחטא כיון דבעידנא דאפרשיה [לא ידע תרעה בעדר ובנודע לו שלא חטא להודיעך כחן דרבנן דאע"ג דלא חטא כיון דבעידנא] לבו נוקפו הוה הלכך גמר ומקדיש א"ר ששת מודה ר"מ לחכמים

רש"י מתני' המביא אשם יאל וירעה בעדר. עם אשר לאנו כחולין גמורין: וכן א"כ סו'. מפרש טעמא בגמ': ישפך. לאמה: לבית השריפה. דאף על גב דחולין שנשחטו בעזרה בקבורה בעלמא האי בשריפה דהוי כזבח פסול: נזרק הדם. קודם שנודע לו: יאכל. הבשר שהרי גמר כל הכפרה והוא ליה אשם תלוי כשר שהרי על הספק בא מתחלה וכפר הספק והלך: יזרק. הדם שכל העומד לזרק כזרק דמי וה"ל כנודע לו לזכור זריקה דם: אינו כן. בההוא לא פליגי רבנן דאם נודע לו עד שלא נשחט יאל וירעה בעדר דטעמייהו דרבנן באשם תלוי כיון דלבו נוקפו גמר ומקדישו מספק אבל אשם ודאי דלמרו לו אכלת קדש ונודע שלא חטא דהוזמו העדים אי נמי כסבור קדש אכל וגמלא חולין איגלאי מילתא דהקדש טעות הוא דכי אקדשיה אדעתא דחטאת אקדשיה: הרי זה יקבר. בגמרא מפרש מ"ש דהאי בשריפה והאי בקבורה: נזרק הדם הבשר יאל לבית השריפה. מפרש בגמרא חבדא מי ששנה זו לא שנה זו: שור הנסקל אינו כן. כאשם תלוי דהכא לא פליגי רבנן כי אם נודע דלא הרג יאל וירעה בעדר: עגלה ערופה אינו כן. כאשם תלוי לרבנן דאם עד שלא נערפה נמלא הורג תאל והרעה בעדר: כיפרה ספקיה. בשעת עריפה שהרי עדיין ספק היה והלכה לה הלכך אסורה בהנאה והקבר כדון כל העגלות הערופות: גמ' שלבו נוקפו. שמחירא מספק החטא שחטא ומייתי אבל חטאת כיון דהשתא איגלאי מילתא דבעידנא דאפרשיה לא הוה כריך לחטאת לאיתויי הילכך (רש"י)

תוספות מתני' המביא אשם. יפלו דמיו לנדבה. פירוש יביא בדמיו עולה והנסכים משל ציבור דמותרות אשם לקיף המזבח ולכך יביא עולה: אם משנשחט הדם ישפך. לרבי מאיר אתי שפיר דחולין בעזרה נינהו אלא אפילו לרבנן דאמר דבעדי מיניה עולת נדבה היינו דוקא לדמיו אבל איהו גופיה מודו דזבח פסול הוא א"נ כיון דבשעת שחיטה לא היה ראוי לעולה שעדיין לא נודע לו לכך לא יקריבהו עולה אחר שחיטה: (תוספות)

במפריש שני אשמות לאחריות ונתכפר באחת מהן דשני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה מאי טעמא ע"כ לא פליגי ר"מ עליהון דרבנן אלא משום דלא גלי דעתיה דלבו נוקפו אבל הכא מכדי חד הוא דאיבעי ליה לאפרושי מ"ט אפריש תרי דסבר אי מירכס חדא מיכפרנא באידך חברה וכיון דגלי דעתיה דלבו נוקפו היה הואיל וכך היה גמר והקדישו אמר רב יהודה אמר רב מודים חכמים לר"מ באשם תלוי שהוזמו עדי וירעה בעדר מ"ט עד כאן לא פליגי רבנן עליה אלא היכא דאפרשיה ע"פ עצמו ואמרינן לבו נוקפו אבל היכא דע"פ עדים אפרשיה לא הוה סמוך עילו דעדים דסבר דלמא אתו אחרים ומזמי להו מתיב רבא שור הנסקל אינו כן אם עד שלא נסקל יצא וירעה בעדר ה"ד אילימא דאתו בי תרי אמרי הרג ובי תרי אמרי לא הרג מאי חזית דציית לבתראי ציית להו לקמאי אלא לאו בעדי הזמה ודכוותיה גבי אשם תלוי בעדי הזמה ופליגי א"ל אביי ודלמא שור הנסקל ה"ד כגון שבא הרוג ברגליו ודכוותיה גבי אשם תלוי כגון דהוכרה חתיכה אבל היכא דאפרשיה לאשם תלוי ע"פ עדים לא בפלוגתא אשם תלוי שהוזמו עדי רבי אלעזר אומר הרי היא כמנחת קנאות דתניא נמצאו עדיה זוממין מנחתה תצא לחולין רבי יוחנן אמר ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה ורבי יוחנן נדמייה למנחת קנאות לא דמי מנחת קנאות כל לכפרה קאתייא אלא לברר עון אבל אשם תלוי דלכפרה אתי מתוך שלבו נוקפו גומר ומקדישו אמר רבי כרוספדאי אמר ר' יוחנן שור הנסקל שהוזמו עדיו כל המחזיק בו זכה בו אמר רבא מסתברא טעמא דרבי יוחנן כגון דאמרי ליה נרבע שורו אבל אמרו רבע שורו הוא בעצמו מידע ידיע דלא רבע ולא מפקר ליה וטרח ומייתי עדים ומאי שנא מהא דאמר רבה בר איתי אמר ר"ל עיר הנדחת שהוזמו עדיה כל המחזיק בה זכה בה עיר הנדחת דרביים ניהו כל חד אמר בדתיה אנא לא חטאי אחרינא חטא ומפקר ממוניה אבל הכא דבדידיה תליא מילתא הוא בעצמו מידע ידיע דלא רבע ולא מפקר ליה וטרח ומייתי עדים אמר ר"ל הנותן מתנה לחבירו ואמר הלה אי אפשי בה כל המחזיק בה זכה בה ומ"מ מהא דאמר רבה בר אבוא אמר רב ששת ואמרי לה א"ר אבוא אמר רב ששת מקבל מתנה שאמר לאחר שבאת מתנה לידו מתנה זו תיבטל מבוטלת אי אפשי בה דבריו קיימין בטילה [היא] אינה מתנה לא אמר כלום

רפ"ז אמרינן מספקא לך לאתקשה: לאחריות. שאם יאבד האחד יקריב לחבירו; מכדי חד ה"ל לאפרושי. כלומר הא ידעונו דגלי דעתיה דלבו נוקפו ללא ה"ל לאפרושי אלך חד והוא הפריש תרי: באשם תלוי שהוזמו עדי. שאמרו לו שנים כללית ספק חלב צבונג והפריש אשם תלוי על פיהם וצאו עדים אחרים והזימום ואמרו הלא אותו היושן עמנו היחס לך סמוך לעדים הא יודע בעצמו שלא חבל וסבר מייחנה סהדי ומזמי להו וילך אשמו לחולין; אלך לאו בעדי הזמה. שקור הגסקל דמודים חכמים לר"מ מאיר דלבו נוקפו אשם תלוי משום דליכא למימר לבו נוקפו היכך ילך וירעה בעדר: ודכוותיה. הא דפליגי באשם תלוי בעדי הזמה פליגי דלף על גב דהוזמו עדים אמרי רבנן דקדוש הוא לזבו נוקפו: דלמא שור הנסקל. נודע שלא הרג והיכי דמי כגון שבא הרוג אותו האיש שאמרו עליו שקור זה הרגו בא לפנינו בגלגלו בידי וקלם ברא מודו רבנן דילך האקור וירעה בעדר: ודכוותיה פליגי באשם תלוי דהוכרה חתיכה. הנותנת ומנאל שיהא חלב ואותה שאלכ היהא שומן בהיהא פליגי רבנן ואמרי דקדוש הוא דאמרי' מתוך שלבו נוקפו גמר ומקדישו: אבל גבי עדים. דליכא למימר לא נקפו לבו דסבר מייחנה סהדי ומזמי להו בהיהא לך פליגי רבנן: בפלוגתא. כי היכי דפליגי רבא ורב יהודה לעיל דאמר מודין חכמים באשם תלוי שהוזמו עדי ופליגי עליה רבא ואותיה שור הנסקל ה"ג פליגי רבי יוחנן ור"מ: מנחת קנאות. מנחת סוטה: נמלאו עדיה זוממין. אותו שאמרו שכתרה עם האיש: לכר עון. אם אמת אש שקר: והוזמו עדי. לאחר שנגמר דינו לסקל: זכה בו. דהפקר הוא משנגמר דינו: נרבע שורו. וגמרו דינו כסקילה על פיהם דולוי מסתמא אפקריה מיניה דסבר עדי אמת הוה היכך הפקר הוא: וטרח ואייתי עדים. להזימו: עיר הנדחת כו'. ואף על גב דכל חד וחד ידע שלא חטא וליכא למימר ממוניה הוא וכל אפקריה ותיבתא דרבא: אחריני חטאו. ואמרי' בחלק (סנהדרין דף קי"א) דליקום שבעה הגדחת יולחוין ממנה ערומין וממונים אבדי: ואמר ייבא. כל המקבל: כל המחזיק בה זכה. דהפקר הוא: מקבל מתנה. שטר מתנת קרקע שאמר המהביל לאחר שטר המתנה לידו: ה"ג תבעטל מבוטלת אי אפשי בה לך אמר כלום בטלה הוא אינה מתנה דבריו קיימין. ה"ג לה בהשולח גט וטעמא מפשח ההם משום דתבעטל מבוטלת אי אפשי בה להבא משמע והוא כבר קבלה לפיכך לך אמר כלום ואם יא עליו בעל חוב גובה אותה הימנו ומהא ליכא לאותוניה לר"ל דכי אמר ר"ל במתנת מטלטלין דכיון דחתי ליה והפקריה הוא הפקר חבל זה לך הפקר את: הדין אלך אינו חפץ שהיא המתנה קיימת. אלך סיפח תמיה כן דר"ל דקתני בטילה הוא אינה מתנה דבריו קיימין דלשעבר משמע והכי קאמר כשקבלתיה לכו לשם מתנה קיבלתיה והודלת בעל דין כמאה עדים לפיכך דבריו קיימין: (רפ"ז)

תוספות במפריש שני אשמות לאחריות. אית ספרים דגרסי ונתכפר באחד מהן ואינו צריך דאפילו שניהם עדיין חיים אם נודע לו שלא חטא או חטא ירעה עד שיסתאבו: אם עד שלא נסקל יצא וירעה בעדר כו' מאי חזית וכו'. והא תאמר מאי פריך הא אמרינן סנהדרין (דף טו.) כמיתת בעלים כך מיתת השור וכיון דאין הבעלים נהרגים בעדות מוכחשת השור לא יתיר ואי לאוסרו בהנאה בלא עדות אחרונים נמי אינו אסור בהנאה לפירוש ר"ת שמפרש בעלמא קדושין (דף נז:) דשור הנסקל אינו אסור מחיים בהנאה עד לאחר שיגמר דינו שישחט ויש לומר דמיתתי ליה משום סיפא דקתני משנסקל מותר בהנאה אמאי ציית לקמאי לאוסרו בהנאה אלא לאו בעדי הזמה כו' אבל לא מצי למיפרך ממשטיה דמתניתין דתני ובשור הנסקל אינו כן דהיינו על פי עדים ודכוותה באשם תלוי על פי עדים וקשה לרב יהודה איכא למימר דמתני' מייירי בעדי הכחשה כלומר שהוכחשו העדים שמביא על פיהם אשם דבהיהא לא סמך אעדים שיבאו אחרי הראשונים להכחישן אבל רב יהודה מייירי שהוזמו העדים ואעדים סמך בהזמה ולכך צריך להשי"ס למידק כדדייק ה"ד אילימא דאתו בי תרי ואמרי הרג כו'. מ"ד: דאמרו לו נרבע שורו. מכאן קשה לפירוש רבינו אפרים שהיה אומר רובע נרבע אינו אסור בהנאה דלא גמרינן ליה משור הנסקל ומנין ליה שהרי צריך קרא גבי רובע נרבע ב"ג ולא גמרינן ליה משור הנסקל והכא משמע דאסור בהנאה מדקאמר כל המחזיק בו זכה בו ויש ליישב דודאי מותר בהנאה והא דקאמר הכא כל המחזיק בו זכה בו דמשמע דאפקריה משום שהוא אסור בהנאה לאו הכי פירושו אלא זכה בו בדמי השור במוה ששור בחייו יותר מאחר מיתה דלא אפקריה רק שיעשה לו מיתת בית דין אבל לא מדמי הנבלה אבל קשה מההיא דשיליה האיש מקדש (קדושין נז.) קאמר השי"ס לא מצינו בעלי חיים נאסרים ופריך והרי רובע נרבע דמחיים ועוד דבתוספתא (דב"ק פ"ד) איכא בהדיא נרבע אסור בהנאה: (תוספות)

מאי לאו דבריו קיימין דהדרא למרה לא דבריו קיימין והוא נמי לא קני לה וכל המחזיק בה זכה בה מיתבי האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו אין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום והא ידי מסולקת הימנה כאי אפשי דמי וקתני לא אמר כלום שאני התם דאמר כי שליק נפשיה מדין ודברים מגופה דשדה לא שליק נפשיה מיתבי הכותב נכסיו לאחרים והיו בהן עבדים ואמר הלה אי אפשי בהן אם היה רבו שני כהן אוכלין בתרומה רשב"ג אומר כיון שאמר אי אפשי בהן כבר זכו בהן יורשין בשלמא לרשב"ג קסבר כי יהיב איניש מתנה אדעתא דמקבלין לה מיניה כי לא מקבלין לה מיניה הדרא למרה אלא לת"ק אי כי אמר אי אפשי בהן כל המחזיק בהן זכה בהן הכא דאמר שני אי אפשי בהן הוה להו זרים וקאכלי זרים תרומה קסבר המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו וקסבר מעוכב לגט שחרור אוכל בתרומה: ר' אליעזר אומר יקרבו כו': לר"א ל"ל חטא הא א"ר אליעזר אשם תלוי בנדבה אתי

דתנן ר"א אומר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום אמר רב אשי ר"א דאמרו לו הוא דתנן אלא אומרים לו המתן עד שתכנס לבית הספק: אם משנשחט נודע כו': קתני הבשר יצא לבית השרפה אלמא חולין שנשחטו בעזרה בשריפה ורמיניה אשם ודאי אינו כן אם עד שלא נשחט יצא וירעה בעדר משנשחט ה"ז יקבר א"ר אלעזר תברא מי ששנה זו אמר רבה אשם ודאי על אשם תלוי קרמית אשם ודאי כיון דלא צריך ליה לא מקדיש ליה אשם תלוי מתוך שלבו נוקפו גומר ומקדשו אלא אי קשיא אשם ודאי על אשם ודאי קשיא דקתני ה"ז יקבר אימא סיפא והבשר יצא לבית השריפה הא ודאי תברא מי ששנה זו לא שנה זו רב אשי אמר (רישא דקתני באשם תלוי והבשר יצא לבית השריפה לא קשיא) משום דמיתחזי כזבח פסול: נזרק הדם הבשר יאכל: ואמאי הא הוא ליה ידיעה אמר רבא אמר קרא [ויקרא ה-יח] והוא לא ידע ונסלח לו והוא לא הוא ליה ידיעה בשעת סליחה: רבי יוסי אומר אפילו הדם בכוס כו': לר' יוסי אמאי יזרק הא הוא ליה ידיעה בשעת סליחה אמר רבא ר' יוסי סבר לה כר"ש דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי אימר דאמר ר"ש במידי דעומד לזרוק אבל האי אין עומד לזרוק אמרי במערבא קסבר ר' יוסי כלי שרת מקדשין בו את הפסול בתחלה ליקרב: אשם ודאי אינו כן כו': איתמר עגלה ערופה אימתי נאסרת רב המנונא אמר מחיים רבא אמר לאחר עריפה בשלמא לרבא מעידנא דאיתעביד בה מעשה אלא לרב המנונא מאימתי

רש"י מאי לאו דבריו קיימין והדרא למרה. אלמא היכא דלהגי דבריו הדרא למרה: לא דבריו קיימין ולא קני לה. ולמרה נמי לא הדרא כו' והוא הדיון דהוא נמי מאי לתרויזי לא דמי לר"ל דהכא דכיון דאמר לא לשם מתנה קיבלתיה הו"ל למרה דכי יהיב חנינא מתנה אדעתיה דמקבלי לה מיניה וחי לא מקבלי לאו מתנה הוא אבל דר"ל לאחר שקבלה בתורה מתנה הפקירה והכי מתרלינן לקמנו בשמעתינן קשיא אחריתי ומיניה בקשיא קמיינתא דחיייה כי האי גונגא ולקמנו דלא מני ליה דחיייה שנייה הכי: האומר לחבירו. שהיה שוקף. עמו בשדה זו: דין ודברים אין לי עכשיו וזו לא אמר כלוס. ולא חבד וזכותו: וקתני לא אמר כלוס. דלוי אפשי בה לאו לשון הפקר ולא לשון מתנה הוא תיובתא דר"ל ורב שעת דאמרו דבריו קיימין: מדון ודברים סילק נפשיה. ובהכי עסקינן דאמר כל הגשונות הללו ביחד הילכך דאמרינן כולהו מדון ודברים קיימו וה"ק לא דרין ולא לדבר על שדה זו עם שום אדם כי מוחזקת שלי היא ואין לי עסק בה עם שום אדם בדיון ודברים וידי מסולקות הימנה בדיון ודברים: הותב נכסיו. כשיב מרע בפרק שני דשחיתת חולין (דף לטו): מוקמינן פלוגתא בשזיכה לו שטר מתנה על ידי אחר ושחק ולבסוף זוזוהו כבני סבבי מלדאשתיק מינה ניהא ליה וקנאה והשתא הוא דהדר ביה ור"ש סבר הוכיח סופו על תחלתו שכל נתלצה בתחלה: בשלמא. מדר"ש לא קשיא לר"ל דכיון דלית ליה הוכיח סופו על תחלתו לא יאזו מיד הראשון כי יהיב חנינא מתנה כו' אבל לר"ל משקנאה הפקירה: אלל' לת"ק. קשיא לר"ל כיון דלית ליה הוכיח סופו וקנאה שני אי אמרתי אי אפשי לשון הפקר הוא הא כי אמר שני אי אפשי בהן כל המחזיק בהן זכה כד"ל וקנו עמנו בני חורין מן ההפקר דהפקר ניהו ואשתיקם דלכלי עבדים זרים תרומה אלל' לאו מדלכלי בתרומה שמע מינה לא אמר שני כלום דלאו לשון הפקר הוא ותיובתא דר"ל ודבר שעת דאמרו דבריו קיימין והו' הפקר ויאל לחירות דהא זוכה בעלמנו מהפקירה: לבית הספק. דקת' איסורא בעיה אי עשה אי לאו אי כרת: (אלל') אשם ודאי. מסתמא לא חקדשיה אי הוה ידע דלא כריד ליה הילכך הקדש טעות הוא אבל אשם תלוי הא ספק הוא ליה והוה סבור דשמא לא חטא ואפ"ה חקדשיה הילכך גלי אדעתיה דלבו נוקפו וגמר והקדישו ולא הו' חולין שנשחטו בעזרה אלל' כאשר קדשים שאירע בהן פסול ובפרשה כדאמרינן בפסחים בפרק כל שעה (דף כד): ה"ג רב אשי אמר משום דמחזי כזבח פסול. ואשם ודאי קא מתרץ רב אשי דמחזי כזבח אירע בו פסול ואחי למימר קדשים שנפסלו נקברים: ה"ל ידיעה. ורחמנא אמר ולא ידע הוא דמביא אשם תלוי הא אי ידע לא: סליחה. זריקה היינו עיקר כפרה דכתיב (ויקרא יז) ואני נתתו לכם על המזבח וגו': כל העומד לזרוק כזרוק דמי. בד"ק בפרק מרובה (דף עו): הא אינו עומד לזרוק. דהא לא חטא וסופו להודיע קודם זריקה ואינלמי מילתא למפרע דאינו עומד לזרוק: כלי שרת. כגון הכא דנתקבל הדם בכלי שרת: (רש"י)

תוספות אלמא חולין שנשחטו בעזרה בשריפה ורמיניה אשם ודאי אינו כן. פירש ר"י דלרבנן לא פריך שהרי אשם תלוי אף כי נודע לו קודם שחטו אינו חולין אלא קדוש לדמיו ואם כן לאחר שחטו פשיטא דבשריפה הו' ואמאי קרי ליה חולין בעזרה אלא לר' מאיר דוקא פריך דאמר אף אשם תלוי כי נודע לו קודם שחטו ירעה בעדר עם שאר צאנו דחולין גמורין הו' ואפילו הכי קאמר הבשר יצא לבית השריפה וניחא דקרי ליה חולין בעזרה ולכך פריך שפיר ומשני תברא כו' אמר רבה אידי ואידי לר' מאיר אתי שפיר והא דקאמר גבי ודאי יקבר משום דחולין גמורים הו' שהרי הפרישו על הודאי וכי איגלאי מילתא שטעה חולין הו' אבל אשם תלוי לא הפרישו אלא על חספא ואף על גב דרבי מאיר לית ליה לבו נוקפו וגמר ומקדישו היינו דוקא קודם שחטו אבל לאחר שחטו גמר בלבו ומקדישו ולכך בשריפה. רב אשי אמר לא קשיא. רישא משום דמחזי כזבח פסול דהיינו דנזרק נראה כזבח פסול ולכך ישרף אבל רישא דמשנשחט ולא נזרק עדיין יקבר דכיון דלא נזרק לא נראה כזבח פסול אבל אשם תלוי דבא על הספק גם לפני זריקה ישרף דמחזי יותר כזבח פסול: קסבר רבי יוסי כלי שרת מקדשין הפסול בתחלה ליקרב. ואם. תאמר דבפ' המזבח מקדש (זבחים פז). בעי ר' שמעון בן לקיש מרבי יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו לתחלה ופשיט ליה אין מקדשין ונימא דלא כר' יוסי וי"ל דבעלמא בשאר פסולין אית ליה אין מקדשין והכא שאני דאין זה פסול כל כך שהיה תחלתו קרבן ובא על נקיפת לב ואינו חולין ועדיין שם אשם עליו ורבנן דאמרי ישפך לא קשיא ד"ל דכי נמי בעלמא מקדשין ה"מ משום דהו' קדשים אך אירע בהן פסול אבל הכא דנמצא שהיה חולין אין כלי שרת מקדשים קדשים פסולין: (תוספות)

דף כה

א"ר ינאי גבול שמעתי בה ושכחתי ונסבין חברייא למימר ירידתה לנחל איתן אוסרתה אמר רב המנונא מנא אמינא לה דתנן השוחט פרת חטאת ושור הנסקל ועגלה ערופה ר"ש פוטר וחכמים מחייבין בשלמא לדידי דאמינא מחיים בהא פליגי ר"ש ורבנן דר"ש סבר שחטתה שאינה ראויה לא שמה שחטתה ורבנן אמרי שחטתה שאינה ראויה שמה שחטתה אלא אי אמרת לאחר עריפה אמאי פטר ר"ש שחטתה ראויה היא וכי תימא סבר ר"ש עגלה בשחטתה כשרה והתנן כשר בפרה פסול בעגלה ערופה פסול בפרה כשר בעגלה ערופה פרה בשחטתה כשרה בעריפה פסולה עגלה בעריפה כשרה בשחטתה פסולה אישתק לבתר דנפק אמר מאי טעמא לא אמינא ליה דר"ש סבר עגלה בשחטתה כשירה ורב המנונא אמר לך לא נשתמיט תנא דנשמעינן עגלה בשחטתה כשרה דתימא ר"ש היא אמר רבא מנא אמינא לה מדתנן עגלה ערופה אינה כן עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר ואי אמרת מחיים אמאי תצא ותרעה בעדר הא איתסרא לה מחיים תני עד שלא נראית לעריפה אימא סיפא משנערפה תקבר במקומה תני משנראית לעריפה אם כן אימא סיפא שעל הספק באה מתחלה כיפרה ספיכה והלכה לה ואי מחיים עדיין לא כיפרה ספיכתה תנאי היא דתניא נאמר מכשיר ומכפר בפנים ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ מה מכשיר ומכפר האמור בפנים עשה בו מכשיר ומכפר אף מכשיר [ומכפר] האמור בחוץ עשה מכשיר ומכפר: **מתני'** ר"א אומר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום ובכל עת שירעה הוא היה נקרא אשם חסידיים אמרו עליו על בבא בן בוטא שהיה מתנדב אשם תלוי בכל יום חוץ מאחר יום כיפורים יום אחד אמר המעון הזה אילו היו מניחין לי הייתי מביא אלא אומרים לי המתן עד שתכנס [לבית] הספק והכ"א אין מביא אשם תלוי אלא על שזדונו כרת ושגגתו חטאת חייבי חטאות ואשמות ודאין שעבר עליהן יום הכיפורים חייבין להביא לאחר יום הכיפורים וחייבי אשמות תלוין פטורין מי שבא בידו ספק עבירה ביה"כ אפילו עם חשיכה פטור שכל היום מכפר האשה שיש עליה חטאת העוף וספק ועבר עליה יוה"כ חייבת להביא לאחר יום הכיפורים מפני שהיא מכשרת לאכול בזבחים חטאת העוף הבאה על

הספק אם משנמלקה נודע תקבר: **גמ'** מ"ט דר' אליעזר אי ס"ד חובה היא מתיידע ליה אמאי מייתי חטאת אלא ש"מ נדבה היא ורבנן עולה ושלמים

לברר עון קא אתיא אלא מעתה עגלה ערופה שעבר עליה יוה"כ וכו' אמר אביי הורג מכיר רבא אמר אמר קרא [\[במדבר לה-לג\]](#) ולא רץ לא יכופר לדם אשר שפך בה וגו רב פפא אמר אמר קרא [\[דברים כא-ח\]](#) כפר לעמך ישראל וגו ראויה כפרה זו שתכפר על יוצאי מצרים השתא דאמרת חטא שאין מכיר בו אלא המקום יוה"כ מכפר אימא כי מתיידע ליה בתר יוה"כ נמי לא מייתי חטאת אמר ר' זעירא לא מצית אמרת דכתיב קרא ידיעה גבי חטאת וגבי נשיא וגבי צבור צריכי דאי כתב קרא גבי יחיד הוה אמינא כולהו מיחיד לא אתאן דאיכא למיפרך מה ליחיד שכל קרבנו נקבה נכתוב גבי נשיא ונייתי הנך מנשיא יחיד מנשיא לא אתי דאיכא למיפרך מה לנשיא שכן אין בשמיעת קול תאמר ביחיד שכן ישנו בשמיעת קול וצבור מנשיא לא אתי דאיכא למיפרך מה לנשיא שכן בקרבנו נקבה נכתוב גבי צבור [\[ווייתני\]](#) יחיד ונשיא מינה איכא למיפרך מה לצבור שכן אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה מחדא ידיעה לא אתיא תיתי חדא ידיעה מתרתי לא נכתוב ידיעה גבי יחיד ותיתי מנשיא וצבור איכא למיפרך מה לנשיא וצבור שכן אין בשמיעת קול תאמר ביחיד שישנו בשמיעת קול לא נכתוב קרא ידיעה גבי צבור ותיתי מדיעה יחיד ונשיא איכא למיפרך מה ליחיד ונשיא שכן יש בקרבן נקבה תאמר בצבור שאין בקרבן נקבה לא נכתוב גבי נשיא ותיתי מדיעה יחיד וצבור מאי פרכת אי משום דאינן בשמיעת הקול [\[ואינן חייבין אלא על העלם דבר כו'\]](#) יחיד יוכיח [\[דאינו בשמיעת הקול\]](#) ואי משום דיש בכל קרבנו נקבה צבור יוכיח דאין בקרבנו נקבה עד דאית להו ידיעה לא מחייב למה לי דכתיב ידיעה גבי נשיא אם אינו ענין לגופיה דהא אתיא מיחיד וצבור וננהו ענין להיכא דמתיידע ליה בתר יום הכפורים דמייתי חטאת אביי אמר אי דלא כתיב ידיעה גבי נשיא מיחיד וצבור לא אתי משום דאיכא למיפרך מה ליחיד וצבור שכן אין עשוין להשתנות תאמר

רש"י למופסט לא מדרכ דימי ולא מלחביי דטנויה דחוקא הוא דלכתיב איכא למיפרך כדמעיקרא: אבל אי ידעי ביה. כגון אשם ודאי אשם נודע לו: ממונא. דמחייב לנבוא וכוון דלפטר לשלם לא פטר ליה יום הכיפורים דבתשלומי ממון לא שייכא כפרה: תתרו ביה. דלויכא מלקוח לא פטר ליה יום הכיפורים: חלף מעתה. כיון דבתרא שאין מכיר בו חלף המקום יוה"כ מפרי: ספק יולדת שעבר עליה יום הכיפורים לא תייתי חטאת העוף על הספק חלמה תנו בפתחיהו דמייחא: יולדת חוטאת היא במסכת נדה בפרק המפלה [\(דף לא\)](#) : בשעה שהיא כורעת יולד נשבעת שלא תזקק לבעלה: ולא לפעול מייחא דהא מיכפרה בשעת לידה: נמי תנינא. דהיינו טעמא דמתיחא ללחור יוה"כ משום דלאו לפעול חתי: ספק מלורע. מפרש במסכת נזיר בפרק שני נזירים [\(דף ס.\)](#) דמייחא קרבן וכן נזיר שנטמא בספק. ספק מלורע כגון ספק קדם שער לבן לכהנה וטהור ספק בהרת ללבן וטמא: על ז' דברים. בערכין בפרק יש בערכין [\(דף טז.\)](#): גג"ג שש"ז. סימן שמונה: לא לפעול. דמנגנו איכפר ליה מלעב נגדע נחכפר חטאו: ספק נזיר. נזיר ספק נטמא ספק לא נטמא דלילו ספק נזיר טהור כגון דלמירי נזיר אש תלד אשתי בן ולא נודע לו אש בן אש בת מזי אחוי ואתנוי אשם לא היה נזיר נשאו יהא נזיר לבסוף ולסוף ל' יבוא קרבנו כדתנן בפרק הריני נזיר מן הגרונרות [\(נזיר יג.\)](#) ר' שמעון אומר אמר אש היה בן קיימא הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה: לא נייחי. חטאת העוף הבא על הספק דלמירינן במסכת נזיר בפרק שני נזירים דמייחא: נזיר חוטא הוא. אשכער עכמו מן היין במסכת הענין בפ' קמח [\(דף יא.\)](#): לאו לפעול מייחי. דהא איכפר ליה שנתוול בגידול שער: ספק סוטה. היינו סוטה סהם דספק הוא אש נטמאח אש לא נטמאח: לא תייתי. מנחה קנאוה: לכר עון. להודיע אש נטמאח: ולא רץ לא יכופר. אין כך שום כפרה אלא זו עגלה ערופה על הספק והריגת האורג על הודאי: על יוצאי מצרים. דכתיב אשר פדית והרי כמה יו"כ עברו עליהו ועדיין הן כריכין לכפרה זו אש נמלא חלב ביניהם: כדכתיב קרא. או הודע גבי יחיד ונשיא וצבור דלא כריכי כולהו איכא למדרש מחד מהנך או הודע דלא כריד כל אימת דמתיידע ליה ואפילו ללחור יוה"כ: וקא פריך הש"ס הגי מלכיד כריכי. דאי כתיב גבי יחיד הוא אמניא יחיד בעי ידיעה ודאית שכן קל הוא שכל קרבנו נקבה אבל נשיא דמייחא שעיז זכר בשאר עבירות צבור כל קרבנו זכר אימא החמירו ובספק נמי לייחי חטאת: מה לנשיא שכן קל שאינו בשמיעת הקול. דמלך לא מעיד ולא מעידין אוחו: נשיא יש בקרבנו נקבה. בעבודה זרה דכתיב בעבודה זרה ואם נפש אחת תחטא בשגגה יחיד ונשיא ומשיח במשמע והקריבה עז בת שנתה לחטאת: צבור אין חייבין פר העלם דבר אלא על העלם דבר שאורו להם ב"ד שחלב מותר עם שגגת מעשה שאכלו צבור חלב על פיהו: לא לכתוב ידיעה ביחיד ותיתי מנשיא וצבור. הא ליכא למימר דליכא למימר למידיו וחזר הדיו כשאר דוכתיב דכי אמרינן מה לנשיא שכן אינו בשמיעת הקול ליכא למימר צבור יוכיחו דהא נשיא וצבור אינן בשמיעת הקול: לא לכתוב גבי ליכא וליחי מיוחד ומנשיא. דהבא ודאי נמי אין למידיו מלד השוה דכי אמרינן מה לנשיא שכן יש בקרבנו נקבה ליכא למימר יחיד יוכיח דהא שניהו יש בקרבנו נקבה: הכי גרסוין דמלחי פרכת דאי משום דיחיד כל קרבנו נקבה צבור יוכיח דאין בקרבנו נקבה ואי משום דאינו בשגגת מעשה יחיד יוכיח דינו נמי בשגגת מעשה: מה להנך שכן אין עשוין להשתנות. ואף על גב דהך פירכא לאו קולא וחומרא היא הא אמרינן בכל הבשר [\(חולין טו.\)](#) על מה האל פרכין כל דהו: [\(רש"י\)](#)

תוספות אין פירוש לקטע זה **תוספות**

דף כו - ב

בנשיא שעשו להשתנות אלא אמר אביי מהכא מכדי מצות מצות ילפי מהדדי כיון דילפי מהדדי למה לי דכתיב שלש ידיעות גבי יחיד וגבי נשיא וגבי צבור אם אינו ענין לגופיה דהא גמרי להן מצות מצות ענין היכא דמתיידע ליה בתר יום הכיפורים הוא דמייחא חטאת אימא כי מתיידע ליה בתר יום כפורים הוא דמייחא חטאת משום דיוה"כ לאו על הדין חטא קא אתי אבל אשם תלוי דעל הדין חטא קאתי אימא הכי נמי דמיכפר דכי מתיידע לבתר דקא מייתי אשם תלוי לא מייחא חטאת אמר רבא אמר קרא [\[ויקרא ד-כג/כב\]](#)

דף כז - א

סיפא קרי ליה למעילתו איל אשם רישא דהוה ליה איל רובן קרן וחומשו קרו ליה למעילתו גזילו סיפא דלא הוי איל רובן קרן וחומשו קרי ליה איל אשם

מעילתו ויביא עמה סלע וחומשה בעי רב מנשיא בר גדא בכינוס חומשין מהו שיתכפר מי אמרין אם תימצי לומר אדם מתכפר בשבח הקדש משום דקטרר קמיה אבל הכא דלא קטרר לא מתכפר או דלמא אם תימצי לומר אין אדם מתכפר בשבח הקדש משום דלא אפשריה אבל הדין כינוס חומשין דאפשריה איכא למימר מתכפר דאיבעי להו מתכפר בשבח הקדש או לא ת"ש המפריש שני סלעים לאשם ולקח בהן שני אילים לאשם היה אחד מהן יפה שתי סלעים יקרב לאשמו והשני ירעה עד שישתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה מאי לאו דזבן בארבע איל ושבח דשוי תמניא ושמע מינה אדם מתכפר בשבח הקדש לא הכא במאי עסקינן דאזיל רועה גביה ת"ש לקח איל בסלע ופטמו והעמידו על שתיים כשר ש"מ אדם מתכפר בשבח הקדש לא פטמו שאני דהא חסר ליה תמניא ת"ש לקח איל בסלע והרי הוא בשתיים כשר הכא נמי כשפטמו א"ה היינו רישא רישא דזבן בארבע ואשבחיה בארבעה אחרינא דחסר ליה תמניא סיפא דזבין איל בארבע ואשבחיה בתלתא ושוי תמניא אי הכי אימא סיפא ישלם סלע הא חסר ליה ז' מאי ישלם תשלום דסלע ואי ס"ל דאין אדם מתכפר בשבח הקדש כי יהיב תשלום דסלע מאי הוה איל בן שתי סלעים בעינן וליכא לעולם קסבר אדם מתכפר בשבח הקדש אי הכי תשלום דסלע לא יתן היינו טעמא דקיהיב תשלומין דסלע גזירה שמא יאמרו איל פחות משתי סלעים מכפר מאי הוה עלה תא שמע בשעת הפרשה יפה סלע בשעת כפרה יפה שתי סלעים (לא) יצא בעי רבי אלעזר אדם מתכפר בשבח הקדש או לא א"ר יוחנן כמה שנים גדל זה בינינו ולא שמע הלכה זו ממני מכלל דא"ר יוחנן אין ועל הדא אמרה דתנן ולד תודה ותמורתה וכן המפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה אין טעונה לחם ושלח ר' חנינא משמיה דר' יוחנן לא שנו אלא לאחר כפרה דולד אין טעון לחם אבל לפני כפרה טעון לחם אלמא קסבר מתכפר בשבח הקדש בעי ר' אלעזר בעלי חיים נדחין או לא א"ר יוחנן הרי כמה שנים גדל זה בינינו ולא שמע הלכה זו ממני מכלל דר' יוחנן אמרה אין דאמר ר' יוחנן בהמה של שני שותפין הקדיש חציה וחזר ולקח חציה והקדישה קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה ש"מ תלת ש"מ בעלי חיים נדחין וש"מ קדושת דמים מדחה וש"מ יש דיחוי בדמים בעי ר"א הוולו טלאים בעולם מהו מי אמרין **[דברים יב-יא]** מבחר נדריכם בעינן והא איכא או דילמא **[ויקרא ה-טו]** כסף שקלים בעינן וליכא א"ר יוחנן כמה שנים גדלנו בבית המדרש ולא שמענו הלכה זו ולא והאמר ר' יוחנן אמר ר' שמעון בן יוחאי מפני מה לא נתנה תורה קצבה במחוסרי כפרה שמא יוולו טלאים ואין להן תקנה לאכול בקדשים אימא לא לימדנו הלכה זו והא רבי זירא בר אדא מהדר תלמודיה כל תלתין יומין קמיה אימא לא נתבקשה הלכה זו ממנו בבית המדרש גופא אמר רבי יוחנן משום רשב"י מפני מה לא נתנה קצבה במחוסרי כפרה שמא יוולו טלאים ואין להם תקנה לאכול בקדשים מתקין לה אבאי אלא מעתה חטאת חלב ינתן לה קצבה דלכפרה אתיא ולאו לאישתרוי באכילת קדשים הוא מתקין לה רבא אלא מעתה אשם נזיר להוי ליה קצבה דלכפרה הוא דאיתי דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי אין לך דבר שהוא בא לבטלה אלא אשם נזיר בלבד קשיא:

רש"י סיפא קרי לליל אשם מעילתו. בתמיה: ומשני אין רישא דהוה איל רוב כו'. על כרחיך תנא דמתני' הולך לחלק בשמותיהו של שני אשמות הללו לפי שהאחד בא לחובת אשמו הראשון והשני לאשם מעילתו לפיכך קרא לליל מהו אשמו ולליל מהו מעילתו הילכך רישא דהוה איל רובן קרן וחומשו קרא את הקרב לאשמו מעילתו כלומר קרן שמעל בו וחומשו להודיע דמה שהוה מביא אשם בעשרה זה משום מעילה וחומשה הוא ואת הקרב לאשם מעילתו קרא אשמו סיפא דלח הוא איל רובן קרן וחומשו דהאיל יפה שתי סלעים והקרן והחומש אינו עולה אלא סלע וחומש ואין האיל קרב בשביל תשלומי גזילתו אלא בשביל איל אשם קוריהו מעילתו על שם אשם מעילתו: בכינוס חומשין. כגון מעל צב' סלעים דאשם כמה פעמים עד שיעלו החומשים לצ' סלעים מהו שיקח מהו אשם למעילתו. ככנוס חומשין כגון הפריש צ' סלעים לאשם ומעל בקרן ד' פעמים שיעלו החומשין לשתי סלעים מהו שיתכפר בחומשין לצדו שיקנה בהן איל והקרן יפול לנדבה דהא מותר הוא מרבי: שבה הקדש. כגון לקח איל בסלע והקרן טלאים ועמדו על שתיים: דלא אפשריה. בשעת הפרשה לא היה זה אלא סלע אצל בכינוס חומשין הא אפשריה זה שהפרישו לאשם כל שעה ומכאן אשם בלא אימא מתכפר: ושמע מינה אדם מתכפר. מדקתני יקרב לאשמו: דהא חסר ליה תמניא זו. שהזיחו כפיטומו סלע: ת"ש. מסיפא דהא כרייתא דפיטומו: ואשכחיה בתלתא ושה תמניא. ולקמן פריך סוף סוף שמע מינה דלדעם מתכפר בלאו זהו שהשביח ההקדש בלא חסרונו: תשלומי דסלע. זה אחד להשלים סלע שני ואי קשיא לוקמה כגון דלחזיל גביה רועה הא ליכא למימר מדקתני ישלם סלע לגזר מבייתו ואי דלחזיל גביה רועה אמאי ישלם הא שזה בשעת הפרשה צ' סלעים ואי דיהביה ניהליה כנסת מאי איכפת לו הא לא בעינן אלא שזה שתי סלעים והרי שזה שתי סלעים והקדש לא השביח בו כלום: איל. שקנו בשתי סלעים לזכא: מאי הוה עשה. דהאי שניוויא דחיקא הוא דלוי אדם מתכפר בשבח הקדש תשלום סלע לא הוה: תא שמע. דמתכפר: ה"ג בחוספתא בשעת הפרשה יפה סלע ובשעת כפרה יפה שתי סלעים יא: בעי כו'. רבי אלעזר לא שמיעא ליה הך כרייתא: ולא שמע הלכה זו ממני. בתמיה: ועל הדא אמרה. במסכת מנחות בפרק התודה (דף עט:): אינו טעונת לחם. ההם מפרש טעמיה: לא שנו. דולד אינו טעון לחם אלא לאחר כפרה שכבר הקריב את אמו ויאל ידי נדרו אצל לפני כפרה יקריב זה במקום אמו לחובת נדרו וטעון לחם אלמא אדם מתכפר בולד דהיינו שבה הקדש: בעלי חיים נדחין. מעל גבי המזבח או לא כגון שעירי יום הכיפורים ומת אחד מהן מהו שיקריב חבירו ויביא אחר עמו מי אמרין נדחה זה במיתת חבירו או לא ואי קשיא לפשוט ליה מדק"ל (תמורה דף כ"א): חטאת שפיפרו בעליה מתה אלמא נדחין הלכה למשה מסיני הוא ואין למידין הימנה: ואינה קריבה. הואיל ומתחלה נדחית שהיתה חציה חולין כשהקדישה לא היתה ראויה לכך: ה"ג שמע מינה תלת שמע מינה בעלי חיים נדחין ושמע מינה דחוי מעיקרו הוי דחוי וש"מ יש דחוי בדמים. ותו לא מידי שמע מינה קדושת דמים מדחה בהמה שאינה ראויה ליקרב והקדישה לדמים כיון דלמחר הסתאב וגוהא בה מנהג דחוי קצוב אינה חוזרת ונראה דלא תימא אין תורת דיחוי נוגתה אלא בקדושת הגוף שהרי זו כשהקדישה חציה לא הקדישה אלא לדמיה וקאמר אינה קריבה קדושת דמים מדחה ויש דחוי בדמים חלה מילתא היא אלא שנתנה לקון הגירסא: הוולו טלאים בעולם. ואינו מואל אלא בפחות משני סלעים: במחוסרי כפרה. כגון זכ וזכה ויולדת ומורעה שפרכתו מעכבתו מן הקדשים ואין להם תקנה אלמא היכא דנתנה תורה קצבה אין לו תקנה עד שיביא בלאותה קצבה: לא לימדנו. ללחריס: (כ"ש"י)

תוספות אין פירוש לקטע זה **(תוספות)**

ב - כז דף

מתני' המפריש חטאת ומת לא יביאנו בנו תחתיו לא יביאנו מחטא אל חטא אפי' הפריש על חלב שאכל אמש לא יביאנה על חלב שאכל היום שנאמר **[ויקרא ד-כ/כח/לב]** מחטאתו מחטאתו על חטאתו מה תלמוד לומר מנין אתה אומר שמביאין מהקדש כשבה שעירה ומהקדש כשבה שעירה ותורים ובני יונה ומהקדש תורין ובני יונה עשירית האיפה כיצד הפריש לכשבה ולשעירה והעני יביא עוף העני יביא עשירית האיפה הפריש עשירית האיפה והעשירי יביא עוף העשירי יביא כשבה או שעירה הפריש כשבה או שעירה ונסתאבו [אם רצה] יביא בדמיהן עוף הפריש עוף ונסתאב לא יביא בדמיו עשירית האיפה שאין לעוף פדיון לכן נאמר מחטאתו על חטאתו ואיצטריך למכתב מחטאתו גבי כשבה או שעירה ואיצטריך למכתב גבי עוף דאי כתיב קרא גבי הקדש כשבה או שעירה ה"א הפריש כשבה כי מיעני מהליון מעות נחלינון על עוף דנייתי עוף דכשבה ועוף תרוייהו מיני דמים נינהו אבל עשירית האיפה דלאו מיני דמים נינהו אי לא כתיב קרא מחטאתו גבי עוף ה"א כי מפריש מעות לקינו ומיעני לא מייתי עשירית האיפה דלאו מיני דמים הוא אלא מייתי עשירית האיפה מן ביתה והליון מעות דאפריש יפלו לנדבה אהכי הדר כתיב קרא מחטאתו גבי עוף למימרא דמהקדש דעוף נמי מייתי עשירית האיפה וה"ק

מזבח מעולם: וְשׂוֹמֵר דִּיחוּי מַעֲוֵהוֹ. לְלֹא נִרְאָה מַעֲוֵהוֹ לְלֹא חָל עָלָיו קְדוּשַׁת מִזְבַּח מַעֲוֵהוֹ וְנִדְחָה הוּא דִּיחוּי לְעוֹלָם וּכ"ף נִרְאָה וְנִדְחָה פְּסִיעָה לֵן בְּכָל דּוֹחָה דְּקוֹב אִינוּ חוֹזֵר וְנִרְאָה: קוֹדֵם לְפָסַח. כְּדִי נִסְבַּח: יִלְדָה. אֲפִילוּ זָכַר יִרְעָה דְּמִנְחָה קְדוּשָׁה לְחַוִּיהָ בָּא: שְׁמַע מִינָה. מִדְר"ש: מִתְּ אַחַד מֵהֶן. מִשְׁעִירֵי יוֹה"כ מִבְּיַד חֲבִירוֹ מִן הַשּׁוֹק שְׂלֹא בַּהֲגֵרָה וְיִקְרַב זֶה הַנּוֹתֵר אִם שָׁלַם הוּא לְדָוִן בְּעֵלֵי חַיִּים נִדְחִין אֲע"ג לְדַבָּר בֵּן גִּילָו וְנִדְחָה זֶה חוֹזֵר וְנִרְאָה וְאִין דִּיחוּי אֲלָל בְּעֵלֵי חַיִּים: אִין הַקֵּינִן מִתְּפַשְׁוֹת. אִי זֶה לְעוֹלָה וְאִי זֶה לְחַטָּאת: אֲלָא אִין בְּלִקְיַחַת בְּעֵלִים. אִם לִקַּח זֶה לְשֵׁם עוֹלָה וְזֶה לְשֵׁם חַטָּאת אִין הִבְהֵן יִכּוֹל לְשַׁטְחָה בְּשַׁעַת עֲשִׂיַת קְרִבָן דְּקַבְעָתָהּ הַשֵּׁם: אִין בְּעֲשִׂיַת כְּהֵן. שְׂלֹם לֹא דְפָרִישׁוּהָ הַבְּעֵלִים בְּשַׁעַת לְקִיחָה יִכּוֹל הִבְהֵן לְעֲשׂוֹת אִיזָה שִׁירָזָה עוֹלָה וְחַטָּאת וְאִף עַל גַּב דְּהַפְרִישׁוּהָ בֵּין לְקִיחָה לְעֲשִׂיַת לֹא קַבְעוּ הַשֵּׁם וְיִכּוֹל כְּהֵן לְשַׁטְחָה וְלַעֲשׂוֹת אִתְּ חַטָּאת עוֹלָה: וְלִקְחָה שְׂקֵי תוֹרִים וְגו'. אִחַד לְעוֹלָה וְאִחַד לְחַטָּאת וְגַבֵּי עֲשִׂיַת נְמִי כְּחֵיב וְעֲשָׂה הִבְהֵן אִתְּ הָאִחַד וְגו': וְאִין הַשֵּׁם עוֹשָׂה חַטָּאת. שְׂלֹם לֹא הִגְרִיב אֲלָא אִמֵּר זֶה לְשֵׁם זֶה וְעוֹלָה לֹא קַבְעָה עֲלֵיהֶן הַשֵּׁם וְיִכּוֹל לְהַחֲלוֹף: בְּמִקּוֹם שְׂלֹא קִדַּשׁ הַגּוֹרֵל. בְּכָל הַקְּרִבּוֹת: אִף הַשֵּׁם נְמִי. שְׂקַדַּשׁ הַשֵּׁם בְּשַׁחַר הַקְּרִבּוֹת אִף עַל גַּב לְלֹא שַׁעַת לְקִיחָה וְעֲשִׂיַת הוּא וְקִתְנֵי קִדַּשׁ הַשֵּׁם סַתְּמָהּ וְאֲפִי' קֵינִין שְׂקַדַּשׁ הַשֵּׁם: אִי בְּלִקְיַחַת אִי בְּעֲשִׂיַת. כְּגוֹן גַּבֵּי קֵינִין: וְאִמֵּר. אֲחֵר שְׁהַעֲשִׂיר אֲלֵוּ לְחַטָּאת וְאֲלֵוּ לְעוֹלָה וְטַעַם שְׁהַאֲלֵוּ הַעֲשִׂיר חַיִּיב לְהַבְיָא חַטָּאת בְּדִמְיוֹ מוֹסִיף מַעוֹת מִבִּיתוֹ עַל דְּמֵי חַטָּאת וְמִבְּיַד חוֹבְתוֹ בְּהִמָּה וְדִמְיָ עוֹלָה יִלְכוּ לְנִדְבָה וְאִינוּ מוֹסִיף וְמִבְּיַד חוֹבְתוֹ מִדְּמֵי עוֹלָהוֹ דְּקַבְעָה עַל עוֹלָה וְכֵן לְקִיחָה וְלֹא עֲשִׂיַת הוּא וְקִתְנֵי דְּקַבְעָה עֲלֵיהֶן הַשֵּׁם: לֹא יֵאל. וְכִיוֹן לְלֹא יֵאל הִיכִי מִזֵּי קַבְעָה וְהֵא עֲשִׂיר וְלֹא הוּא רֵאוּי לְקַרְבָן עֲנִי: אֲלָא מֵאִי אִיֵּת לָךְ לְמִימֵר שְׂכַבֵּר אִמֵּר. אֲלֵוּ לְחַטָּאת וְאֲלֵוּ לְעוֹלָה קוֹדֵם שְׁהַפְרִישׁ וְהֵן מִתְּנִיתָהּ מִשְׁבַּשְׁתָּהּ הוּא דְּתַנִּי הַעֲנִי וְהַעֲשִׂיר וְאִמֵּר אֲלֵוּ לְחַטָּאת: הַכָּא נְמִי וְכַבֵּר אִמֵּר מִשַׁעַת הַפְּרָשָׁה. שְׂבַשְׁתָּהּ הַפְּרָשָׁה אִמֵּר אֲלֵוּ לְחַטָּאת וְאֲלֵוּ לְעוֹלָה דֵּה"ל בְּשַׁעַת לְקִיחָה אֲלֵוּ הַקֵּינִין הַשֵּׁם שׂוֹב אִין הַשֵּׁם קוֹבְעוֹ עַד שַׁעַת לְקִיחָה אִין עַד שַׁעַת עֲשִׂיַת: וְלִ' חֲגַל דְּאִמֵּר יֵאל. מִטְּמָא מִקְּדַשׁ עֲשִׂיר בְּקַרְבָן עֲנִי וְהֵן מִתְּנִיתָהּ מִתְּרַחֲמָהּ הוּא וְאִין עֲשִׂיר וְלִיכָא לְתַרְוֵי וְכַבֵּר אִמֵּר: מֵאִי אִיכָא לְמִימֵר. הַדְרָא קוֹשִׁיין לְדוֹכְתֵיהָ לְלֹא שַׁעַת לְקִיחָה וְעֲשִׂיַת הוּא וְקַבְעָה: זֹאת. תַּהִיָּה תוֹרַת הַמְּטוֹרֵעַ: תוֹרַת. מִשְׁמַע תוֹרָה לְכוֹלֵן וְמֵאֲחֵר שְׂאֵחַד מִרְבָּה וְאִחַד מִמַּעַט מִסַּתְּמָהּ דְּעֲנִי יוֹאֵל בְּקַרְבָן עֲשִׂיר דְּמַעֲלִין בְּקוֹדֶשׁ וְלֹא עֲשִׂיר בְּקַרְבָן עֲנִי דְּאִין מוֹרִידִין: וְהַתְּנִיָּא. בְּנִיחוּתָהּ: וְלִיכָא מִינֵיהָ. דְּמָה מְטוֹרֵעַ עֲשִׂיר אִינוּ יוֹאֵל בְּקַרְבָן עֲנִי אִף מִטְּמָא מִקְּדַשׁ עֲשִׂיר נְמִי לֹא יֵאל בְּקַרְבָן עֲנִי: הוּא. מִשְׁמַע הוּא וְלֹא אֲחֵר: מִתְּנִי' כְּבָשִׂים קוֹדְמִין לְעִזִּים. דְּבַכָּל דּוֹחָתָהּ כְּחֵיב מִן הַכְּבָשִׂים וְהַדֵּן מִן הַעִזִּים תַּקְחוּ וְכֵן אִין לֹא שְׂבַח כְּבָשִׂים אִין בְּעִזִּים: יִכּוֹל. הַאֲוִמֵּר הִרִי עֲלֵי עוֹלָה וְשׂוֹ לֹא כְּבָשׁ וְעַז יִבְיֹא כְּבָשׁ: ה"ג ח"ל וְאִם כְּבָשׁ יִבְיֹא לְחַטָּאת. וְלֹא גִרְסִינֵן אִם עַז ת"ל וְאִם כְּבָשׁ יִבְיֹא וְגו' וְעֵלֵוּ מִינֵיהָ כְּחֵיב וְהַבְיָא אִתְּ קַרְבְּנוֹ שְׁעִירַת עִזִּים כֹּאֵן הַקְּדִים עַז לְכַבֵּשׁ וְבַחַטָּאת יוֹחֵד כְּחֵיב אֲלֵמָא אִיזָה שִׁירָזָה יִקְרִיב: תוֹרִין קוֹדְמִין לְעִזֵּי יוֹנָה. דְּכַרְבּוֹ מִקּוֹמַת כְּחֵיב בְּרִישָׁא תוֹרִין וְהַדֵּר בְּנֵי יוֹנָה: (ר"ש"י)

תוספות אין	פירוש	לקטע	זה	(תוספות)
------------	-------	------	----	----------

ב - כח - דף

בְּקִינּוֹת סְעוּדָה אִמְרוּ כָל יָמָיו לֹא הָיָה נוֹתֵר בְּעִזְרָה צוּחָה שְׁלִישִׁית שָׂאוּ שְׁעָרִים רֵאשִׁיכִם וְיִכְנַס אֲלֵישִׁמְע בֵּן פִּיכָא תְּלִמִּידוֹ שֶׁל פְּנַחַשׁ וְיִשְׁמַשׁ בְּכַהוֹנָה גְּדוּלָה צוּחָה רְבִיעִית פְּתַחוּ שְׁעָרִים וְהוֹצִיאוּ יִשְׁשֹׁכַר אִישׁ כֶּכֶר בְּרִקְאֵי שְׁמִכְבַּד עֲצָמוֹ וּמִבְּזָה קִדְשֵׁי שָׁמַיִם מֵאִי הוּי עֲבִיד הוּא כְּרִיד שִׁירָאֵי עַל יְדֵיהָ וְהוּוּ עֲבִיד עֲבוּדָה מֵאִי סְלִיקָא לֵיה יִנְאִי מַלְכָא וּמַלְכָתָא הוּוּ יִתְבִּין מַלְכָא אִמֵּר גְּדִיא יֵאִי וּמַלְכָתָא אִמֵּרָא יֵאִי אִמֵּר נְשִׁילִיָּה לִישְׁשֹׁכַר אִישׁ כֶּכֶר בְּרִקְאֵי דְּכַחַן גְּדוּל הוּא וְקִים לֵיה קְדִירָה שִׁילְוֵהוּ א"ל אִי גְּדִיא יֵאִי יִיִסֵק לְתַמִּידָא בְּהַדִּי דְּאִמֵּר אַחֵוּי בִּידִיָּה אִמֵּר לְהוֹן מַלְכָא הוֹאִיל וְאַחֵוּי בִּידִיָּה קוֹצוּ לִידֵיהָ דִּימִינָא יְהִיב שׁוֹחַדָא קְצִיּוּהָ לִידֵיהָ שְׁמַאלָא שְׁמַע מַלְכָא אִמֵּר לִיקְצוּ נְמִי לִידֵיהָ דִּימִינָא אִמֵּר רַב יוֹסֵף בְּרִיד רַחֲמָנָא דְּשַׁקְלִיָּה לִישְׁשֹׁכַר אִישׁ כֶּכֶר בְּרִקְאֵי לְמַטְרַפְסִיָּה אִמֵּר רַב אֲשִׁי וְלֹא הוּוּ תַנִּי לֵיה דְּתַנֵּן כְּבָשִׂים קוֹדְמִין לְעִזִּים בְּכָל מִקּוֹם יִכּוֹל מִפְּנֵי שְׁמוּבַחְרִין ת"ל [וְיִקְרָא ד-לָב] וְאִם כְּבָשׁ מִלְמַד שְׁשִׁינֵן שְׁקוּלִין כְּאַחַת רַבִּינָא אִמֵּר אֲפִילוּ מִקְרָא נְמִי לֹא קִרָא דְּכַתִּיב [וְיִקְרָא ג-ז] אִם כְּבָשׁ אִם עַז: א"ר אֲלֵעִזֵּר א"ר חֲנִינָא תְּלִמִּידֵי חַכְמִים מוֹרְבִים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם שְׁנֵאמֵר [יִשְׁעִיָּה נְד-יג] וְכָל בְּנִיד לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנִיד [אֵל תִּקְרִי בְּנִיד אֲלָא בּוֹנִיד]:

ר"ש"י בְּקִינּוֹת סְעוּדָה. לְאַחַר אֲכִילָתוֹ: כְּרִיד יְדֵיהָ שְׁשִׁירָאֵי. כְּדִי שְׂלֹא יִלְכַךְ יְדִיו בְּכַשֵּׁר וּבְדַם: אַחֵוּי בִּידֵיהָ. בְּלִשְׁוֹן גְּסוּת וְלִיכָנוּת וּמִרַד בְּמַלְכוּת: לְמַטְרַפְסִיָּה. לְגִמְוֵלוֹ לִישְׁנָא אַחֵרִיכָא לְמַלְכוּתוֹ: לֹא תַנָּא. לֹא שְׁנָה מִשְׁנָה: וְאִם כְּבָשׁ. הֵינּוּ קִרָא דְּמַתְנִי' דְּקִדְרִישׁ מִינֵיהָ ר"ש שְׁשִׁינֵן שְׁקוּלִים דְּכַתִּיב לְעֵיל מִינֵיהָ וְהַבְיָא (אֵת) קַרְבְּנוֹ שְׁעִירַת עִזִּים: (ר"ש"י)

תוספות אין	פירוש	לקטע	זה	(תוספות)
------------	-------	------	----	----------

